

รายงานการวิจัย

โครงการวิจัยสำรวจข้อมูล

พิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในเครือข่าย

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โดย

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สถาบันพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้แห่งชาติ

สถาบันพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้แห่งชาติ (สพร.)

พ.ศ. 2549

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

P. ๐๐๐๐๐๑๓๓๔

L. ๐๐๐๐๐๐๖๔๐

Barcode. ๐๐๐๐๐๑๐๐๐๐๖๑๒

Call no. ๒๓ ๒๒๔๗

๒๕๔๙

Date 18 / 09 / 57

สพร.

๖๐๐๐๐๐๓๓๔

๖๐๐๐๐๐๖๔๐

รายงานการวิจัย

โครงการวิจัยสำรวจข้อมูล

พิพธิภณัฏ์การเรเรียนรู็ในเครือขาย

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โดย

โครงการจัดตั้งพิพธิภณัฏ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สถาบันพิพธิภณัฏ์การเรเรียนรู็แหงชาติ

เสนอต่อ

สถาบันพิพธิภณัฏ์การเรเรียนรู็แหงชาติ (สพร.)

พ.ศ. 2549

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์	1
เป้าหมาย	2
ขอบเขตและพื้นที่การศึกษาวิจัย	2
หลักเกณฑ์หรือคุณสมบัติการคัดเลือกพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่าย	3
วิธีการศึกษา	16
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	17
 บทที่ 2 ข้อมูลการสำรวจพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่าย	18
แม่ข่ายพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้	
โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	20
ลูกข่ายพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้	
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร	50
พระธาตุเรือรง (พิพิธภัณฑ์สี่เผ่าไทย)	86
พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรี	118
แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคม	134
พิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จ	153
พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์	169
ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย ..	186
พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ศูนย์รวมเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน	
จังหวัดมหาสารคาม	206
ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม	243
อาคารแสดงปลาน้ำจืด สวนสัตว์นครราชสีมา	260

บทที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล (ความพร้อมในการเป็นแม่ข่ายและลูกข่ายพิพธิภณัฏการเรียรู
และความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียรูที่มีคุณค่า) 275

บทที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพิพธิภณัฏการเรียรู 296

 ด้านการบริหารจัดการ 296

 ด้านการจัดการข้อมูลและวัตถุ 301

 ด้านการจัดแสดง 306

 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างพิพธิภณัฏกับผู้ชม 307

บทที่ 5 บทสรุป 309

 การสำรวจสถานภาพพิพธิภณัฏการเรียรูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 310

 การจัดกลุ่มพิพธิภณัฏการเรียรูในเครือข่าย 311

 การคัดเลือกตัวแทนพิพธิภณัฏการเรียรูในเครือข่าย 313

 การสำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล 314

 การวิเคราะห์ข้อมูลความพร้อมในการเป็นแม่ข่ายและลูกข่ายและ
 การวิเคราะห์ความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียรูที่มีคุณค่า 315

 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพิพธิภณัฏการเรียรู 321

ภาคผนวก

 ภาคผนวก ก รายชื่อหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร ที่ตอบรับแบบสอบถามทั้งแบบ ก

 ภาคผนวก ข รายชื่อหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร ที่ตอบรับแบบสอบถามแบบ ข

 ภาคผนวก ค ข้อมูลพิพธิภณัฏการเรียรูการสำรวจข้อมูลภาคสนามด้านสถานภาพ
 พิพธิภณัฏการเรียรูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สารบัญตาราง

ตาราง

หน้า

ตาราง 1 การส่งและการตอบรับแบบสอบถามสถานภาพพิพธิรณัฑ์การเรียนรู้
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามจังหวัดและหน่วยงาน/องค์กร 7

ตาราง 2 สรุปจำนวนการส่งและการตอบรับแบบสอบถามสถานภาพ
พิพธิรณัฑ์การเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามหน่วยงาน/องค์กร 8

ตาราง 3 สรุปผลการตอบแบบสอบถาม แบบ ก ความต้องการที่จะก่อตั้งพิพธิรณัฑ์
(สำหรับหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรที่ยังไม่มีพิพธิรณัฑ์) ด้านความสนใจที่จะก่อตั้ง
พิพธิรณัฑ์ ความพร้อมที่จะก่อตั้งพิพธิรณัฑ์ และความสนใจที่จะเข้าร่วมเครือข่าย
พิพธิรณัฑ์9

ตาราง 4 สรุปการตอบแบบสอบถาม แบบ ข สถานภาพและความต้องการพัฒนา
พิพธิรณัฑ์ (สำหรับหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรที่มีพิพธิรณัฑ์) ด้านความต้องการ
ที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาพิพธิรณัฑ์ สิ่งที่ต้องการปรับปรุงหรือพัฒนา
และความสนใจเข้าร่วมเครือข่ายพิพธิรณัฑ์ 10

ตาราง 5 จำนวนพิพธิรณัฑ์การเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีการสำรวจ
ข้อมูลภาคสนามจำแนกตามจังหวัด และหน่วยงาน/องค์กร 12

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

0.1	เรือนอีสานประยุกต์หลังใหญ่	39
0.1.1	นิทรรศการชุด พระมหากรุณาธิคุณ	39
0.1.2	นิทรรศการชุด ผู้บริหาร	40
0.1.3	นิทรรศการชุด อาคารสถานที่	40
0.1.4	นิทรรศการชุด ชีวิตนิสิต	41
0.1.5	นิทรรศการชุด อดีต-ปัจจุบัน	41
0.1.6	ห้องประชุม	42
0.2	เรือนอีสานประยุกต์หลังเล็ก	43
0.2.1	นิทรรศการหมุนเวียน อาหารท้องถิ่น จากดินฮอดฟ้า ภูมิปัญญาอีสาน	43
0.3	เรือนโง้ง (ชมรมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านมหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	44
0.3.1	เครื่องดนตรีอีสาน	44
0.4	เรือนเกษ (โครงการอนุรักษ์โบราณในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)	45
0.4.1	นิทรรศการชุด คัมภีร์โบราณ	45
0.5	เล่าข้าว และดูต่อเล่า	46
0.5.1	เครื่องมือที่ใช้ในการเกษตร	46
0.6	เรือนผู้ไทย	47
0.6.1	นิทรรศการชุดความหลากหลายทางวัฒนธรรม จากหลักฐานโบราณคดีลุ่มน้ำชี	47
0.6.2	นิทรรศการชุดประวัติศาสตร์ท้องถิ่นลุ่มน้ำชี	48
0.7	ลานกิจกรรม	49

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตรบูร วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร

1.1	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตรบูร	62
1.2	พระอุโบสถ	62
1.3	เสาคินอินทนิลสถาปนาถวายข้าวพระพุทธ	62

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ

หน้า

1.4	ศาลาตรีมุขกาญจนาภิเษก	62
1.5	หอพระพุทธรูป(ลานโพธิ์)	62
1.6	หอกลอง	62
1.7	กระต๊อบพระอรหันต์	62
1.8	ศาลาบำเพ็ญกุศล	62
1.9	ศาลาวิปัสสนากรรมฐาน	62
1.10	กุฏิวิปัสสนากรรมฐาน	62
1.11	ที่พักคณาจารย์	62
1.12	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย	62
1.13	โรงเรียนพระปริยัติธรรม	63
1.14	อาคารเทพรัตน์	63
1.15	กุฏิบุญเขตสามัคคี	63
1.16	สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครพนม	63
1.17	กุฏิศิวาภิรัตน์	63
1.18	หอพระพุทธรูปไสยาสน์	63
1.19	บ่อน้ำพระอินทร์	63
1.20	ที่ตั้งพระธาตุพนมจำลอง	63
1.21	สถูปเก็บอัฐพระธาตุพนม	63
1.22	องค์พระธาตุพนม	63
1.23	ศาลาพระธรรมราชานุวัตร	63
1.24	เมรุ	63
1.25	ศาลาเจ้าเอือนสามพระองค์	63
1.26	สถานที่พักผ่อน	63
1.27	โกดังเก็บของ	64
1.28	สระพังทอง สระน้ำโบราณ	64
1.29	บริเวณขายสินค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP	64
1.30(1)	ประวัติพระธาตุพนม	66

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ

หน้า

1.30(2)ประวัติพระราชอุพนม และโบราณวัตถุที่สำคัญ	66
1.31 วัตถุที่พบได้ฐานพระราชอุพนมองค์เดิม	67
1.32 พระพุทธรูปปางต่าง ๆ และโบราณวัตถุในพระราชอุพนมองค์เดิม	67
1.33 โบราณวัตถุที่พบในพระราชอุพนมองค์เดิม	68
1.36 บริเวณจำหน่ายวัตถุมงคล	68
1.34 วัตถุที่พบบริเวณกำแพงรอบนอกองค์พระราชอุพนม	69
1.35 พระพิมพ์ พระเครื่องและเหรียญที่จัดทำในวาระต่างๆ	69
1.37 พระพุทธรูปปางมารวิชัย สมัยล้านช้าง	70
1.38 พระพุทธรูปปางมารวิชัย สมัยต่างๆ	70
1.39 พระพุทธรูปสมัยต่างๆ	71
1.40 แจกันและภาชนะดินเผาแบบต่างๆ	71
1.41 ตู้เก็บคัมภีร์	72
1.42 เอกสารประวัติและตำนานพระราชอุพนม	72
1.43 ไม้เท้าและอาวุธประเภทต่างๆ	73
1.44 โปง กระด้ง	73
1.45 เขาสัตว์แกะสลัก	74
1.46 ขันตักน้ำทองเหลืองและสำริด	74
1.47 วัตถุประเภทไม้แกะสลัก	75
1.48 พานที่ใช้ในพิธีต่างๆ	75
1.49 บาตรน้ำมนต์	76
1.50 หม้อประเภทต่าง ๆ	76
1.51 กลองมโหระทึก	77
1.52 พระพุทธรูปสมัยล้านช้าง	77
1.53 เหรียญ ชนบัตรเก่า และเครื่องประดับ	78
1.54 ผอบ และกระป๋องใส่ปูนทองเหลือง	78
1.55 ดันไม้เงิน ดันไม้ทองและเครื่องบรรณาการ	79
1.56 พระบรมธาตุและหินศักดิ์สิทธิ์	79

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ

หน้า

1.57	เปลือกหอยและปะการัง	80
1.58	พระพิมพ์ดินเผา	80
1.59	พระพุทธรูปปางต่างๆ พระว่านจำปาสักและเงินตราโบราณ	81
1.60	เครื่องประดับประเภทต่าง ๆ	81
1.61	ขันน้ำประเภทต่าง ๆ สมัยล้านช้าง	82
1.62	ของที่ระลึกจากประเทศจีน	82
1.63	ฉัตรทองคำประดิษฐานยอดพระธาตุพนมองค์เดิม	83
1.64	พานเงินและพานทองเหลืองสมัยล้านช้างและรัตนโกสินทร์	83
1.65	เหรียญจากประเทศต่างๆ	84
1.66	แจกัน เซิงเทียนสมัยล้านช้างและสมัยรัตนโกสินทร์	84
1.67	ขันประเภทต่าง ๆ สมัยล้านช้างและสมัยรัตนโกสินทร์	85

พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสกลนคร)

2.1	พระธาตุเรืองรอง(พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสกลนคร)	100
2.2	โรงทาน	100
2.3	บาตรใหญ่	100
2.4	ศาลาการเปรียญและแบบจำลองปูนปั้นประเพณีแห่บั้งไฟ	100
2.5	กุฏิสงฆ์	100
2.6	เมรุ	100
2.7	อาคารสำนักงาน	100
2.8	ลานทำบุญ	100
2.9	น้ำพุ	100
2.10	ศาลาวิเทศนิรมล	100
2.11	ร้านค้า	100
2.12	แบบจำลองปูนปั้นนาค	100
2.13	แบบจำลองปูนปั้นกระทิง	101

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ

หน้า

2.14	ศาลาพระอรหันต์	101
2.15	ศาลาหลวงพ่อร่มเย็น	101
2.16	พระพุทธรูปประจำวันเกิด	101
2.17	ฉ่องใหญ่	101
2.18	พระธาตุจำลอง	101
2.19	แบบจำลองปูนปั้นพระสงฆ์	101
2.20	ระฆังใหญ่	101
2.21	สวนหย่อม	101
2.22	หอแก้วคำ	101
2.23	ซุ้มขายของที่ระลึก	101
2.24	กระติบข้าวใหญ่และเครื่องไทยทาน	102
2.25	แบบจำลองปูนปั้นการรับประทานอาหาร	102
2.26	เกวียน	103
2.27	เรือ	103
2.28	แบบจำลองปูนปั้นกลุ่มชาติพันธุ์ญ้อ	104
2.29	แบบจำลองปูนปั้นกลุ่มชาติพันธุ์กูย (ส่วย)	104
2.30	แบบจำลองปูนปั้นกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย	105
2.31	แบบจำลองปูนปั้นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว	105
2.32	ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์	106
2.33	เครื่องประดับ เครื่องใช้ เช่น เครื่องกินหมาก พาน ตะกร้าหวายและหมอนขิด	106
2.34	ตู้เก็บสมุดเยี่ยม และเครื่องใช้	107
2.35	ขันหมาก แอบหมาก เตารีด และขันทองเหลือง	107
2.36	เครื่องใช้ แผ่นเสียง แอบบันทึกเสียง	108
2.37	เครื่องมือเครื่องใช้ประเภทต่าง ๆ	108
2.38	กระโบริม	109
2.39	เครื่องมือในการทอผ้า	109

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ

หน้า

2.40	เครื่องใช้ เช่น เตารีด เครื่องคิดเลข โทรศัพท์ ลูกคิด และเปลือกหอย	110
2.41	กระดุกสัตว์ เครื่องให้สัญญาณประจำตัวสัตว์ประเภทต่างๆ	110
2.42	เครื่องดนตรีอีสานประเภทต่างๆ	111
2.43	เครื่องมือในการทอผ้า	111
2.44	ขันหมาก คนโท แผ่นเสียง	112
2.45	แอบหมาก	113
2.46	ขันหมาก และเครื่องใช้ในการกินหมาก	113
2.47	เครื่องมือเครื่องใช้ประเภทต่างๆ เช่น ชั่ง มีด	114
2.48	เครื่องมือจับปลาและเครื่องมือดักสัตว์	114
2.49	ภาชนะดินเผาและเครื่องมือหาปลา	115
2.50	เครื่องให้แสงสว่าง	115
2.51	รูปเคารพ ขันทองเหลือง และน้ำเต้า	116
2.52	ห้องโถงชั้นที่ 4	116
2.53	จุดชมทิวทัศน์ชั้นที่ 5	117
2.54	พระบรมสารีริกธาตุ	117
 พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรี		
3.1	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรี	127
3.2	โบสถ์	127
3.3	ศาลาพักผ่อน	127
3.4	กุฏิ	127
3.5	หอกลองธรรมโปงคำระฆังคุณ	127
3.6	โรงครัว	127
3.7	ศาลาการเปรียญ	127
3.8	หอกกระจายข้าว	127
3.9	ศาลพระภูมิ	127

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ

หน้า

3.10	พระพุทธรูปไชยศรี	127
3.11	พระพุทธรูปศิลาเมือง	127
3.12	ที่อ่านหนังสือพิมพ์	127
3.13	พระพุทธรูปบาทจำลอง	128
3.14	โรงเรียนเก็บวัสดุก่อสร้าง	128
3.15	สำนักงานเจ้าคณะตำบลสาวะถี เขต 1	128
3.16	โรงเก็บของ	128
3.17	ศาลารับรอง	128
3.18	ศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมสาขาศิลปะชุมชน ตำบลสาวะถี	128
3.19	เครื่องมือทอผ้า ทอเสื่อ กบไสไม้ เคียวเกี่ยวข้าว	129
3.20	เครื่องมือทอผ้า	129
3.21	เครื่องดนตรี เครื่องเล่นแผ่นเสียง แผ่นเสียงโบราณ และเครื่องมือเครื่องใช้	130
3.22	เครื่องดนตรี เครื่องใช้ในครัวเรือน	130
3.23	เครื่องมือจับปลา ครกกระเดื่อง	131
3.24	ว่าวจุฬา กระดิ่ง จ่อ	131
3.25	ภาชนะดินเผา	132
3.26	เครื่องมือทำนา เครื่องใช้ในครัวเรือน	132
3.27	เครื่องมือทำนา เครื่องมือหาปลา	133

แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคม

4.1	แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคม (อาคาร2)	143
4.2	อาคาร1	143
4.3	อาคารสหกรณ์เดิม (ที่ตั้งใหม่ของแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนกระสังพิทยาคม)	143

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ

หน้า

4.4	โรงน้ำคั้ม	143
4.6	โบราณวัตถุประเภทต่าง ๆ	144
4.7	ภาชนะเครื่องเคลือบ	144
4.8	เครื่องสำริด	145
4.9	โบราณวัตถุ และชิ้นส่วนโบราณวัตถุประเภทต่าง ๆ	145
4.10	โบราณวัตถุ และชิ้นส่วนโบราณวัตถุประเภทต่าง ๆ	146
4.11	เครื่องมือทอผ้า	146
4.12	โบราณวัตถุ และชิ้นส่วนโบราณวัตถุประเภทต่าง ๆ	
	แสดงเครื่องปั้นดินเผา	147
4.13	โบราณวัตถุและชิ้นส่วนโบราณวัตถุ	147
4.14	ความรู้แหล่งโบราณคดีในอำเภอกระสัง	148
4.15	แบบจำลองการขุดค้นแหล่งโบราณคดี	148
4.16	โบราณวัตถุประเภทต่าง ๆ	149
4.17	โบราณวัตถุประเภทไห	149
4.18	ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์	150
4.19	โบราณวัตถุ	150
4.20	นิทรรศการเรื่องขั้นตอนในการทำเครื่องปั้นดินเผา	151
4.21	ป้ายคำเตือนในการเข้าชม	151
4.22	นิทรรศการเรื่องโบราณวัตถุประเภทต่างๆ	152
พิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จ		
5.1	อาคารเรียนถาวร 1(ที่ตั้งพิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จ)	162
5.2	อาคารเรียนถาวร 2)	162
5.3	อาคารเรียนถาวร 3	162
5.4	อาคารเรียนถาวร 4	162
5.5	หอประชุม	162

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ

หน้า

5.6	โรงฝึกงานอุตสาหกรรม	162
5.7	โรงฝึกงานเกษตรกรรม คหกรรม	162
5.8	เรือนเพาะชำ	162
5.9	โรงอาหาร	162
5.10	ศาลาไทย	162
5.11	เสาธง	162
5.12	หอพระพุทธรูป	162
5.13	ป้อมยาม	162
5.14	บ้านพักครู	162
5.15	สนามบาสเก็ตบอล	163
5.16	สนามฟุตบอล	163
5.17	ลานอเนกประสงค์	163
5.18	ผลการดำเนินงานร้านหมอภาษาดีเด่น(ระดับประเทศ)	164
5.19	คอมพิวเตอร์สืบค้นข้อมูล	164
5.20	หมอนจิ๊ด	165
5.21	ชนบัตร เหรียญกษาปณ์	165
5.22	เกียรติบัตร และเครื่องมือเครื่องใช้	166
5.23	เครื่องมือเครื่องใช้	166
5.24	นิทรรศการสมเด็จพระเทพรัตนฯ องค์อุปถัมภ์วัฒนธรรม และภาษาไทย	167
5.26	เครื่องมือทอเสื่อ	167
5.27	เครื่องมือทอผ้า	168

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ

หน้า

พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์

6.1 อาคารเรียนถาวร 3(ที่ตั้งพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์)	178
6.2 อาคารเรียนถาวร 2	178
6.3 อาคารเรียนถาวร 1	178
6.4 อาคารเรียนถาวร 4	178
6.5 ฐานพระพุทธรูป	178
6.6 ประชาสัมพันธ์และห้องเกียรติภูมิ	178
6.7 สำนักงานฝ่ายปกครอง	178
6.8 สนามฟุตบอล	178
6.9 ห้องสมุด	178
6.10 เสาธง	178
6.11 อาคารอเนกประสงค์	178
6.12 ลานธรรม	178
6.13 โรงอาหาร	179
6.14 อาคารงานอาชีพและเทคโนโลยี	179
6.15 สวนป่า	179
6.16 สวนพฤกษศาสตร์	179
6.17 ที่จอดรถ	179
6.18 นิทรรศการให้ความรู้ เรื่อง การอยู่ไฟแบบไทยโบราณ	180
6.19 บานประตูไม้และเทียนแกะสลัก	180
6.20 กลองยาว	181
6.21 เกวียนและเครื่องมือหาปลา	181
6.22 ตะเกียง	182
6.23 เครื่องมือทำนา ทอผ้า คัดสัตว์ และเครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน	182
6.24 เครื่องใช้ในครัวเรือน	183
6.25 กระติบข้าวและโปง	183
6.26 เครื่องมือทอผ้า	184
6.27 เครื่องมือทอผ้า	184
6.28 เครื่องมือทอผ้าและเครื่องใช้ในครัวเรือน	185

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ

หน้า

ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลดําบลาอากาศอานวย	
7.1 ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย	196
7.2 ลานกิจกรรม	196
7.3 ลานจอดรถ	196
7.4 เวทีกลางแจ้ง	196
7.5 ร้านอาหารฝักอาชีฟ	196
7.6 ประชาสัมพันธ์	196
7.7 ร้านค้าชุมชน	196
7.8 ห้องเรียนรู้โลกอาชีฟ	196
7.9 ห้องสมุด	196
7.10 โต๊ะอ่านหนังสือ	196
7.11 มุมอินเทอร์เน็ต	197
7.12 ห้องวิชาการ	197
7.13 โรงรถ	197
7.14 ศูนย์สินค้าพื้นเมือง	197
7.15 ตลาดสดเทศบาล 2	197
7.16 ศูนย์กีฬา	197
7.17 วัวเทียมเกวียน	198
7.18 เอกสารใบลานและหนังสือข่อย	198
7.19 ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์	199
7.20 โบราณวัตถุประเภทต่างๆ	199
7.21 เครื่องมือเครื่องใช้ของชาวไทโย้ย	200
7.22 ผ้าและเอกสารสำคัญ	200
7.23 โบราณวัตถุประเภทต่างๆ	201
7.24 เครื่องมือเครื่องใช้ประเภทต่างๆ	201
7.25 โบราณวัตถุและเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทต่างๆ	202
7.26 โบราณวัตถุประเภทต่างๆ	202

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
7.27 แบบจำลองการแต่งกายของไทยโซ้ย	203
7.28 โบราณวัตถุประเภทต่างๆ	203
7.29 แบบจำลองการแต่งกายของชาวไทโซ้ย	204
7.30 โบราณวัตถุประเภทต่างๆ	204
7.31 เรือไฟ	205
7.32 กลอง	205
พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม	
8.1 พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม	217
8.2 อนุสาวรีย์พระเจษฎุราชเดช (กวด ภูฏานนท์)	217
8.3 สวนสาธารณะ	217
8.4 แผนที่จังหวัดมหาสารคาม	218
8.5 ภาพถ่ายทางอากาศแสดงการเปลี่ยนแปลงทางกาย 3 ช่วงเวลา	218
8.6 สถานที่สำคัญในการพัฒนาเมืองมหาสารคาม	219
8.7 โบราณสถานในวิถีชีวิตชาวเมืองมหาสารคาม	219
8.8 พุทธศาสนากับวิถีชีวิตชาวเมืองมหาสารคาม	220
8.9 ห้วยคเคาง : สายน้ำที่หล่อเลี้ยงชีวิตชาวเมืองมหาสารคาม	220
8.10 การทำนา : อาชีพหลักของชาวเมืองมหาสารคาม	221
8.11 คลังพิพิธภัณฑ์	221
8.12 ศาลปู่ตา	222
8.13 ผีปู่ตาของชาวเมืองมหาสารคาม	222
8.14 ถ.สุขกวี : ร้านจำหน่ายเครื่องใช้ในชีวิตรวมเมืองมหาสารคาม	223
8.15 สังฆภัณฑ์ : เครื่องบูชาในพุทธศาสนา	223
8.16 ศรีอรุณ : ร้านถ่ายภาพแห่งแรกในจังหวัดมหาสารคาม	224
8.17 เครื่องมือในการถ่ายภาพของร้านศรีอรุณ	224
8.18 วัดในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม	225
8.19 พุทธ พราหมณ์ ผี : ความกลมกลืนในวิถีชีวิต	225

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ

หน้า

8.20	พระธาตุนาคูน : ศูนย์รวมจิตใจของชาวเมืองมหาสารคาม	226
8.21	พัฒนาการอาคารพักอาศัยของชาวเมืองมหาสารคาม	226
8.22	การทำนา : อาชีพหลักของชาวเมืองมหาสารคาม	227
8.23	แบบจำลองการทำนา	227
8.24	ประเพณีสิบสองเดือน	228
8.25	เครื่องมือในการทำข้าวเม่า	228
8.26	แบบจำลองการเลือกพื้นที่ตั้งเมือง	229
8.27	แบบจำลองเอกสารโบราณ แสดงการตั้งเมืองมหาสารคาม	229
8.28	โสมเจ้าเมืองในยุคแรก	230
8.29	แบบจำลองศาลหลักเมือง	230
8.30	สายตระกูลชาวเมืองมหาสารคาม	231
8.31	เจ้าเมืองและผู้ว่าราชการจังหวัด	231
8.32	ศาสตราวุธของเจ้าเมือง	232
8.33	ผู้จัดแสดงผ้า เครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับของเจ้าเมือง	232
8.34	แบบจำลองอาคารที่พักอาศัยของชาวเมืองมหาสารคาม	233
8.35	เส้นทางการเดินทางของคนจีนสู่เมืองมหาสารคาม	233
8.36	แบบจำลองการตั้งถิ่นฐานของชาวเมืองมหาสารคาม	234
8.37	เมืองมหาสารคามกับกรุงเทพมหานคร	234
8.38	ดักลิถานคร	235
8.39	แบบจำลองชุมชนในเมืองมหาสารคามในปัจจุบัน	235
8.40	แบบจำลองถนนนครสวรรค์	236
8.41	บุญเบิกฟ้า	236
8.42	ตำนานบุญเบิกฟ้า	237
8.43	ตราสัญลักษณ์เทศบาลเมืองมหาสารคาม	237
8.44	แสดงโครงสร้างการบริหารงานของเทศบาลเมืองมหาสารคาม	238
8.45	โต๊ะทำงานของนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองมหาสารคาม	238
8.46	ภาพถ่ายนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองมหาสารคาม	239

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ

หน้า

8.47	เทศบาลเมืองมหาสารคามกับการพัฒนาท้องถิ่น	238
8.48	บทสรุป ณ ที่แห่งนี้มหาสารคาม	240
8.49	ผู้เก็บประวัติครอบครัว	240
8.50	จะทำอะไรเพื่อลูกหลานชาวเมืองมหาสารคาม	241
8.51	ห้องจัดแสดงนิทรรศการชั่วคราว	241
8.52	สำนักงาน/ห้องประชุม	242
8.53	ห้องแสดงและจำหน่ายสินค้า OTOP	243

ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม

9.1	บ้านนายหนูมาน บงบุตรบ้านเลขที่ 58 (เผ่าจ้ำ)	251
9.2	นางเทียม มณีปกรณ์บ้านเลขที่ 105 (คนทรงหลวงพ่อดำขาว)	251
9.3	นางเสี่ยม วงศ์กัน บ้านเลขที่ 130 (คนทรงหลวงพ่อดำแดง)	252
9.4	นางสาคร มงคลงาม บ้านเลขที่ 26 (แม่ค้าปลาร้า และนายอ้อยเรือกระแซง)	252
9.5	นางอำนวย พิพัฒน์สุข บ้านเลขที่ 28 (เชื้อชาติญวน และเหมาซื้อหนองปลา)	253
9.6	นายสินสมุทร พักตร์พรหม บ้านเลขที่ 63/4 (พรานปลา)	253
9.7	นายเสา ศรีราชา บ้านเลขที่ 123 (พ่อค้าถ่าน)	254
9.8	นางจรัสศรี นอพิมาย บ้านเลขที่ 137(แม่ค้าเหล้าต้ม)	254
9.9	นางวรรณดี อุดมธุริสาร บ้านเลขที่ 112 (ช่างเรือ)	255
9.10	นายบรรลัγγ พงษ์สุข บ้านเลขที่ 127 (หมอยา)	255
9.11	วังปลาบ้านปากยาม (สถานที่อนุรักษ์พันธุ์ปลา)	256
9.12	นางต้น คงสุข บ้านเลขที่ 45/1 (ช่างไผ่ดินเผา)	256
9.13	โรงน้ำปลาหนูมาน	257
9.14	ศาลหลักบ้าน	257
9.15	สถานีอนามัย	258

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ

หน้า

9.16	โรงเรียนบ้านปากขาม	258
9.17	ศาลหลวงพ่อผ้าขาว	259
อาคารแสดงปลาน้ำจืด สวนสัตว์นครราชสีมา		
10.1	อาคารแสดงปลาน้ำจืด	269
10.2	อาคารสำนักงาน	269
10.3	บ้านพักรับรอง	269
10.4	อาคารศูนย์ฝึกอบรม	269
10.5	น้ำตกภูกระทิง	269
10.6	ทางเข้าอาคารพิพิธภัณฑ์	270
10.7	เครื่องมือหาปลา	270
10.8	ตู้ปลาที่จัดแสดงแบบตู้เดี่ยว	271
10.9	ป่าบุง ป่าทาม	271
10.10	ข้อมูลปลาน้ำจืด	272
10.11	ตู้แสดงปลาขนาดใหญ่	272
10.12	มนุษย์กับธรรมชาติ	273
10.13	เพิ่มข้อมูลปลาน้ำจืด	273
10.14	ที่นั่งชมนิทรรศการ	274

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

สถาบันพินิจภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ (สพร.) เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลการจัดตั้งพินิจภัณฑ์การเรียนรู้ขนาดใหญ่ของประเทศ และยกระดับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบพินิจภัณฑ์ของประเทศไทยให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างสร้างสรรค์ อันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนารูปแบบการศึกษาอย่างยั่งยืน สถาบันพินิจภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ (สพร.) จึงจัดตั้งโครงการสร้างและพัฒนาเครือข่ายพินิจภัณฑ์การเรียนรู้ ซึ่งมีความสำคัญและสอดคล้องกับพันธกิจของสถาบันฯ โดยจัดทำแผนงานสนับสนุน และพัฒนาพินิจภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้ในลักษณะแม่ข่าย และลูกข่ายพินิจภัณฑ์ทั้ง 6 ภูมิภาคทั่วประเทศ เพื่อพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการจัดการองค์ความรู้ และสร้างกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้จากพินิจภัณฑ์ไปสู่ชุมชน

ด้วยเหตุนี้ สถาบันพินิจภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ (สพร.) จึงได้จัดทำโครงการวิจัยสำรวจข้อมูลพินิจภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่ายในแต่ละภูมิภาค เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสถานภาพและศักยภาพของแม่ข่ายและลูกข่ายพินิจภัณฑ์ (ภาคละ 11 แห่ง รวม 66 แห่ง) รวมทั้งความพร้อมในการพัฒนารูปแบบการบริหาร และจัดการเรียนรู้ของพินิจภัณฑ์ และเพื่อใช้ประกอบเป็นแหล่งข้อมูลในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลพินิจภัณฑ์การเรียนรู้ในประเทศไทย และพัฒนาข้อมูลจัดพิมพ์เป็นชุดเอกสารเผยแพร่แก่ประชาชน

ในการนี้ โครงการจัดตั้งพินิจภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในฐานะแม่ข่ายพินิจภัณฑ์ซึ่งรับผิดชอบการวิจัย สำรวจข้อมูลพินิจภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่ายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงได้ดำเนินการ สำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสถานภาพ ศักยภาพ และความพร้อมในการพัฒนารูปแบบการบริหารและจัดการศึกษาของพินิจภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพทั้งแม่ข่ายพินิจภัณฑ์ (โครงการจัดตั้งพินิจภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) และลูกข่ายพินิจภัณฑ์จำนวน 10 แห่ง รวม 11 แห่ง

วัตถุประสงค์

เพื่อสำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสถานภาพ ศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนารูปแบบการบริหารและจัดการศึกษาของพินิจภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพทั้งแม่ข่ายพินิจภัณฑ์ (โครงการจัดตั้งพินิจภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) และลูกข่ายพินิจภัณฑ์จำนวน 10 แห่งรวม 11 แห่ง ตามขอบเขตที่ได้กำหนดเพื่อให้สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาพินิจภัณฑ์การเรียนรู้ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อสังคม

เป้าหมาย

1. ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสถานภาพ ศักยภาพ และความพร้อมในการพัฒนารูปแบบการบริหารและจัดการศึกษาของพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพ ทั้งแม่ข่ายพิพิธภัณฑ (โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑมหาวิทยาลัยมหาสารคาม) และลูกข่ายพิพิธภัณฑจำนวน 10 แห่ง รวม 11 แห่ง
2. การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑการเรียนรู้ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อสังคม
3. การเผยแพร่ผลการศึกษาลู่สังคมในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อประเภทอื่น ๆ

ขอบเขตและพื้นที่การศึกษาวิจัย

ขอบเขตการศึกษาวิจัย

สำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสถานภาพ ศักยภาพ และความพร้อมในการพัฒนารูปแบบการบริหารและจัดการศึกษาของพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพตามขอบเขต ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมา
2. สถานภาพและศักยภาพขององค์กร
3. เป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กร
4. จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร
5. ความพร้อมด้านฐานข้อมูล และการพัฒนาฐานข้อมูล
6. สิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือ (ยกเว้นงบประมาณ)
7. เวลาที่ให้บริการและจำนวนเฉลี่ยผู้ใช้บริการ
8. ปัญหาและอุปสรรค
9. ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชน
10. วิเคราะห์ความพร้อมที่จะเป็นแม่ข่าย /ลูกข่าย
11. วิเคราะห์ความพร้อมที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า
12. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาลูกข่าย

การสำรวจรวบรวมข้อมูลในข้อที่ 1 และ 7 ต้องนำเสนอข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน พร้อมแนบสำเนาเอกสาร แผนที่ บันทึกทางสถิติ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาพถ่ายอาคารที่ตั้งพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในเครือข่าย วัตถุประสงค์ สภาพชุมชนโดยรอบ ประกอบในการศึกษาวิจัย รวมทั้งเสนอแนะความเป็นไปได้ในการพัฒนาการบริหารและจัดการศึกษาของพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพ

พื้นที่การศึกษาวิจัย

พิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในเครือข่ายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม 11 แห่ง ได้แก่

1. แม่ข่ายพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. ลูกข่ายพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 10 แห่ง

หลักเกณฑ์หรือคุณสมบัติการคัดเลือกพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในเครือข่าย

การพิจารณาใช้หลักเกณฑ์หรือคุณสมบัติการคัดเลือกพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในเครือข่ายได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การสำรวจสถานภาพพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. การจัดกลุ่มพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้
3. การคัดเลือกพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในเครือข่าย

1. การสำรวจสถานภาพพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เป็นการสำรวจเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานของพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ซึ่งหมายถึงพิพิธภัณฑสถานที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงาน กลุ่มหรือองค์กรในท้องถิ่น เช่น สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคอื่นๆ และพิพิธภัณฑสถานส่วนบุคคล เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดกลุ่มพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ที่มีรูปแบบการจัดการพิพิธภัณฑสถานที่แตกต่างกัน และคัดเลือกพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มจำนวนหนึ่งแห่ง เพื่อเป็นพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในเครือข่ายสำหรับการสำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสถานภาพศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนารูปแบบการบริหารและจัดการศึกษาของพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพ

ผลที่ได้จากการศึกษาพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในเครือข่ายซึ่งเป็นตัวแทนของพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มจะเป็นกรณีตัวอย่างสำหรับพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้แห่งอื่น ๆ ที่มีรูปแบบการจัดการที่คล้ายคลึงกันได้เรียนรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ของตน ดังนั้น การคัดเลือกพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในเครือข่ายที่ดีจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้แห่งอื่น ๆ อันจะส่งผลให้การพัฒนาพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในภาพรวมมีความชัดเจนและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการคัดเลือกพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในเครือข่ายจึงได้ดำเนินการสำรวจสถานภาพพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แบบ ก ความต้องการที่จะก่อตั้งพิพิธภัณฑสถาน (สำหรับหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรที่ยังไม่มีพิพิธภัณฑสถาน) และแบบ ข ความต้องการปรับปรุงหรือพัฒนาพิพิธภัณฑสถาน (สำหรับหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรที่มีพิพิธภัณฑสถาน)

คำชี้แจงในการกรอกข้อมูล

แบบ ก สำหรับหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร หรือ เอกชนที่ **ไม่มี** พิพธิรณัฑ์ในความรับผิดชอบ

แบบ ข สำหรับหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร หรือ เอกชนที่ **มี** พิพธิรณัฑ์ในความรับผิดชอบ

ชื่อ - สกุลตำแหน่ง

หน่วยงานที่สังกัด

ที่อยู่.....ตำบล อำเภอ จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์/โทรสารโทรศัพท์มือถือ E-mail

แบบ ก สำหรับหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร หรือ เอกชนที่**ไม่มี**พิพธิรณัฑ์ในความรับผิดชอบ

1	ความสนใจที่จะก่อตั้งพิพธิรณัฑ์	☐ สนใจ	☐ ไม่สนใจ
2	ลักษณะหรือประเภทของพิพธิรณัฑ์ ที่ท่านสนใจที่จะก่อตั้ง	1..... 2..... 3.....	
3	ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นเมื่อมีพิพธิรณัฑ์	1..... 2..... 3.....	
4	ความพร้อมที่จะก่อตั้งพิพธิรณัฑ์ 4.1 สถานที่ก่อตั้งพิพธิรณัฑ์ 4.2 เรื่องราวหรือเนื้อหาที่จะจัดแสดง 4.3 เทคนิควิธีการในการจัดทำพิพธิรณัฑ์ 4.4 ความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 4.5 งบประมาณ	☐ พร้อม ☐ พร้อม ☐ พร้อม ☐ พร้อม ☐ พร้อม	☐ ไม่พร้อม ☐ ไม่พร้อม ☐ ไม่พร้อม ☐ ไม่พร้อม ☐ ไม่พร้อม
5	ความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนที่ท่าน ต้องการ	1..... 2..... 3.....	
6	ถ้ามีเครือข่ายพิพธิรณัฑ์ท้องถิ่นในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ท่านสนใจที่จะเป็น สมาชิกของเครือข่ายหรือไม่	☐ สนใจ	☐ ไม่สนใจ
7	ถ้าท่านได้รับการสนับสนุนในการก่อตั้ง พิพธิรณัฑ์ ท่านคิดว่าจะสามารถก่อตั้ง พิพธิรณัฑ์ให้แล้วเสร็จได้ในระยะเวลาเท่าใด	 เดือน ปี	

แบบ ข สำหรับหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร หรือ เอกชนที่มีพิพิธภัณฑ์ในความรับผิดชอบ

1. ชื่อพิพิธภัณฑ์.....

2. ที่ตั้ง.....
.....
โทรศัพท์/โทรสาร.....เว็บไซต์.....

3. หน่วยงาน กลุ่ม องค์กร หรือ เอกชน ที่รับผิดชอบ.....

4. ผู้รับผิดชอบหลัก 4.1.....โทรศัพท์.....
4.2.....โทรศัพท์.....

5. ประวัติความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์ (โดยย่อ)
.....
.....
.....
.....

6.ข้อมูล หรือ เรื่องราวที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์
.....
.....
.....
.....

1	ความต้องการปรับปรุงหรือพัฒนาพิพิธภัณฑ์	☐ ต้องการ	☐ ไม่ต้องการ
2	สิ่งที่ต้องการปรับปรุงหรือพัฒนา 2.1 เรื่องราวหรือเนื้อหาการจัดแสดง 2.2 การออกแบบและจัดแสดง 2.3 การจัดการคลังพิพิธภัณฑ์ (การจัดทำทะเบียนและสงวนรักษาวัตถุพิพิธภัณฑ์) 2.4 การจัดการกิจกรรมในพิพิธภัณฑ์ 2.5 การจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศ - อื่น ๆ (ระบุ)	☐ ต้องการ ☐ ต้องการ ☐ ต้องการ ☐ ต้องการ ☐ ต้องการ	☐ ไม่ต้องการ ☐ ไม่ต้องการ ☐ ไม่ต้องการ ☐ ไม่ต้องการ ☐ ไม่ต้องการ
3	ถ้ามีเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ท่านสนใจ ที่จะเป็นสมาชิกของเครือข่ายหรือไม่	☐ สนใจ	☐ ไม่สนใจ

หมายเหตุ ท่านสามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติม เช่น เอกสารที่เกี่ยวข้อง แผ่นพับ รูปภาพ เป็นต้น

แบบสอบถามสถานภาพพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 2 รูปแบบ มีความมุ่งหมายเพื่อให้ทราบสถานภาพของพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งด้าน ความต้องการที่จะก่อตั้งพิพิธภัณฑ สำหรับหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรที่ยังไม่มีพิพิธภัณฑ (แบบสอบถาม แบบ ก) และด้านความต้องการปรับปรุงหรือพัฒนาพิพิธภัณฑของหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรที่มีพิพิธภัณฑ ในความรับผิดชอบ (แบบสอบถาม แบบ ข) โดยจัดส่งแบบสอบถามทั้ง 2 รูปแบบไปยังสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา) และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร และองค์กรบริหาร ส่วนจังหวัด ทั้ง 19 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังรายละเอียดการส่งและการตอบรับแบบสอบถาม ในตาราง 1

สถาบันพิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ

ตาราง 1 การส่งและการตอบรับแบบสอบถามสภาพพึงพิพณ์ักักการเรียรูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามจังหวัดและหน่วยงาน/องค์กร

จังหวัด	แบบสอบถามทั้งหมด						สถานศึกษา						หน่วยงาน/องค์กร						องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
	ส่ง			รับ			ร้อยละ			แบบ ก			แบบ ข			แบบ ก			แบบ ข					
										ส่ง	รับ	ร้อยละ	ส่ง	รับ	ร้อยละ	ส่ง	รับ	ร้อยละ	ส่ง	รับ	ร้อยละ			
1. กาฬสินธุ์	237	104	43.88				86	23	26.74	86	4	4.65	151	73	48.34	151	4	2.65						
2. ขอนแก่น	436	110	25.22				108	15	13.89	108	1	0.92	328	91	27.74	328	3	0.91						
3. ชัยภูมิ	192	85	44.27				51	19	37.25	51	-	0.00	141	66	46.81	141	-	0.00						
4. นครพนม	155	57	36.77				48	21	43.75	48	1	2.08	107	32	29.90	107	3	2.80						
5. นครราชสีมา	466	177	37.98				147	42	28.57	147	3	2.04	319	126	39.50	319	6	1.88						
6. บุรีรัมย์	265	94	35.47				69	18	26.08	69	3	4.35	196	73	37.24	196	-	0.00						
7. มุกดาหาร	90	30	33.33				35	8	22.86	35	-	0.00	55	21	38.18	55	1	1.82						
8. มหาสารคาม	201	113	56.22				55	33	60.00	55	4	7.27	146	71	48.63	146	5	3.42						
9. ยโสธร	115	53	46.09				36	12	33.33	36	2	5.55	79	37	46.83	79	2	2.53						
10. ร้อยเอ็ด	296	132	44.59				87	22	25.29	87	6	6.90	209	98	46.89	209	6	2.87						
11. เลย	132	57	43.18				32	18	56.25	32	4	12.50	100	34	34.00	100	1	1.00						
12. ศรีสะเกษ	293	93	31.74				90	27	30.00	90	-	0.00	203	62	30.54	203	4	1.97						
13. สกลนคร	191	91	47.64				52	18	34.61	52	3	5.76	139	67	48.20	139	3	2.16						
14. สุรินทร์	247	86	34.82				82	17	20.73	82	-	0.00	165	67	40.60	165	2	1.21						
15. หนองคาย	186	82	44.08				56	24	42.86	56	1	1.78	130	59	45.38	130	1	0.77						
16. หนองบัวลำภู	79	33	41.77				21	10	47.62	21	1	4.76	58	21	36.20	58	1	1.72						
17. อุตรธานี	255	103	40.39				69	22	31.88	69	2	2.89	186	76	40.86	186	3	1.61						
18. อุบลราชธานี	296	124	41.89				73	21	28.77	73	-	0.00	223	103	46.19	223	-	0.00						
19. อำนาจเจริญ	79	36	45.57				22	4	18.18	22	-	0.00	57	31	54.38	57	1	1.75						
รวม	4,211	1,663	39.42				1,219	374	36.68	1,219	35	2.87	2,992	1,208	40.37	2,992	46	1.53						

ตาราง 2 สรุปจำนวนการส่งและการตอบรับแบบสอบถามสถานภาพพิพธิภณัฏการเรียนรู้
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามหน่วยงาน/องค์กร

รูปแบบ ของแบบสอบถาม	แบบสอบถามทั้งหมด			หน่วยงาน/องค์กร					
				สถานศึกษา			องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
	ส่ง	ตอบรับ	ร้อยละ	ส่ง	ตอบรับ	ร้อยละ	ส่ง	ตอบรับ	ร้อยละ
แบบ ก	4,211	1,582	37.56	1,219	374	30.68	2,992	1,208	40.37
แบบ ข		81	1.92		35	2.87		46	1.54
รวม	4,211	1,663	39.49	1,219	409	33.55	2,992	1,254	41.91

จากตาราง 1 และตาราง 2 พบว่า มีการตอบรับแบบสอบถาม แบบ ก ความต้องการที่จะก่อตั้งพิพธิภณัฏ (สำหรับหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรที่ยังไม่มีพิพธิภณัฏ) จำนวน 1,582 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 37.56 ของแบบสอบถามที่ส่งทั้งหมดจำนวน 4,211แห่ง) และตอบรับแบบสอบถาม แบบ ข ความต้องการปรับปรุงหรือพัฒนาพิพธิภณัฏ (สำหรับหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรที่มีพิพธิภณัฏ) จำนวน 81 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 1.92 ของแบบสอบถามที่ส่งทั้งหมดจำนวน 4,211 แห่ง) ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า หน่วยงานกลุ่ม องค์กรในระดับท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวนมีความตื่นตัวในการให้ความสำคัญต่อ “พิพธิภณัฏ” ทั้งในด้านความต้องการที่จะก่อตั้งพิพธิภณัฏ และความต้องการปรับปรุงหรือพัฒนาพิพธิภณัฏ รวมแล้วคิดเป็นประมาณร้อยละ 40 ของหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรในระดับท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รายชื่อหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรที่ตอบรับแบบสอบถามทั้งแบบ ก ปรากฏในภาคผนวก ก และรายชื่อหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร ที่ตอบรับแบบสอบถามแบบ ข ปรากฏในภาคผนวก ข

ผลการตอบแบบสอบถาม แบบ ก ความต้องการที่จะก่อตั้งพิพธิภณัฏ (สำหรับหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรที่ยังไม่มีพิพธิภณัฏ) ด้านความสนใจที่จะก่อตั้งพิพธิภณัฏ ความพร้อมที่จะก่อตั้งพิพธิภณัฏ และ ความสนใจที่จะเข้าร่วมเครือข่ายพิพธิภณัฏ สรุปได้ดังตาราง 3

ตาราง 3 สรุปผลการตอบแบบสอบถาม แบบ ก ความต้องการที่จะก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ (สำหรับหน่วยงาน กลุ่มองค์กรที่ยังไม่มีพิพิธภัณฑ์) ด้านความสนใจที่จะก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ ความพร้อมที่จะก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ และ ความสนใจที่จะเข้าร่วมเครือข่ายพิพิธภัณฑ์

รายการ	ความคิดเห็น					
	สนใจ		ไม่สนใจ		ไม่แสดงความคิดเห็น	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ความสนใจที่จะก่อตั้งพิพิธภัณฑ์	1,148	72.57	395	24.97	39	2.47
4. ความพร้อมที่จะก่อตั้งพิพิธภัณฑ์	พร้อม		ไม่พร้อม		ไม่แสดงความคิดเห็น	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4.1 สถานที่ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์	650	41.09	822	51.95	110	6.95
4.2 เรื่องราวหรือเนื้อหาที่จะจัดแสดง	411	25.98	1,031	65.18	140	8.85
4.3 เทคนิควิธีการในการจัดทำพิพิธภัณฑ์	215	13.59	1,245	78.70	122	7.71
4.4 ความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	679	42.92	782	49.43	121	7.65
4.5 งบประมาณ	120	7.58	1,361	86.03	101	6.38
รวมเฉลี่ย	415	26.23	1,048	66.25	118.8	7.51
6. ถ้ามีเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ท่านสนใจที่จะเป็นสมาชิกของเครือข่ายหรือไม่	สนใจ		ไม่สนใจ		ไม่แสดงความคิดเห็น	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	1,301	82.24	191	12.07	90	5.69

หมายเหตุ ร้อยละของการตอบแบบสอบถามคิดจากการตอบรับแบบสอบถาม แบบ ก ทั้งหมด 1,582 ฉบับ

จากตาราง 3 ปรากฏว่า หน่วยงาน กลุ่ม องค์กร ที่ไม่มีพิพิธภัณฑ์ในความรับผิดชอบมีความสนใจที่จะก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ในระดับสูง (ร้อยละ 72.57) ในด้านความพร้อมที่จะก่อตั้งพิพิธภัณฑ์โดยรวมแล้ว ยังไม่มีความพร้อมที่จะก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ (ร้อยละ 66.25) เมื่อเปรียบเทียบกับความพร้อมที่จะก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ในแต่ละด้าน พบว่าด้านความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นด้านที่มีความพร้อมมากที่สุด (ร้อยละ 42.92) ส่วนด้านที่ไม่มีความพร้อมมากที่สุดคือด้านงบประมาณ (ร้อยละ 86.03) ในขณะที่ความสนใจที่จะเข้าร่วมเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีความสนใจในระดับสูง (ร้อยละ 82.24)

ผลการตอบแบบสอบถาม แบบ ข ความต้องการปรับปรุงและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ (สำหรับหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรที่มีพิพิธภัณฑ์) ด้านความต้องการที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาพิพิธภัณฑ์ สิ่งที่ต้องการปรับปรุงหรือพัฒนาและความสนใจเข้าร่วมเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ สรุปได้ดังตาราง 4

ตาราง 4 สรุปการตอบแบบสอบถาม แบบ ข สถานภาพและความต้องการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ (สำหรับหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรที่มีพิพิธภัณฑ์) ด้านความต้องการที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาพิพิธภัณฑ์ สิ่งที่ต้องการปรับปรุงหรือพัฒนา และความสนใจเข้าร่วมเครือข่ายพิพิธภัณฑ์

ข้อความ	ต้องการ		ไม่ต้องการ		ไม่มีความเห็น	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.ความต้องการที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาพิพิธภัณฑ์	76	93.83	1	1.23	4	4.94
2.สิ่งที่ต้องการปรับปรุงหรือพัฒนา						
2.1 เรื่องราวหรือเนื้อหาการจัดแสดง	79	97.54	1	1.23	1	1.23
2.2 การออกแบบจัดแสดง	79	97.54	1	1.23	1	1.23
2.3 การจัดการคลังพิพิธภัณฑ์	79	97.54	1	1.23	1	1.23
2.4 การจัดกิจกรรมในพิพิธภัณฑ์	78	96.30	2	2.47	1	1.23
2.5 การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ	79	97.54	1	1.23	1	1.23
รวมเฉลี่ย	78.80	97.30	1.40	1.48	1	1.23
3. ถ้ามีเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ท่านสนใจที่จะเข้าร่วมเครือข่ายหรือไม่	78	96.30	2	2.47	1	1.23
รวมเฉลี่ย	78.28	96.65	1.28	1.58	1.42	1.76

หมายเหตุ ร้อยละของการตอบแบบสอบถามคิดจากการตอบรับแบบสอบถาม แบบ ข ทั้งหมด 81 ชุด

จากตาราง 4 ปรากฏว่าทั้งสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีพิพิธภัณฑ์อยู่ในความรับผิดชอบมีความต้องการที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาพิพิธภัณฑ์ในระดับสูง (ร้อยละ 93.83) และมีสิ่งที่ต้องการปรับปรุงหรือพัฒนาทั้งด้านเรื่องราวหรือเนื้อหาการจัดแสดง ด้านการออกแบบจัดแสดง และด้านการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ ในระดับสูง(ร้อยละ 97.54) รวมทั้งมีความสนใจที่จะเข้าร่วมเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในระดับสูง (ร้อยละ 96.65)

ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจข้อมูลภาคสนาม ด้านสถานภาพพิพธิภัณฑ์การเรียนรู้
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เมื่อได้ข้อมูลเบื้องต้นจากแบบสอบถามสถานภาพพิพธิภัณฑ์การเรียนรู้
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบบ ข สถานภาพและความต้องการพัฒนาพิพธิภัณฑ์ (สำหรับหน่วยงาน
กลุ่ม องค์กรที่มีพิพธิภัณฑ์) แล้ว ขั้นตอนต่อมาจึงเป็นการสำรวจข้อมูลภาคสนาม เพื่อศึกษาสถานภาพ
พิพธิภัณฑ์การเรียนรู้ โดยกระจายให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 19 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ
ครอบคลุมหน่วยงาน องค์กรที่รับผิดชอบพิพธิภัณฑ์การเรียนรู้ เช่น สถานศึกษา องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น วัด องค์กรเอกชน หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ และพิพธิภัณฑ์การเรียนรู้ส่วนบุคคล เป็นต้น จำนวน
80 แห่ง เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดกลุ่มพิพธิภัณฑ์การเรียนรู้และกำหนดคุณสมบัติในการคัดเลือก
พิพธิภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่าย โดยมีรายละเอียดการสำรวจข้อมูลภาคสนามด้านสถานภาพพิพธิภัณฑ์
การเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีการสำรวจข้อมูลภาคสนาม
จำแนกตามจังหวัด และหน่วยงาน/องค์กร

จังหวัด	หน่วยงาน / องค์กร				
	สถานศึกษา	วัด	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	อื่น ๆ	รวม
1.กาฬสินธุ์	1	3	-	2	6
2.ขอนแก่น	1	2	1	1	5
3.ชัยภูมิ	2	-	-	1	3
4.นครพนม	1	1	2	1	5
5.นครราชสีมา	1	-	1	1	3
6.บุรีรัมย์	4	2	-	-	6
7.มุกดาหาร	-	-	1	-	1
8.มหาสารคาม	2	2	1	1	6
9.ยโสธร	1	1	2	-	4
10.ร้อยเอ็ด	4	1	1	1	7
11.เลย	4	2	-	2	8
12.ศรีสะเกษ	-	1	-	-	1
13.สกลนคร	2	-	1	-	3
14.สุรินทร์	2	-	-	1	3
15.หนองคาย	2	-	1	-	3
16.หนองบัวลำภู	-	2	1	-	3
17.อุดรธานี	3	-	1	1	5
18.อุบลราชธานี	1	2	1	3	7
19.อำนาจเจริญ	-	-	1	-	1
รวม	31	19	15	15	80

รายละเอียดข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลภาคสนามด้านสถานภาพพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรากฏในภาคผนวก ค

2. การจัดกลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้

ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจข้อมูลภาคสนาม ด้านสถานภาพพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 80 แห่ง เป็นข้อมูลที่ทำให้สามารถมองเห็นภาพโดยรวมของการจัดการพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านรูปแบบการบริหารจัดการและด้านแนวทางการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ ดังนั้น ในการจัดกลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ เพื่อใช้กำหนดคุณสมบัติในการคัดเลือกพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่ายในครั้งนี้ จึงใช้การจัดกลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้โดยพิจารณาจากเกณฑ์ 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 รูปแบบการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้

ข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลภาคสนาม ด้านสถานภาพพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับหน่วยงานหรือองค์กรหลักที่เป็นผู้รับผิดชอบพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นผู้กำหนดแนวทาง ทิศทาง หรือนโยบายการพัฒนาพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แต่ละแห่ง ซึ่งแต่ละหน่วยงานหรือองค์กรก็มีรูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน โดยอาจจำแนกรูปแบบการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดกลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่ายในการศึกษาครั้งนี้ ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. รูปแบบการบริหารจัดการโดยวัด
2. รูปแบบการบริหารจัดการโดยสถานศึกษา
3. รูปแบบการบริหารจัดการโดยชุมชน

ประการที่ 2 แนวทางการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้

แนวทางการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่ จะเป็นการจัดแสดงแบบเน้นการจัดแสดงวัตถุ ทั้งวัตถุประเภทศิลปะโบราณวัตถุ และเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน แต่ในพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้หลายแห่ง ก็พยายามที่จะปรับปรุงแนวทางการจัดแสดงในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การเน้นการอธิบายเรื่องราวของท้องถิ่นประกอบการจัดแสดงวัตถุและการจัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น ดังนั้น ในการจำแนกแนวทางการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดกลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่ายในการศึกษาครั้งนี้ จึงจำแนกแนวทางการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. แนวทางการจัดแสดงแบบเน้นศิลปโบราณวัตถุ
2. แนวทางการจัดแสดงแบบเน้นเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คน
3. แนวทางการจัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วม

ดังนั้น การจัดกลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในการศึกษาในครั้งนี้ จึงจำแนกกลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ออกเป็น 10 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยวัดที่จัดแสดงแบบเน้นศิลปโบราณวัตถุ
2. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยวัดที่จัดแสดงแบบเน้นเรื่องราว วิถีชีวิตของผู้คน
3. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยวัดที่จัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วม
4. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยสถานศึกษาที่จัดแสดงแบบเน้นศิลปโบราณวัตถุ
5. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยสถานศึกษาที่จัดแสดงแบบเน้นเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คน
6. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยสถานศึกษาที่จัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วม
7. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยชุมชนที่จัดแสดงแบบเน้นศิลปโบราณวัตถุ
8. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยชุมชนที่จัดแสดงแบบเน้นเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คน
9. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยชุมชนที่จัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วม
10. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ

3. การคัดเลือกพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในเครือข่าย

การคัดเลือกกลุ่มข่ายพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในเครือข่ายที่จะใช้เป็นกรณีศึกษาของพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่ม จะพิจารณาจากเอกลักษณ์และความพร้อมของพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในแต่ละที่ โดยพิจารณาจากการเน้นหรือการให้ความสำคัญในการบริหารจัดการและแนวทางการจัดแสดงในพิพิธภัณฑการเรียนรู้เพื่อให้ได้พิพิธภัณฑการเรียนรู้ในเครือข่ายที่เป็นตัวแทนที่ดีของพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในกลุ่มต่างๆ โดยใช้ข้อมูลประกอบการพิจารณาจากแบบสอบถามสถานภาพพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการสำรวจข้อมูลภาคสนามด้านสถานภาพพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการคัดเลือกกลุ่มข่ายพิพิธภัณฑการเรียนรู้ปรากฏผล ดังนี้

1. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยวัดที่จัดแสดงแบบเน้นศิลปโบราณวัตถุ
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร อำเภอธาตุพนม
จังหวัดนครพนม

2. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยวัดที่จัดแสดงแบบเน้นเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คน

พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑ์สี่เผ่าไทย) วัดสร้างเรือง ตำบลห้วยป่าล้อม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

3. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยวัดที่จัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วม
พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรี วัดไชยศรี บ้านสาวะถี ตำบลสาวะถี อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

4. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยสถานศึกษาที่จัดแสดงแบบเน้นศิลปโบราณวัตถุ

แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนกระสังพิทยาคม อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

5. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยสถานศึกษาที่จัดแสดงแบบเน้นเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คน

พิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จ โรงเรียนสมเด็จพิทยาคม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

6. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยสถานศึกษาที่จัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วม

พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

7. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยชุมชนที่จัดแสดงแบบเน้นศิลปโบราณวัตถุ

ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย ตำบลอากาศอำนวย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

8. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยชุมชนที่จัดแสดงแบบเน้นเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คน

พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ศูนย์รวมเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน จังหวัดมหาสารคาม เทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

9. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยชุมชนที่จัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วม
ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงกลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม ตำบลสามผง

อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

10. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ

อาคารแสดงปลาน้ำจืด สวนสัตว์นครราชสีมาถนนราชสีมา – ปักธงชัย ตำบลไชยมงคล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

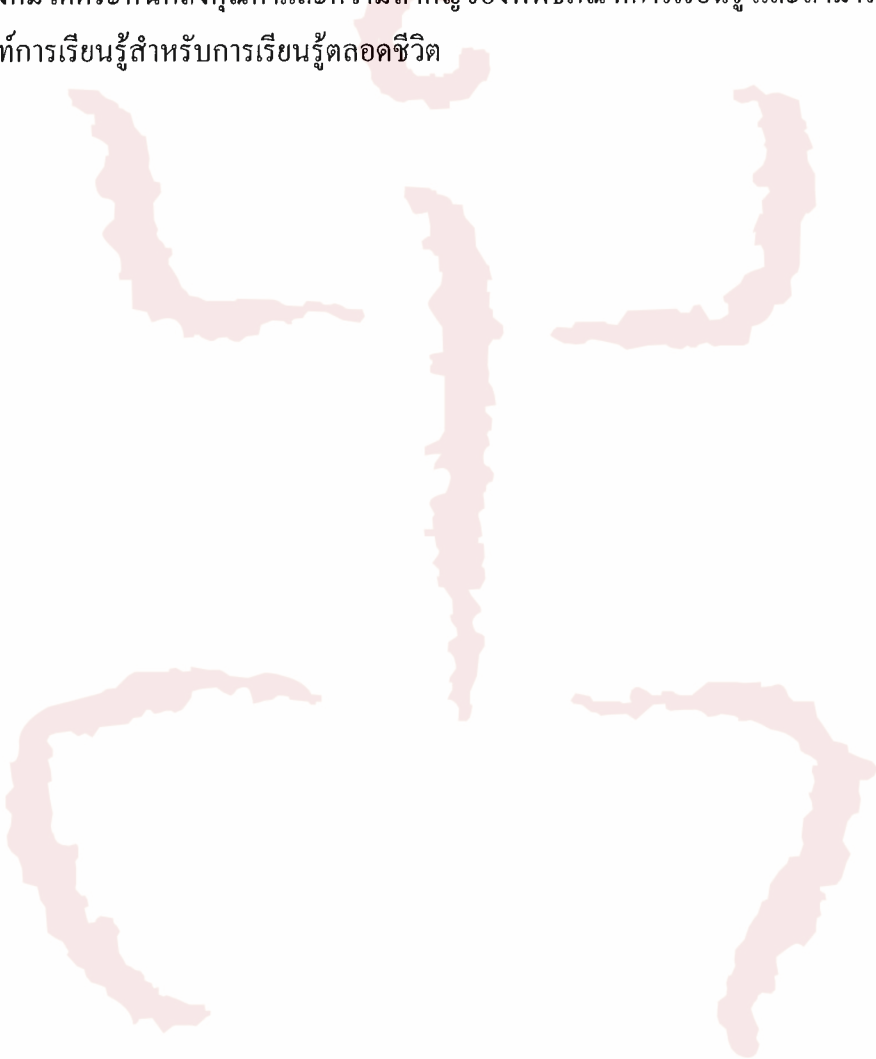
วิธีการศึกษา

1. สำรวจสถานภาพของพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. คัดเลือกพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในเครือข่าย จำนวน 10 แห่ง
3. สำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสถานภาพ ศักยภาพ และความพร้อมในการพัฒนารูปแบบการบริหารและจัดการศึกษาของพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพ ตามขอบเขต ดังนี้
 - 3.1 ประวัติความเป็นมา
 - 3.2 สถานภาพและศักยภาพขององค์กร
 - 3.3 เป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กร
 - 3.4 จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร
 - 3.5 ความพร้อมด้านฐานข้อมูล และการพัฒนาฐานข้อมูล
 - 3.6 สิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือ
 - 3.7 เวลาที่ให้บริการและจำนวนเฉลี่ยผู้ใช้บริการ
 - 3.8 ปัญหาและอุปสรรค
 - 3.9 ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชน
 - 3.10 วิเคราะห์ความพร้อมที่จะเป็นแม่ข่าย /ลูกข่าย
 - 3.11 วิเคราะห์ความพร้อมที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า
 - 3.12 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาลูกข่าย
4. วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑการเรียนรู้ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อสังคม
5. เผยแพร่ผลการศึกษาสู่สังคมในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อประเภทอื่นๆ
6. สรุปและรายงานผลการศึกษา

สถาบันพิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1. แนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารและจัดการศึกษาของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพ
- 2. แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อสังคม
- 3. สังคมได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ และสามารถใช้ประโยชน์จากพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้สำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

บทที่ 2

ข้อมูลการสำรวจพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่าย

ข้อมูลการสำรวจพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่าย เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสถานภาพ ศักยภาพ และความพร้อมในการพัฒนารูปแบบการบริหาร และจัดการศึกษาของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพ ทั้งแม่ข่ายพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ (โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยมหาสารคาม) และลูกข่ายพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้จำนวน 10 แห่ง ที่ได้จากการคัดเลือกตัวแทนของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

แม่ข่ายพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ ได้แก่ โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ลูกข่ายพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ จำนวน 10 แห่ง ได้แก่

1. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยวัดที่จัดแสดงแบบเน้นศิลปโบราณวัตถุ
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตน โมลีศรี โคตบุร วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร
อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม
2. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยวัดที่จัดแสดงแบบเน้นเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คน
พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑ์สี่เผ่าไทย)
วัดสร้างเรือง ตำบลห้วยปลาดึง อำเภอมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ
3. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยวัดที่จัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วม
พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรี
วัดไชยศรี บ้านสาวะถี ตำบลสาวะถี อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
4. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยสถานศึกษาที่จัดแสดงแบบเน้นศิลปโบราณวัตถุ
แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม
โรงเรียนกระสังพิทยาคม อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์
5. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยสถานศึกษาที่จัดแสดงแบบเน้นเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คน
พิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จ
โรงเรียนสมเด็จพิทยาคม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์
6. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยสถานศึกษาที่จัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วม
พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

7. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการ โดยชุมชนที่จัดแสดงแบบเน้นศิลปโบราณวัตถุ
ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย
ตำบลอากาศอำนวย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

8. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการ โดยชุมชนที่จัดแสดงแบบเน้นเรื่องราววิถีชีวิตของ

ผู้คน

พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ศูนย์รวมเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านจังหวัด

มหาสารคาม

เทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

9. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการ โดยชุมชนที่จัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วม

ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงกลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากายาม

ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

10. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ

อาคารแสดงปลาน้ำจืด สวนสัตว์นครราชสีมา

ตำบลไชยมงคล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

แม่ข่ายพิพิธภัณฑการเรียนรู้

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1. ประวัติความเป็นมา

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑมหาวิทยาลัยมหาสารคามเกิดขึ้นจากแนวคิดของ รองศาสตราจารย์ ดร.ภาวิช ทองโรจน์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ตำแหน่งขณะนั้น) และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ ในปี พ.ศ.2542 โดยมีความมุ่งหมายให้ทำหน้าที่สื่อสารถึงอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่มีจุดเริ่มต้นและพัฒนาการอย่างมีความหมายและความสำคัญควบคู่มาับพัฒนาการของสังคม ตั้งแต่ยุคที่เป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษามหาสารคาม (พ.ศ.2511) จนถึงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม (พ.ศ.2517) และเป็นมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (พ.ศ.2537) ในปัจจุบัน รวมทั้งเป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนาองค์ความรู้ด้านพิพิธภัณฑเพื่อส่งเสริมให้สังคมได้รับประโยชน์จากกิจการพิพิธภัณฑทั้งในด้านการปลูกจิตสำนึกแห่งคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่น โดยเฉพาะในเขตลุ่มแม่น้ำชี และการจัดการพิพิธภัณฑในท้องถิ่นให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑมหาวิทยาลัยมหาสารคามยังทำหน้าที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การวิจัย และบริการวิชาการด้านพิพิธภัณฑ ตลอดจนเป็นสถานที่สำหรับการพักผ่อนและจัดกิจกรรมสำหรับคณาจารย์ นิสิต และบุคคลทั่วไป โดยมีปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ดังนี้

ปรัชญา พิพิธภัณฑมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวาสำหรับการศึกษาตลอดชีวิต

วิสัยทัศน์ พิพิธภัณฑมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นศูนย์กลางแห่งองค์ความรู้ และการบริการความรู้ด้านพิพิธภัณฑสำหรับสังคม

พันธกิจ

1. สื่อสารถึงอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่มีจุดเริ่มต้นและพัฒนาการอย่างมีความหมายและความสำคัญควบคู่มาับพัฒนาการของสังคม
2. เป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนาองค์ความรู้ด้านพิพิธภัณฑเพื่อส่งเสริมให้สังคมได้รับประโยชน์จากกิจการพิพิธภัณฑ ทั้งในด้านการปลูกจิตสำนึกแห่งคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่น และการจัดการพิพิธภัณฑในท้องถิ่นให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
3. สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การวิจัย และบริการวิชาการด้านพิพิธภัณฑ ตลอดจนเป็นสถานที่สำหรับการพักผ่อนและจัดกิจกรรมสำหรับคณาจารย์ นิสิต และบุคคลทั่วไป

ในขณะเริ่มต้น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑน์ ๑ โดยมี ผศ.ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ เป็นประธานโครงการ ๑ นายทม เกตุวงศา เป็นกรรมการและเลขานุการโครงการ ๑ และมีเจ้าหน้าที่ประจำโครงการ ๑ 2 คน คือนายณรงค์ฤทธิ์ สุมาลี และนายพินทร ดอนเส และมีสำนักงานชั่วคราวอยู่ที่อาคารบรมราชกุมารี (สำนักงานอธิการบดี) ต่อมาจึงย้ายไปอยู่ที่สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน และอาคารราชนครินทร์ (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ตามลำดับ

หลังจากนั้น โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑน์ฯ จึงได้รับงบประมาณเงินรายได้มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ.2545 จำนวน 8,500,000 บาท ในการก่อสร้างกลุ่มอาคารพิพิธภัณฑน์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งประกอบด้วยเรือนอีสานแบบประยุกต์ 2 หลัง และเรือนอีสานแบบดั้งเดิมจำนวน 4 หลัง เมื่อการก่อสร้างแล้วเสร็จจึงย้ายสำนักงานไปอยู่ที่กลุ่มอาคารพิพิธภัณฑน์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อเดือนมิถุนายนพ.ศ.2547

ในช่วง ปี พ.ศ. 2542 ถึง พ.ศ.2547 ก่อนที่จะมีการก่อสร้างกลุ่มอาคารพิพิธภัณฑน์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม การดำเนินงานจึงให้ความสำคัญกับการศึกษาวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลและวัตถุที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาและวิถีชีวิตชาวลุ่มแม่น้ำชี รวมถึงการรวบรวมเอกสารจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในขณะเดียวกันก็ดำเนินการวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหาเพื่อจัดทำนิทรรศการถาวร พร้อม ๆ กับการจัดแสดงนิทรรศการชั่วคราวและจัดทำเอกสารเผยแพร่แก่ผู้ที่สนใจ ภายหลังเมื่อกลุ่มอาคารพิพิธภัณฑน์ ๑ ก่อสร้างแล้วเสร็จ โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑน์มหาวิทยาลัยมหาสารคามจึงได้ดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน 5 ด้าน ดังนี้

1. การจัดแสดงนิทรรศการ

1.1 นิทรรศการ “พัฒนาการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม”

จัดแสดงนิทรรศการพัฒนาการของมหาวิทยาลัยที่มีความหมายและความสัมพันธ์ควบคู่มากับการพัฒนาของสังคมตั้งแต่ยุคเริ่มต้นที่เป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาสารคาม (พ.ศ.2511) จนถึงยุคมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม (พ.ศ.2517) และในยุคมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (พ.ศ. 2537) ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นวิถีของมหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้น ดำรงอยู่ และเปลี่ยนแปลงอย่างสอดคล้องกับการพัฒนาของสังคมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ ตลอดจนความหมายและความสัมพันธ์กับชีวิตของผู้คนที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร นิสิต และบุคคลอื่น ๆ

1.2 นิทรรศการ “ภูมิปัญญาชาวลุ่มแม่น้ำชี”

จัดแสดงนิทรรศการองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาของชาวลุ่มแม่น้ำชีอันแสดงให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาดในการสร้างสมดุลระหว่างวิถีชีวิตกับสภาพแวดล้อมในด้าน “ข้าว ปลา ป่า เลื้อย” รวมทั้งการนำเสนอ รูปแบบหรือแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น

2. หอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สถานที่ในการรวบรวมเอกสารจดหมายเหตุของมหาวิทยาลัยมหาสารคามและเอกสารที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน และสามารถให้บริการสืบค้น และประมวลผลเป็นองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยได้

3. คลินิกพิพิธภัณฑ

เป็นแหล่งเรียนรู้วิชาการด้านพิพิธภัณฑ สนับสนุนการเรียนการสอนและการวิจัยของคณาจารย์และนิสิตตลอดจนเป็นสถานที่สำหรับการให้บริการองค์ความรู้ด้านพิพิธภัณฑสำหรับกลุ่ม องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินงานพิพิธภัณฑ โดยเฉพาะด้านพิพิธภัณฑท้องถิ่นที่ก่อตั้งขึ้นเป็นจำนวนมาก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและต้องการองค์ความรู้และเทคนิควิธีการในการจัดการพิพิธภัณฑ

4. สถานีศึกษาสัตว์

เป็นความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยมหาสารคามและสวนสัตว์นครราชสีมา องค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อสร้างสถานีศึกษาสัตว์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ความสัมพันธ์และความสำคัญของสิ่งมีชีวิตในธรรมชาติ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ รวมทั้งการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนสาขาที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการส่งเสริมให้ชุมชนสามารถสร้างประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจจากการเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์

5. ฝ่ายเลขานุการ

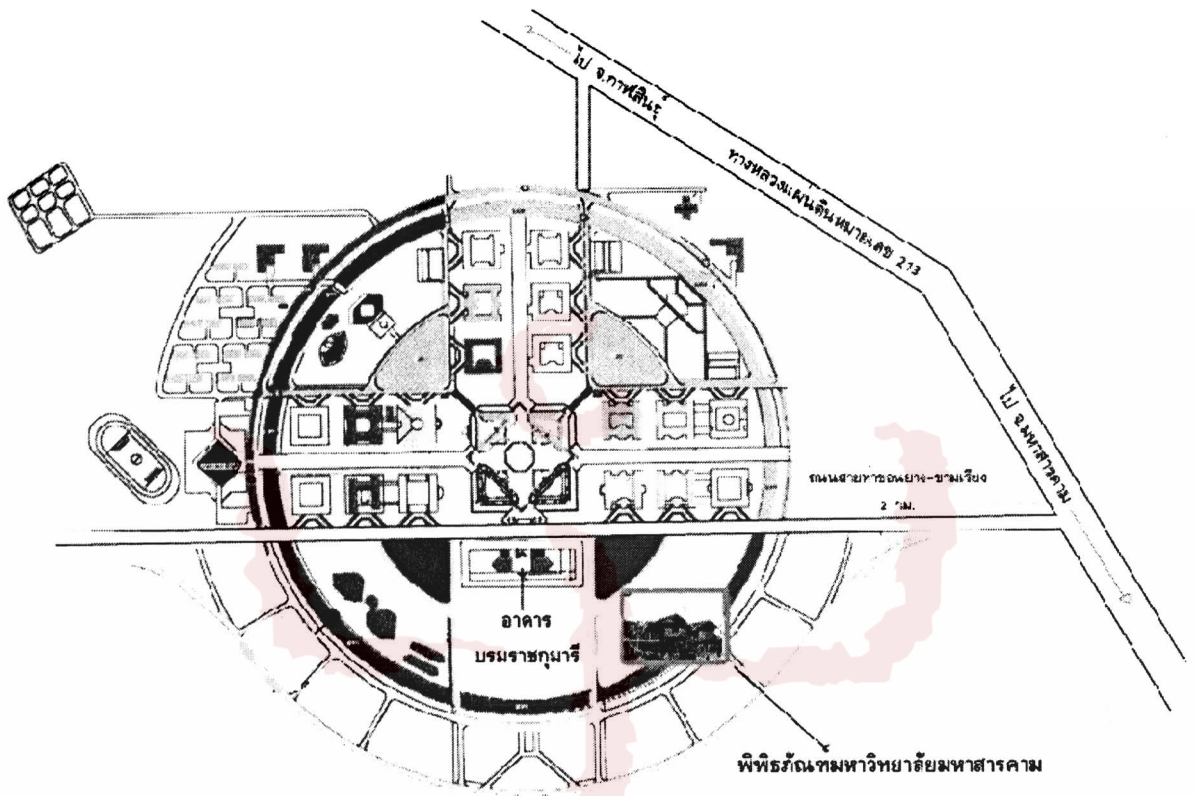
รับผิดชอบงานด้านนโยบายและแผน งานธุรการ การเงิน พัสดุ บุคคล การประกันคุณภาพ การประชาสัมพันธ์ การให้บริการด้านต่างๆ การจัดการกองทุนพิพิธภัณฑมหาวิทยาลัยมหาสารคาม การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ

2. สถานภาพและศักยภาพขององค์กร

สถานที่ตั้ง

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตั้งอยู่ที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ทางด้านทิศตะวันออกของอาคารบรมราชกุมารี (สำนักงานอธิการบดี)

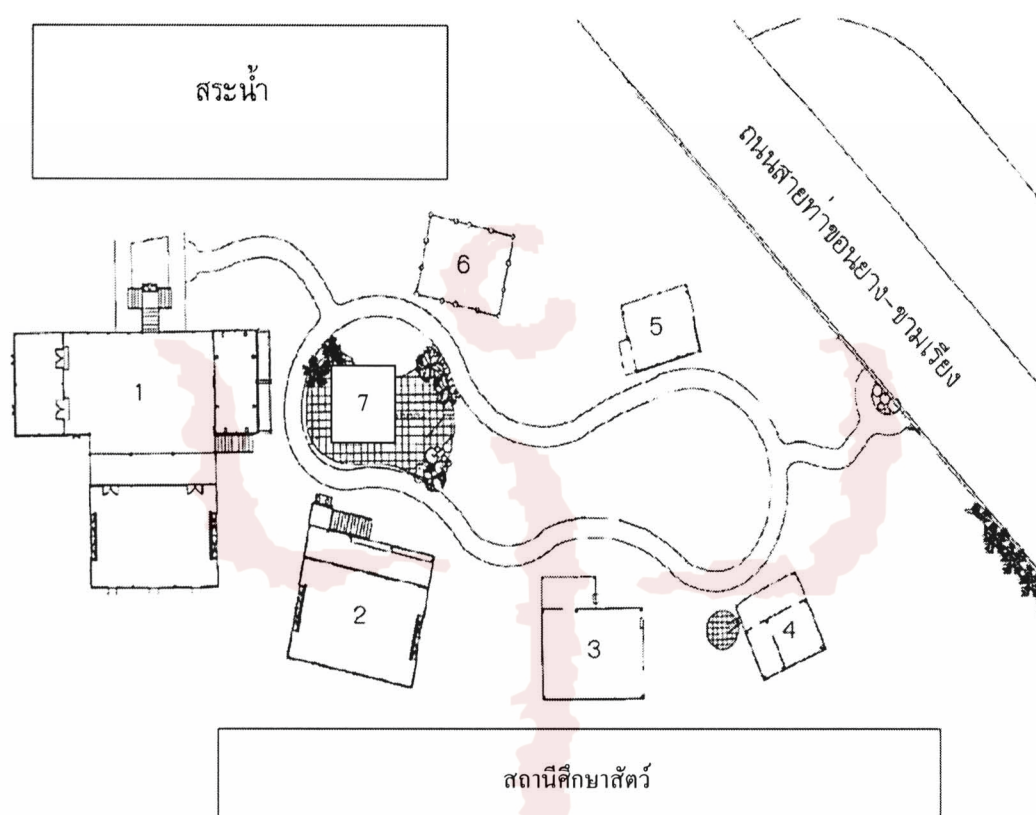
สถาบันพิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ

ที่ตั้งโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ภายในพื้นที่ประมาณ 26 ไร่ ที่เป็นที่ตั้งของโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปัจจุบันได้มีการพัฒนาพื้นที่ประมาณ 10 ไร่ในการก่อสร้างกลุ่มอาคารพิพิธภัณฑสถาน ส่วนพื้นที่ที่เหลือยังคงรักษาสภาพป่าดั้งเดิม คือ เป็นป่าโคกหรือป่าเต็งรัง ภายในกลุ่มอาคารพิพิธภัณฑสถานได้แบ่งพื้นที่ใช้สอยออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

1. เรือนอีสานประยุกต์หลังใหญ่ ประกอบด้วย สำนักงาน ห้องประชุมใหญ่ ห้องประชุมย่อย ห้องรับรอง คลังพิพิธภัณฑสถาน หอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และนิทรรศการ พัฒนาการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. เรือนอีสานประยุกต์หลังเล็ก ประกอบด้วย นิทรรศการ พัฒนาการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และพื้นที่สำหรับจัดนิทรรศการหมุนเวียน
3. เรือนผู้ไท จัดแสดง นิทรรศการภูมิปัญญาชาวลุ่มแม่น้ำชี
4. เรือนโง้ง เป็นที่ตั้งชมรมนาฏศิลป์และดนตรีพื้นเมือง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
5. เรือนเกย เป็นที่ตั้งโครงการอนุรักษ์โบราณในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
6. ลานกิจกรรม
7. สถานีศึกษาสัตว์

แผนผังพื้นที่โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

หมายเลข 1 เรือนอีสานประยุกต์หลังใหญ่

หมายเลข 2 เรือนอีสานประยุกต์หลังเล็ก

หมายเลข 3 เรือนโง่ง

หมายเลข 4 เรือนเกย

หมายเลข 5 เล้าข้าว และตูบต่อเล้า

หมายเลข 6 เรือนผู้ไท

หมายเลข 7 ลานกิจกรรม

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

อัตรากำลัง

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีอัตรากำลัง ดังนี้

1. ผศ.ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ	ประธานโครงการฯ
2. นายทม เกตุวงศา	กรรมการและเลขานุการ
3. นายณรงฤทธิ์ สุมาลี	พนักงานปฏิบัติการ (ลาศึกษาต่อ)
4. นายพิศาล ดุลยลา	นักวิชาการศึกษา
5. นายพินทร ดาวเรือง	นักวิชาการศึกษา
6. นายฐิติกมล นาชัยสถาน	นักวิชาการศึกษา
7. นางสาวฉัตรกมล อนนตะชัย	นักวิชาการศึกษา
8. นางสาววรรณรา ประดิษฐ์สร	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

แหล่งทุน

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีแหล่งทุนในการดำเนินงาน

3 ประเภท คือ

1. งบประมาณแผ่นดิน ปีละประมาณ 700,000 บาท เป็นค่าครุภัณฑ์ งบอุดหนุนโครงการวิจัยและบริการวิชาการ และค่าจ้างพนักงานปฏิบัติการ
2. งบประมาณเงินรายได้มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีละประมาณ 750,000 บาท เป็นค่าจ้างพนักงานที่จ้างตามภารกิจ (5 อัตรา) ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ และงบอุดหนุนโครงการวิจัยและบริการวิชาการ
3. งบประมาณจากแหล่งทุนภายนอกและกองทุนพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีละประมาณ 1,000,000 บาท เป็นงบสนับสนุนโครงการวิจัยและบริการวิชาการ

ประเภทของวัตถุสะสม

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีวัตถุสะสม 3 กลุ่ม

1. เอกสาร ภาพถ่าย และวัตถุที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. เครื่องมือเครื่องใช้ในวิถีชีวิตชาวลุ่มแม่น้ำชี
3. ศิลปโบราณวัตถุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. เป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กร

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีผลการดำเนินงานจนถึงปีงบประมาณ พ.ศ.2548 และเป้าหมายการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2549-2550 ตามภารกิจของหน่วยงาน ดังนี้

1. การจัดแสดงนิทรรศการ

ผลการดำเนินงานจนถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2548

ภารกิจ	งาน	กิจกรรม	งบประมาณ/ แหล่งทุน	ผลการ ดำเนินงาน
1. การจัด แสดง นิทรรศการ	1.1 นิทรรศการ “พัฒนาการ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม”	1.1.1 นิทรรศการชุด พระมหากรุณาธิคุณ 1.1.2 นิทรรศการชุด ผู้บริหาร 1.1.3 นิทรรศการชุด อาคารสถานที่ 1.1.4 นิทรรศการชุด ชีวิตนิสิต 1.1.5 นิทรรศการชุด อดีต-ปัจจุบัน	-งบประมาณ เงินรายได้ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม ปี พ.ศ.2548 200,000 บาท	-ผู้ชม นิทรรศการปี ละ 10,000 คน
	1.2 นิทรรศการ “ภูมิปัญญาชาว ลุ่มแม่น้ำชี”	1.2.1 นิทรรศการชุด โบราณคดีลุ่มแม่น้ำชี		

เป้าหมายการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 - 2550

1.1 นิทรรศการ “พัฒนาการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม”

1.1.1 การจัดแสดงนิทรรศการถาวร เรื่อง พัฒนาการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2 ชุด คือ “จากการศึกษาคือความเจริญงอกงาม ผู้ผู้มีปัญญาพึงเป็นอยู่เพื่อมหาชน” และ “มหาวิทยาลัยกับ
ผู้คนและสังคม”

กิจกรรม การรวบรวมข้อมูลและวัตถุที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการมหาวิทยาลัย
มหาสารคามในประเด็นที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อการจัดแสดงนิทรรศการ ออกแบบ
นิทรรศการ จัดแสดงนิทรรศการ และประเมินผลการชมนิทรรศการ

เป้าหมายเชิงปริมาณ ผู้ชมนิทรรศการปีละ 30,000 คน ประกอบด้วย

1. กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ นิสิตปีหนึ่งมหาวิทยาลัยมหาสารคามปีละ
ประมาณ 10,000 คน โดยกำหนดให้การเรียนรู้พัฒนาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นกิจกรรมหนึ่ง
ในการเรียนวิชาศึกษาทั่วไปซึ่งเป็นรายวิชาบังคับที่นิสิตชั้นปีที่ 1 ทุกคนต้องเรียน

2. กลุ่มเป้าหมายรอง คือ นิสิตชั้นปีอื่น ๆ ในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ศิษย์เก่า และญาตินิสิต ปีละประมาณ 10,000 คน โดยเน้นการประชาสัมพันธ์ รูปแบบต่าง ๆ เพื่อเชิญชวนให้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ โดยเฉพาะในช่วงพิธีพระราชทานปริญญาบัตร และกิจกรรมประจำปีของมหาวิทยาลัย

3. กลุ่มเป้าหมายทั่วไปคือ ผู้ที่สนใจและผู้ใช้บริการสถานที่ของ พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีละ 10,000 คน

เป้าหมายเชิงคุณภาพ ผู้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ได้รับรู้ประวัติความเป็นมา และพัฒนาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และตระหนักถึงคุณค่าของมหาวิทยาลัยที่มีความหมาย และความสัมพันธ์กับผู้คนและสังคมนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

1.1.2 การจัดแสดงนิทรรศการหมุนเวียน ปีละ 6 ครั้ง

กิจกรรม การจัดนิทรรศการหมุนเวียนปีละ 6 ครั้ง ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับกิจกรรมของมหาวิทยาลัย โดยเน้นการเสนอความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละกิจกรรม และเคลื่อนย้ายไปติดตั้งในสถานที่ในการจัดกิจกรรม เช่น การรับน้อง ประชุมเชียร์ ชมรมสโมสรนิสิต พิธีไหว้ครู กีฬา ศิลปวัฒนธรรม พิธีพระราชทานปริญญาบัตร ศิษย์เก่าดีเด่น วันสถาปนามหาวิทยาลัย เป็นต้น

เป้าหมายเชิงปริมาณ ผู้เข้าร่วมในแต่ละกิจกรรมและชมนิทรรศการปีละประมาณ 6,000 คน

เป้าหมายเชิงคุณภาพ ผู้เข้าร่วมในแต่ละกิจกรรมได้รับรู้ความเป็นมา และความสำคัญของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในมหาวิทยาลัย รวมทั้งเข้าใจในสาเหตุ ปัจจัย เงื่อนไข และผลของความเปลี่ยนแปลงของแต่ละเรื่องราวหรือเหตุการณ์ในพัฒนาการของมหาวิทยาลัย

1.2 นิทรรศการ “ภูมิปัญญาชาวลุ่มแม่น้ำชี”

1.2.1 จัดนิทรรศการถาวร เรื่อง “ภูมิปัญญาชาวลุ่มแม่น้ำชี” จำนวน 2 ชุด คือ “ภูมิปัญญาในการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้” และ “ข้าว ปลา ป่า และเกลือ รากฐานชีวิตชาวลุ่มแม่น้ำชี”

กิจกรรม การศึกษาเนื้อหาการอธิบายภูมิปัญญาของชาวลุ่มแม่น้ำชี โดยใช้กระบวนการเชิงเหตุผลวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อการจัดแสดงนิทรรศการ ออกแบบ จัดแสดง และประเมินผลการชมนิทรรศการ

เป้าหมายเชิงปริมาณ ผู้ชมนิทรรศการปีละ 30,000 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายกลุ่มเดียวกับผู้ชมนิทรรศการพัฒนาการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เป้าหมายเชิงคุณภาพ ผู้เยี่ยมชมได้เข้าใจเหตุผลอันเป็นที่มาแห่งภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิตของชาวลุ่มแม่น้ำชี อันจะนำไปสู่การตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่น ตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในการพัฒนาการจัดแสดงภูมิปัญญาของท้องถิ่น

1.2.2 จัดนิทรรศการหมุนเวียนปีละ 2 ครั้ง

กิจกรรม การจัดนิทรรศการหมุนเวียนปีละ 2 ครั้ง โดยให้ความสำคัญกับการนำเสนอผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิถีชีวิตชาวกลุ่มแม่น้ำชี

เป้าหมายเชิงปริมาณ ผู้ชมนิทรรศการปีละประมาณ 2,000 คน

เป้าหมายเชิงคุณภาพ ผู้ชมนิทรรศการหมุนเวียนได้รับองค์ความรู้ใหม่จากผลการศึกษาวิจัยวิถีชีวิตของชาวกลุ่มแม่น้ำชี

2. หอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผลการดำเนินงานจนถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2548

ภารกิจ	งาน	กิจกรรม	งบประมาณ/ แหล่งทุน	ผลการ ดำเนินงาน
2.หอ จดหมายเหตุ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม	2.1 การรวบรวม และวิเคราะห์ เอกสารจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม	2.1 เก็บรวบรวมและวิเคราะห์เอกสาร จดหมายเหตุ	-	-เอกสาร จดหมายเหตุ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม
	2.2โครงการ ประชุมเชิง ปฏิบัติการ คัดเลือกจดหมายเหตุและ ดำเนินการ อนุรักษ์เอกสาร จดหมายเหตุ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม	2.2 เตรียมการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ	-งบประมาณ แผ่นดิน พ.ศ.2549 100,000 บาท	-อยู่ระหว่าง การดำเนิน โครงการ

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

เป้าหมายการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 - 2550

กิจกรรม รวบรวมและวิเคราะห์เอกสารจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยมหาสารคามตามประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสำนักงานเลขานุการของทุกหน่วยงานในมหาวิทยาลัยมหาสารคามเพื่อวางแผนและจัดการเอกสารจดหมายเหตุของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม รวมทั้งจัดทำเอกสารเผยแพร่ผลการวิเคราะห์เอกสารจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยมหาสารคามในประเด็นต่าง ๆ

เป้าหมายเชิงปริมาณ จัดทำเอกสารเผยแพร่ผลการวิเคราะห์เอกสารจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยมหาสารคามปีละ 3 ประเด็น เพื่อเผยแพร่แก่นักเรียนในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยมีกลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับความรู้และให้บริการเอกสารจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยมหาสารคามในการค้นคว้าศึกษา วิจัย และใช้ประโยชน์อื่น ๆ ปีละประมาณ 2,000 คน

เป้าหมายเชิงคุณภาพ มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีหอจดหมายเหตุเพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งสืบค้น ค้นคว้า ศึกษา วิจัยเรื่องราวเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3. คลินิกพิพิธภัณฑ์

ผลการดำเนินงานจนถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2548

ภารกิจ	งาน	กิจกรรม	งบประมาณ/ แหล่งทุน	ผลการ ดำเนินงาน
3.คลินิก พิพิธภัณฑ์	3.1 งานวิจัยและ บริการวิชาการ	3.1.1 หน่วยประสานงานโครงการวิจัย “ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคอีสาน : การ ขยายตัวของชุมชนลุ่มแม่น้ำชี” (พ.ศ.2544- 2545)	-สำนักงาน กองทุน สนับสนุนการ วิจัย(สกว.) 10,000,000 บาท	-รายงานผล การดำเนิน โครงการ
		3.1.2 โครงการ ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและ สังคมของกลุ่มแม่น้ำชีตอนกลาง : เศรษฐกิจ การค้าข้าวทางเรือและสังคมชาวนาใน กระแสความเปลี่ยนแปลงระหว่าง พ.ศ.2443-2504	-งบประมาณ เงินรายได้ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม 30,000 บาท	-รายงานผล การดำเนิน โครงการ
		3.1.3 โครงการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น : พื้นที่ วัฒนธรรมตำบลท่าขอนยาง – ขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม	-งบประมาณ เงินรายได้ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม 50,000 บาท	-รายงานผล การดำเนิน โครงการ
		3.1.4 โครงการคลินิกพิพิธภัณฑ์	-งบประมาณ แผ่นดิน ปีงบประมาณ พ.ศ.2548 350,000 บาท	-รายงานผล การดำเนิน โครงการ

ภารกิจ	งาน	กิจกรรม	แหล่งทุน/ งบประมาณ	ผลการ ดำเนินงาน
		3.1.5 โครงการประวัติศาสตร์วัฒนธรรม ท้องถิ่น : กรณีศึกษาการบริหารจัดการ ทรัพยากรท้องถิ่นของชาวอีสานผ่านตำนาน และสถานที่สำคัญ	-งบประมาณ เงินรายได้ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม 30,000 บาท	-รายงานผล การดำเนิน โครงการ
		3.1.6 โครงการสงวนรักษาและจัดทำ ทะเบียนโบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ์ วัฒนธรรมท้องถิ่นวัดมหาชัย จังหวัด มหาสารคาม	-	- รายการ ทะเบียนศิลป โบราณวัตถุ 4,000 ชิ้น
		3.1.7 โครงการศึกษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมเพื่อจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น : กรณีบ้านหนองสง อำเภอนองสูงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์	-งบประมาณ เงินรายได้ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม 30,000 บาท	-รายงานผล การดำเนิน โครงการ
		3.1.8 โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์เมือง ศูนย์ รวมเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน จังหวัดมหาสารคาม	-เทศบาลเมือง มหาสารคาม	-อนุกรม การฝ่าย วิชาการ
		3.1.9 โครงการพัฒนาอาคารแสดงปลาน้ำจืด สวนสัตว์นครราชสีมา	-สวนสัตว์ นครราชสีมา	-ปรับปรุง นิทรรศการ
		3.1.10 โครงการพิพิธภัณฑ์เพื่อการเรียนรู้ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม	-โรงเรียน สาธิต มหาวิทยาลัย มหาสารคาม	-จัดกิจกรรม ถ่ายทอด ความรู้ด้าน พิพิธภัณฑ์ ให้แก่ นักเรียน
		3.1.11 โครงการนิเวศวัฒนธรรมไตรภาค	-สถาบัน พิพิธภัณฑ์การ เรียนรู้แห่งชาติ 1,500,000 บาท	-เนื้อหา วิชาการและ นิทรรศการ เรื่องอาหาร อีสาน

ภารกิจ	งาน	กิจกรรม	แหล่งทุน/ งบประมาณ	ผลการ ดำเนินงาน
		3.1.12 โครงการวิจัยสำรวจข้อมูลพิพิธภัณฑ การเรียนรู้ในเครือข่าย	-สถาบัน พิพิธภัณฑการ เรียนรู้แห่งชาติ 450,000 บาท	-อยู่ระหว่าง ดำเนิน โครงการ
		3.1.13 โครงการวิจัยเรื่องความต้องการของ คนไทยต่อพิพิธภัณฑ	-สถาบัน พิพิธภัณฑการ เรียนรู้แห่งชาติ 82,000 บาท	-การเก็บ แบบสอบถาม 2,500 ชุด -ซีดีรอม
		3.2.1แผนที่พิพิธภัณฑท้องถิ่นในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	-	
	3.2 คลัง พิพิธภัณฑ	3.2.2 เอกสาร ภาพถ่าย และวัตถุที่เกี่ยวข้อง กับพัฒนาการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม	-	-ทะเบียน
		3.2.3 เครื่องมือเครื่องใช้ในวิถีชีวิตชาวลุ่ม แม่น้ำชี	-	-ทะเบียน
		3.2.4 โบราณวัตถุในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	-	-ทะเบียน

เป้าหมายการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 - 2550

กิจกรรม ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดการพิพิธภัณฑ
ในประเด็น ต่าง ๆ เช่น แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑท้องถิ่น สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของ
สาขาวิชาต่าง ๆ และจัดกิจกรรมการให้บริการวิชาการด้านพิพิธภัณฑแก่ชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ

เป้าหมายเชิงปริมาณ

1. การศึกษาวิจัยปีละ 3 เรื่อง
2. สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาต่าง ๆ ปีละ 12 ครั้ง
3. ให้บริการวิชาการด้านพิพิธภัณฑในรูปแบบของการให้คำปรึกษาและ
ความร่วมมือในการพัฒนาพิพิธภัณฑปีละ 5 แห่ง
4. จัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านพิพิธภัณฑ ปีละ 2 เรื่อง
5. เป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์จากคลินิกพิพิธภัณฑ ปีละประมาณ
5,000 คน

เป้าหมายเชิงคุณภาพ เป็นแหล่งให้บริการองค์ความรู้ด้านพิพิธภัณฑ์สำหรับการศึกษาวิจัยของนิสิตและบุคคลทั่วไป การให้คำปรึกษาและพัฒนาพิพิธภัณฑ์สำหรับหน่วยงาน กลุ่มองค์กรที่สนใจ

4. สถานีศึกษาสัตว์

ผลการดำเนินงานจนถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2548

ภารกิจ	งาน	กิจกรรม	แหล่งทุน/ งบประมาณ	ผลการ ดำเนินงาน
4. สถานี ศึกษาสัตว์	การรวบรวม พันธุ์สัตว์ป่า	รวบรวมจำนวนสัตว์ป่าจำนวน 7 ชนิด คือ กวางลูลู่ซ่า เนื้อทราย ละมั่ง กวางดาว ไก่ป่า นกยูง กระต่าย	งบประมาณ เงินรายได้ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม ปี พ.ศ.2548 300,000 บาท	-การรวบรวม พันธุ์สัตว์

เป้าหมายการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 - 2550

กิจกรรม รวบรวมและขยายพันธุ์สัตว์ป่าเพิ่มเติม จัดทำนิทรรศการ เรื่อง
ชาวอีสานกับทรัพยากรธรรมชาติ และสนับสนุนการจัดการศึกษาและวิจัยสำหรับอาจารย์และนิสิต
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม รวมทั้งเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

เป้าหมายเชิงปริมาณ

1. รวบรวมพันธุ์สัตว์ป่าเพิ่มเติมอีก 3 ชนิด
2. จัดทำนิทรรศการ 1 ชุด เรื่อง “ชาวอีสานกับทรัพยากรธรรมชาติ”
3. สนับสนุนการจัดการศึกษาและวิจัยสำหรับอาจารย์และนิสิต
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีละ 6 ครั้ง
4. เป็นสถานที่ท่องเที่ยว พักผ่อนหย่อนใจสำหรับผู้สนใจปีละ 5,000 คน

เป้าหมายเชิงคุณภาพ เป็นแหล่งเรียนรู้ความสัมพันธ์และความสำคัญของ
สิ่งมีชีวิตในธรรมชาติ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ รวมทั้งการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน
ของอาจารย์และนิสิต

5. การให้บริการด้านอื่น ๆ

ผลการดำเนินงานจนถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2548

ภารกิจ	งาน	กิจกรรม	แหล่งทุน/ งบประมาณ	ผลการ ดำเนินงาน
5. การ ให้บริการ	5.1 การ ให้บริการ สถานที่	จัดประชุม สัมมนา จัดกิจกรรม ปีละ ประมาณ 60 ครั้ง	-	-รายงานการ ให้บริการ สถานที่
	5.2 การ ให้บริการข้อมูล	ให้บริการข้อมูลและเอกสาร แก่นิสิต และ ประชาชนทั่วไป ปีละ 120 ครั้ง	-	-รายงานการ ให้บริการ ข้อมูล

เป้าหมายการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 - 2550

กิจกรรม การให้บริการด้านอื่นๆ ของโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ ประกอบด้วย การให้บริการด้านอาคารสถานที่สำหรับการจัดการประชุม สัมมนา เข้าค่าย งานเลี้ยงต้อนรับ กิจกรรมอื่น ๆ และการให้บริการค้นคว้าเอกสารข้อมูลประกอบการศึกษาวิจัยสำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา อาจารย์ และผู้ที่สนใจ

เป้าหมายเชิงปริมาณ

- 1. ให้บริการสถานที่สำหรับการจัดการประชุม สัมมนา เข้าค่าย งานเลี้ยงต้อนรับ และกิจกรรมอื่น ๆ ปีละ 60 ครั้ง
- 2. ให้บริการค้นคว้าเอกสารข้อมูลประกอบการศึกษาวิจัยสำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา อาจารย์ และผู้ที่สนใจ ปีละ 120 ครั้ง
- 3. เป้าหมายผู้ใช้บริการปีละประมาณ 2,000 คน

เป้าหมายเชิงคุณภาพ การให้บริการทั้งด้านสถานที่ และองค์ความรู้ที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคามและหน่วยงานอื่น ๆ

4. จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร

จุดแข็ง

- ด้านการบริหารจัดการ

พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นหน่วยงานสังกัดมหาวิทยาลัยมหาสารคามจึงได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากมหาวิทยาลัยมหาสารคามทั้งในการก่อสร้างกลุ่มอาคารพิพิธภัณฑ์ในระยะ

เริ่มต้น และงบประมาณรายปีด้านบุคลากร งบดำเนินงาน งบลงทุน และงบอุดหนุนสำหรับการวิจัย บริการ วิชาการ และพัฒนาพิพิธภัณฑ

จุดแข็งที่สำคัญในการบริหารจัดการของโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ ฯ อีกประการหนึ่ง คือ การจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑที่สัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอน เช่น การกำหนดให้การเรียนรู้ภายใน โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ ฯ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในวิชาศึกษาทั่วไป ที่แต่ละภาคเรียนจะมีนิสิตลงทะเบียนเรียนประมาณ 5,000 ซึ่งเป็นหนึ่งในกิจกรรมเพื่อดึงดูดกลุ่มเป้าหมาย หลักให้เข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ

- ด้านบุคลากร

บุคลากรของโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ ฯ มีความรู้หลากหลายสาขา เช่น ประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑศึกษา การพัฒนาชุมชน การศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศ และบริหารธุรกิจ มีประสบการณ์ ด้านการวิจัยและพัฒนาในสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะประธานโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ ฯ (ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ) เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการพิพิธภัณฑและมีเครือข่าย สนับสนุนการดำเนินงานอย่างกว้างขวาง ตลอดจนมีคณะกรรมการดำเนินงานที่มีความรู้ความสามารถ ในหลากหลายสาขาวิชา ส่งผลให้สามารถบูรณาการองค์ความรู้เพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

บุคลากรโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ ฯ ส่วนใหญ่อยู่ในวัยหนุ่มสาวจึงมีความกระตือรือร้น ในการทำงานในระดับสูงรวมทั้งมีนิสิตสาขาวิชาประวัติศาสตร์ที่เลือกเรียนวิชาเฉพาะสาขา ด้านประวัติศาสตร์กับพิพิธภัณฑจำนวน 17 คน เป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงาน

- ด้านงบประมาณ

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ ฯ มีงบประมาณสนับสนุนด้านพื้นฐานที่ชัดเจนจากมหาวิทยาลัย มหาสารคามซึ่งเป็นหลักประกันได้ว่าแต่ละปีจะมีงบประมาณสำหรับการปฏิบัติงานได้ตามภารกิจของ หน่วยงาน

- ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ ฯ ตั้งอยู่ภายในบริเวณมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งอยู่ใกล้กับ กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งมีจำนวนกว่า 30,000 คน ดังนั้น การเข้าถึง กลุ่มเป้าหมายหลักจึงเป็นจุดแข็งที่สำคัญประการหนึ่ง รวมถึง ความสะดวกของกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ในการเยี่ยมชมนิทรรศการ การใช้ห้องจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยมหาสารคาม การใช้บริการคลินิกพิพิธภัณฑ การใช้ประโยชน์สถานีสึกษาสัตว์ และการใช้บริการด้านต่าง ๆ ของโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ ฯ

จุดอ่อน

- ด้านการบริหารจัดการ

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ ฯ เป็นหน่วยงานในระบบราชการ ดังนั้น จึงประสบกับปัญหา ของความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ทำให้บางกรณีไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

- ด้านบุคลากร

บุคลากรโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑฯ มีจำนวนน้อยและยังไม่มีบุคลากรประจำที่มีความรู้ด้านอื่น ๆ ที่มีความสำคัญ เช่น ด้านเทคโนโลยีการผลิตสื่อ ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- ด้านงบประมาณ

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑฯ ไม่มีงบประมาณประเภทงบลงทุน เช่น สิ่งก่อสร้าง และครุภัณฑ์เพียงพอสำหรับการขยายผลการดำเนินงานให้ครอบคลุมและหลากหลายมากยิ่งขึ้น

- ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑฯ ยังไม่มีอาคารสถานที่เพียงพอสำหรับการขยายงานให้ครอบคลุมภารกิจทุกด้านอย่างสมบูรณ์ เช่น อาคารจัดแสดงนิทรรศการถาวร คลังพิพิธภัณฑฯ เป็นต้น

5. ความพร้อมด้านฐานข้อมูล และการพัฒนาฐานข้อมูล

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑฯ มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีการจัดการระบบฐานข้อมูลทั้งด้านการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของหน่วยงานรวมถึงการพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. ข้อมูลด้านพัฒนาการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลเอกสาร ภาพถ่าย สื่อประเภทต่าง ๆ และ วัตถุที่แสดงถึงพัฒนาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จัดเก็บเป็นหมวดหมู่สามารถสืบค้นเพื่อการใช้ประโยชน์ได้ รวมถึงการพัฒนาการจัดเก็บข้อมูลในระบบอิเล็กทรอนิกส์ และนำมาใช้ในการผลิตเอกสารและสื่อประเภทต่าง ๆ เผยแพร่สู่สาธารณะเป็นระยะ

2. ข้อมูลด้านวิถีชีวิตชาวลุ่มแม่น้ำชี มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากการศึกษาวิจัยและเครื่องมือเครื่องใช้ โบราณวัตถุ และภาพถ่าย จัดเป็นหมวดหมู่ให้สามารถสืบค้นเพื่อใช้ประโยชน์ได้ รวมถึงการนำมาใช้เป็นข้อมูลสำหรับการจัดทำนิทรรศการ

3. ข้อมูลด้านเอกสารจดหมายเหตุ มีการรวบรวมและวิเคราะห์เอกสารจดหมายเหตุบางส่วนของมหาวิทยาลัยมหาสารคามและจัดระบบการจัดเก็บในหอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

4. ข้อมูลด้านคลินิกพิพิธภัณฑฯ มีการเก็บรวบรวมเอกสารความรู้ด้านพิพิธภัณฑฯ การจัดทำข้อมูลภาพถ่ายพิพิธภัณฑฯ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ การจัดทำแผนที่พิพิธภัณฑฯ ที่ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดระบบเป็นหมวดหมู่เพื่อใช้ประโยชน์ รวมถึงการเผยแพร่ต่อสาธารณะ

5. ข้อมูลด้านการบริการด้านต่าง ๆ เป็นข้อมูลที่รวบรวมเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาการให้บริการ

6. สิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือ (ยกเว้นงบประมาณ)

ความช่วยเหลือที่สำคัญที่จะมีส่วนในการพัฒนาการดำเนินงานของโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คือ

1. การพัฒนาองค์ความรู้ ทั้งในด้านการวิจัย และพัฒนาการจัดการพิพิธภัณฑ์ และการสนับสนุนองค์ความรู้จากภายนอกทั้งในระดับชาติและนานาชาติ
2. การเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนากิจการพิพิธภัณฑ์ ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

7. เวลาที่ให้บริการและจำนวนเฉลี่ยผู้ให้บริการ (รายวัน รายเดือน และรายปี)

เวลาที่ให้บริการ

ปกติ ให้บริการในวันและเวลาราชการ

พิเศษ ให้บริการทุกวันตามเวลาที่ผู้ใช้บริการต้องการ

จำนวนผู้ให้บริการเฉลี่ย ปีละประมาณ 30,000 คน

8. ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญที่สุด คือ ด้านบุคลากรที่มีข้อจำกัดด้านจำนวน และด้านการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อใช้เป็นฐานในการพัฒนางานตามภารกิจของหน่วยงาน

9. ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชน

ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชนของโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คือ

1. ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งจะสะท้อนให้ผู้เยี่ยมชม โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้เข้าใจรากเหง้าและความเป็นมาของมหาวิทยาลัยอันจะนำไปสู่ความรักและภาคภูมิใจในมหาวิทยาลัยและความร่วมมือในการพัฒนามหาวิทยาลัย ในโอกาสต่อไป

2. ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชาวลุ่มแม่น้ำชี เป็นความรู้ที่แสดงถึงความเฉลียวฉลาดในการดำเนินชีวิตของผู้คนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตลุ่มแม่น้ำชี เป็นองค์ความรู้ที่จะช่วยส่งเสริมให้คนในท้องถิ่น โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนมีโอกาสได้เรียนรู้ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ และตระหนักในคุณค่า

และความ สำคัญของท้องถิ่นรวมทั้งการสร้างความร่วมมือเพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาหรือ ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น

3. องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพิพิธภัณฑ์ ทั้งในการสนับสนุนการเรียนการสอนและ การวิจัยของคณาจารย์และนิสิต และการให้บริการองค์ความรู้ด้านพิพิธภัณฑ์สำหรับกลุ่ม องค์กร หรือ หน่วยงานต่างๆ ที่ดำเนินงานพิพิธภัณฑ์ โดยเฉพาะด้านพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่ก่อตั้งขึ้นเป็นจำนวนมาก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปัจจุบัน

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ภาพอาคารสถานที่และการจัดแสดง

หมายเลข1 ภาพ0.1 เรือนอีสานประยุกต์หลังใหญ่
การจัดแสดงภายใน

ภาพ0.1.1 นิทรรศการชุด พระมหากษัตริย์คุณ

ภาพ0.1.2 นิทรรศการชุด ผู้บริหาร

ภาพ0.1.3 นิทรรศการชุด อาคารสถานที่

ภาพ0.1.4 นิทรรศการชุด ชีวิตนิรันดร์

ภาพ0.1.5 นิทรรศการชุด อดีต-ปัจจุบัน

ภาพ0.1.6 ห้องประชุม

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

หมายเลข2 ภาพ0.2 เรือนอีสานประจักษ์หลังเล็ก
การจัดแสดงภายใน

ภาพที่ 0.2.1 นิทรรศการหมวนเวียน อาหารท้องถิ่น จากดินฮอดฟ้า ภูมิปัญญาอีสาน

หมายเลข3 ภาพ0.3 เรือนโข่ง (ชมรมนาฏศิลป์และดนตรีพื้นเมืองมหาวิทยาลัยมหาสารคาม)

การจัดแสดงภายใน

ภาพ0.3.1 เครื่องดนตรีอีสาน

หมายเลข4 ภาพ0.4 เรือนเกษ (โครงการอนุรักษ์โบราณในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

การจัดแสดงภายใน

ภาพ0.4.1 นิทรรศการชุด คัมภีร์โบราณ

หมายเลข5 ภาพ0.5 เล้าข้าว และตูบต่อเล้า
การจัดแสดงภายใน

ภาพ0.5.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเกษตร

หมายเลข6 ภาพ0.6 เรือนผู้ไท

การจัดแสดงภายใน

ภาพที่ 0.6.1 นิทรรศการชุดความหลากหลายทางวัฒนธรรมจากหลักฐานโบราณคดีลุ่มน้ำชี

ภาพที่ 0.6.2 นิทรรศการชุดประวัติศาสตร์ท้องถิ่นลุ่มน้ำชี

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

หมายเลข 7 ภาพ0.7 ลานกิจกรรม

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่าย

1. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยวัดที่จัดแสดงแบบเน้นศิลปโบราณวัตถุ

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร

1. ประวัติความเป็นมา

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร ตั้งอยู่ภายในวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม อยู่ทางทิศใต้ขององค์พระธาตุพนม ซึ่งตามตำนานกล่าวว่ามีการสร้างมานานไม่น้อยกว่า 2,300 ปี ผู้ที่เป็นผู้นำในการก่อสร้าง คือ พระมหากัสปะพร้อมด้วยพระอรหันต์ 500 องค์ ได้นำพระอัฐิธาตุหรือกระดูกส่วนอกของพระพุทธเจ้ามาบรรจุไว้ในองค์พระธาตุ โดยมีท้าวพระยาเมืองต่าง ๆ ตามตำนานพระอัฐิธาตุ คือ พญานันทเสนเมืองศรีโคตรบูรณ์ พญาจุลนิพนธ์หมทัต พระอินทรปัตตนคร และพญาคำแดง เป็นผู้ร่วมกุศลสร้างองค์พระธาตุพนมจนสำเร็จไว้เป็นที่เคารพสักการะบูชาของประชาชนทั้งสองฝั่งโขง

ต่อมาเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ.2518 เวลา 19:38 น. องค์พระธาตุพนมได้ล้มทลายลงทั้งองค์ จึงมีการก่อสร้างองค์พระธาตุขึ้นใหม่ แล้วเสร็จเมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.2522 ในระหว่างการก่อสร้างองค์พระธาตุองค์ใหม่ได้มีการพบโบราณวัตถุในองค์พระธาตุประมาณ 14,700 ชิ้น โบราณวัตถุบางส่วนได้ถูกบรรจุไว้ในองค์พระธาตุองค์ใหม่ โบราณวัตถุส่วนหนึ่งประมาณ 4,000 ชิ้นได้ถูกนำมาเก็บรักษาไว้ในวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร

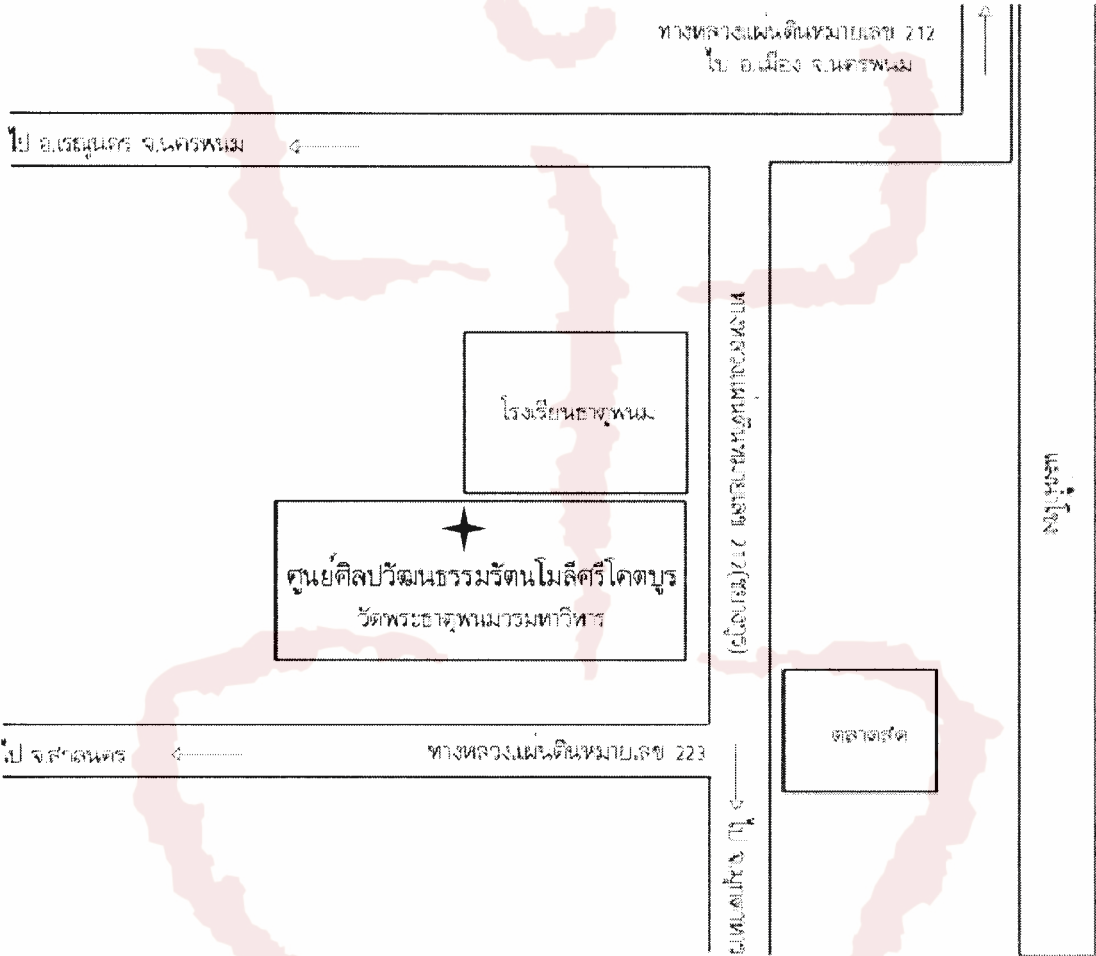
เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2518 ได้มีการจัดงานสมโภชพระบรมสารีริกธาตุ จึงได้มีการนำโบราณวัตถุบางส่วนมาจัดแสดงไว้ที่บริเวณลานด้านทิศตะวันตกขององค์พระธาตุพนมเพื่อให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ทอดพระเนตร ต่อมาในปี พ.ศ.2527 จึงปรับปรุงภูมิของพระธรรมราชานุวัตร (แก้ว อุทุมมามาลา) ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารในขณะนั้นให้เป็นอาคารเก็บรักษาและจัดแสดงโบราณวัตถุจากองค์พระธาตุองค์เดิม โดยปรับปรุงภูมิ 3 หลังให้เป็นอาคารต่อเชื่อมถึงกันและปรับปรุงภายในภูมิให้เป็นที่จัดแสดงโบราณวัตถุจากพระธาตุองค์เดิม และก่อตั้งเป็น “ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร” ในขณะเดียวกันก็มีการรวบรวมศิลปโบราณวัตถุวัตถุมงคล และเครื่องมือเครื่องใช้ในอดีตที่มีอยู่ในวัด รวมทั้งวัตถุที่ได้จากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา มาจัดแสดง โดยมีพระโสภณเจติยาภิบาล (สม สุมน) อดีตเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนม เป็นผู้นำในการรวบรวมและปรับปรุงการจัดแสดง

ปัจจุบัน ภายในศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร มีศิลปโบราณวัตถุและวัตถุประเภทต่าง ๆ อยู่ประมาณ 6,000 ชิ้น โดยมีพระครูโกศลพนมกิจ (ทรงพล) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน

2. สถานภาพและศักยภาพขององค์กร

สถานที่ตั้ง

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร ตั้งอยู่ภายในวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร
อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

ที่ตั้งศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

แผนผังพื้นที่ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลิสรีโคตบุร วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร

หมายเลข 1 ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลิสรีโคตบุร

หมายเลข 3 เสาหินอินทนิลสถูปถวายข้าวพระพุทธ

หมายเลข 5 หอพระพุทธรูป(ลานโพธิ์)

หมายเลข 7 กระติบพระอรหันต์

หมายเลข 9 ศาลาวิปัสสนากรรมฐาน

หมายเลข 11 ที่พักคณาจารย์

หมายเลข 13 โรงเรียนพระปริยัติธรรม

หมายเลข 15 กุฏิญญเขตสามัคคี

หมายเลข 17 กุฏิศัลลาภิรัตน์

หมายเลข 19 บ่อน้ำพระอินทร์

หมายเลข 21 สถูปเก็บอัฐพระธาตุพนม

หมายเลข 23 ศาลาพระธรรมราชาวัตร

หมายเลข 25 ศาลาเจ้าเขื่อนสามพระองค์

หมายเลข 27 โกดังเก็บของ

หมายเลข 29 บริเวณขายสินค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP

หมายเลข 2 พระอุโบสถ

หมายเลข 4 ศาลาตรีมุกดาญจนานิเชก

หมายเลข 6 หอกลอง

หมายเลข 8 ศาลาบำเพ็ญกุศล

หมายเลข 10 กุฏิวิปัสสนากรรมฐาน

หมายเลข 12 มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

หมายเลข 14 อาคารเทพรัตน์

หมายเลข 16 สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครพนม

หมายเลข 18 หอพระพุทธไสยาสน์

หมายเลข 20 ที่ตั้งพระธาตุพนมจำลอง

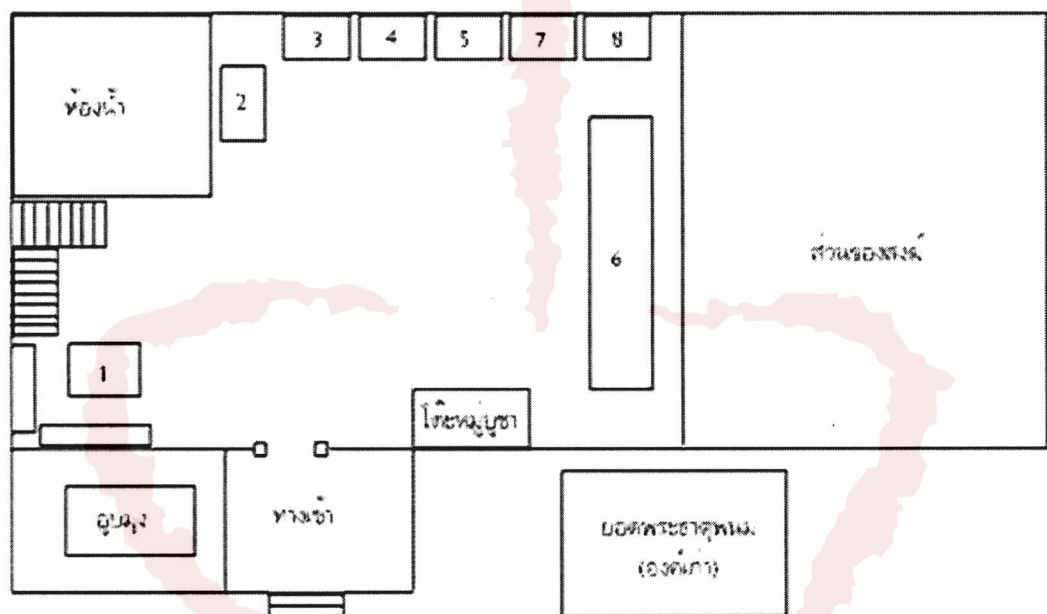
หมายเลข 22 องค์พระธาตุพนม

หมายเลข 24 เมรุ

หมายเลข 26 สถานที่พักผ่อน

หมายเลข 28 สระพังทอง สระน้ำโบราณ

อาคารศูนย์วัฒนธรรมรัตนโมลิศรีโคตบูร ตั้งอยู่ภายในวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร อยู่ทางทิศใต้ขององค์พระธาตุพนม ห่างจากองค์พระธาตุพนมประมาณ 100 เมตร ตัวอาคารจะประกอบด้วยอาคารหลักจำนวน 3 หลัง คือ อาคารหลังใหญ่ 2 ชั้น 1 หลัง ซึ่งเป็นอาคารที่ปรับปรุงมาจากกุฏิของพระธรรมราชานุวัตร (แก้ว อุทุมมธาดา) อดีตเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร ชั้นล่างเป็นสถานที่จัดแสดงศิลปโบราณวัตถุ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโบราณวัตถุที่ได้มาจากองค์พระธาตุพนมองค์เดิม และพื้นที่สำหรับสักการะบูชาพระพุทธรูปและการบูชาวัตถุมงคลและชื่อของที่ระลึก ชั้นสองเป็นพื้นที่จัดแสดงศิลปะโบราณวัตถุทั้งโบราณวัตถุที่ได้จากองค์พระธาตุพนม และศิลปโบราณวัตถุประเภทต่าง ๆ รวมถึงเครื่องมือเครื่องใช้และวัตถุประเภทอื่น ๆ ส่วนอาคารประกอบหลังเล็กด้านหน้าจัดแสดงผอบสำริดบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระธาตุองค์เดิมและพระพุทธรูป และอาคารประกอบด้านข้างอีกหลังจัดแสดงศิลปโบราณวัตถุประเภทไม้ เช่น บานประตูแกะสลัก พระพุทธรูปไม้ เป็นต้น บริเวณด้านหน้าของศูนย์วัฒนธรรมรัตนโมลิศรีโคตบูรมีการจัดพื้นที่เป็นสวนหย่อมเล็ก ๆ พร้อมกับจัดวางใบเสมาหิน

แผนผังการจัดแสดงภายใน ชั้นที่ 1 ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลิศรีโคตบูร

- หมายเลข 1 ประวัติพระธาตุพนม
- หมายเลข 2 วัตถุที่พบใต้ฐานพระธาตุพนมองค์เดิม
- หมายเลข 3,4 พระพุทธรูปปางต่าง ๆ และโบราณวัตถุในพระธาตุพนมองค์เดิม
- หมายเลข 5 โบราณวัตถุที่พบในพระธาตุพนมองค์เดิม
- หมายเลข 6 บริเวณจำหน่ายวัตถุมงคล
- หมายเลข 7 วัตถุที่พบบริเวณกำแพงรอบนอกองค์พระธาตุพนม
- หมายเลข 8 พระพิมพ์ พระเครื่องและเหรียญที่จัดทำในวาระต่างๆ

แผนผังการจัดแสดงภายในชั้นที่ 2 ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตรบูร

หมายเลข 9 พระพุทธรูปปางมารวิชัย สมัยล้านช้าง

หมายเลข 10 พระพุทธรูปปางมารวิชัย สมัยต่างๆ

หมายเลข 11 พระพุทธรูปสมัยต่างๆ

หมายเลข 12 แจกันและภาชนะดินเผาแบบต่างๆ

หมายเลข 13 ตู้เก็บคัมภีร์

หมายเลข 14 เอกสารประวัติและตำนาน

พระธาตุพนม

หมายเลข 15 ไม้เท้าและอาวุธประเภทต่างๆ

หมายเลข 16 โปง กระตัง

หมายเลข 17 เขาสัตว์แกะสลัก

หมายเลข 18 ขันตักน้ำทองเหลืองและสำริด

หมายเลข 19 วัตถุประเภทไม้แกะสลัก

หมายเลข 20 พานที่ใช้ในพิธีต่างๆ

หมายเลข 21 บาตรน้ำมันต์

หมายเลข 22 หม้อประเภทต่างๆ

หมายเลข 23 กลองมโหระทึก

หมายเลข 24 พระพุทธรูปสมัยล้านช้าง

หมายเลข 25 เหรียญ ธนบัตรเก่า และเครื่องประดับ

หมายเลข 26 ผอบ และกระป๋องใส่ปูนทองเหลือง

หมายเลข 27 ดันไม้เงิน ดันไม้ทองและ

เครื่อง บรรณาการ

หมายเลข 28 พระบรมธาตุและหินศักดิ์สิทธิ์

หมายเลข 29 เปลือกหอยและปะการัง

หมายเลข 30 พระพิมพ์ดินเผา

หมายเลข 31 พระพุทธรูปปางต่างๆ

พระว่านจำปาสักและเงินตราโบราณ

หมายเลข 32 เครื่องประดับประเภทต่างๆ

หมายเลข 33 ขันน้ำประเภทต่างๆ สมัยล้านช้าง

หมายเลข 34 ของที่ระลึกจากประเทศจีน

หมายเลข 35 ฉัตรทองคำประดิษฐาน

ยอดพระธาตุพนมองค์เดิม

หมายเลข 36 พานเงินและพานทองเหลืองสมัยล้าน

ช้างและรัตนโกสินทร์

หมายเลข 37 เหรียญจากประเทศต่างๆ

หมายเลข 38 แจกัน เชิงเทียนสมัยล้านช้างและ

สมัยรัตนโกสินทร์

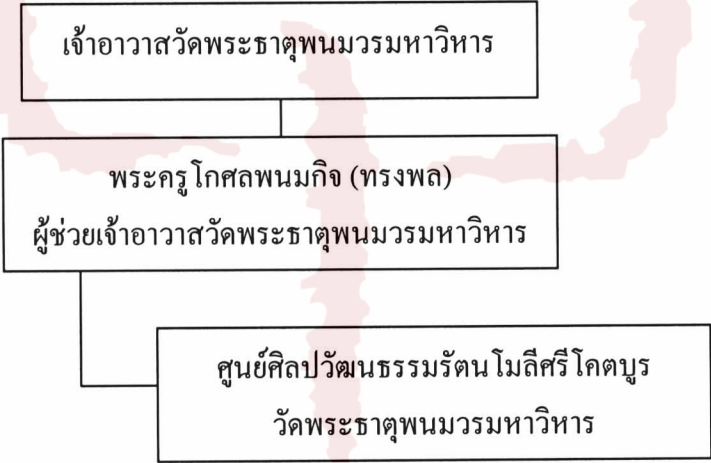
หมายเลข 39 ประเภทต่างๆ สมัยล้านช้างและ

สมัยรัตนโกสินทร์

อำนาจการบริหารจัดการ

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีสรีโคตบูร วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารอยู่ภายใต้การรับผิดชอบของวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร โดยมีเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหารจัดการ และมีพระครูโกศลพนมกิจ (ทรงพล) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารเป็นผู้ดูแลการดำเนินงาน อำนาจการตัดสินใจในการดำเนินงานสูงสุดจะอยู่ที่เจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร

โครงสร้างการบริหารงานของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีสรีโคตบูร วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร

อัตรากำลัง

ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตน โมลีสรีโคตบูรประกอบด้วย

- 1. เจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร
- 2. พระครูโกศลพนมกิจ (ทรงพล) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร
- 3. แม่ชี 2-3 คน อยู่ประจำส่วนจำหน่ายวัตถุมงคลและของที่ระลึก และส่วนจัดแสดงบริเวณต่าง ๆ
- 4. เจ้าหน้าที่ของวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร จำนวน 4 คน หมุนเวียนมาดูแลรักษา

ความสะอาด

แหล่งทุน

งบประมาณทั้งหมดในการดำเนินงานของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตน โมลีสรีโคตบูรได้จากวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร โดยมีงบประมาณดำเนินงานของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีสรีโคตบูร ดังนี้

1.งบประมาณในการปรับปรุงอาคารในปี พ.ศ.2528 ประมาณ 850,000 บาท ส่วนงบประมาณในการปรับปรุงการจัดแสดงนับตั้งแต่เริ่มต้นไม่สามารถระบุได้

2.งบประมาณในการดำเนินงานเป็นรายปี ไม่สามารถระบุได้เพราะไม่มีการจัดสรรงบประมาณให้เป็นรายปี เจ้าหน้าที่ทำความสะอาดและจำหน่ายจำหน่ายวัตถุมงคลและของที่ระลึกก็เป็นเจ้าหน้าที่ของวัดหมื่นเวียนกันมารับผิดชอบ

3.งบประมาณรายได้จากตู้บริจาคและการบูชาวัตถุมงคลและจำหน่ายของที่ระลึกปีละประมาณ 100,000 บาท จะนำไปสมทบกับงบรายได้ของวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร

ประเภทของวัตถุสะสม

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร มีวัตถุสะสมอยู่ประมาณ 6,000 ชิ้น โดยอาจจำแนกกลุ่มวัตถุสะสมออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1.โบราณวัตถุจากองค์พระธาตุองค์เดิม ประมาณ 4,000 ชิ้น ซึ่งมีการจัดทำทะเบียนวัตถุโดยกรมศิลปากรเมื่อ ปี พ.ศ.2518 ปัจจุบันไม่พบว่ามี การเก็บรักษาทะเบียนวัตถุดังกล่าวไว้ที่วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร

2.ศิลปโบราณวัตถุ เครื่องมือเครื่องใช้ และวัตถุประเภทอื่น ๆ ที่ได้จากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา และที่มีอยู่เดิมในวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร ประมาณ 2,000 ชิ้น ปัจจุบันไม่มีการจัดทำทะเบียนวัตถุ

3.วัตถุมงคลและเอกสารที่วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารจัดทำขึ้น ประมาณ 100 ชิ้น ปัจจุบันไม่มีการจัดทำทะเบียนวัตถุ

3. เป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กร

การดำเนินงานที่ผ่านมาของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร ส่วนใหญ่จะเป็นการเปิดให้เข้าชมการจัดแสดง ในแต่ละปีจะมีผู้เข้าชมศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร ประมาณ 100,000 คน โดยมีประเภทของการเข้าชม ดังนี้

1.กลุ่มผู้ที่เดินทางมาสักการะองค์พระธาตุพนมซึ่งมีตลอดทั้งปี และเมื่อทราบจากป้ายประกาศและการกระจายเสียงของเจ้าหน้าที่ว่าภายในศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร มีการจัดแสดงโบราณวัตถุจากองค์พระธาตุองค์เดิม และยอดองค์พระธาตุพนมองค์เดิม รวมทั้งมีการจัดแสดงประวัติความเป็นมาของพระธาตุพนม กลุ่มผู้ที่สนใจและมีเวลาจึงเข้าชมภายในศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร

2.ในงานนมัสการพระธาตุพนมในวันขึ้น 12 ค่ำ ถึงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปี (ระยะเวลาในการจัดงานทั้งหมด 15 วัน) จะมีผู้คนจำนวนมากทั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทยและ

จากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเดินทางมาสักการะองค์พระธาตุพนม และผู้คนส่วนหนึ่งก็จะเข้าชมภายในศูนย์วัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร

3. กลุ่มผู้ศึกษาดูงาน ทศนศึกษา และแขกของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่เดินทางมาสักการะองค์พระธาตุพนม โดยมี พระครูโกศลพนมกิจ (ทรงพล) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร เป็นวิทยากรนำชมทั้งบริเวณองค์พระธาตุพนมและภายในศูนย์วัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร

4. กลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา (ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก) ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่เกี่ยวข้อง ก็จะเข้ามาศึกษาค้นคว้าข้อมูลภายในศูนย์วัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูรและสัมผัสกับพระครูโกศลพนมกิจ (ทรงพล) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร ได้เสนอเป้าหมายการดำเนินงานในระยะต่อไป ดังนี้

เป้าหมายเชิงปริมาณ

1.การก่อสร้างอาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารเป็นอาคารจัดแสดงแห่งใหม่เพื่อให้ผู้ชมจำนวนปีละประมาณ 100,000 คนได้รับประโยชน์สูงสุด โดยใช้พื้นที่ว่างประมาณ 100 ตารางวาภายในวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร (ใกล้กับกุฏิเจ้าอาวาสหลังเก่า) ทั้งนี้เนื่องจากอาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูรหลังเก่าซึ่งเป็นอาคารไม้บางส่วนได้ชำรุดทรุดโทรม รวมทั้งการจัดแสดงภายในเป็นเพียงการจัดวางวัตถุประเภทต่าง ๆ เท่านั้น ยังไม่มีการศึกษาเนื้อหาและจัดแสดงอย่างเป็นระบบ การก่อสร้างอาคารจัดแสดงหลังใหม่จึงเป็นโอกาสอันดีที่จะปรับปรุงการจัดแสดงให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น รวมทั้งความสะดวกสบายของผู้เยี่ยมชม ปัจจุบันวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารอยู่ระหว่างการจัดหาทุนในการก่อสร้างซึ่งจะดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการก่อสร้างศาลาเฉลิมพระเกียรติ (ศาลาบำเพ็ญบุญ) ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน

2.การปรับปรุงการจัดแสดงภายในศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร 2 ส่วน คือ

2.1 การจัดแสดงโบราณวัตถุจากองค์พระธาตุองค์เดิม ซึ่งเป็นโบราณวัตถุที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักคือนักเรียน นักศึกษา นักวิชาการที่สนใจศึกษาค้นคว้าทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในขณะเดียวกันผู้ที่มีความศรัทธาต่อองค์พระธาตุพนมก็จะได้รับความรู้และความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญขององค์พระธาตุพนม

2.2 ศิลปะโบราณวัตถุ เครื่องมือเครื่องใช้ และวัตถุประเภทอื่น ๆ ภายในศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูรเป็นสถานที่รวบรวมวัตถุที่มีคุณค่าเป็นจำนวนมากที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและคติความเชื่อของผู้คนนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การปรับปรุงการจัดแสดงวัตถุดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เยี่ยมชมได้รับความรู้ความเข้าใจภูมิปัญญาหรือองค์ความรู้ในการดำเนินชีวิตของบรรพบุรุษ

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

การเผยแพร่ความรู้และคุณค่าขององค์พระธาตุพนม ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่มาสักการะองค์พระธาตุพนมปีละประมาณ 200,000 คน และเข้าเยี่ยมชมศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลิสรีโคตรบูรปีละประมาณ 100,000 คน ส่วนใหญ่จะมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับองค์พระธาตุพนมไม่มากนัก ดังนั้นศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลิสรีโคตรบูรจึงควรทำหน้าที่อธิบายเรื่องราวทั้งด้านประวัติความเป็นมา คุณค่าและความสำคัญขององค์พระธาตุพนมที่มีต่อวิถีชีวิตของผู้คนนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันให้แก่ผู้เยี่ยมชมได้รับรู้และเข้าใจ ปัจจุบันถึงแม้จะมีการจัดแสดงบางส่วนที่อธิบายถึงประวัติความเป็นมาขององค์พระธาตุพนมแต่ก็ไม่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เยี่ยมชมได้เท่าที่ควร รวมทั้ง การจัดแสดงศิลปโบราณวัตถุ เครื่องมือเครื่องใช้ และวัตถุประเภทอื่น ๆ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากส่งเสริมให้ผู้ชมได้รับความรู้ ความเข้าใจ และเกิดจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของประวัติศาสตร์ โบราณคดี และภูมิปัญญาที่สั่งสมและสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ

4. จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร

จุดแข็ง

- ด้านการบริหารจัดการ

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลิสรีโคตรบูร อยู่ภายใต้การรับผิดชอบของวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร โดยมีเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหารจัดการ ดังนั้นขั้นตอนการบริหารจัดการในระยะเริ่มต้นจึงมีความชัดเจนในด้านทิศทางการดำเนินงาน มีขั้นตอนการดำเนินงานที่รวดเร็ว และมีความยืดหยุ่นสูงในการปรับเปลี่ยน

- ด้านบุคลากร

พระครูโกศลพนมกิจ (ทรงพล) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงานเป็นผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในด้านประวัติศาสตร์และ โบราณคดีที่เกี่ยวข้องกับองค์พระธาตุพนม รวมทั้งเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลิสรีโคตรบูรมาตั้งแต่ระยะเริ่มต้นจึงมีความรู้และสามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับวัตถุและการจัดแสดงได้เป็นอย่างดี

- ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลิสรีโคตรบูร ตั้งอยู่ติดกับองค์พระธาตุพนม ห่างจากองค์พระธาตุพนมประมาณ 100 เมตร ดังนั้น ผู้ที่มาสักการะองค์พระธาตุพนมซึ่งมีจำนวนปีละประมาณ 200,000 คน จึงสามารถเข้าเยี่ยมชมได้โดยสะดวก ในขณะเดียวกันก็มีทั้งป้ายประกาศและการกระจายเสียงภายในบริเวณองค์พระธาตุพนมเพื่อเชิญชวนให้ผู้ที่มีสักการะองค์พระธาตุพนมไปเยี่ยมชมศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลิสรีโคตรบูร รวมทั้งศิลปโบราณวัตถุทั้งจากองค์พระธาตุพนมองค์เดิมและ วัตถุ

วัดอื่นๆ ล้วนเป็นวัดที่มีคุณค่าและความสำคัญทั้งด้านคุณค่าในตัววัตถุและด้านการดึงดูดความสนใจของผู้ที่มาสักการะองค์พระธาตุพนม

จุดอ่อน

- ด้านการบริหารจัดการ

การอยู่ภายใต้การรับผิดชอบของวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร โดยมีเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหารจัดการส่งผลให้เกิดปัญหาบางประการ เช่น การจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาส่วนต่าง ๆ ภายในวัดตามแนวคิดของเจ้าอาวาส ส่งผลให้บางครั้งหรือบางช่วงเวลาไม่มีการสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งปัญหาเรื่องความหลากหลายของแนวคิดและแนวทางการปรับปรุงพัฒนา และการระดมความร่วมมือจากกลุ่ม องค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร

- ด้านบุคลากร

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูรมีพระครูโกศลพนมกิจ (ทรงพล) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร เพียงรูปเดียวที่รับผิดชอบการดำเนินงานทั้งหมด บุคลากรอื่น ๆ ทำหน้าที่เพียงการดูแลพื้นที่ เช่น จำหน่ายวัตถุมงคล นั่งประจำห้องจัดแสดง และทำความสะอาด ไม่ได้มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการจัดแสดงหรือการพัฒนาการดำเนินงาน รวมทั้ง พระครูโกศลพนมกิจ (ทรงพล) ยังต้องปฏิบัติตามหน้าที่ตามกิจของสงฆ์ ส่งผลให้ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูรขาดแคลนบุคลากรในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน

- ด้านงบประมาณ

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูรไม่ได้งบประมาณสนับสนุนเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ในช่วงเวลาที่ผ่านมาเป็นภาระของงบประมาณสนับสนุนจากวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารเป็นครั้งคราวเพื่อซ่อมแซมหรือปรับปรุงการจัดแสดงบางส่วน ถึงแม้ ภายในศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูรจะมีการจำหน่ายวัตถุมงคลและได้รับบริจาค แต่รายได้ทั้งหมดก็จะถูกส่งไปยังเพื่อการบริหารงานของวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารในภาพรวม

- ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

อาคารที่ตั้งของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูรเป็นอาคารเก่าซึ่งปัจจุบันมีการชำรุดบางส่วน รวมถึงตัวอาคารและการจัดแสดงภายในยังไม่มีมีการจัดระบบการจัดแสดงเพื่อให้สามารถถ่ายทอดเรื่องราวและดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ความพร้อมด้านฐานข้อมูล และการพัฒนาฐานข้อมูล

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบวร ประสบกับปัญหาการจัดการระบบฐานข้อมูล ทั้งด้านฐานข้อมูลด้านทะเบียนวัตถุจัดแสดง ฐานข้อมูลองค์ความรู้ ฐานข้อมูลผู้เยี่ยมชม และฐานข้อมูลการจัดกิจกรรม ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่ทำหน้าที่ดังกล่าว

แนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลในปัจจุบันจึงเป็นเพียงการศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพระธาตุพนมเพื่อจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ เช่น ในงานนมัสการองค์พระธาตุพนมในงานประเพณีที่สำคัญต่าง ๆ ตัวอย่างเอกสารเผยแพร่ เช่น คำนานพระธาตุพนม พิธีเชิญพระอุปคุตถวายข้าวพืชมงคล และการเสด็จหัวของข้าโอกาสพระธาตุพนม เป็นต้น

6. สิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือ (ยกเว้นงบประมาณ)

ความช่วยเหลือที่สำคัญที่จะมีส่วนในการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบวร คือ

- 1. การพัฒนาระบบการจัดการวัตถุ ทั้งด้านการจัดทำทะเบียนวัตถุ การอธิบายความหมายและความสำคัญของวัตถุ การจัดระบบหมวดหมู่วัตถุ การสงวนรักษาวัตถุบางประเภท เป็นต้น
- 2. การปรับปรุงการจัดแสดง ทั้งในด้านการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้สามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างน่าสนใจ การปรับปรุงเทคนิคและรูปแบบการจัดแสดง
- 3. การประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้ที่มีความสนใจที่จะศึกษาด้านประวัติศาสตร์และ โบราณคดีที่เกี่ยวข้องมาใช้ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบวรเป็นแหล่งเรียนรู้
- 4. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร และเอกชน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบวร ทั้งด้านการสนับสนุนงบประมาณ การปรับปรุงพัฒนาการจัดแสดง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียนและการศึกษาตลอดชีวิต

7. เวลาที่ให้บริการและจำนวนเฉลี่ยผู้ใช้บริการ (รายวัน รายเดือน และรายปี)

สถานที่ให้บริการ พิพิธภัณฑ์ภัณฑารักษ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ปกติ ให้บริการทุกวัน เวลา 08:30 – 16:00น.

พิเศษ ในงานนมัสการพระธาตุพนมจะเปิดให้บริการตลอดเวลา

การเยี่ยมชมเป็นหมู่คณะ พระครูโกศลพนมกิจ (ทรงพล) จะเป็นผู้นำชม

จำนวนผู้ใช้บริการเฉลี่ย ปีละประมาณ 100,000 คน

8. ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร คือ

- 1.ด้านบุคลากรที่มี พระครูโกศลพนมกิจ (ทรงพล) เพียงรูปเดียวที่รับผิดชอบการดำเนินงานทั้งหมด โดยไม่มีบุคลากรสนับสนุนในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน
- 2.ด้านองค์ความรู้ที่จะใช้ในการปรับปรุงพัฒนาให้ศูนย์ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า เช่น องค์ความรู้ด้านการจัดการข้อมูลและวัตถุ เทคนิคและแนวทางการจัดแสดง วิธีการถ่ายทอด เป็นต้น
- 3.ด้านงบประมาณ ไม่มีการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

9. ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชน

ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชนของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร คือ

- 1.โบราณวัตถุจากองค์พระธาตุองค์เดิมซึ่งเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงความศรัทธาระหว่างผู้คนกับองค์พระธาตุพนมทั้งในอดีตและปัจจุบัน
2. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่สำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะองค์พระธาตุพนมเป็นศูนย์กลางที่สำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์ศาสนา และประวัติศาสตร์สังคม รวมทั้งภายในศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูรก็เป็นเป็นสถานที่รวบรวมศิลปโบราณวัตถุที่มีคุณค่าและความสำคัญเป็นจำนวนมากทั้งที่มีความสัมพันธ์กับองค์พระธาตุพนม และศิลปโบราณวัตถุประเภทอื่น ๆ ที่สามารถใช้เป็นหลักฐานในการศึกษาเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

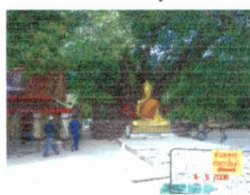
ภาพอาคารสถานที่และการจัดแสดง

หมายเลข1 ภาพI.1 ศูนย์ศิลป์วัดนครธรรม
รัตนโมลีศรีโคตบูร

หมายเลข3 ภาพI.3 เสาหินอินทนิลสุรูปอวาช
ข้าวพระพุทธ

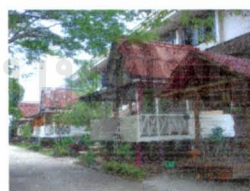
หมายเลข5 ภาพI.5 หอพระพุทธรูป
(ลานโพธิ์)

หมายเลข7 ภาพI.7 กระต๊อบพระอรหันต์

หมายเลข9 ภาพI.9 ศาลาวิปัสสนากรรมฐาน

หมายเลข11 ภาพI.11 ที่พักคนจารวัช

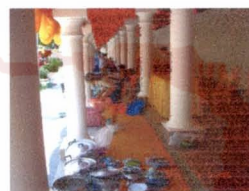
หมายเลข2 ภาพI.2 พระอุโบสถ

หมายเลข4 ภาพI.4 ศาลาตรีมุกดาญจนภิเษก

หมายเลข6 ภาพI.6 หอกลอง

หมายเลข8 ภาพI.8 ศาลาบำเพ็ญกุศล

หมายเลข10 ภาพI.10 อุทวิวิปัสสนากรรมฐาน

หมายเลข12 ภาพI.12 มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์
ราชวิทยาลัย

หมายเลข13 ภาพ1.13 โรงเรียนพระปริยัติธรรม

หมายเลข15 ภาพ1.15 คุฎิบุญเขตสามัคคี

หมายเลข17 ภาพ1.17 คุฎิสถาภิรัตน์

หมายเลข19 ภาพ1.19 บ่อน้ำพระอินทร์

หมายเลข21 ภาพ1.21 สถูปเก็บอัฐพระธาตุพนม

หมายเลข23 ภาพ1.23 ศาลาพระธรรมราชาอนุวัตร

หมายเลข25 ภาพ1.25 ศาลาเงินฮอนสามพระองค์

หมายเลข14 ภาพ1.14 อาคารเทพรัตน์

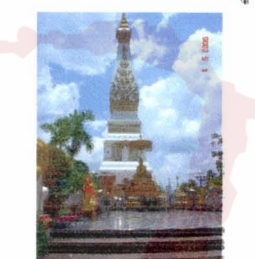
หมายเลข16 ภาพ1.16 สำนักงานเจ้าคณะ
จังหวัดนครพนม

หมายเลข18 ภาพ1.18 หอพระพุทธไสยาสน์

หมายเลข20 ภาพ1.20 ที่ตั้งพระธาตุพนมจำลอง

หมายเลข22 ภาพ1.22

องค์พระธาตุพนม

หมายเลข24 ภาพ1.24 เมรุ

หมายเลข26 ภาพ1.26 สถานที่พักผ่อน

หมายเลข27 ภาพ1.27 โกดังเก็บของ

หมายเลข28 ภาพ1.28 สระพังทอง สระน้ำโบราณ

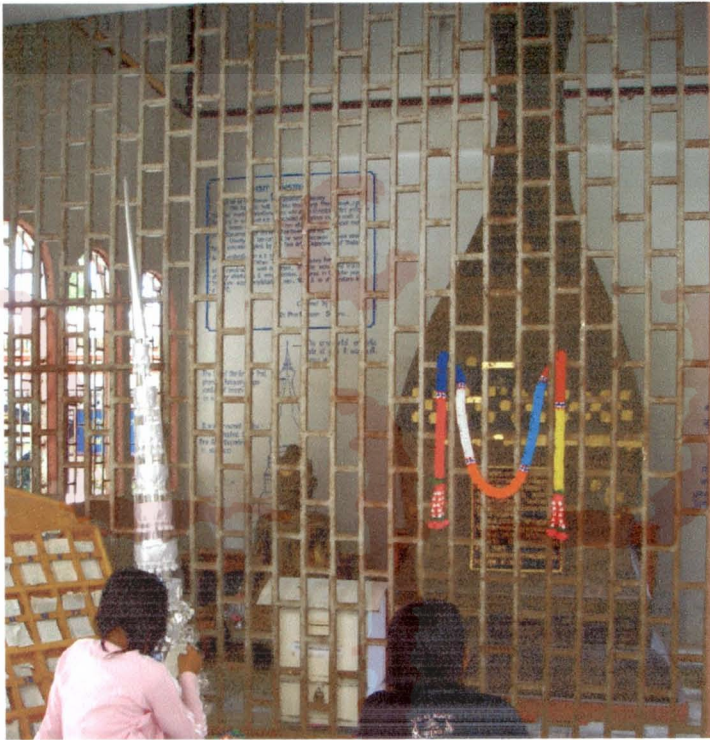

หมายเลข29 ภาพ1.29 บริเวณขายสินค้าจำหน่าย
ผลิตภัณฑ์ OTOP

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ภาพการจัดแสดงภายใน

ภาพยอดพระธาตุพนม(องค์เก่า)

ภาพการจัดแสดงภายในอาคาร

หมายเลข1 ภาพ1.30(1) ประวัติพระธาตุพนม

หมายเลข1 ภาพ1.30(2) ประวัติพระธาตุพนม และ โบราณวัตถุที่สำคัญ

หมายเลข 2 ภาพ 1.31 วัตถุที่พบได้ฐานพระธาตุพนมองค์เดิม

หมายเลข 3,4 ภาพ 1.32 พระพุทธรูปปางต่าง ๆ และ โบราณวัตถุในพระธาตุพนมองค์เดิม

หมายเลข5 ภาพ1.33 โบราณวัตถุที่พบในพระราชอุพมองค์เดิม

หมายเลข6 ภาพ1.36 บริเวณจำหน่ายวัตถุมงคล

หมายเลข7 ภาพ1.34 วัตถุที่พบบริเวณกำแพงรอบนอกองค์พระธาตุพนม

หมายเลข8 ภาพ1.35 พระพิมพ์ พระเครื่องและเหรียญที่จัดทำในวาระต่างๆ

หมายเลข9 ภาพ1.37 พระพุทธรูปปางมารวิชัย สมัยล้านช้าง

หมายเลข10 ภาพ1.38 พระพุทธรูปปางมารวิชัย สมัยต่างๆ

หมายเลข11 ภาพ1.39 พระพุทธรูปสมัยต่างๆ

หมายเลข12 ภาพ1.40 แจกันและภาชนะดินเผาแบบต่างๆ

หมายเลข13 ภาพ1.41 ตู้เก็บคัมภีร์

หมายเลข14 ภาพ1.42 เอกสารประวัติและตำนานพระธาตุพนม

หมายเลข15 ภาพ1.43 ไม้เท้าและอาวุธประเภทต่างๆ

หมายเลข16 ภาพ1.44 โปง กระดิ่ง

หมายเลข17 ภาพ1.45 เขาสัตว์แกะสลัก

หมายเลข18 ภาพ1.46 ชั้นตักน้ำทองเหลืองและสำริด

หมายเลข19 ภาพ1.47 วัตถุประเภทไม้แกะสลัก

หมายเลข20 ภาพ1.48 พานที่ใช้ในพิธีต่างๆ

หมายเลข21 ภาพ1.49 บาตรน้ำมนต์

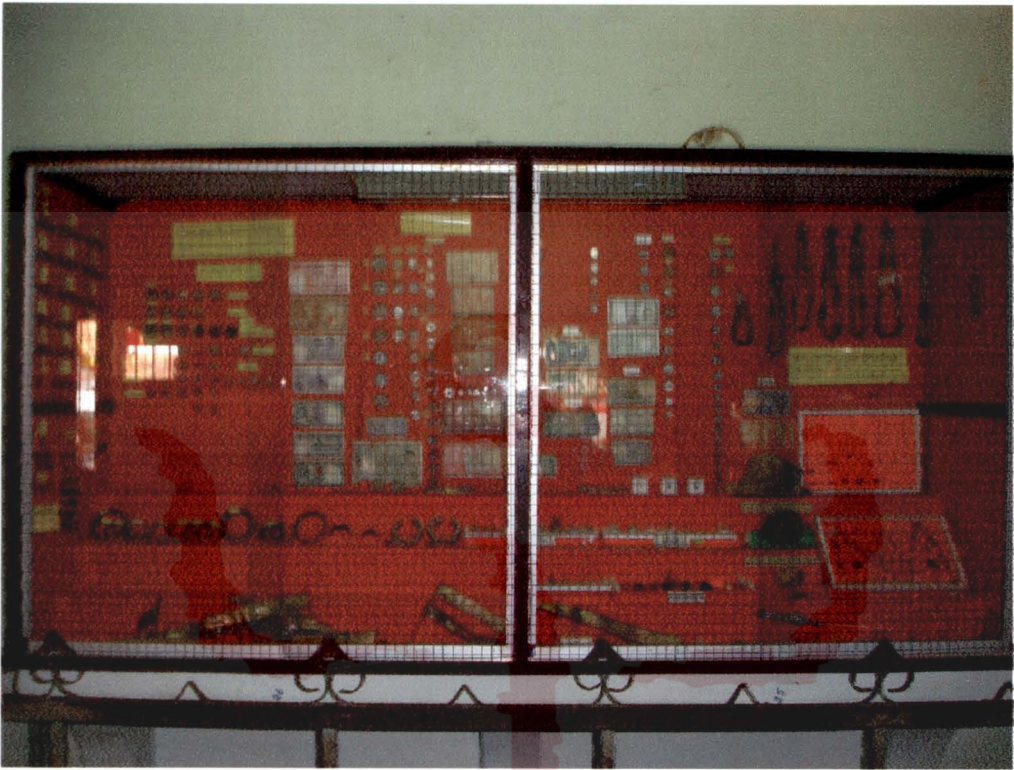
หมายเลข22 ภาพ1.50 หม้อประเภทต่างๆ

หมายเลข23 ภาพ1.51 กลองมโหระทึก

หมายเลข24 ภาพ1.52 พระพุทธรูปสมัยล้านช้าง

หมายเลข25 ภาพ1.53 เปรียญ รัตนครุฑ และเครื่องประดับ

หมายเลข26 ภาพ1.54 ศอบ และกระป๋องใส่ปูนทองเหลือง

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

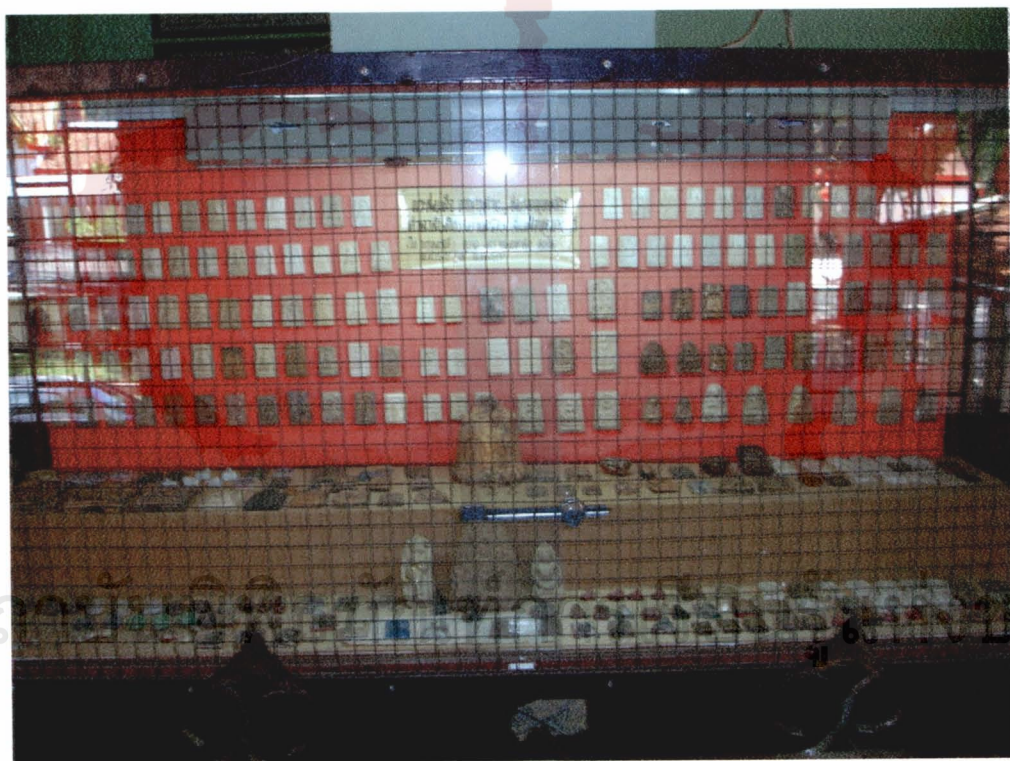
หมายเลข27 ภาพ1.55 ดินไม้เงิน ดินไม้ทองและเครื่องบรรณาการ

หมายเลข28 ภาพ1.56 พระบรมธาตุและหินศักดิ์สิทธิ์

หมายเลข29 ภาพ1.57 เปลือกหอยและปะการัง

หมายเลข30 ภาพ1.58 พระพิมพ์ดินเผา

หมายเลข31 ภาพ1.59 พระพุทธรูปปางต่างๆ พระว่านจำปาตักและเงินตราโบราณ

หมายเลข32 ภาพ1.60 เครื่องประดับประเภทต่างๆ

หมายเลข33 ภาพ1.61 ขันน้ำประเภทต่าง ๆ สมัยล้านช้าง

หมายเลข34 ภาพ1.62 ของที่ระลึกจากประเทศจีน

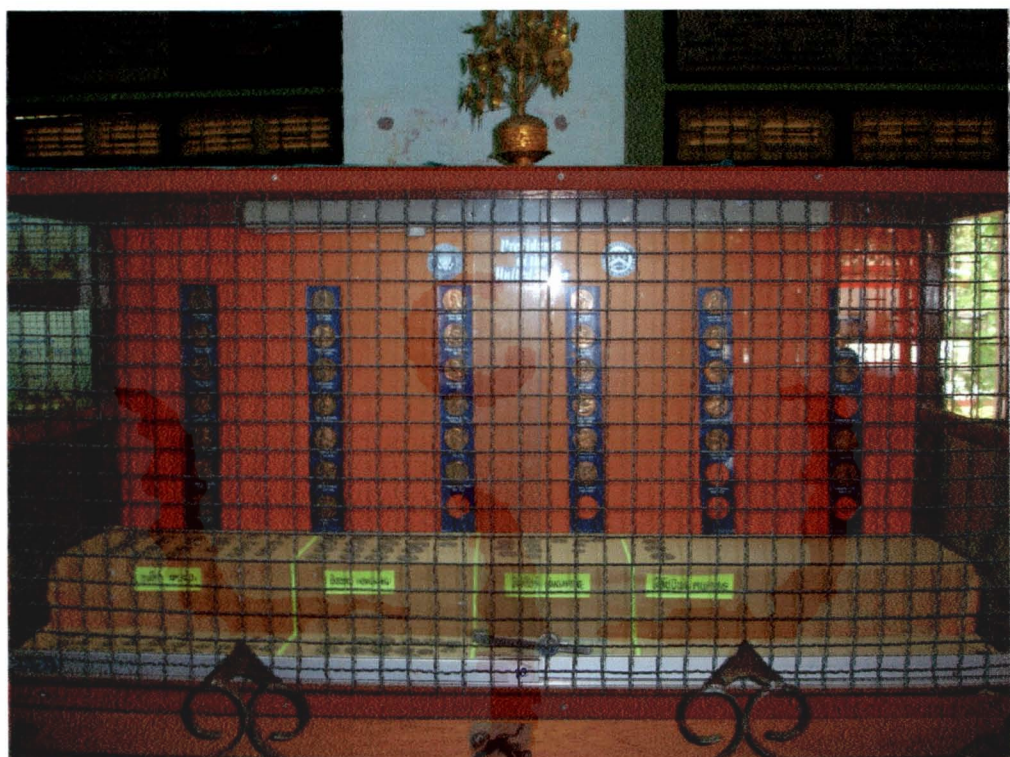

หมายเลข35 ภาพ1.63 ฉัตรทองคำประดิษฐานยอดพระธาตุพนมองค์เดิม

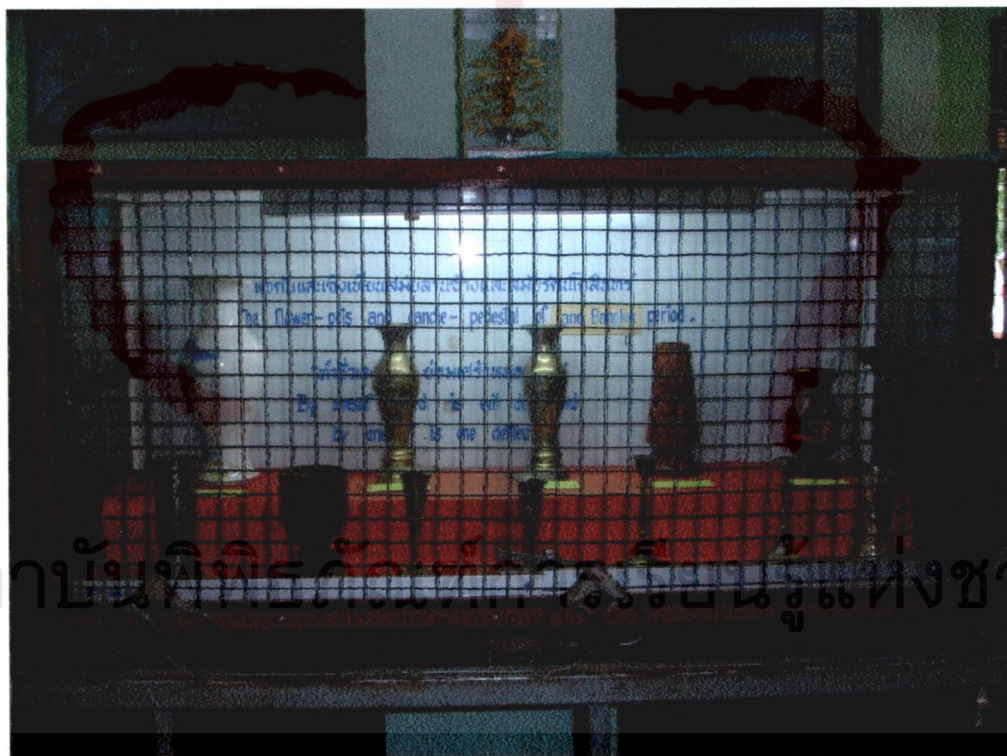

หมายเลข36 ภาพ1.64 พานเงินและพานทองเหลืองสมัยล้านช้างและรัตนโกสินทร์

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

หมายเลข37 ภาพ1.65 เหยี่ยงจากประเทศต่างๆ

หมายเลข38 ภาพ1.66 แจกัน เหยี่ยงสมัยล้านช้างและสมัยรัตนโกสินทร์

หมายเลข39 ภาพ1.67 ชั้นประเภทต่าง ๆ สมัยล้านช้างและสมัยรัตนโกสินทร์

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่าย

2. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยวัดที่จัดแสดงแบบเน้นเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คน

พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑ์สี่เผ่าไทย)

1. ประวัติความเป็นมา

พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑ์สี่เผ่าไทย) ตั้งอยู่ภายในบริเวณวัดสร้างเรือง ตำบลห้วยป่าปล้อง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

ในปี พ.ศ.2511 หลวงปู่ธัมมา พิทักษา ผู้ซึ่งมีถิ่นกำเนิดอยู่ที่บ้านสร้างเรือง และขณะนั้นจำพรรษาอยู่ที่วัดอมรทายการาม (วัดใหม่ยายมอญ) เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ได้กลับมายังเป็นผู้นำในการบุกเบิกป่าช้าเก่าของบ้านสร้างเรืองซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 1 ไร่เศษสร้างเป็นวัดประจำหมู่บ้าน ในขณะที่เดียวกันก็มีการขยายพื้นที่ทั้งการขอรับบริจาคและซื้อที่ดินใกล้เคียงเพิ่มเติมจนมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 6 ไร่เศษ และได้มีการพัฒนาวัดบ้านสร้างเรืองอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์ (ได้รับพระราชทานวิสุงคามวาสี) เมื่อปี พ.ศ.2520

ภายหลังจากการก่อสร้างวัดแล้วเสร็จ หลวงปู่ธัมมา พิทักษาก็ได้มีแนวคิดว่าจะสร้างพระธาตุให้เป็นสถานที่ให้ชาวบ้านได้สักการะบูชา โดยเห็นว่าชาวพุทธในเขตอีสานใต้ส่วนใหญ่มีฐานะค่อนข้างยากจน ภูษนิยสถานทางพุทธศาสนาแต่ละแห่งก็อยู่ห่างไกล เช่น พระธาตุพนม (ประมาณ 400 กิโลเมตร) ประทุมเจดีย์ (ประมาณ 600 กิโลเมตร) พระพุทธบาทสระบุรี (ประมาณ 500 กิโลเมตร) พระธาตุคอกยสุเทพ (ประมาณ 1,000 กิโลเมตร) โอกาสที่จะไปสักการะบูชาภูษนิยสถานก็เป็นไปได้ยาก บางคนเกิดมาชั่วอายุก็ไม่มีโอกาสสักครั้งในชีวิต ดังนั้นหลวงปู่ธัมมา พิทักษา จึงตัดสินใจที่จะก่อสร้างพระธาตุเรืองรองขึ้นที่วัดสร้างเรืองให้ผู้คนในเขตอีสานใต้ได้สักการะบูชา

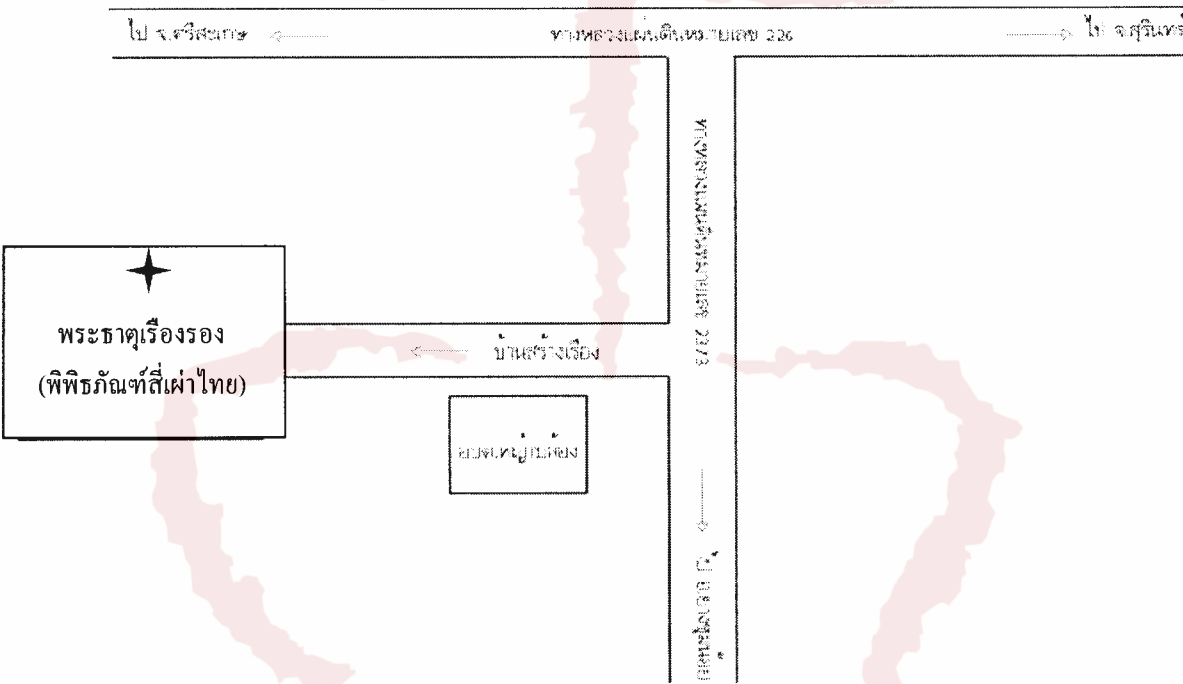
พระธาตุเรืองรองเริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ.2525 ปัจจุบันถือว่ายังไม่แล้วเสร็จสมบูรณ์ยังมีสิ่งที่จะต้องเพิ่มเติมอีกหลาย ๆ ประการ ตัวพระธาตุมีฐานกว้าง 30 x 30 เมตร สูง 43.60 เมตร มี 6 ชั้น ชั้นบนสุดเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ (กระดูกของพระพุทธเจ้าหรือพระอรหันต์สาวก) ให้ชาวบ้านได้สักการะบูชาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของพุทธศาสนิกชน ส่วนอาคาร 5 ชั้นที่เหลือใช้เป็นสถานที่จัดแสดงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์สำคัญในเขตอีสานใต้ อันได้แก่ ชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย กูยหรือส่วย ไทยลาว และชาติพันธุ์ญ้อ โดยจัดแสดงทั้งในรูปแบบของแบบจำลองปูนปั้นขนาดเท่าจริง (1:1) การจัดแสดงโบราณวัตถุและเครื่องมือเครื่องใช้ในวิถีชีวิตประเภทต่าง ๆ ที่ชาวบ้านเคยใช้นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การจัดแสดงแบบจำลองปูนปั้นปริศนาธรรม รวมทั้งมีสถานที่สำหรับสักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทางพุทธศาสนา รวมทั้งภาพเขียนภาพตามฝาผนังที่บอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ เช่น สถานที่สำคัญทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และโบราณคดีในเขตอีสานใต้ วรรณกรรมท้องถิ่นประเพณีทิวทัศน์และชาดก เป็นต้น

บริเวณโดยรอบพระธาตุเรืองรองก็มีการตกแต่งพื้นที่โดยการสร้างแบบจำลองปูนปั้นปริศนาธรรม และแบบจำลองปูนปั้นประเพณี พิธีกรรมที่สำคัญของชาวอีสาน รวมทั้งมีการจัดสถานที่สำหรับการร่วมทำบุญโดยการบริจาค บูชาวัตถุมงคล และจำหน่ายของที่ระลึก รายได้ทั้งหมดจะนำมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาพระธาตุเรืองรองต่อไป

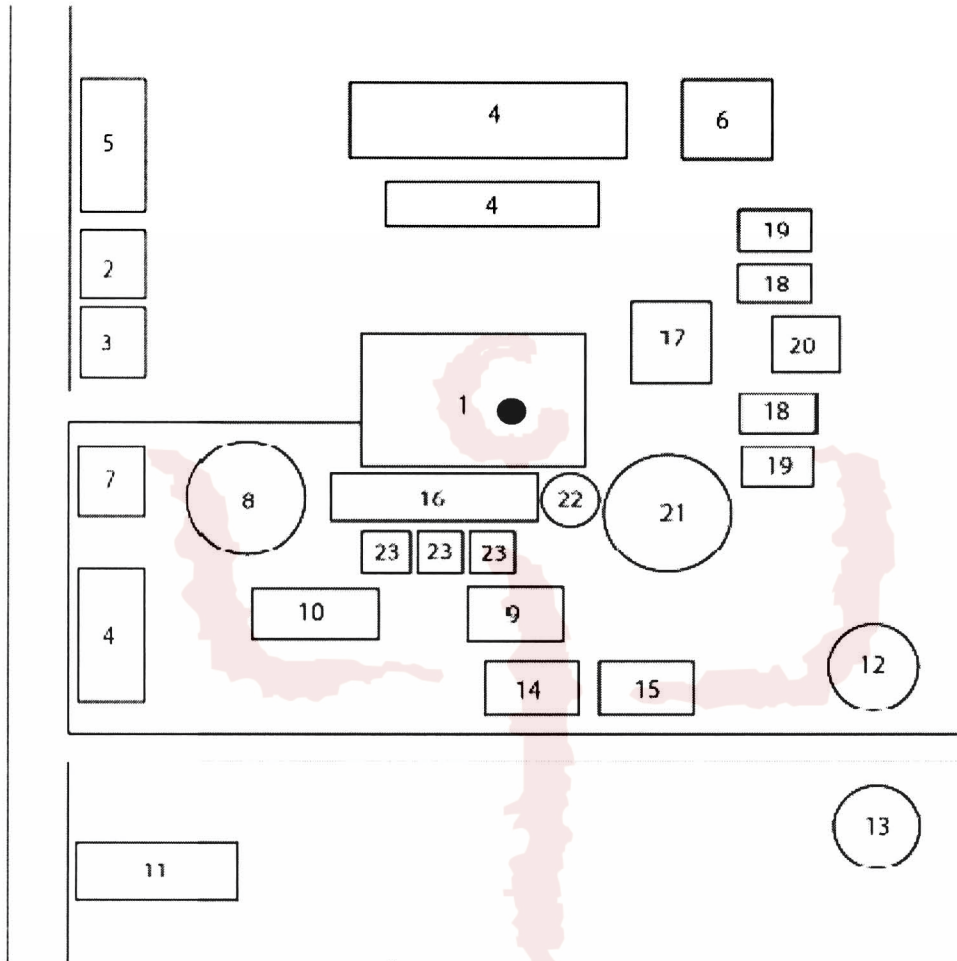
2. สถานภาพและศักยภาพขององค์กร

สถานที่ตั้ง

พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) ตั้งอยู่ภายในบริเวณวัดสร้างเรือง ตำบลหญ้าปล้อง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ห่างจากตัวเมืองศรีสะเกษประมาณ 6 กิโลเมตร

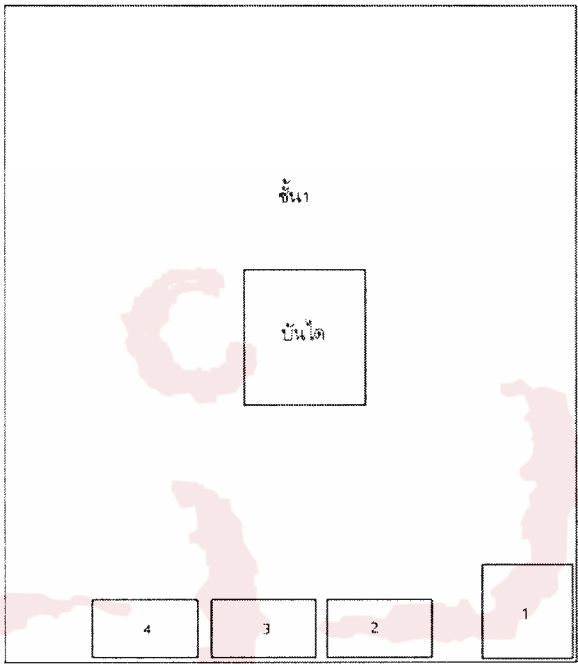
สถาบันพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ตั้งพิพิธภัณฑสถานพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ)

แผนผังพื้นที่พระราชอุทยาน (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ)

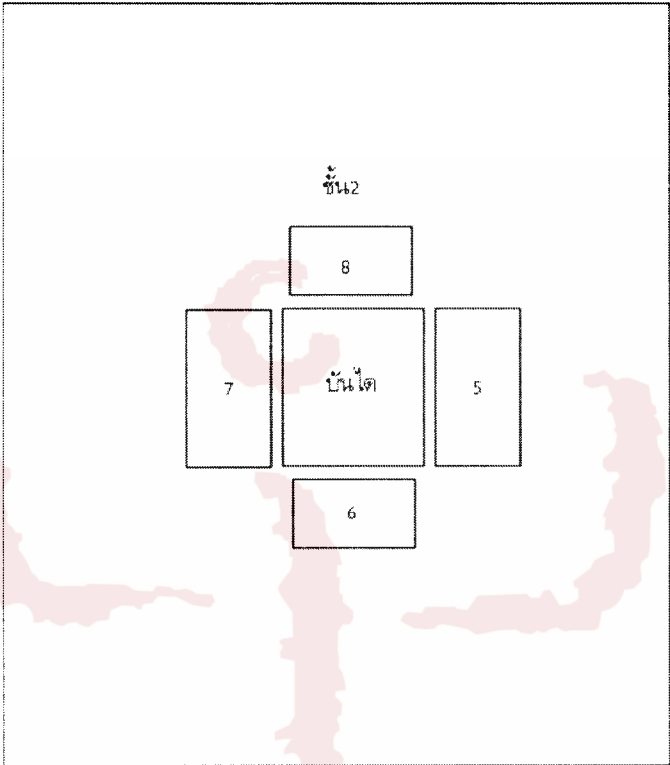
- หมายเลข 1 พระราชอุทยาน (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ)
- หมายเลข 3 บัตรใหญ่
- หมายเลข 5 ภูมิทัศน์
- หมายเลข 7 อาคารสำนักงาน
- หมายเลข 9 น้ำพุ
- หมายเลข 11 ร้านค้า
- หมายเลข 13 แบบจำลองปูนปั้นกระเบื้อง
- หมายเลข 15 ศาลาหลวงพร้อมเย็น
- หมายเลข 17 ผนังใหญ่
- หมายเลข 19 แบบจำลองปูนปั้นพระสงฆ์
- หมายเลข 21 สวนหย่อม
- หมายเลข 23 ฐานของพระพุทธรูป

- หมายเลข 2 โรงทาน
- หมายเลข 4 ศาลาการเปรียญและแบบจำลองปูนปั้นประเพณีแห่ช้างไฟ
- หมายเลข 6 เมรุ
- หมายเลข 8 ลานทำบุญ
- หมายเลข 10 ศาลาวิจิตรภูมิทัศน์
- หมายเลข 12 แบบจำลองปูนปั้นในกุฏิ
- หมายเลข 14 ศาลาพระอรหันต์
- หมายเลข 16 พระพุทธรูปประจำวันเกิด
- หมายเลข 18 พระธาตุจำลอง
- หมายเลข 20 ระฆังใหญ่
- หมายเลข 22 หอแก้วคำ

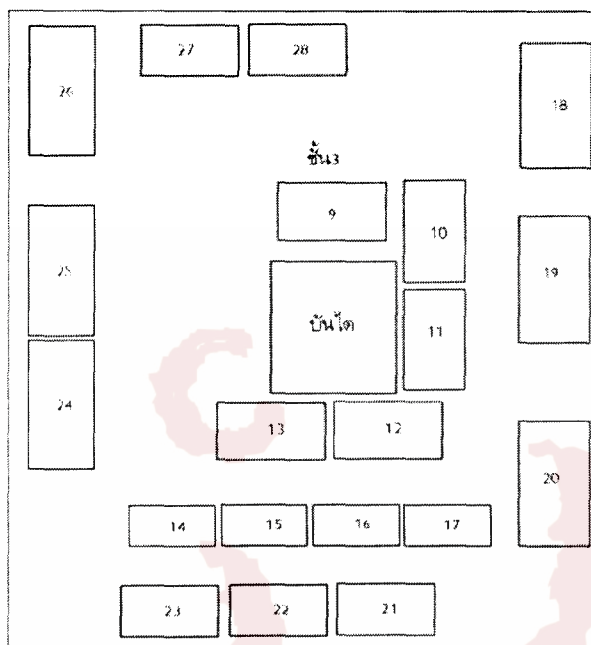
แผนผังการจัดแสดงชั้นที่ 1 พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑ์สี่เผ่าไทย)

- หมายเลข 1 กระจิบข้าวใหญ่และเครื่องไทยทาน
- หมายเลข 2 แบบจำลองปูนปั้นการรับประทานอาหาร
- หมายเลข 3 เกวียน
- หมายเลข 4 เรือ

แผนผังการจัดแสดงชั้นที่ 2 พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑ์สี่เผ่าไทย)

- หมายเลข 5 แบบจำลองปูนปั้นกลุ่มชาติพันธุ์ญ้อ
- หมายเลข 6 แบบจำลองปูนปั้นกลุ่มชาติพันธุ์กูย (ตัวย)
- หมายเลข 7 แบบจำลองปูนปั้นกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย
- หมายเลข 8 แบบจำลองปูนปั้นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว

แผนผังการจัดแสดงชั้นที่ 3 พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑ์ผ้าไทย)

หมายเลข 9 ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์

หมายเลข 10 เครื่องประดับ เครื่องใช้ เช่น เครื่องกินหมาก พาน ตะกร้าหวายและหมอนขิด

หมายเลข 11 ตู้เก็บสมุดเขียน และเครื่องใช้

หมายเลข 12 ขันหมาก แอบหมาก เตาเริด และขันทองเหลือง

หมายเลข 13 เครื่องใช้ แผ่นเสียง แอบบันทึกละเสียง

หมายเลข 14 เครื่องมือเครื่องใช้ประเภทต่าง ๆ

หมายเลข 15 กระโปม

หมายเลข 16 เครื่องมือในการทอผ้า

หมายเลข 17 เครื่องใช้ เช่น เตาเริด เครื่องคิดเลข โทรศัพท์ ลูกคิด และเปลือกหอย

หมายเลข 18 กระดุกสัตว์ เครื่องให้สัญญาณประจำตัวสัตว์ประเภทต่างๆ

หมายเลข 19 เครื่องดนตรีอีสานประเภทต่างๆ

หมายเลข 20 เครื่องมือในการทอผ้า

หมายเลข 21 ขันหมาก คนโท แผ่นเสียง

หมายเลข 22 แอบหมาก

หมายเลข 23 ขันหมาก และเครื่องใช้ในการกินหมาก

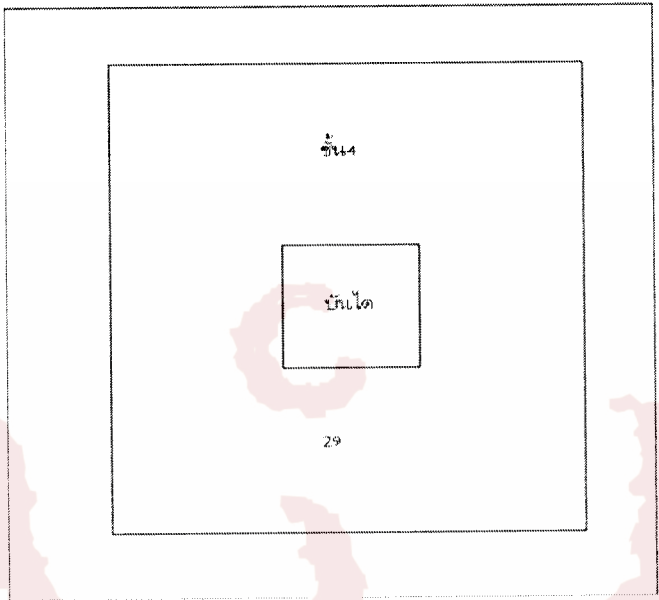
หมายเลข 24 เครื่องมือเครื่องใช้ประเภทต่างๆ เช่น ชั่ง มีด

หมายเลข 25 เครื่องมือจับปลาและเครื่องมือดักสัตว์

หมายเลข 26 ภาชนะดินเผาและเครื่องมือหาลา

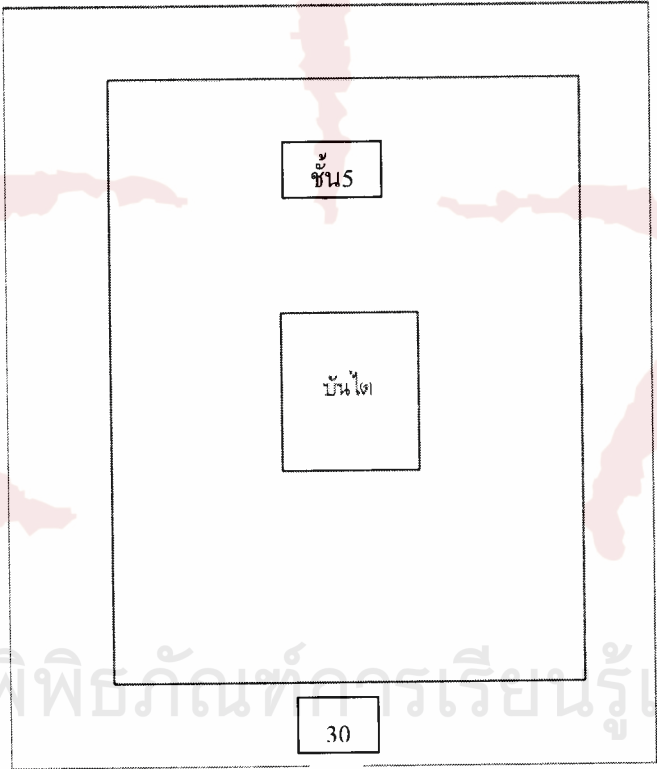
หมายเลข 27 เครื่องให้แสงสว่าง

หมายเลข 28 รูปเคารพ ขันทองเหลือง และน้ำเต้า

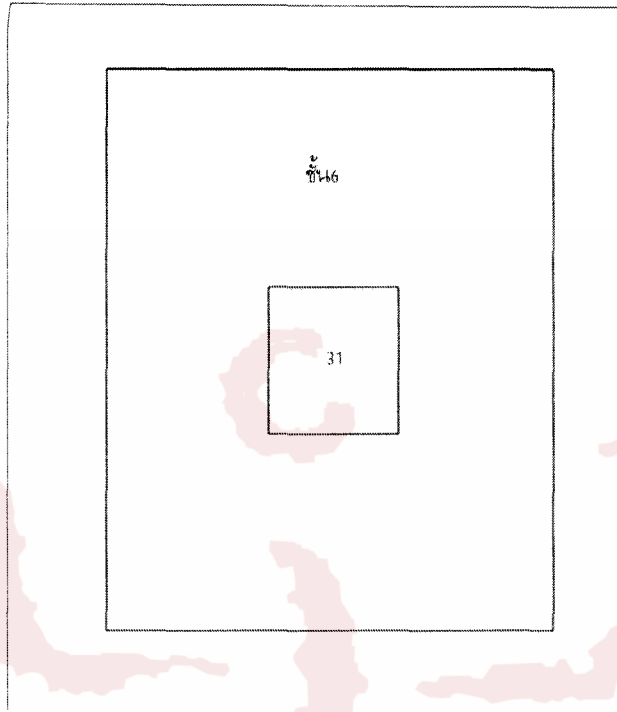
แผนผังการจัดแสดงชั้นที่ 4 พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑ์ผ้าไทย)

หมายเลข 29 ห้องโถงชั้นที่ 4

แผนผังการจัดแสดงชั้นที่ 5 พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑ์ผ้าไทย)

หมายเลข 30 จุฬามวิททัศน์ชั้นที่ 5

แผนผังการจัดแสดงชั้นที่ 6 พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑ์สี่เผ่าไทย)

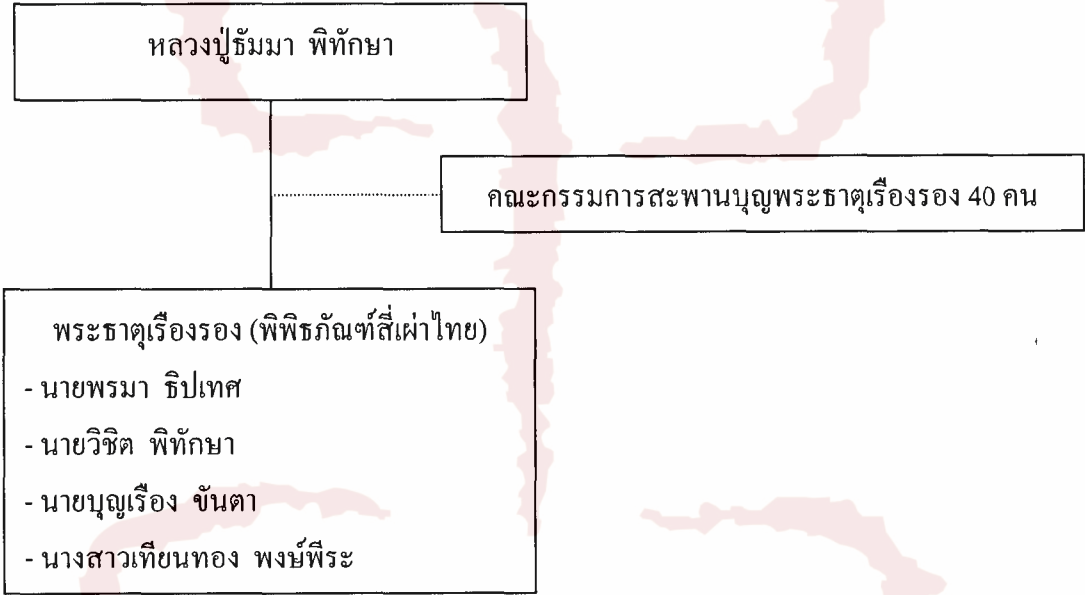
หมายเลข 31 พระบรมสารีริกธาตุ

องค์พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑ์สี่เผ่าไทย) มีฐานกว้าง 30 x 30 เมตร สูง 43.60 เมตร มี 6 ชั้น ชั้นบนสุดเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ (กระดูกของพระพุทธเจ้าหรือพระอรหันต์สาวก) ชั้น 5 ใช้เป็นสถานที่สำหรับการปฏิบัติสมาธิวิปัสสนากรรมฐาน ชั้น 4 เป็นที่ประดิษฐานของพระอรหันต์ 8 องค์ ชั้น 3 เป็นการจัดแสดงโบราณวัตถุและเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันตั้งแต่อดีต ชั้น 2 เป็นการจัดแสดงแบบจำลองปูนปั้นขนาดเท่าจริง (1:1) แสดงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่สำคัญในเขตอีสานใต้ อันได้แก่ ชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย กูยหรือส่วย ไทยลาว และ ชาติพันธุ์ญ้อ ชั้น 1 เป็นสถานที่สำหรับปฏิบัติศาสนกิจและสักการะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทางพุทธศาสนา รวมทั้งการจัดแสดงแบบจำลองวิถีชีวิตบางส่วนและแบบจำลองปริศนาธรรม

บริเวณโดยรอบพระธาตุเรืองรองมีการสร้างแบบจำลองปูนปั้นทั้งเป็นปริศนาธรรม ประเพณี พิธีกรรมของชาวอีสาน แบบจำลองสัตว์ประเภทต่าง ๆ และแบบจำลองชีวิตของผู้คนลักษณะต่าง ๆ นอกจากนี้พื้นที่โดยรอบพระธาตุเรืองรองบางส่วนจัดเป็นพื้นที่สำหรับการร่วมทำบุญบริจาค และให้บูชาวัตถุมงคล และจำหน่ายของที่ระลึก

การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) จะขึ้นตรงต่อหลวงปู่ธัมมา พัทธกษา โดยมี “คณะกรรมการสะพานบุญพระธาตุเรืองรอง” ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกศิษย์หลวงปู่ธัมมา พัทธกษา อาสาสมัครมาช่วยงานเมื่อมีกิจกรรมสำคัญ และมีผู้ดูแลพระธาตุเรืองรองจำนวน 4 คนซึ่งเป็นลูกหลานของหลวงปู่ธัมมา พัทธกษาหมั่นเวียนกันมาทำหน้าที่ทั้งดูแลรักษาพระธาตุและวัตถุ การดูแล คุ้มครอง การบูชาวัตถุมงคล การจำหน่ายของที่ระลึก การเป็นวิทยากรนำชมเมื่อมีผู้เยี่ยมชมเป็นหมู่คณะ และการประสานงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีแผนผังการบริหารจัดการพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) ดังนี้

อัตรากำลัง

ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานของพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) ประกอบด้วย

1. หลวงปู่ธัมมา พัทธกษา
2. คณะกรรมการสะพานบุญ “พระธาตุเรืองรอง” จำนวน ประมาณ 40 คน
3. ผู้ดูแลพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) จำนวน 4 คนประกอบด้วย
 - นายพรมา ธิปเทศ
 - นายวิจิต พัทธกษา
 - นายบุญเรือง ชันตา
 - นางสาวเทียนทอง พงษ์พีระ

แหล่งทุน

งบประมาณในการดำเนินงานของพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสวโขทัย) ส่วนใหญ่ได้มาจากการร่วมทำบุญบริจาคของผู้มีจิตศรัทธาที่มีต่อหลวงพ่อจันทมา พัทธยา โดยตั้งแต่เริ่มก่อสร้างจนถึงปัจจุบันใช้งบประมาณทั้งหมดประมาณ 10 ล้านบาทเศษ แต่เป็นการใช้งบประมาณที่ไม่มีกำหนดที่แน่นอน คือเมื่อมีงบประมาณก็จะทำการก่อสร้างเป็นระยะ บางครั้งก็ต้องหยุดการก่อสร้างครั้งละนานกว่า 1 ปี เพราะไม่มีงบประมาณก่อสร้างอย่างต่อเนื่อง

ประเภทของวัตถุสะสม

พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสวโขทัย) มีวัตถุสะสมอยู่ 3 ประเภท คือ

1. โบราณวัตถุและเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันตั้งแต่อดีต
2. แบบจำลองปูนปั้น วิถีชีวิตของ 4 ก. กลุ่มชาติพันธุ์ ประเพณีพิธีกรรมของชาวอีสาน วิถีชีวิตของชาวอีสาน ปรีชาธรรม สัตว์ชนิดต่าง ๆ และคนในสถานภาพต่าง ๆ เป็นต้น
3. สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพุทธศาสนา เช่น พระบรมสารีริกธาตุ พระพุทธรูปปางต่าง ๆ วัตถุมงคล เป็นต้น

3. เป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กร

การดำเนินงานของพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสวโขทัย) ในระยะที่ผ่านมาจะให้ความสำคัญกับการก่อสร้างและเพิ่มเติมความสมบูรณ์ขององค์ประกอบด้านต่าง ๆ ภายในพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสวโขทัย) เช่น

1. การก่อสร้างแบบจำลองปูนปั้นประเพณีพิธีกรรม วิถีชีวิตของชาวอีสาน ปรีชาธรรม สัตว์ชนิดต่าง ๆ และคนในสถานภาพต่าง ๆ เป็นต้น
2. การวาดภาพฝาผนังภายในพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสวโขทัย) เรื่องประวัติความเป็นมาและตำนานสถานที่สำคัญในเขตอีสานใต้ นิทานพื้นบ้าน นิทานชาดก และประเพณีสำคัญของชาวอีสาน
3. การสร้างวัตถุมงคลและรูปเคารพในพุทธศาสนาเพื่อให้ประชาชนได้สักการบูชา และร่วมทำบุญบริจาคในการปรับปรุงและพัฒนาพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสวโขทัย)

ผู้เยี่ยมชมพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสวโขทัย) ประมาณปีละ 50,000 คน ส่วนใหญ่จะมีความมุ่งหมายเพื่อสักการบูชาพระบรมสารีริกธาตุ และมีความเลื่อมใสศรัทธาต่อหลวงพ่อจันทมา พัทธยา จึงเดินทางมาเพื่อร่วมทำบุญ ในขณะที่เดียวกันก็ได้ประโยชน์จากการจัดแสดงการโบราณวัตถุและเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันตั้งแต่อดีต และการจัดแสดงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่สำคัญในเขตอีสานใต้ อันได้แก่ ชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย กูยหรือส่วย ไทยลาว และ ชาติพันธุ์ญ้อ นอกจากนี้พระธาตุเรืองรอง(พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสวโขทัย) ยังเป็นสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน

โดยเฉพาะในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นของนักเรียนในบริเวณใกล้เคียง และการต้อนรับบุคคลสำคัญและคณะศึกษาดูงานของหน่วยงาน กลุ่ม และองค์กรต่าง ๆ ที่เดินทางมายังจังหวัดศรีสะเกษ

พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) มีเป้าหมายในการดำเนินงานในระยะต่อไป ดังนี้

เป้าหมายเชิงปริมาณ

1. การเพิ่มจำนวนการจัดแสดงแบบจำลองปูนปั้นที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของ 4 กลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ที่ต้องการเรียนรู้เรื่องราวของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากการจัดแสดงวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของ 4 กลุ่มชาติพันธุ์จะเป็นจุดเด่นที่มีความสำคัญในการดึงดูดความสนใจของผู้ชม

2. การปรับปรุงการจัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ เพื่อใช้เป็นเสมือนห้องเรียนนอกสถานที่สำหรับนักเรียน และการพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน มีกลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนบริเวณใกล้เคียงปีละประมาณ 2,000 คน

3. การประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายรูปแบบเพื่อให้สังคมได้รู้จักคุณค่าของพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) ทั้งด้านความสำคัญของพระบรมสารีริกธาตุ การจัดแสดงวิถีชีวิตภูมิปัญญาของ 4 กลุ่มชาติพันธุ์ในอีสานใต้ เพื่อดึงดูดความสนใจของบุคคลทั่วไปให้เข้ามาเยี่ยมชม โดยมีเป้าหมายผู้เยี่ยมชมจำนวนปีละประมาณ 50,000 คน

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

1. การพัฒนาให้พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) ให้เป็นสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนาให้ประชาชนในบริเวณใกล้เคียงได้สักการะบูชาและร่วมทำบุญ

2. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) ให้เป็นแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตของผู้คน โดยเฉพาะวิถีชีวิตของ 4 กลุ่มชาติพันธุ์ในเขตอีสานใต้

4. จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร

จุดแข็ง

- ด้านการบริหารจัดการ

หลวงปู่ธัมมา พิทักษา เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการดูแลการดำเนินงานของพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) ดังนั้น การดำเนินงานจึงเป็นไปด้วยความคล่องตัวและรวดเร็ว รวมทั้งการจัดหางบประมาณซึ่งส่วนใหญ่มาจากการบริจาคของผู้ที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในหลวงปู่ธัมมา พิทักษา ในขณะเดียวกันก็มีคณะกรรมการสะพานบุญ “พระธาตุเรืองรอง” เป็นผู้ที่ยกย่องสนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินงาน รวมทั้งมีผู้ดูแลพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) เป็นผู้ปฏิบัติงานตามแนวทางที่กำหนด

- ด้านบุคลากร

กลุ่มผู้ดูแลพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) ทั้ง 4 คน ต่างก็เป็นผู้ที่มีความผูกพันกับพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) ตั้งแต่การเริ่มสร้างพระธาตุ ดังนั้น ทุกคนจึงมีความรู้และความผูกพันกับพระธาตุเรืองรองเป็นอย่างสูง สามารถอธิบายเรื่องราวความเป็นมาและถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับพระธาตุได้เป็นอย่างดี

- ด้านงบประมาณ

งบประมาณในการดำเนินงานส่วนใหญ่ประมาณ 10 ล้านบาทได้มาจากการบริจาคของผู้ที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในหลวงปู่ธัมมา พิทักษา ซึ่งเป็นจุดเด่นที่สำคัญ เพราะเป็นแหล่งงบประมาณที่สำคัญในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ)

- ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

รูปแบบองค์พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) ที่มีความงดงามและการประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุในองค์พระธาตุเป็นจุดดึงดูดความสนใจของผู้คนให้เข้ามาเยี่ยมชม และตั้งอยู่ไม่ไกลจากตัวจังหวัดศรีสะเกษ ดังนั้น ผู้ที่สนใจจึงสามารถเดินทางไปยังพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) ได้โดยสะดวก

การจัดแสดงที่ให้ความสำคัญต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่สำคัญในเขตอีสานใต้ อันได้แก่ ชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย กูยหรือส่วย ไทยลาว และ ชาติพันธุ์ญ้อ และการรวบรวมศิลปโบราณวัตถุในวิถีชีวิตของผู้คนนับเป็นจุดเด่นที่สำคัญประการหนึ่ง เนื่องจากในเขตพื้นที่อีสานใต้เป็นที่ตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว ดังนั้น การให้ความสำคัญกับการจัดแสดงดังกล่าวจึงเป็นโอกาสที่สำคัญที่จะสร้างจุดเด่นเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้คนทั้งที่มีเชื้อสายของทั้ง 4 กลุ่มชาติพันธุ์ และบุคคลทั่วไปที่สนใจได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว

จุดอ่อน

- ด้านการบริหารจัดการ

การกำหนดทิศทางในการดำเนินงานโดยหลวงปู่ธัมมา พิทักษาเพียงรูปเดียว ส่งผลให้บางครั้งมีปัญหาด้านความหลากหลายของแนวทางการพัฒนา เช่น การเน้นการปรับปรุงพัฒนาเพียงบางด้าน เช่น การสร้างแบบจำลองปูนปั้น หรือการมองข้ามความสำคัญของการพัฒนาบางด้าน เช่น การปรับปรุงพัฒนารูปแบบการถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ในพระธาตุเรืองรอง รวมทั้งโอกาสในการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงาน กลุ่ม หรือองค์กรต่างที่เพื่อความร่วมมือในการพัฒนาการดำเนินงานของพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ)

- ด้านบุคลากร

บุคลากรของพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) ยังขาดความรู้และความชำนาญในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานหลาย ๆ ด้าน เช่น ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาจัดแสดง (วิถีชีวิตที่เป็น

เอกลักษณ์ของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ภูมิปัญญาจากเครื่องมือเครื่องใช้) ความรู้ด้านการเผยแพร่ความรู้ (การผลิตสื่อ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ) และด้านการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

- ด้านงบประมาณ

งบประมาณในการดำเนินงานของพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) ไม่มีรูปแบบการจัดสรรที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับการบริจาคของผู้ที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในหลวงปู่ธัมมา พิทักษา แม้แต่ค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลก็ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของหลวงปู่ธัมมา พิทักษา จึงส่งผลให้การพัฒนากำหนดดำเนินงานของพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) มีข้อจำกัดด้านการวางแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง

- ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

ถึงแม้ใน พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) จะมีการจัดแสดงแบบจำลองหุ่นปั้น และเครื่องมือเครื่องใช้ในวิถีชีวิตเป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่มีการจัดระบบการจัดแสดงให้สามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เยี่ยมชมไม่ได้รับประโยชน์จากการเยี่ยมชมเท่าที่ควร

5. ความพร้อมด้านฐานข้อมูล และการพัฒนาฐานข้อมูล

ข้อมูลหรือความรู้ที่ปรากฏอยู่ในพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) ทั้งในรูปแบบของแบบจำลองหุ่นปั้น เครื่องมือเครื่องใช้ และภาพเขียนฝาผนัง ซึ่งล้วนเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญ แต่ในปัจจุบันยังไม่มี การจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ประกอบกับผู้ดูแลองค์พระธาตุมีจำนวนจำกัดและไม่มีความเชี่ยวชาญเพียงพอที่จะจัดระบบข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ได้อย่างสมบูรณ์

6. สิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือ (ยกเว้นงบประมาณ)

ความช่วยเหลือที่พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) ต้องการสนับสนุนอย่างยิ่ง คือ การพัฒนารูปแบบการถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ในองค์พระธาตุ ทั้งในด้าน การจัดการระบบข้อมูล การปรับปรุงรูปแบบการจัดแสดง การผลิตสื่อรูปแบบต่างๆ เพื่อเผยแพร่ และการประชาสัมพันธ์

7. เวลาที่ให้บริการและจำนวนเฉลี่ยผู้ใช้บริการ (รายวัน รายเดือน และรายปี)

เวลาที่ให้บริการ

ปกติ ให้บริการทุกวัน เวลา 07:30 – 17:30 น.

จำนวนผู้ใช้บริการเฉลี่ย ปีละประมาณ 50,000 คน

8. ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาในการดำเนินงานที่สำคัญของพระธาตุเรือรง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่) คือ การขาดแคลนเทคนิคและแนวทางในการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ชมสูงสุด ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจากปัจจัยหลายประการ เช่น

1. การขาดแคลนบุคลากรที่จะทำหน้าที่ดังกล่าว เพราะผู้ดูแลที่มีอยู่อย่างจำกัดก็ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะวางแผนการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จได้
2. แนวคิดของหลวงปู่ธัมมา พิทักษา ซึ่งเป็นผู้กำหนดทิศทางการดำเนินงาน ที่อาจจัดลำดับความสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ไว้ในลำดับหลัง ๆ จึงยังไม่มีการลงทุนเพื่อการดำเนินการดังกล่าว

9. ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชน

องค์ความรู้หลายประการในพระธาตุเรือรง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่) มีประโยชน์และคุณค่าต่อชุมชน เช่น

1. ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของ 4 กลุ่มชาติพันธุ์หลักในเขตอีสานใต้ คือ เขมรถิ่นไทย กูยหรือส่วย ไทลาว และญ้อ ทั้งนี้เนื่องจากสังคมในเขตอีสานใต้ในปัจจุบันกำลังถูกวัฒนธรรมกระแสหลักครอบงำอย่างรวดเร็ว เอกลักษณะทางชาติพันธุ์ที่สำคัญทั้งด้านภาษา การแต่งกาย ขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรม ฯลฯ ประการเริ่มจางหายไปจากวิถีชีวิตของผู้คนชาติพันธุ์ต่าง ๆ ดังนั้น การจัดแสดงเพื่อกระตุ้นให้สังคมได้รับรู้และเห็นคุณค่าของความเป็นชาติพันธุ์ในพระธาตุเรือรง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่) จึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการก่อให้เกิดความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์โดยรวม
2. พระธาตุเรือรง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่) เป็นศาสนสถานที่เป็นเสมือนสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจของพุทธศาสนิกชน พร้อม ๆ กับทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้นอกระบบโรงเรียน การผสมผสานระหว่างคติความเชื่อทางศาสนากับการจัดการเรียนรู้ดังที่ดำเนินการในพระธาตุเรือรง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่) จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับสังคมโดยรวม
3. องค์ความรู้หลายประการในพระธาตุเรือรง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่) เป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนได้โดยง่าย ทั้งในรูปแบบของการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การใช้พระธาตุเรือรง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่) เป็นแหล่งเรียนรู้นอกระบบโรงเรียน เป็นต้น

ภาพอาคารสถานที่และการจัดแสดง

หมายเลข1 ภาพ 2.1 พระธาตุเรืองรอง
(พิพิธภัณฑ์สี่เผ่าไทย)

หมายเลข3 ภาพ 2.3 บาตรใหญ่

หมายเลข5 ภาพ 2.5 กุฏิสงฆ์

หมายเลข7 ภาพ2.7 อาคารสำนักงาน

หมายเลข9 ภาพ2.9 น้ำพุ

หมายเลข11 ภาพ2.11 ร้านค้า

หมายเลข2 ภาพ2.2 โรงทาน

หมายเลข4 ภาพ 2.4 ศาลาการเปรียญ
และแบบจำลองปูนปั้นประเพณีแห่บั้งไฟ

หมายเลข6 ภาพ2.6 เมรุ

หมายเลข8 ภาพ2.8 ลานทำบุญ

หมายเลข10 ภาพ2.10 ศาลาวิวทิวชมเกรียน

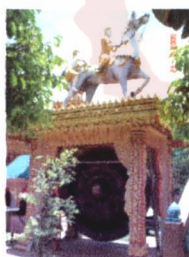
หมายเลข12 ภาพ2.12 แบบจำลองปูนปั้นนกก

หมายเลข13 ภาพ2.13 แบบจำลองปูนปั้นกระต๊อง

หมายเลข15 ภาพ2.15 ศาลาหลวงพ่อร่มเย็น

หมายเลข17 ภาพ2.17 ช้องใหญ่

หมายเลข19 ภาพ2.19 แบบจำลองปูนปั้นพระสงฆ์

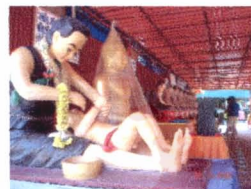
หมายเลข21 ภาพ2.21 สวนหย่อม

หมายเลข23 ภาพ2.23 ชุมชาของที่ระลึก

หมายเลข14 ภาพ2.14 ศาลาพระอรหันต์

หมายเลข16 ภาพ2.16 พระพุทธรูปประจำวันเกิด

หมายเลข18 ภาพ2.18 พระธาตุจำลอง

หมายเลข20 ภาพ2.20 ระฆังใหญ่

หมายเลข22 ภาพ2.22 หอแก้วคำ

สถาบันวัฒนธรรมและการเรียนรู้แห่งชาติ

ภาพการจัดแสดงภายใน

หมายเลข1 ภาพ2.24 กระติบข้าวใหญ่และเครื่องไทยทาน

หมายเลข2 ภาพ2.25 แบบจำลองปูนปั้นการรับประทานอาหาร

หมายเลข3 ภาพ2.26 เกวียน

หมายเลข4 ภาพ2.27 เรือ

หมายเลข5 ภาพ2.28 แบบจำลองปูนปั้นกลุ่มชาติพันธุ์เญอ

หมายเลข6 ภาพ2.29 แบบจำลองปูนปั้นกลุ่มชาติพันธุ์กูย (ส่วย)

หมายเลข7 ภาพ2.30 แบบจำลองปูนปั้นกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย

หมายเลข8 ภาพ 2.31 แบบจำลองปูนปั้นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว

หมายเลข9 ภาพ2.32 ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์

หมายเลข10 ภาพ2.33 เครื่องประดับ เครื่องใช้ เช่น เครื่องกินหมาก พาน ตะกร้าหวายและหมอนชนิด

หมายเลข11 ภาพ2.34 ตู้เก็บสมุดเขียน และเครื่องใช้

หมายเลข12 ภาพ2.35 ชั้นหมาก แอบหมาก เดวรีด และชั้นทองเหลือง

หมายเลข13 ภาพ2.36 เครื่องใช้ แผ่นเสียง แดบบันท์กเสียง

หมายเลข14 ภาพ2.37 เครื่องมือเครื่องใช้ประเภทต่าง ๆ

สถาบันพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ

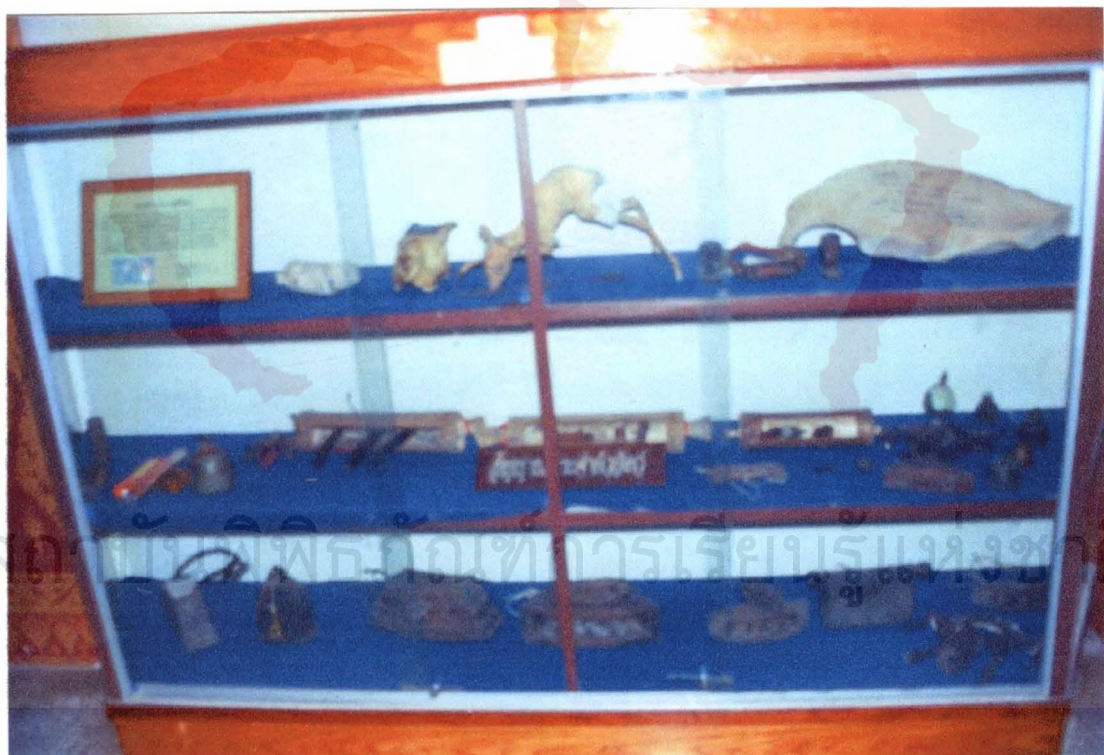
หมายเลข15 ภาพ2.38 กระบอม

หมายเลข16 ภาพ2.39 เครื่องมือในการทอผ้า

หมายเลข17 ภาพ2.40 เครื่องใช้ เช่น เตาหุงต้ม เครื่องคิดเลข โทรศัพท์ ถักคุด และเปลือกหอย

หมายเลข18 ภาพ2.41 กระดูกสัตว์ เครื่องใช้ สัตว์เลี้ยงประจําตัวสัตว์ประเภทต่างๆ

หมายเลข19 ภาพ2.42 เครื่องดนตรีอีสานประเภทต่างๆ

หมายเลข20 ภาพ2.43 เครื่องมือในการทอผ้า

หมายเลข21 ภาพ2.44 จันทมาก คนโท แผ่นเสียง

หมายเลข22 ภาพ2.45 แอบหมาก

หมายเลข23 ภาพ2.46 ขันหมาก และเครื่องใช้ในการกินหมาก

หมายเลข24 ภาพ2.47 เครื่องมือเครื่องใช้ประเภทต่างๆ เช่น ชั่ง มีด

หมายเลข25 ภาพ2.48 เครื่องมือจับปลาและเครื่องมือดักสัตว์

หมายเลข26 ภาพ2.49 ภาชนะดินเผาและเครื่องมือทอผ้า

หมายเลข27 ภาพ 2.50 เครื่องให้แสงสว่าง

หมายเลข28 ภาพ2.51 รูปเคารพ ขันทองเหลือง และน้ำเต้า

หมายเลข29 ภาพ2.52 ห้องโถงชั้นที่ 4

หมายเลข30 ภาพ2.53 จุดชมทิวทัศน์ชั้นที่ 5

หมายเลข31 ภาพ2.54 พระบรมสารีริกธาตุ

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

พิพิธภัณฑการเรือนรู้ในเครือขาย

3. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรือนรู้ที่บริหารจัดการโดยวัดที่จัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วม

พิพิธภัณฑพื้นบ้านวัดไชยศรี วัดไชยศรี

1. ประวัติความเป็นมา

พิพิธภัณฑพื้นบ้านวัดไชยศรี ตั้งอยู่ภายในบริเวณวัดไชยศรี บ้านสาวะถี หมู่ที่ 8 ตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

บ้านสาวะถีเป็นหมู่บ้านที่มีหลักฐานอันแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองนับจากอดีต เช่น พบร่องรอย คูน้ำล้อมรอบชุมชนซึ่งเป็นลักษณะของการตั้งถิ่นฐานของชุมชนโบราณในสมัยวัฒนธรรมทวารวดี อาขุระหว่างพุทธศตวรรษที่ 13 - 15 มีการพบเสมาหินสลักโบราณทางพุทธศาสนาอันแสดงถึงความเป็นชุมชนที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางพุทธศาสนา ต่อมาในสมัยวัฒนธรรมเขมร โบราณในยุคที่พุทธศาสนา มหายานรุ่งเรืองในราวพุทธศตวรรษที่ 17 - 18 ในพื้นที่ของบ้านสาวะถีก็มีโบราณสถานโนนคู เป็นร่องรอยที่แสดงถึงการเป็นศูนย์กลางของชุมชนในช่วงสมัยดังกล่าว และในวัดไชยศรียังมีสิมหรือ อุโบสถที่มีภาพจิตรกรรมฝาผนังที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะนิทานพื้นบ้าน เรื่อง สังข์ศิลป์ชัยหรือ สินไซในวรรณกรรมอีสาน นอกจากนี้ เมื่อกล่าวถึงวัดไชยศรีผู้คนในท้องถิ่นใกล้เคียงมักจะคิดถึงปราชญ์ หรือผู้รู้แห่งภูมิปัญญาอีสาน โดยเฉพาะการเป็นต้นแบบแห่งหมอลำพื้นที่มีชื่อเสียงในภาคอีสาน

พระครูบุญชยากร (วสันต์ มหาบุญโญ) เจ้าอาวาสวัดไชยศรีองค์ปัจจุบัน และเจ้าคณะตำบล สาวะถีเขตหนึ่ง เป็นพระสงฆ์ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาวัดสาวะถีให้เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ นอกระบบและการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ท่านได้ริเริ่มให้มีกิจกรรมในชุมชนหลาย ๆ ประการ เช่น การก่อตั้งพิพิธภัณฑพื้นบ้านวัดไชยศรี การตั้งศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน ตำบลสาวะถี โครงการวัดและหมู่บ้านสะอาด การสอนศีลธรรมในโรงเรียน การตั้งศูนย์เรียนรู้ประเพณี วัฒนธรรมประจำท้องถิ่น เป็นต้น

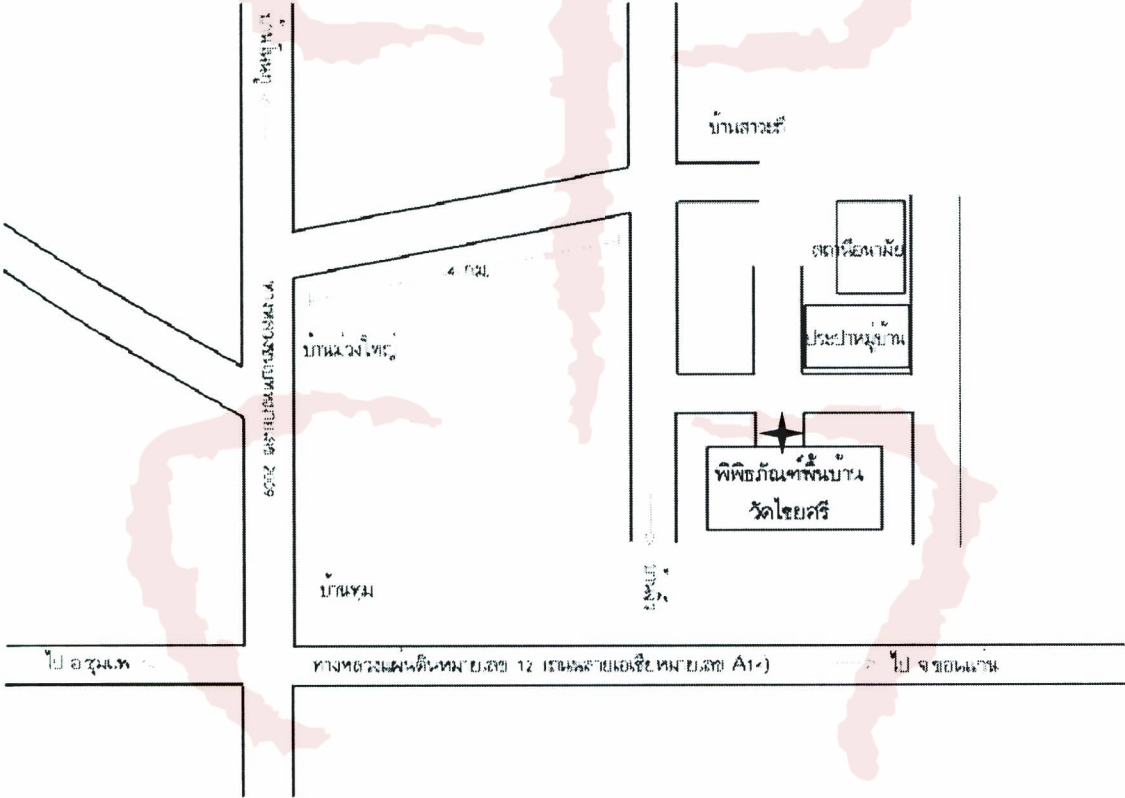
พระครูบุญชยากร (วสันต์ มหาบุญโญ) ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลสาวะถี ได้ริเริ่ม การก่อตั้งพิพิธภัณฑพื้นบ้านวัดไชยศรีขึ้นในปี พ.ศ.2547 โดยมีความมุ่งหมายสำคัญ คือ การป้องกันไม่ให้ เครื่องมือเครื่องใช้ในการดำรงชีวิตของชาวบ้านนับแต่อดีตสูญหายไปจากชุมชน และสร้างเป็น แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นในวัดให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาของ บรรพบุรุษสู่ผู้คนในยุคปัจจุบัน การก่อตั้งพิพิธภัณฑพื้นบ้านวัดไชยศรีในระยะเริ่มต้นได้อาศัย การร่วมแรงร่วมใจของชาวบ้านทั้งในการบริจาคสิ่งของเครื่องใช้ประเภทต่าง ๆ ร่วมมือกันก่อสร้างอาคาร พิพิธภัณฑพื้นบ้านวัดไชยศรี และร่วมกันจัดทำทะเบียน จัดแสดง รวมถึงการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ ให้แก่เยาวชน

ปัจจุบัน พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรีมีวัตถุสะสมประมาณ 550 ชิ้น และทุกวันเสาร์และอาทิตย์ จะมีการจัดกิจกรรมศึกษาประเพณีวัฒนธรรมของกลุ่มเยาวชน

2. สถานภาพและศักยภาพขององค์กร

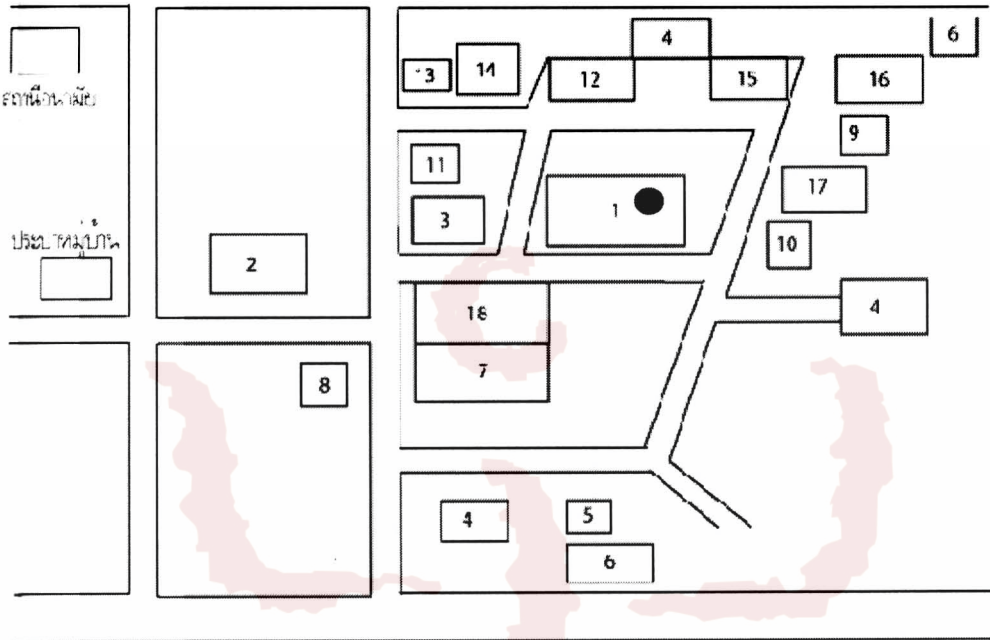
สถานที่ตั้ง

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรี ตั้งอยู่ภายในบริเวณวัดไชยศรี บ้านสาวะถี หมู่ที่ 8 ตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ที่ตั้งพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรี

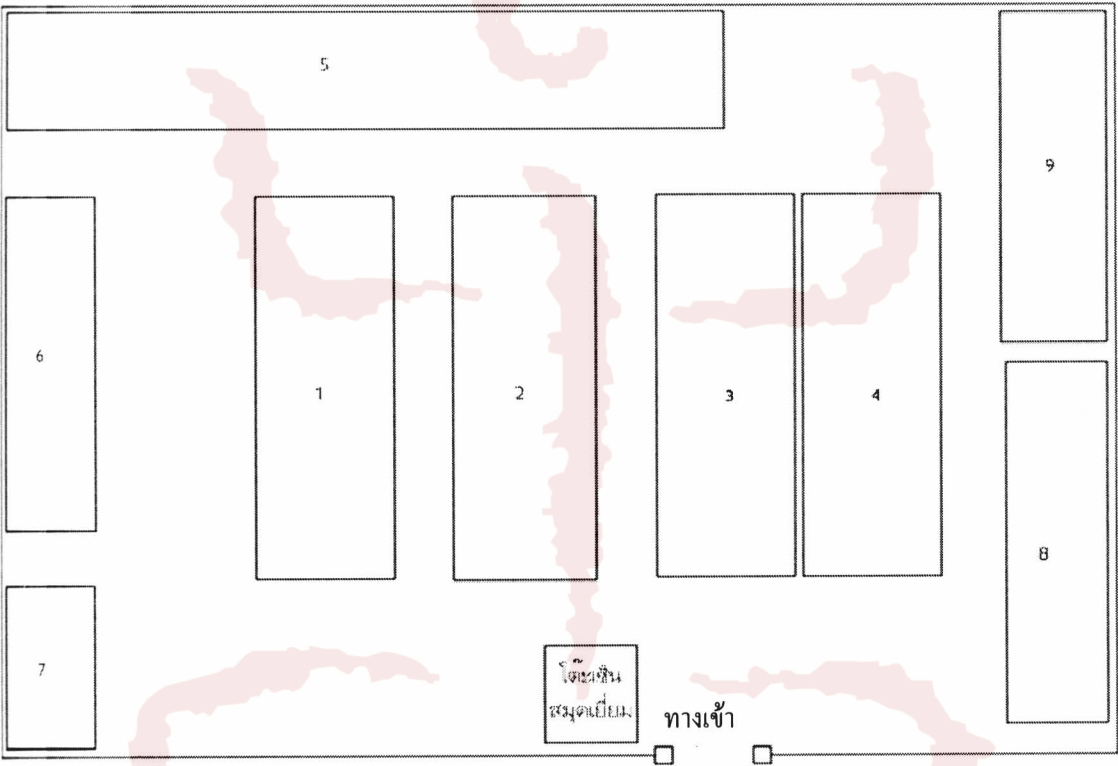
สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

แผนผังพื้นที่พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรี

- หมายเลข 1 พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรี
- หมายเลข 2 โบสถ์
- หมายเลข 3 ศาลาพักผ่อน
- หมายเลข 4 กุฏิ
- หมายเลข 5 หอกลองธรรม โปงค้ำระฆังคุณ
- หมายเลข 6 โรงครัว
- หมายเลข 7 ศาลาการเปรียญ
- หมายเลข 8 หอกระจายข่าว
- หมายเลข 9 ศาลพระภูมิ
- หมายเลข 10 พระพุทธรูปไชยศรี
- หมายเลข 11 พระพุทธรูปศิลาเมือง
- หมายเลข 12 ที่อ่านหนังสือพิมพ์
- หมายเลข 13 พระพุทธรูปหาลอง
- หมายเลข 14 โรงเรือนเก็บวัสดุก่อสร้าง
- หมายเลข 15 สำนักงานเจ้าคณะตำบลสาวะถี เขต 1
- หมายเลข 16 โรงเก็บของ
- หมายเลข 17 ศาลารับรอง
- หมายเลข 18 ศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมสายใยชุมชน ตำบลสาวะถี

อาคารพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรีมีลักษณะเป็นอาคารชั่วคราว โครงสร้างเป็นไม้ไผ่ หลังคามุงด้วยหญ้า ภายในจะจัดแสดงวัตถุโดยบางส่วนแขวนตามฝาผนัง บางส่วนจัดวางบนแคร่ไม้ไผ่ บริเวณโดยรอบอาคารพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรีจะมีอาคารชั่วคราวลักษณะคล้ายคลึงกันอีก 5 หลัง เป็นทั้งสำนักงานเจ้าอาวาสวัดไชยศรี และเป็นอาคารสำหรับจัดกิจกรรมต่างๆ

แผนผังการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรี

หมายเลข 1 เครื่องมือทอผ้า ทอเสื่อ กบไสไม้ เคียวเกี่ยวข้าว

หมายเลข 2 เครื่องมือทอผ้า

หมายเลข 3 เครื่องดนตรี เครื่องเล่นแผ่นเสียง แผ่นเสียงโบราณ และเครื่องมือเครื่องใช้

หมายเลข 4 เครื่องดนตรี เครื่องใช้ในครัวเรือน

หมายเลข 5 เครื่องมือจับปลา ครกกระเดื่อง

หมายเลข 6 ว่าวจุฬา กระดัง จ่อ

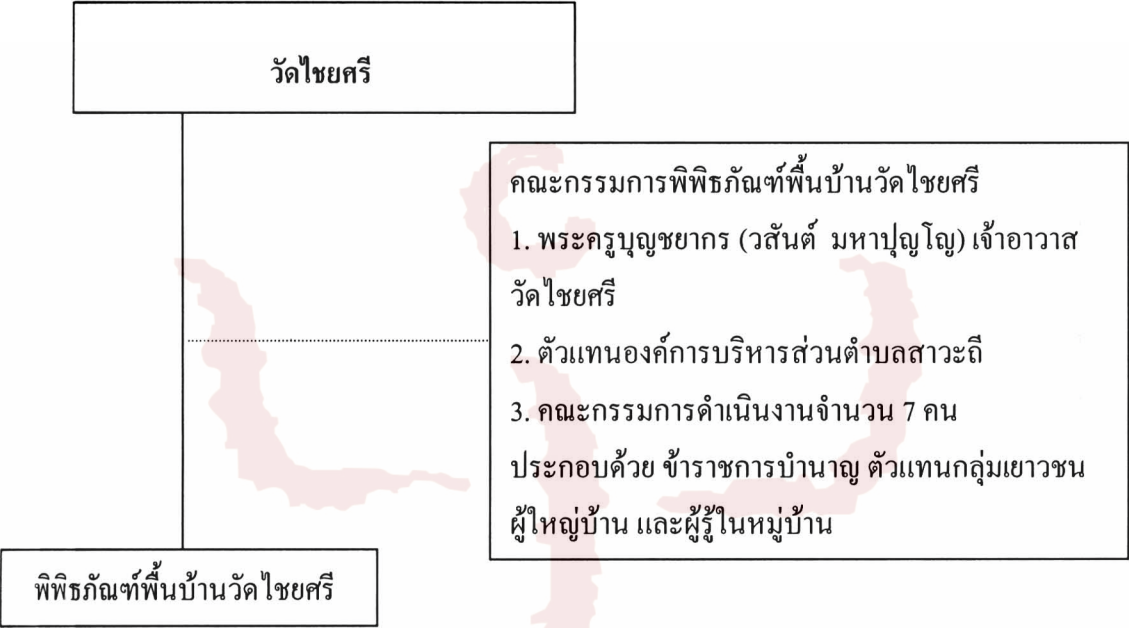
หมายเลข 7 ภาชนะดินเผา

หมายเลข 8 เครื่องมือทำนา เครื่องใช้ในครัวเรือน

หมายเลข 9 เครื่องมือทำนา เครื่องมือหาปลา

การบริหารจัดการ

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรีมีแผนผังการบริหารจัดการ ดังนี้

อัตรากำลัง

ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรี ประกอบด้วย พระครูบุญชยากร (วสันต์ มหาบุญโญ) เจ้าอาวาสวัดไชยศรีและตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลสาวะถีเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงาน และมีคณะกรรมการดำเนินงานจำนวน 7 คน ประกอบด้วยตัวแทนจากชุมชน เช่น ข้าราชการบำนาญ ตัวแทนกลุ่มเยาวชน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้รู้ในหมู่บ้าน

แหล่งทุน

งบประมาณในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรี ในช่วงเริ่มแรกส่วนหนึ่งเป็นงบประมาณของวัดไชยศรี และส่วนหนึ่งเป็นการสนับสนุนของชาวบ้านซึ่งเป็นการร่วมแรงร่วมใจกันมาก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ การจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ในวิถีชีวิตและนำมาจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น ดังนั้น จึงไม่สามารถระบุเป็นจำนวนเงินที่ชัดเจนได้ ส่วนการดำเนินงาน ในระยะต่อมาเป็นการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น พระสงฆ์ ผู้รู้ในท้องถิ่น และ กลุ่มเยาวชนในท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก จึงไม่สามารถระบุจำนวนงบประมาณในการดำเนินงานทั้งหมดได้

ประเภทของวัตถุสะสม

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรี มีวัตถุสะสมอยู่ 2 ประเภท คือ

1. เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของคนในท้องถิ่น
2. โบราณวัตถุที่พบในท้องถิ่น

3. เป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กร

ภายหลังจากการก่อตั้งพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรี เมื่อปี พ.ศ. 2547 การดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรีส่วนใหญ่จะเป็นการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น พระสงฆ์ ผู้รู้ในท้องถิ่น และเยาวชนในท้องถิ่น เช่น

1. การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้รู้ในท้องถิ่นและเยาวชนเพื่อเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสำนึกด้านศาสนาและศีลธรรมให้แก่เยาวชนโดยใช้พิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรีเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งการเรียนรู้ตัวอย่างเช่น โครงการวัดและหมู่บ้านสะอาด การสอนศีลธรรมในโรงเรียน เป็นต้น
3. เป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรท้องถิ่นของนักเรียนในโรงเรียนในพื้นที่ตำบลสาวะถี

พิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรี ได้ระบุเป้าหมายในการดำเนินงานในระยะต่อไป ดังนี้

เป้าหมายเชิงปริมาณ

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น มีกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญคือเยาวชนในท้องถิ่น ทั้งในตำบลสาวะถีและหมู่บ้านใกล้เคียง ปีละประมาณ 1,000 คน เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนในท้องถิ่นได้รับรู้และตระหนักในคุณค่าความสำคัญของท้องถิ่น และสร้างเป็นกลุ่มเยาวชนเพื่อร่วมกันอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น
2. การปรับปรุงการจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรีให้เป็นแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาให้แก่ผู้เยี่ยมชมได้อย่างสมบูรณ์ เพื่อดึงดูดผู้ที่สนใจเข้ามาเยี่ยมชมและศึกษาหาความรู้ในพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรีร่วมกับโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียง มีกลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์ประมาณ ปีละ 1,000 คน
3. ประชาสัมพันธ์ความสำคัญของวัดไชยศรี ทั้งการมีพิพิธภัณฑสถานวัดไชยศรี สิมหรือโบสถ์โบราณที่มีภาพเขียนฝาผนังที่มีคุณค่า เพื่อให้ผู้สนใจทั่วไปเข้ามาเยี่ยมชมมากยิ่งขึ้น
4. กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมตามประเพณีของชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลสาวะถี และคณะกรรมการในชุมชน ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้คนในชุมชนได้มีโอกาสเข้ามาเรียนรู้

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

กำหนดแนวทางการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลสาวะถี และคณะกรรมการชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนมีโอกาสและช่องทางที่หลากหลายในการร่วมกิจกรรม

4. จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร

จุดแข็ง

- ด้านการบริหารจัดการ

ความร่วมมือระหว่างพระครูบุญชยากร (วสันต์ มหาบุญโญ) เจ้าอาวาสวัดไชยศรี องค์กรบริหารส่วนตำบลสาวะถี และคณะกรรมการจากชุมชนที่มาจาก ข้าราชการบำนาญตัวแทน กลุ่มเยาวชน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้รู้ในหมู่บ้าน เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการส่งเสริม ให้มีกิจกรรมที่เหมาะสมและหลากหลายในการเรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น

- ด้านบุคลากร

คณะกรรมการของพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรีซึ่งมาจากตัวแทนของกลุ่มบุคคล ในท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย เช่น ข้าราชการบำนาญ ตัวแทนกลุ่มเยาวชน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้รู้ในหมู่บ้าน เป็นกำลังสำคัญในสร้างความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรี ให้ประสบความสำเร็จ

- ด้านงบประมาณ

เนื่องจากคณะกรรมการพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรีมีองค์ประกอบจากหลาย ๆ ส่วน ดังนั้น งบประมาณที่มาสสนับสนุนการดำเนินงานจึงอาจมีการสนับสนุนจากหลายช่องทาง เช่น จากวัดไชยศรี จากองค์กรบริหารส่วนตำบลสาวะถี และจากการบริจาคของคนในชุมชน รวมทั้ง งบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการเรียนรู้เพื่อสร้าง จิตสำนึกในคุณค่าของประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

ภายในพื้นที่วัดไชยศรีได้ถูกจัดไว้ให้เป็นเสมือนศูนย์การเรียนรู้ของท้องถิ่น ประกอบด้วย พิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรี อาคารศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลสาวะถี ศูนย์เรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น และอาคารประกอบอีกหลายหลังที่เหมาะสมสำหรับ จัดกิจกรรมเป็นศูนย์การเรียนรู้ รวมทั้ง วัดที่ถูกจัดแสดงอยู่ภายในพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรีเป็นวัด ที่สามารถบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ตลอดจน การมีสิ่งหรือโบสถ์ โบราณที่มีภาพเขียนฝาผนังที่มีคุณค่าเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของวัดไชยศรีในการดึงดูดความสนใจและ ความร่วมมือในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรี

จุดอ่อน

- ด้านบุคลากร

คณะกรรมการของพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรีซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน ยังขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในการปรับปรุงพัฒนาบาง เรื่อง เช่น ด้านการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ

ที่น่าสนใจ การผลิตสื่อถ่ายทอดความรู้ การสงวนรักษาวัตถุ เป็นต้น ส่งผลให้การปรับปรุงและพัฒนา
ในประเด็นดังกล่าวยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

- ด้านงบประมาณ

งบประมาณในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรีจะมีจำนวนไม่แน่นอน
ขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมในแต่ละเวลา ดังนั้น การวางแผนการดำเนินงานจึงต้องคำนึงถึงการจัดหา
งบประมาณในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง

- ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

อาคารพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรีเป็นอาคารที่มีโครงสร้างชั่วคราว จึงทำให้วัตถุ
ที่จัดแสดงภายในเสื่อมสภาพเร็วกว่าปกติ และมีพื้นที่จำกัดในการจัดแสดง รวมทั้ง
การจัดแสดงภายในยังไม่สามารถจัดแสดงวัตถุให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาหรือเรื่องราวได้อย่างเป็นระบบ
และน่าสนใจ

5. ความพร้อมด้านฐานข้อมูล และการพัฒนาฐานข้อมูล

ทะเบียนวัตถุในพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรี เป็นเพียงการระบุชื่อ จำนวนวัตถุ และรายชื่อผู้บริจาค
ยังไม่มีการจัดทำข้อมูลที่แสดงรายละเอียดด้านอื่น ๆ เช่น ภูมิปัญญาในการผลิต การใช้ประโยชน์ และ
ความสำคัญของวัตถุที่มีต่อวิถีชีวิตของผู้คน ในขณะที่มีการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างเยาวชนกับผู้รู้
ในการเรียนรู้เรื่องราวภูมิปัญญาของชาวบ้านเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทต่าง ๆ แต่ยังไม่
มีการจัดบันทึกและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาการจัดเก็บข้อมูลที่แสดงถึง
ภูมิปัญญาของชาวบ้านที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือเครื่องใช้อย่างเป็นระบบเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการ
ถ่ายทอดองค์ความรู้ ทั้งในด้านการปรับปรุงการจัดแสดงและผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ

6. สิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือ (ยกเว้นงบประมาณ)

จุดเด่นในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรีอยู่ที่ความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
ในการจัดกิจกรรมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น ดังนั้น ความช่วยเหลือที่
พิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรีต้องการคือการการสนับสนุนการจัดกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ เช่น การส่งเสริม
จัดกิจกรรมของเยาวชน รวมทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรที่มีความรู้
ความเชี่ยวชาญในการปรับปรุงพัฒนารูปแบบการจัดแสดงและถ่ายทอดองค์ความรู้

7. เวลาที่ให้บริการและจำนวนเฉลี่ยผู้ให้บริการ (รายวัน รายเดือน และรายปี)

เวลาที่ให้บริการ

ปกติ ให้บริการทุกวัน เวลา 07:00 – 17:00 น.

จำนวนผู้ให้บริการเฉลี่ย ปีละประมาณ 3,000 คน

8. ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาที่สำคัญในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านวัดไชยศรี คือ การการเชิญชวนให้กลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะเยาวชนให้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น ในอดีตที่ผ่านมา พระครูบุญชยากร (วสันต์ มหาบุญโญ) เจ้าอาวาสวัดไชยศรี ได้ใช้กุศโลบายหลายประการในการเชิญชวนให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรม แต่ในสังคมปัจจุบัน กลุ่มเยาวชนจำนวนหนึ่งกลับมองไม่เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องหาแนวทางที่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันในการเชิญชวนให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรม

ปัญหาอีกประการหนึ่งของพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านวัดไชยศรี คือ รูปแบบการจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานไม่สามารถดึงดูดความสนใจผู้เยี่ยมชมได้ ทั้งในด้าน การถ่ายทอดเรื่องราว และเทคนิคการจัดแสดง ดังนั้น แนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดแสดงให้สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างสมบูรณ์และมีความน่าสนใจจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ต้องดำเนินการ

9. ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชน

องค์ความรู้ที่มีประโยชน์และคุณค่าต่อชุมชนในพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านวัดไชยศรี ได้แก่

1. การเป็นศูนย์รวมของกิจกรรมการเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น
2. การเป็นพื้นที่สำหรับการปะทะสังสรรค์ระหว่างคนรุ่นใหม่และคนรุ่นเก่า โดยมีพุทธศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ อันจะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างสังคมแห่งความสุข

ภาพอาคารสถานที่และการจัดแสดง

หมายเลข 1 ภาพ3.1 พิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรี

หมายเลข 3 ภาพ3.3 ศาลาพักผ่อน

หมายเลข 5 ภาพ3.5 หอกลองธรรม
โปงค้ำระฆังคุณ

หมายเลข 7 ภาพ3.7 ศาลาการเปรียญ

หมายเลข 9 ภาพ3.9 ศาลพระภูมิ

หมายเลข 11 ภาพ3.11 พระพุทธรูป
มิ่งเมือง

หมายเลข 2 ภาพ3.2 โบสถ์

หมายเลข 4 ภาพ3.4 กุฏิ

หมายเลข 6 ภาพ3.6 โรงครัว

หมายเลข 8 ภาพ3.8 หอกระจายข่าว

หมายเลข 10 ภาพ3.10 พระพุทธรูปไชยศรี

หมายเลข 12 ภาพ3.12 ที่อ่านหนังสือพิมพ์

หมายเลข 13 ภาพ 3.13 พระพุทธรูปบาทจำลอง

หมายเลข 14 ภาพ 3.14 โรงเรียนเก็บวัสดุก่อสร้าง

หมายเลข 15 ภาพ 3.15 สำนักงานเจ้าคณะ
ตำบลสาวะถี เขต 1

หมายเลข 16 ภาพ 3.16 โรงเรียนของ

หมายเลข 17 ภาพ 3.17 ศาลารับรอง

หมายเลข 18 ภาพ 3.18 ศูนย์บูรณาการวัฒนธรรม
สายโชนวน ตำบลสาว

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ภาพการจัดแสดงภายใน

หมายเลข1 ภาพ3.19 เครื่องมือทอผ้า ทอเสื่อ กบไม้ เคียวเกี่ยวข้าว

หมายเลข2 ภาพ3.20 เครื่องมือทอผ้า

หมายเลข3 ภาพ3.21 เครื่องดนตรี เครื่องเล่นแผ่นเสียง แผ่นเสียงโบราณ และเครื่องมือเครื่องใช้

หมายเลข4 ภาพ3.22 เครื่องดนตรี เครื่องใช้ในครัวเรือน

หมายเลข5 ภาพ3.23 เครื่องมือจับปลา ครกกระเดื่อง

หมายเลข6 ภาพ3.24 ว่าวจุฬา กระดัง จ้อ

หมายเลข7 ภาพ3.25 ภาชนะดินเผา

หมายเลข8 ภาพ3.26 เครื่องมือทำนา เครื่องใช้ในครัวเรือน

หมายเลข9 ภาพ3.27 เครื่องมือทำนา เครื่องมือหาปลา

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

พิพิธภัณฑการเรียนรู้ในเครือข่าย

4. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยสถานศึกษาที่จัดแสดงแบบเน้นศิลปโบราณวัตถุ

แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคม

1. ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนกระสังพิทยาคม ตั้งอยู่ที่อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นพื้นที่ซึ่งมีค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีจำนวนมากที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของชุมชนในบริเวณดังกล่าว

อาจารย์สมมาตร ผลเกิด อาจารย์โรงเรียนกระสังพิทยาคมเป็นผู้ที่มีความรู้และความสนใจ การศึกษาด้านประวัติศาสตร์และ โบราณคดี จึงได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ขึ้น โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นจากการศึกษาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี และเน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงในการขุดค้นทางโบราณคดี ภายหลังจากการฝึกปฏิบัติการขุดค้นทางโบราณคดีจึงได้นำโบราณวัตถุจำนวนหนึ่งมาเก็บรักษาไว้ในห้องหมวดสังคมศึกษา ต่อมา อาจารย์สมมาตร ผลเกิดและอาจารย์โชติอนันต์ ขจรเกียรติวัฒนา ร่วมกับนักเรียน จึงได้รวบรวมโบราณวัตถุเพิ่มเติมทั้งจากการขุดค้นเพิ่มเติม การขอรับบริจาคและแลกเปลี่ยนโบราณวัตถุกับคนในท้องถิ่น จนสามารถรวบรวมโบราณวัตถุได้จำนวนหนึ่ง ในปี พ.ศ.2529 จึงนำมาจัดแสดงเป็น “แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคม” ที่ห้องหมวดสังคมศึกษา เพื่อให้นักเรียนและผู้สนใจศึกษาหาความรู้ ต่อมาในปี พ.ศ.2530 สำนักนายกรัฐมนตรีจึงได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 35,000 บาทเพื่อปรับปรุงการจัดแสดงภายใน “แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคม”

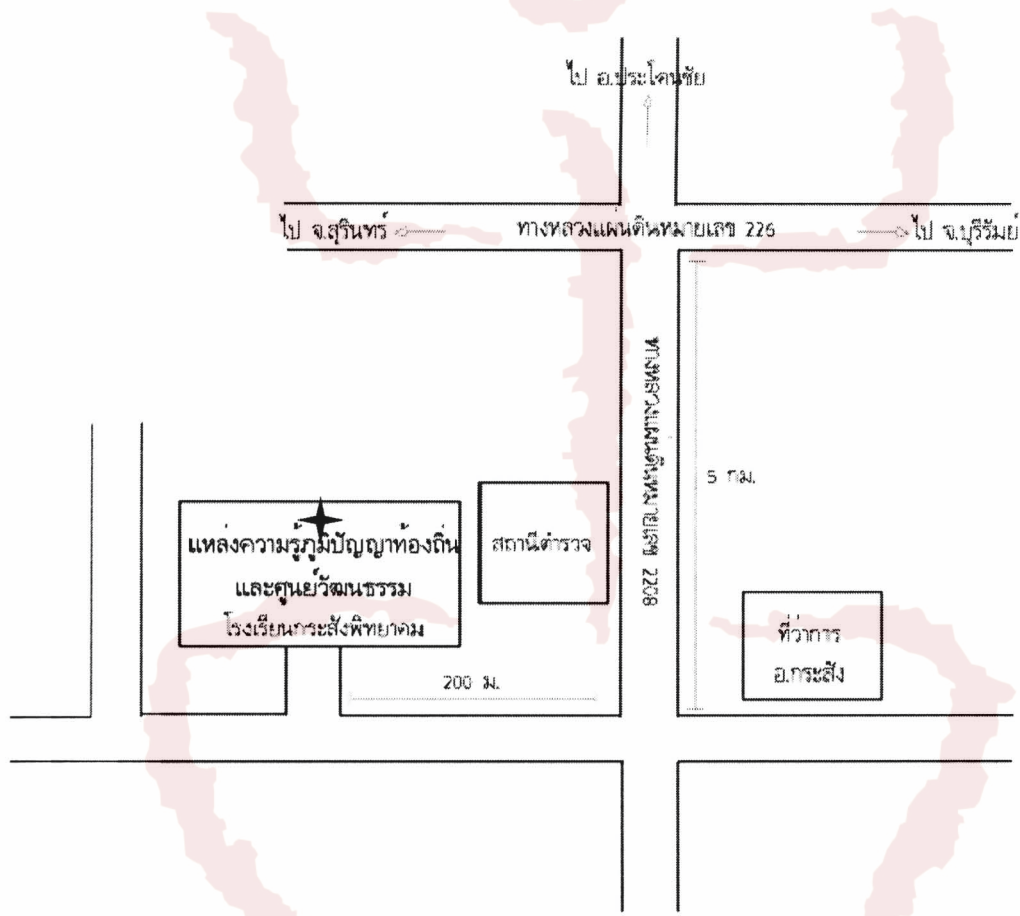
ต่อมาเมื่ออาจารย์สมมาตร ผลเกิดย้ายไปปฏิบัติงานที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จึงส่งผลให้ไม่มีการขุดค้นโบราณวัตถุเพิ่มเติม รวมทั้งไม่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนไม่มีการปรับปรุงและพัฒนาการจัดแสดงภายใน “แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคม” ส่งผลให้โบราณวัตถุบางส่วนเริ่มเสื่อมสภาพและไม่ได้รับความสนใจในการศึกษาหาความรู้เท่าที่ควร

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2549 โรงเรียนกระสังพิทยาคมได้ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสภาวัฒนธรรมอำเภอกระสังเพื่อปรับปรุง “แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคม” โดยย้ายสถานที่จัดแสดงจากห้องสังคมศึกษาไปยังอาคารสหกรณ์เดิม และพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีของท้องถิ่นได้อย่างสมบูรณ์ ขณะนี้อยู่ระหว่างการออกแบบเพื่อปรับปรุงการจัดแสดง คาดว่าจะปรับปรุงให้แล้วเสร็จภายในเดือนสิงหาคม พ.ศ.2549

2.สถานภาพและศักยภาพขององค์กร

สถานที่ตั้ง

แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคม ตั้งอยู่ที่
ห้องกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภายในโรงเรียนกระสังพิทยาคม อำเภอกระสัง จังหวัด
บุรีรัมย์

ที่ตั้งแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคม

แผนผังพื้นที่แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนกระสังพิทยาคม

หมายเลข 1 แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนกระสังพิทยาคม (อาคาร 2)

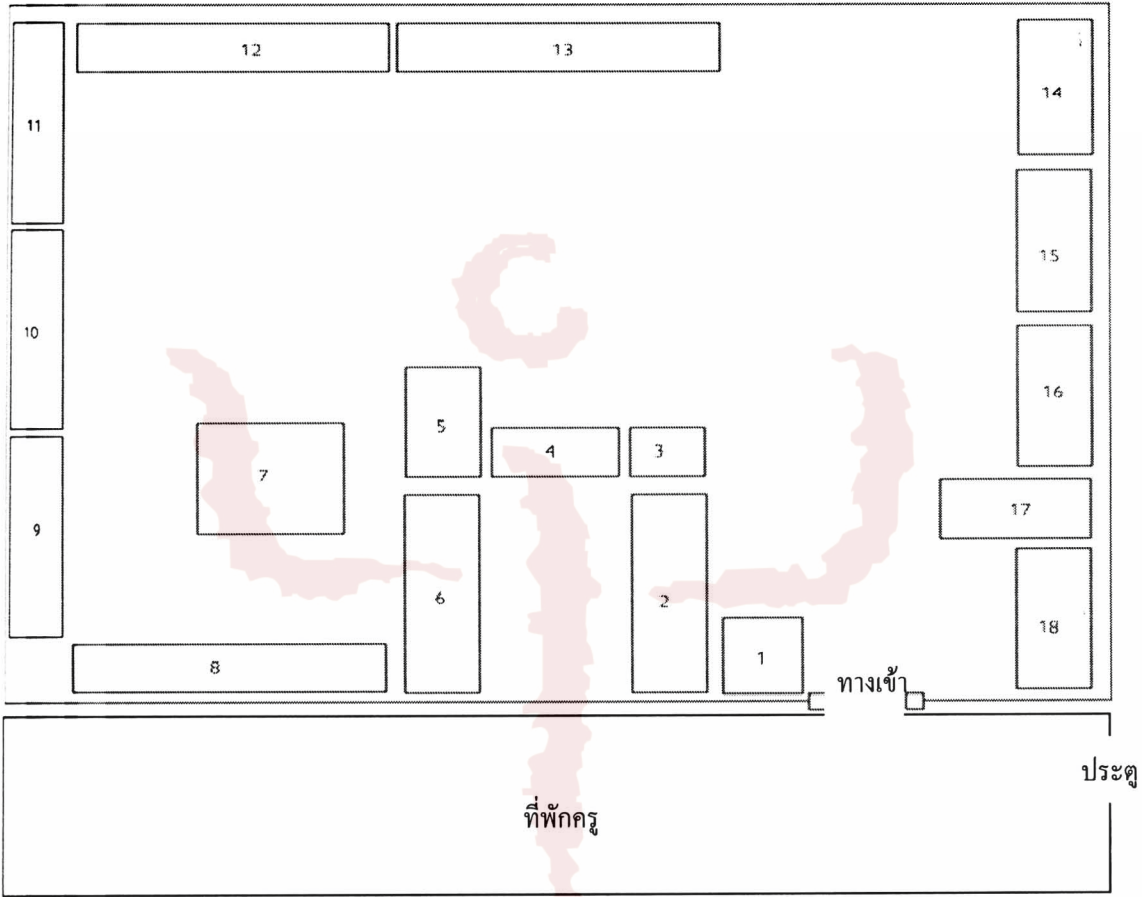
หมายเลข 2 อาคาร 1

หมายเลข 3 อาคารสหกรณ์เดิม(ที่ตั้งใหม่ของแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม
โรงเรียนกระสังพิทยาคม)

หมายเลข 4 โรงน้ำดื่ม

แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคม ตั้งอยู่ภายใน
ห้องกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนชั้น 2 ของอาคาร 2 ซึ่งเป็นการปรับปรุงห้องเรียน
เพื่อใช้จัดแสดง รวมถึงมีการแบ่งพื้นที่บางส่วนที่ห้องพักอาจารย์ ดังนั้น จึงมีข้อจำกัดด้านพื้นที่
ทั้งด้านการดึงดูดความสนใจและด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ภายในห้องจัดแสดง

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2549 โรงเรียนกระสังพิทยาคมได้รับงบประมาณสนับสนุน
จากสภาวัฒนธรรมอำเภอกระสังในการปรับปรุงการจัดแสดงในแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นฯ ดังนั้น
จึงมีแนวคิดที่จะย้ายจากการใช้ห้องเรียนไปอยู่ที่อาคารสหกรณ์เดิม

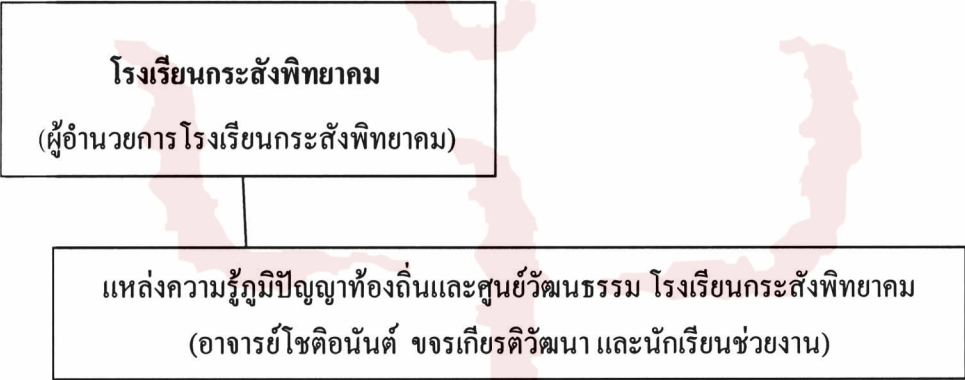
แผนผังการจัดแสดงแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม
โรงเรียนกระสังพิทยาคม

- หมายเลข 1 นิทรรศการสรุปย่อ
- หมายเลข 2 โบราณวัตถุประเภทต่าง ๆ
- หมายเลข 3 ภาชนะเครื่องเคลือบ
- หมายเลข 4 เครื่องสำริด
- หมายเลข 5 โบราณวัตถุ และชิ้นส่วนโบราณวัตถุประเภทต่าง ๆ
- หมายเลข 6 โบราณวัตถุ และชิ้นส่วน โบราณวัตถุประเภทต่าง ๆ
- หมายเลข 7 เครื่องมือทอผ้า
- หมายเลข 8 โบราณวัตถุ และชิ้นส่วน โบราณวัตถุประเภทต่าง ๆแสดงเครื่องปั้นดินเผา
- หมายเลข 9 โบราณวัตถุและชิ้นส่วนโบราณวัตถุ

- หมายเลข 10 ความรู้แหล่งโบราณคดีในอำเภอกระสัง
- หมายเลข 11 แบบจำลองการขุดค้นแหล่งโบราณคดี
- หมายเลข 12 โบราณวัตถุประเภทต่าง ๆ
- หมายเลข 13 โบราณวัตถุประเภทไห
- หมายเลข 14 ชนบัตรและเหรียญกษาปณ์
- หมายเลข 15 โบราณวัตถุ
- หมายเลข 16 นิทรรศการเรื่องขั้นตอนในการทำเครื่องปั้นดินเผา
- หมายเลข 17 ป้ายคำเตือนในการเข้าชม
- หมายเลข 18 นิทรรศการ โบราณวัตถุประเภทต่าง ๆ

การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นฯขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการโรงเรียน
กระสังพิทยาคม โดยมีอาจารย์โชติอนันต์ ขจรเกียรติวัฒนาเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงาน โดยมีโครงสร้าง
การบริหารจัดการ ดังนี้

อัตรากำลัง

ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน ประกอบด้วย

- 1.อาจารย์โชติอนันต์ ขจรเกียรติวัฒนา
- 2.นักเรียนช่วยงาน (แต่ละปีการศึกษาจะมีจำนวนนักเรียนช่วยงานแตกต่างกัน)

แหล่งทุน

งบประมาณในการดำเนินงานของแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ อาจจำแนกได้เป็น

- 1.งบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานรัฐมนตรีในการปรับปรุงการจัดแสดง เมื่อปี พ.ศ. 2530 จำนวน 35,000 บาท
- 2.การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการปรับปรุงและพัฒนานิทรรศการบางส่วนจากโรงเรียน
กระสังพิทยาคม ไม่สามารถระบุจำนวนที่ชัดเจนได้
- 3.งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากศูนย์วัฒนธรรมอำเภอกระสังในการปรับปรุง
การจัดแสดง ในปีงบประมาณ พ.ศ.2549 จำนวน 50,000 บาท (ปัจจุบันกำลังอยู่ระหว่างการดำเนินงาน)

ประเภทของวัตถุสะสม

แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ มีวัตถุสะสมที่สำคัญ คือ โบราณวัตถุที่ได้จากการขุดค้น
ในการศึกษาวิชาวิชาวชิลาพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ในบริเวณอำเภอกระสังและพื้นที่ใกล้เคียง และวัตถุสะสม
ประเภทศิลปโบราณวัตถุบางส่วนที่ได้จากการบริจาคและแลกเปลี่ยนกับประชาชนในท้องถิ่น

3. เป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กร

ภายหลังจากการรวบรวมโบราณวัตถุที่ได้จากการขุดค้นในการศึกษาวิชาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และได้รับการบริจาคและแลกเปลี่ยนศิลปโบราณวัตถุกับประชาชนในท้องถิ่นแล้ว อาจารย์สมมาตร ผลเกิดและนักเรียนจึงได้นำศิลปโบราณวัตถุดังกล่าวมาจัดแสดงให้นักเรียนและผู้ที่สนใจเข้าชม โดยก่อตั้งเป็น “แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคม” ในปี พ.ศ.2529 และมีการปรับปรุงการจัดแสดงในปี พ.ศ.2535 ในขณะที่เดียวกันก็ได้ใช้แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ เป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเป็นสถานที่ศึกษาดูงานและเยี่ยมชมของทั้งนักเรียนโรงเรียนกระสังพิทยาคมและโรงเรียนอื่น ๆ ในบริเวณใกล้เคียง รวมทั้งเป็นสถานที่สำหรับการศึกษาดูงานของหน่วยงาน กลุ่ม และองค์กรต่าง ๆ ที่มีความสนใจ โดยมีกลุ่มผู้เข้าชมในแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ ปีละประมาณ 1,000 คน

การดำเนินงานในระยะต่อไป แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ มีเป้าหมายในการดำเนินงาน ดังนี้

เป้าหมายเชิงปริมาณ

1.การย้ายการจัดแสดงไปอยู่ที่อาคารสหกรณ์เดิม และปรับปรุงรูปแบบการจัดแสดงให้ดึงดูดความสนใจของผู้เยี่ยมชมและได้รับความรู้จากการเยี่ยมชมมากยิ่งขึ้น มีกลุ่มเป้าหมายหลักคือ นักเรียนโรงเรียนกระสังพิทยาคมและโรงเรียนใกล้เคียงปีละประมาณ 1,000 คน

2.การผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีของท้องถิ่น ทั้งเอกสารสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีเป้าหมายผู้รับประโยชน์ คือนักเรียนในเขตอำเภอกระสัง ปีละประมาณ 1,000 คน

3.การจัดกิจกรรมการศึกษาความรู้ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีให้นักเรียนที่สนใจได้เรียนรู้และเข้าใจประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น และคุณค่าความสำคัญของโบราณวัตถุในท้องถิ่น ปีละประมาณ 50 คน

4.เป็นสถานที่สำคัญของอำเภอกระสังในการต้อนรับผู้ที่มีศึกษาดูงานของหน่วยงาน กลุ่ม และองค์กรต่าง ๆ ปีละประมาณ 500 คน

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

เป็นสถานที่รวบรวมและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่สำคัญของท้องถิ่น เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์โบราณคดีที่พบ ร่องรอยอยู่เป็นจำนวนมากในเขตอำเภอกระสัง อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการอนุรักษ์และปลูกจิตสำนึกในคุณค่าของประวัติศาสตร์และโบราณคดีของท้องถิ่น และเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี

4. จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร

จุดแข็ง

- ด้านการบริหารจัดการ

นายไกรลาส กุลวงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนกระสังพิทยาคมคนปัจจุบัน ได้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของแหล่งความรู้ภูมิปัญญา ฯ เป็นอย่างดี และได้ดำเนินการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสภาวัฒนธรรมอำเภอกระสังมาพัฒนาการดำเนินงาน

- ด้านบุคลากร

อาจารย์โชติอนันต์ ขจรเกียรติวัฒนา ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานของแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ เป็นผู้มีความรู้และความสนใจในการศึกษาด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีของท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมาตั้งแต่ในระยะเริ่มต้น ดังนั้นจึงเป็นกำลังสำคัญในการดำเนินงาน ประกอบกับ มีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่มีความสนใจและอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

- ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

จุดเด่นที่สำคัญที่สุดด้านสถานที่ คือ แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ ตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่มีการขุดค้นพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เนื้อหาและเรื่องราวที่จัดแสดงในแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ จึงมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นที่อยู่โดยรอบ

จุดอ่อน

- ด้านการบริหารจัดการ

โรงเรียนกระสังพิทยาคม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ เป็นหน่วยงานซึ่งไม่มีงบประมาณจำนวนมากที่จะสนับสนุนการดำเนินงานของแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ ได้อย่างเพียงพอ ดังนั้น จึงต้องมีการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกจึงไม่สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานที่ชัดเจนได้

- ด้านบุคลากร

บุคลากรที่รับผิดชอบหลักของแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ มีเพียง 1 คนเท่านั้น ประกอบกับต้องรับภาระด้านการสอนและงานด้านอื่น ๆ จึงทำให้มีเวลาจำกัดสำหรับการดำเนินงานของแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ

- ด้านงบประมาณ

งบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงานของแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ มีจำนวนน้อยมาก บางปีก็ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ดังนั้นจึงต้องมีการแสวงหาการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภายนอก

- ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

อาคารที่ตั้งเดิมของ แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ ซึ่งเป็นการปรับปรุงห้องเรียนไว้จัดแสดง รวมถึงมีการกันพื้นที่บางส่วนที่ห้องพักอาจารย์ ดังนั้น จึงมีข้อจำกัดด้านพื้นที่ทั้งด้านการดึงดูดความสนใจและด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ภายในห้องจัดแสดง แต่ปัจจุบันกำลังดำเนินการย้ายห้องจัดแสดงไปที่อาคารซึ่งเป็นอาคารสหกรณ์เดิม

5. ความพร้อมด้านฐานข้อมูล และการพัฒนาฐานข้อมูล

ในช่วงที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาหลักฐานทางประวัติศาสตร์และการฝึกปฏิบัติการชุดค้นทางโบราณคดี ได้มีการจัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลวัตถุที่จัดแสดง ข้อมูลบางส่วนได้ถูกนำมาใช้ในการจัดแสดง ดังนั้น แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ จึงมีข้อมูลที่พร้อมสำหรับการจัดแสดงและถ่ายทอดความรู้ รวมถึงการเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ

6. สิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือ (ยกเว้นงบประมาณ)

1. ความช่วยเหลือที่สำคัญที่แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ ต้องการอย่างเร่งด่วน คือการออกแบบเพื่อจัดแสดงในอาคารหลังใหม่ และแนวทางการสนับสนุนให้นักเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2. เทคนิควิธีการในการสงวนรักษาศิลปโบราณวัตถุ เนื่องจาก ปัจจุบันศิลปโบราณวัตถุส่วนหนึ่งมีการชำรุดและเสื่อมสภาพ ดังนั้น ความช่วยเหลือด้านการสงวนรักษาศิลปโบราณวัตถุจึงเป็นความต้องการที่สำคัญของแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ

7. เวลาให้บริการและจำนวนเฉลี่ยผู้ให้บริการ (รายวัน รายเดือน และรายปี)

เวลาให้บริการ

ปกติ ให้บริการในวันราชการ เวลา 08:00 – 16:30 น.

พิเศษ สำหรับการเยี่ยมชมเป็นหมู่คณะตามความต้องการของผู้เยี่ยมชม

จำนวนผู้ให้บริการเฉลี่ย ปีละประมาณ 2,000 คน

8. ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ คือ

- 1. ด้านความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ส่งผลให้ความสนใจของนักเรียนที่มีต่อแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ ลดน้อยลง รวมทั้งไม่มีความเคลื่อนไหวในการปรับปรุงการจัดแสดง สภาพภายในห้องจัดแสดงจึงมีการชำรุดและเสื่อมสภาพบางส่วน
- 2. การสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก โดยเฉพาะผู้อำนวยการโรงเรียนบางท่านไม่เห็นความสำคัญและไม่มีการสนับสนุนการดำเนินงาน แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ จึงถูกมองข้ามความสำคัญ

9. ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชน

ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชนของแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ คือ

- 1. เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะในเขตอำเภอกระสังมีการค้นพบร่องรอยหลักฐานทางประวัติศาสตร์โบราณคดีเป็นจำนวนมาก แต่ชาวบ้านไม่ให้ความสำคัญ บางครั้งก็มีการลักลอบขุดค้นเพื่อนำไปจำหน่าย แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะส่งเสริมให้ท้องถิ่นได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์โบราณคดี อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการอนุรักษ์และปลูกการจิตสำนึกในคุณค่าของท้องถิ่น
- 2. เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าสำหรับการจัดการศึกษาด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีของท้องถิ่น เพราะนักเรียนสามารถเรียนรู้เรื่องราวที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียนจากการปฏิบัติจริง

ภาพอาคารสถานที่และการจัดแสดง

หมายเลข1 ภาพ4.1 แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
และศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนกระสังพิทยาคม
(อาคาร2)

หมายเลข3 ภาพ4.3 อาคารสหกรณ์เดิม
(ที่ตั้งใหม่ของแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
และศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนกระสังพิทยาคม)

หมายเลข2 ภาพ4.2 อาคาร1

หมายเลข4 ภาพ4.4 โรงน้ำดื่ม

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ภาพการจัดแสดงภายใน

หมายเลข1 ภาพ4.5 นิทรรศการสมุดข่อย

หมายเลข2 ภาพ4.6 โบราณวัตถุประเภทต่างๆ

หมายเลข3 ภาพ4.7 ภาชนะเครื่องเคลือบ

หมายเลข4 ภาพ4.8 เครื่องสำริด

หมายเลข5 ภาพ4.9 โบราณวัตถุ และชิ้นส่วนโบราณวัตถุประเภทต่าง ๆ

หมายเลข6 ภาพ4.10 โบราณวัตถุ และชิ้นส่วนโบราณวัตถุประเภทต่าง ๆ

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

หมายเลข7 ภาพ4.11 เครื่องมือทอผ้า

หมายเลข 8 ภาพ4.12 โบราณวัตถุ และชิ้นส่วนโบราณวัตถุประเภทต่าง ๆ
แสดงเครื่องปั้นดินเผา

หมายเลข11 ภาพ4.15 แบบจำลองการขุดค้นแหล่งโบราณคดี

หมายเลข12 ภาพ4.16 โบราณวัตถุประเภทต่างๆ

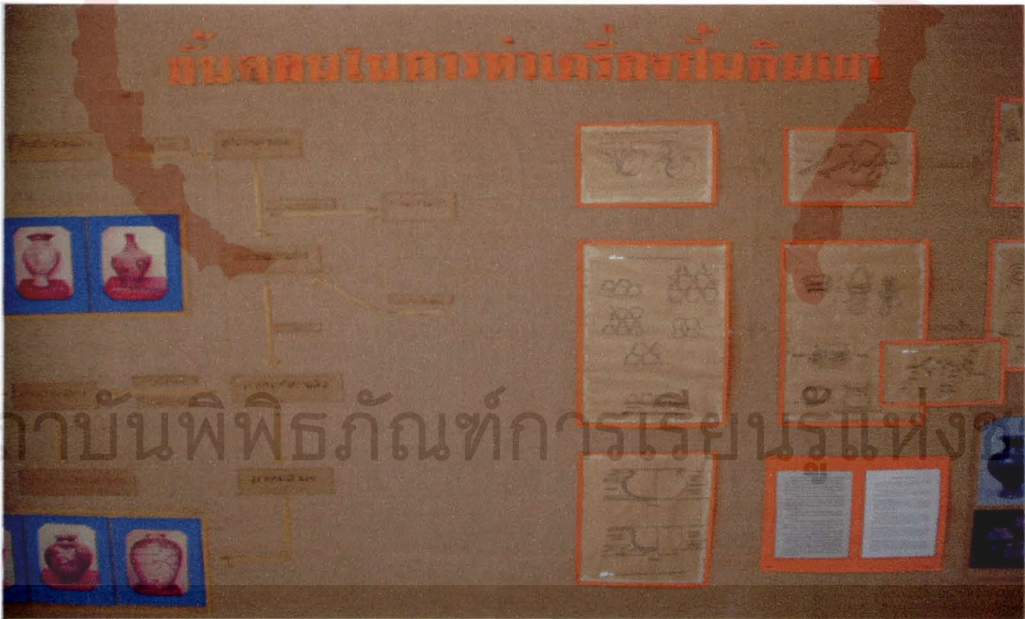
หมายเลข13 ภาพ4.17 โบราณวัตถุประเภทไห

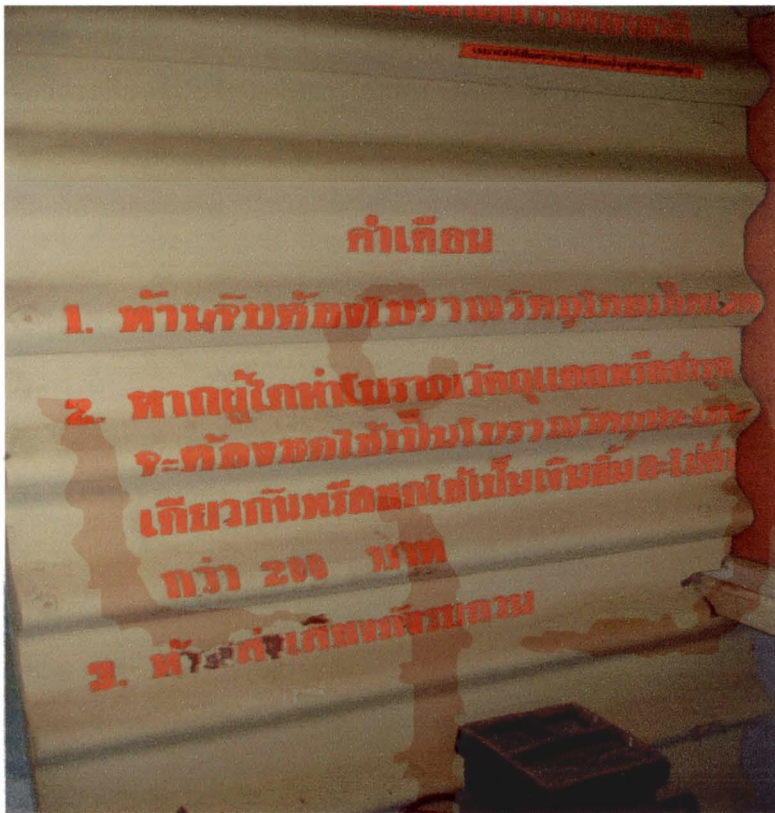
หมายเลข14 ภาพ4.18 ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์

หมายเลข15 ภาพ 4.19 โบราณวัตถุ

หมายเลข16 ภาพ 4.20 นิทรรศการเรื่องขั้นตอนในการทำเครื่องปั้นดินเผา

หมายเลข17 ภาพ 4.21 ป้ายคำเตือนในการเข้าชม

หมายเลข18 ภาพ 4.22 นิทรรศการเรื่องโบราณวัตถุประเภทต่างๆ

พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่าย

5. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยสถานศึกษาที่จัดแสดงแบบเน้นเรื่องราววิถีชีวิตของ ผู้คน

พิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จ

1. ประวัติความเป็นมา

พิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จ ตั้งอยู่ที่โรงเรียนสมเด็จพิทยาคม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

พิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จ ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2531 โดยขณะนั้นใช้ชื่อว่า ศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนสมเด็จพิทยาคม ในระยะแรกเป็นความร่วมมือกันระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ในการรวบรวมสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน เช่น เครื่องจักสาน เครื่องมือจับปลา และเครื่องมือทอผ้า มาจัดแสดงให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ ต่อมาในปี พ.ศ.2534 ได้มีมติเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษาอำเภอสมเด็จและสภาวัฒนธรรมอำเภอสมเด็จให้เลื่อนฐานะเป็น “ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอสมเด็จ” ทำหน้าที่ศึกษา วิจัย รวบรวม และบริการข้อมูลวัฒนธรรม จัดนิทรรศการด้านวัฒนธรรม ฝึกอบรมและสนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรทางวัฒนธรรม จัดกิจกรรมเชิงสาธิตเพื่อเป็นตัวอย่างแก่หน่วยงานอื่น ๆ และทำหน้าที่ทางวิชาการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ต่อมาเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ.2548 โรงเรียนสมเด็จพิทยาคมได้รับแจ้งจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 เรื่องการพัฒนา ปรับเปลี่ยน ชื่อ แนวทางและวิธีการดำเนินงานของศูนย์วัฒนธรรมอำเภอสมเด็จ ให้สอดคล้องกับแนวทางใหม่ตามกระแสพระราชดำรัสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯขององค์อุปถัมภ์ วัฒนธรรมไทย จึงมีประกาศโรงเรียนสมเด็จพิทยาคมเปลี่ยนชื่อศูนย์วัฒนธรรมอำเภอสมเด็จเป็น “พิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จ” มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมให้ประชาชนเกิด ความตระหนักถึงความสำคัญ และคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ แนวทาง วิธีการในการส่งเสริม อนุรักษ์ และเผยแพร่ จัดกิจกรรมส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน เพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาพัฒนาปรับปรุงใช้ในการจัดกิจกรรมในโรงเรียน และชุมชน และเพื่อประชาสัมพันธ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

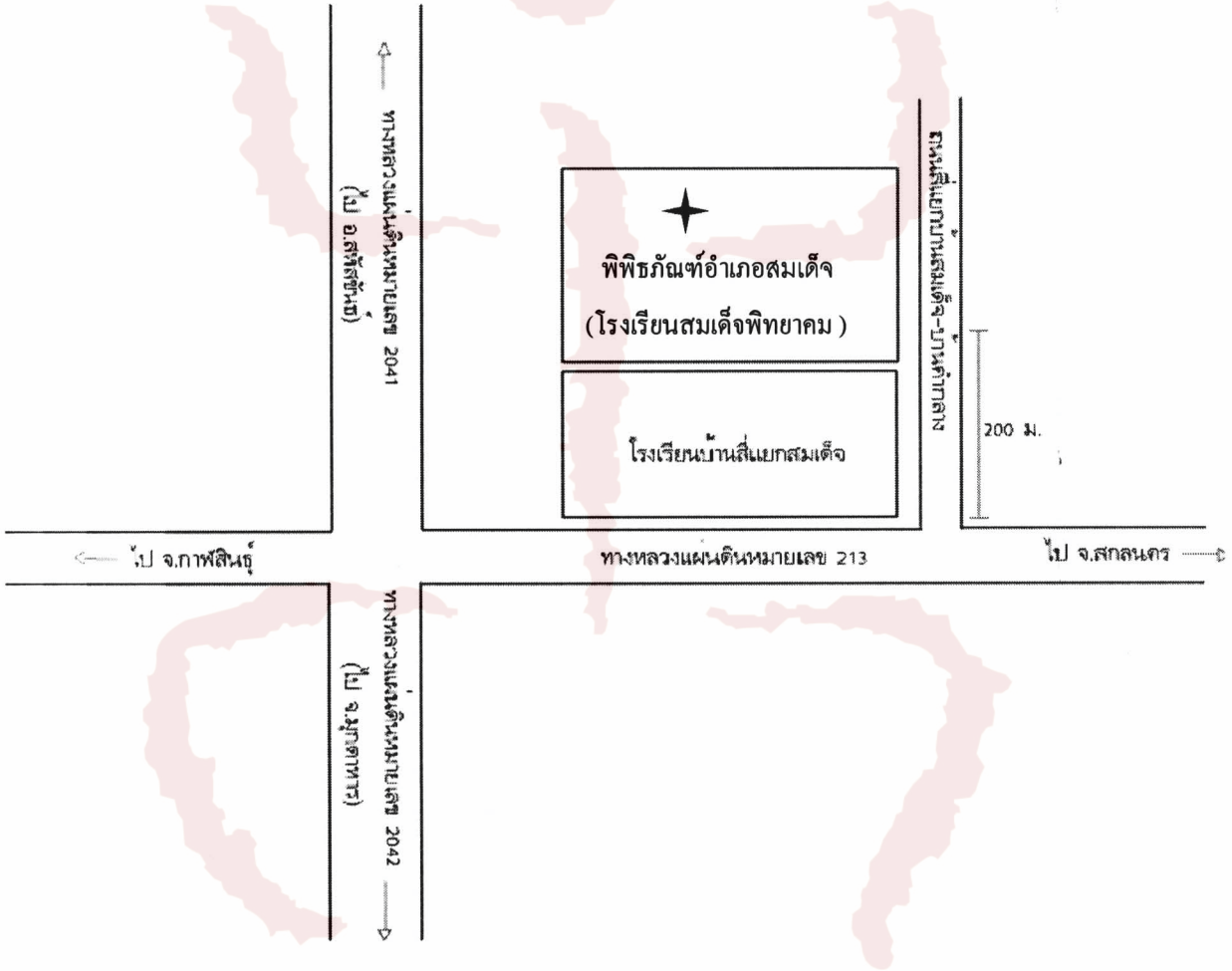
พิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จมีการจัดกิจกรรมการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งในโรงเรียนและในชุมชน โดยกิจกรรมหลัก จะเป็นการจัดแสดงนิทรรศการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนและผู้สนใจได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ ในขณะเดียวกันก็จัดกิจกรรมส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้านในชุมชน เช่น การเผยแพร่ผลงานทางศิลปวัฒนธรรมผ่านสื่อหรือกิจกรรมต่าง ๆ การศึกษาวิจัยศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้านประเด็นต่าง ๆ เป็นต้น

2. สถานภาพและศักยภาพขององค์กร

สถานที่ตั้ง

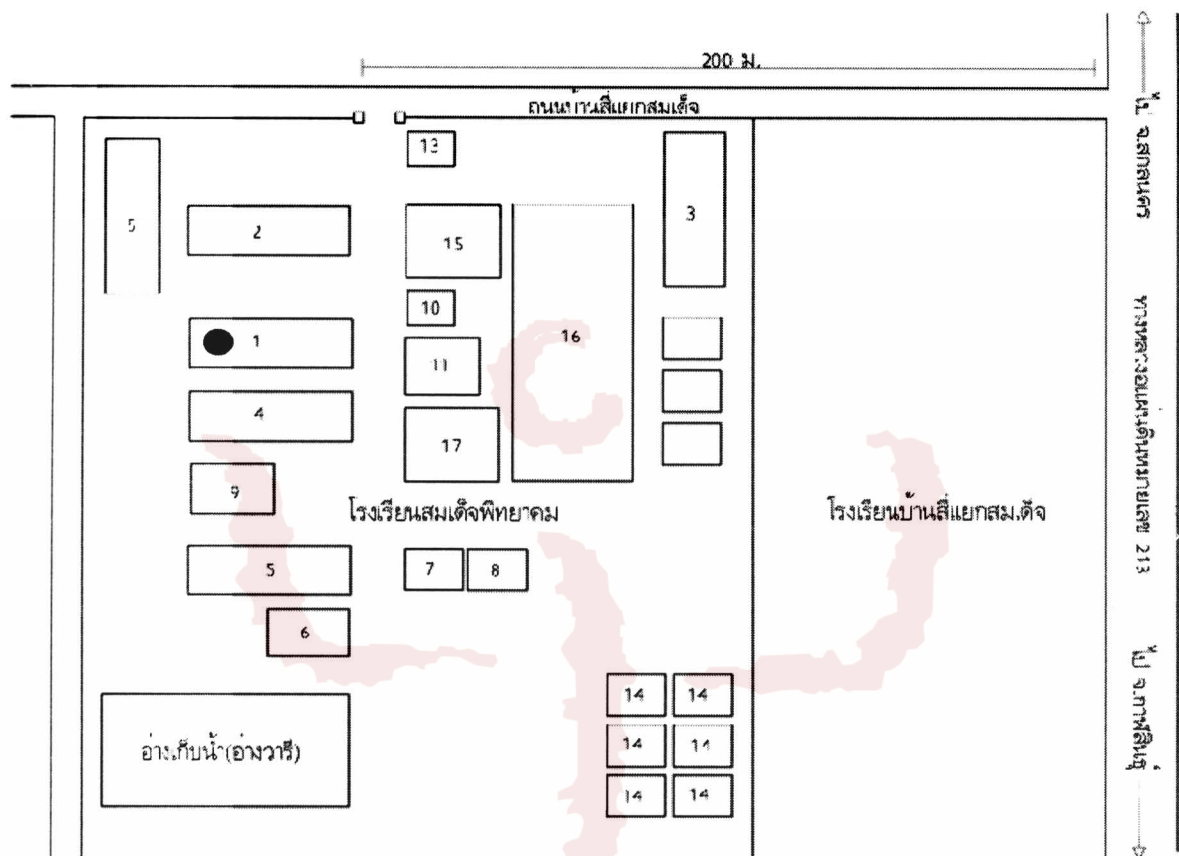
พิพิธภัณฑ์อำเภอ สมเด็จ ตั้งอยู่ในโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม อำเภอสมเด็จ จังหวัด

กาฬสินธุ์

ที่ตั้งพิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จ

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

แผนผังพื้นที่พิพธิภณทัตอำเภอสมเด็ง

หมายเลข 1 อาคารเรียนถาวร 1(ที่ตั้งพิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จ)

หมายเลข 2 อาคารเรียนถาวร

หมายเลข 3 อาคารเรียนถาวร 3

หมายเลข 4 อาคารเรียนถาวร 4

หมายเลข 5 หอประชุม

หมายเลข 6 โรงฝึกงานอุตสาหกรรม

หมายเลข 7 โรงฝึกงานเกษตรกรรม-คหกรรม

หมายเลข 8 เรือนเพาะชำ

หมายเลข 9 โรงอาหาร

หมายเลข 10 ศาลาไทย

หมายเลข 11 เสาธง

หมายเลข 12 หอพระพุทธรูป

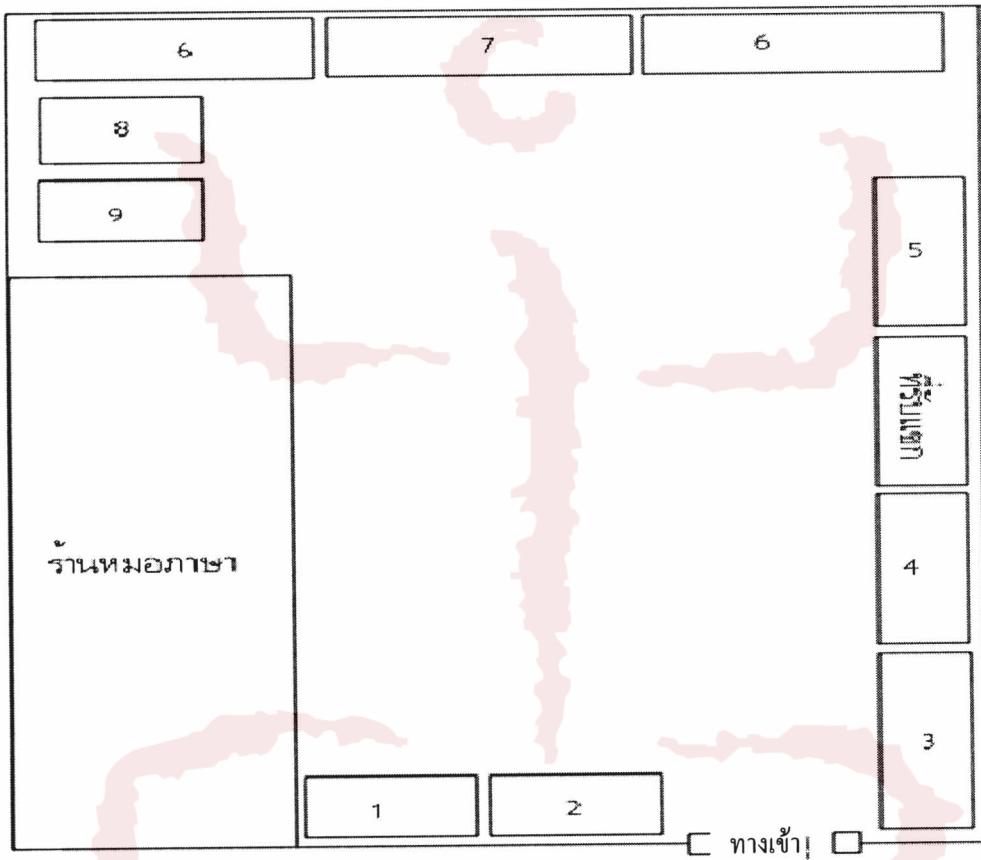
หมายเลข 13 ป้อมยาม

หมายเลข 14 บ้านพักครู หมายเลข 15 สนามบาสเก็ตบอล

หมายเลข 16 สนามฟุตบอล

หมายเลข 17 ตานอเนกประสงค์

พิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จ มีการโยกย้ายสถานที่ตั้งหลายครั้ง ปัจจุบันมาตั้งอยู่ที่ อาคารเรียน
ถาวร 1 และมีการปรับปรุงสถานที่เพื่อใช้เป็นพื้นที่ในการจัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ในวิถีชีวิตของ
ชาวบ้าน สถานที่จัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งเป็นศูนย์ประสานงาน
กิจกรรมทางวัฒนธรรมของอำเภอสมเด็จ

แผนผังการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จ

หมายเลข 1 ผลการดำเนินงานร้านหมอลำชาติเด่น(ระดับประเทศ)

หมายเลข 2 คอมพิวเตอร์สืบค้นข้อมูล

หมายเลข 3 หมอนจิด

หมายเลข 4 ธนบัตร เหรียญกษาปณ์

หมายเลข 5 เกียรติบัตร และเครื่องมือเครื่องใช้

หมายเลข 6 เครื่องมือเครื่องใช้

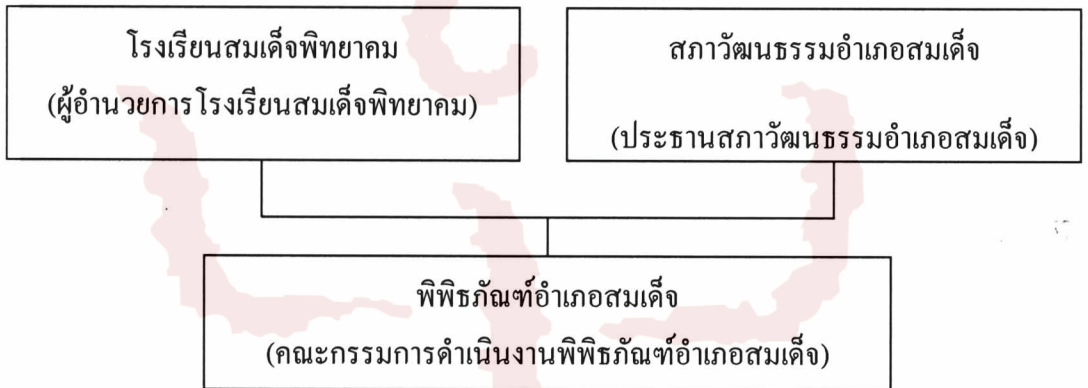
หมายเลข 7 นิทรรศการสมเด็จพระเทพรัตนฯ องค์อุปถัมภ์วัฒนธรรมและภาษาไทย

หมายเลข 8 เครื่องมือทอเสื่อ

หมายเลข 9 เครื่องมือทอผ้า

การจัดการจัดการ

การจัดการจัดการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จะอยู่ในรูปของคณะกรรมการ ตามประกาศ
โรงเรียนสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน
พ.ศ.2548 โดยมีแผนผังการจัดการจัดการ ดังนี้

อัตรากำลัง

คณะกรรมการดำเนินงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ประกอบด้วย

- 1.นายสุรพงษ์ โตถ้ำ ผู้อำนวยการโรงเรียนสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช หัวหน้าพิพิธภัณฑ
- 2.นายเนื่อง กิตติชัย ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอสมเด็จ รองหัวหน้าพิพิธภัณฑ
- 3.รองผู้อำนวยการโรงเรียนสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ฝ่ายวิชาการ

ฝ่ายธุรการ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายบริการ และฝ่ายแผนงาน

กรรมการที่ปรึกษา

- 4.นางปภาดา จันทะยุทธ หัวหน้างานพิพิธภัณฑ

กรรมการและเลขานุการ

แหล่งทุน

งบประมาณในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ในเริ่มต้น ปี พ.ศ.2531 เป็นการ
ขออนุมัติงบประมาณสนับสนุนจากโรงเรียนสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชครั้งละประมาณ 1,000 –2,000 บาท เพื่อ
จัดแสดงนิทรรศการเป็นครั้ง ๆ ไป ต่อมาจึงมีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานจากสภาวัฒนธรรม
อำเภอสมเด็จปีละประมาณ 5,000 บาท และการจัดกิจกรรมเพื่อขอรับบริจาคจากหน่วยงานและ
ประชาชนมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนิน งานทั้งด้านการจัดแสดงและการจัดกิจกรรม หลังจากนั้นใน
ปี พ.ศ.2548 สภาวัฒนธรรมอำเภอสมเด็จจึงได้สนับสนุนงบประมาณจำนวน 100,000 บาทในการ
ปรับปรุงการจัดแสดงของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ประเภทของวัตถุสะสม

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ มีวัตถุสะสมที่สำคัญคือเครื่องมือเครื่องใช้ในวิถีชีวิตของชาวบ้าน

3. เป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กร

สพร.

รูปแบบการดำเนินงานในช่วงเวลาที่ผ่านมาของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอำเภอสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้ตามการปรับเปลี่ยนรูปแบบของหน่วยงาน ดังนี้

1.เมื่อแรกก่อตั้งเป็น “ศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช” ในปี พ.ศ.2531 จะให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมความร่วมมือกันระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ในการรวบรวมสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน เช่น เครื่องจักสาน เครื่องมือจับปลา และเครื่องมือทอผ้า มาจัดแสดง ให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ และจัดเป็นกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนในวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา และกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2.ต่อมาในปี พ.ศ.2534 เมื่อเลื่อนฐานะเป็น “ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช” จึงมีการกิจกรรมเพิ่มเติมคือ การศึกษาวิจัย รวบรวม และบริการข้อมูลวัฒนธรรม จัดนิทรรศการด้านวัฒนธรรม ฝึกอบรมและสนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรทางวัฒนธรรม จัดกิจกรรมเชิงสาธิตเพื่อเป็นตัวอย่างแก่หน่วยงานอื่น ๆ ในขณะเดียวกันก็ยังทำหน้าที่ในการจัดกิจกรรมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนอีกด้วย

3.เมื่อก่อตั้งเป็น “พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอำเภอสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช” ในปี พ.ศ.2548 รูปแบบการดำเนินงานจึงเน้นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักในคุณค่าและสร้างความร่วมมือในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สัมพันธ์สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน

การดำเนินงานในระยะต่อไป พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอำเภอสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช มีเป้าหมายในการดำเนินงาน ดังนี้
เป้าหมายเชิงปริมาณ

1.การจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยความร่วมมือระหว่างครู นักเรียน และประชาชนในท้องถิ่น เช่น การสำรวจภูมิปัญญาชาวบ้าน การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การประกวดแข่งขันภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเป้าหมายผู้ร่วมกิจกรรมปีละประมาณ 200 คน

2.การจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมกับสภาวัฒนธรรมอำเภอสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เช่น การรวบรวมและบริการข้อมูลวัฒนธรรม การเผยแพร่ผลงานทางศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การสนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรทางวัฒนธรรม มีเป้าหมายผู้ร่วมกิจกรรมปีละประมาณ 1,000 คน

3.การปรับปรุงการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอำเภอสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียน ทั้งในโรงเรียนสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชและโรงเรียนใกล้เคียง รวมทั้งเป็นสถานที่ต้อนรับผู้ที่สนใจศึกษาดูงาน มีเป้าหมายผู้เข้ามาเรียนรู้ปีละประมาณ 1,000 คน

4.การเผยแพร่เอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมของชาวอำเภอสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชในกิจกรรมหรือเทศกาลต่าง ๆ มีเป้าหมายผู้ร่วมกิจกรรมปีละ 5,000 คน

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

- 1.เป็นศูนย์รวมเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวอำเภอสมเด็จ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมของอำเภอสมเด็จ
- 2.เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนรวมทั้งสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 3.กระตุ้นจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่นให้เกิดขึ้นกับเยาวชน โดยใช้กิจกรรม ทางศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ

4. จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร

จุดแข็ง

- ด้านการบริหารจัดการ

พิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีการระดมความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเช่น โรงเรียนสมเด็จพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาพสินธุ์ เขต 3 ข้าราชการบำนาญ สภาวัฒนธรรมอำเภอสมเด็จ เข้ามาเป็นคณะกรรมการเพื่อร่วมกันพัฒนางานของพิพิธภัณฑ์

- ด้านบุคลากร

อาจารย์ภาคฯ จันทะบุทธร กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการดำเนินงานพิพิธภัณฑ์สมเด็จ เป็นผู้ที่มีความตั้งใจในการพัฒนางานด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นและได้จัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการทำงานของพิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จ

- ด้านงบประมาณ

ปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ เริ่มตระหนักถึงประโยชน์ของการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จจึงได้จัดสรรงบประมาณบางส่วนมาสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น ปี พ.ศ.2548 สภาวัฒนธรรมอำเภอสมเด็จก็สนับสนุนงบประมาณจำนวน 100,000 บาท

- ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

อาคารพิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จตั้งอยู่ในโรงเรียนสมเด็จพิทยาคมซึ่งอยู่ใกล้กับกลุ่มเป้าหมายหลักคือนักเรียนในโรงเรียนสมเด็จจึงมีความสะดวกในการจัดกิจกรรมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งสถานที่ตั้งซึ่งอยู่ใกล้กับศูนย์กลางของชุมชน ดังนั้นผู้ที่สนใจที่จะเยี่ยมชมหรือศึกษาหาความรู้ในพิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จจึงเดินทางเข้าสู่พิพิธภัณฑ์ได้โดยสะดวก

จุดอ่อน

-ด้านการบริหารจัดการ

การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เป็นการรวบรวมความร่วมมือจากหลายฝ่าย ดังนั้น จึงต้องมีการจัดกระบวนการเพื่อระดมความร่วมมือจากคณะกรรมการอย่างต่อเนื่องและจริงจังเพื่อให้เกิดผลในเชิงปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

-ด้านบุคลากร

เนื่องจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำหนดวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งไว้อย่างหลากหลาย ดังนั้น บุคลากรในคณะกรรมการดำเนินงานที่มีอยู่จึงมีข้อจำกัดทั้งด้านจำนวน และความเชี่ยวชาญที่จะดำเนินกิจกรรม ให้ประสบความสำเร็จทุก ๆ ด้าน

-ด้านงบประมาณ

ถึงแม้จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณบางส่วนจากสภากาชาดไทยและกรมศิลปากร ในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ แต่ก็ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาการดำเนินงานให้เกิดประสบความสำเร็จสูงสุด

-ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

อาคารที่ตั้งของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เป็นการปรับปรุงอาคารเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ ยังไม่มีตัวอาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่เหมาะสมสำหรับการจัดแสดงนิทรรศการและจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑสถานได้อย่างสมบูรณ์

5. ความพร้อมด้านฐานข้อมูล และการพัฒนาฐานข้อมูล

ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2531 ซึ่งเริ่มมีการก่อตั้งศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียน ก็ได้มีการจัดกิจกรรมทั้งด้านการสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่น การรวบรวมเครื่องมือเครื่องใช้ในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา ปัจจุบัน ข้อมูลบางส่วนได้ถูกพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน ดังนั้น ในด้านความพร้อมของข้อมูลของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติถือว่ามีกรรวบรวมข้อมูลและจัดกลุ่มข้อมูลพร้อมสำหรับการพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดแสดง การจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ รวมถึงการจัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะ

6. สิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือ (ยกเว้นงบประมาณ)

1.ความช่วยเหลือที่สำคัญที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติต้องการ คือ ความรู้ในการจัดการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เพิ่งมีการจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ.2548 ดังนั้น ในระยะเริ่มแรกของการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจึงต้องการองค์ความรู้ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานให้ประสบความสำเร็จ

2.การสร้างเครือข่ายความร่วมมือร่วมกับพิพิธภัณฑสถานแห่งอื่นๆเพื่อเป็นที่ปรึกษาหรือร่วมมือในการพัฒนาการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

7. เวลาที่ให้บริการและจำนวนเฉลี่ยผู้ให้บริการ (รายวัน รายเดือน และรายปี)

เวลาที่ให้บริการ

ปกติ ให้บริการในวันราชการ เวลา 08:00 – 16:30 น.

พิเศษ สำหรับการเข้าชมเป็นหมู่คณะตามความต้องการของผู้เข้าชม

จำนวนผู้ให้บริการเฉลี่ย ปีละประมาณ 4,000 คน

8. ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานอำเภอสมเด็จ คือ

1.คณะกรรมการดำเนินงานยังต้องการองค์ความรู้ด้านการจัดการพิพิธภัณฑสถานเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถปรับปรุงการจัดการแสดงและการจัดกิจกรรมในพิพิธภัณฑสถานอำเภอสมเด็จ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.การสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากในระยะที่ผ่านมา การสนับสนุนการจัดกิจกรรมซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของพิพิธภัณฑสถานอำเภอสมเด็จยังขาดความต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกยังมีน้อย รวมถึงยังไม่มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ

9. ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชน

ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชนของพิพิธภัณฑสถานอำเภอสมเด็จ คือ

1.การเป็นศูนย์รวมแห่งความรู้และศูนย์กลางการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอสมเด็จ

2.องค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ถูกสะสมไว้ที่พิพิธภัณฑสถานสมเด็จอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาเกือบ 20 ปี และความรู้ดังกล่าวมีความพร้อมสำหรับการนำไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นทั้งในด้านการเผยแพร่องค์ความรู้ และการปลูกจิตสำนึกแห่งคุณค่า และความสำคัญของ ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภาพอาคารสถานที่และการจัดแสดง

หมายเลข1 ภาพ5.1 อาคารเรียนถาวร 1
(ที่ตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ)

หมายเลข3 ภาพ5.3 อาคารเรียนถาวร 3

หมายเลข5 ภาพ5.5 หอประชุม

หมายเลข7 ภาพ5.7 โรงฝึกงานเกษตรกรรม
คหกรรม

หมายเลข9 ภาพ5.9 โรงอาหาร

หมายเลข11 ภาพ5.11 ศาลา

หมายเลข13 ภาพ5.13 ป้อมยาม

หมายเลข2 ภาพ5.2 อาคารเรียนถาวร 2

หมายเลข4 ภาพ5.4 อาคารเรียนถาวร 4

หมายเลข6 ภาพ5.6 โรงฝึกงานอุตสาหกรรม

หมายเลข8 ภาพ5.8 เรือนเพาะชำ

หมายเลข10 ภาพ5.10 ศาลาไทย

หมายเลข12 ภาพ5.12 หอพระพุทธรูป

หมายเลข14 ภาพ5.14 บ้านพักครู

หมายเลข15 ภาพ5.15 สนามบาสเก็ตบอล

หมายเลข16 ภาพ5.16 สนามฟุตบอล

หมายเลข17 ภาพ5.17 ลานอเนกประสงค์

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ภาพการจัดแสดงภายใน

หมายเลข1 ภาพ5.18 ผลการดำเนินงานร้านหมอภาษาดีเด่น(ระดับประเทศ)

หมายเลข 2 ภาพ 5.19 คอมพิวเตอร์สืบค้นข้อมูล

หมายเลข3 ภาพ5.20 หมอนขิด

หมายเลข4 ภาพ5.21 ธนบัตร เหรียญกษาปณ์

หมายเลข 5 ภาพ5.22 เกียรติบัตร และเครื่องมือเครื่องใช้

หมายเลข6 ภาพ5.23 เครื่องมือเครื่องใช้

หมายเลข7 ภาพ5.24 นิทรรศการสมเด็จพระเทพรัตนฯ องค์อุปถัมภ์วัฒนธรรมและภาษาไทย

หมายเลข8 ภาพ5.26 เครื่องมือทอเสื่อ

หมายเลข9 ภาพ 5.27 เครื่องมือทอผ้า

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

พิพิธภัณฑการเรียนรู้ในเครือข่าย

6. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยสถานศึกษาที่จัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วม

พิพิธภัณฑภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์

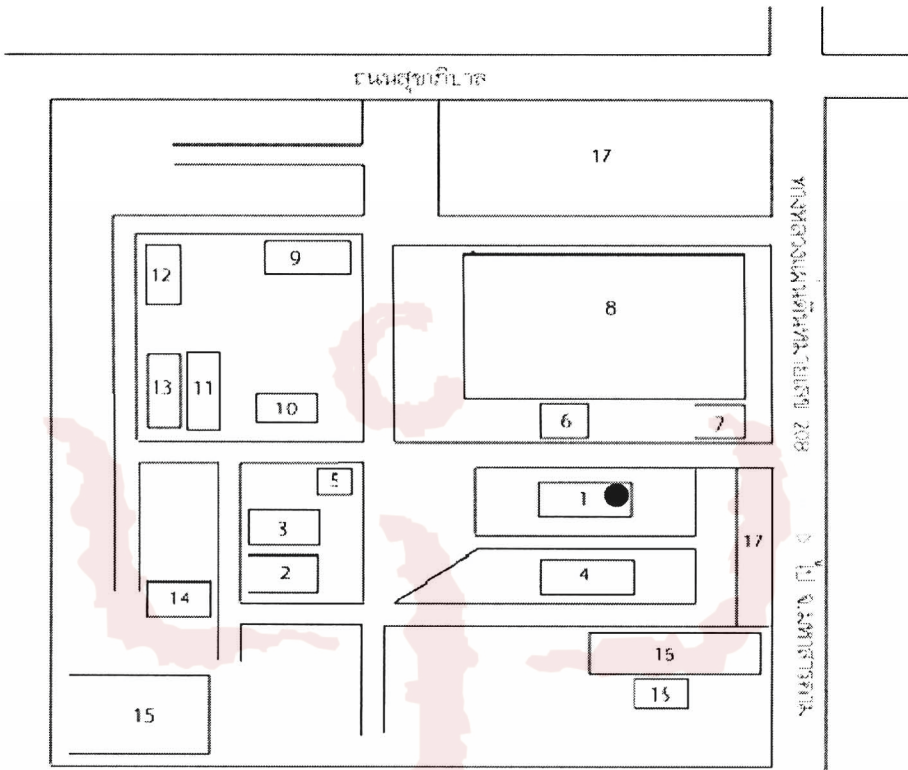
1. ประวัติความเป็นมา

พิพิธภัณฑภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ ตั้งอยู่ในโรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม แนวคิดเริ่มต้นในการก่อตั้งพิพิธภัณฑภูมิปัญญาท้องถิ่นเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2544 ขณะนั้นนายนิรุฒ พลโคตร ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ ได้จัดให้มีการชุมนุมภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้น มีความมุ่งหมายเพื่อจัดกิจกรรมให้นักเรียนเป็นผู้ออกสืบค้นภูมิปัญญาของชาวบ้านในท้องถิ่นแล้วนำมารวบรวมเพื่อถ่ายทอดให้แก่ผู้สนใจได้ศึกษาหาความรู้ โดยมีอาจารย์นิมิตร โยวะสุข เป็นอาจารย์ประจำชุมนุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

กิจกรรมการสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยนักเรียนได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเป็นอย่างดี มีการมอบวัตถุทั้งเป็น โบราณวัตถุและเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินชีวิตของชาวบ้านให้กับชุมนุมภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์จึงปรับปรุงห้องเรียนให้เป็น “ห้องภูมิปัญญาท้องถิ่น” เพื่อเป็นสถานที่เก็บรวบรวมวัตถุที่ได้จากการรวบรวมของชุมนุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

ต่อมา ในปี พ.ศ. 2545 โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 3,500 บาท เพื่อจัดแสดงนิทรรศการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนและผู้สนใจ ภายหลังเมื่อนักเรียนและผู้สนใจเข้าเยี่ยมชมมากขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาดูงานและเยี่ยมชมของกลุ่มคณะต่าง ๆ ที่เป็นแขกของหน่วยงานต่าง ๆ ในอำเภอโกสุมพิสัย เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัยได้ตระหนักถึงคุณค่าของห้องภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงสนับสนุนงบประมาณจำนวน 50,000 บาทเพื่อปรับปรุงการจัดแสดงและจัดตั้งเป็น “พิพิธภัณฑภูมิปัญญาท้องถิ่น” และทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2546

นอกจากการจัดแสดงวัตถุที่เป็นทั้งศิลปโบราณวัตถุ และเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินชีวิตของชาวบ้านที่ได้รับการบริจาคจากชาวบ้านแล้ว พิพิธภัณฑภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ยังให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการสืบค้นภูมิปัญญาอย่างต่อเนื่อง โดยทุกวันพฤหัสบดีนักเรียนชุมนุมภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งในปีการศึกษา 2548 มีจำนวน 32 คน จะจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแบ่งกลุ่มออกไปสืบค้นภูมิปัญญา การเชิญผู้รู้มาเป็นวิทยากรบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่น การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่ออภิปรายหรือสัมมนาความรู้ด้านต่าง ๆ เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่า พิพิธภัณฑภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์เปรียบเสมือนแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้เข้าใจ และตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

แผนผังพื้นที่พิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์

หมายเลข1 อาคารเรียนถาวร 3(ที่ตั้งพิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์)

หมายเลข 2 อาคารเรียนถาวร

หมายเลข 3 อาคารเรียนถาวร 1

หมายเลข 4 อาคารเรียนถาวร

หมายเลข 5 ฐานพระพุทธรูป

หมายเลข 6 ประชาสัมพันธ์และห้องเกียรติภูมิ

หมายเลข 7 สำนักงานฝ่ายปกครอง

หมายเลข 8 สนามฟุตบอล

หมายเลข 9 ห้องสมุด

หมายเลข 10 เสาธง

หมายเลข 11 อาคารอเนกประสงค์

หมายเลข 12 ลานธรรมหมายเลข 13 โรงอาหาร

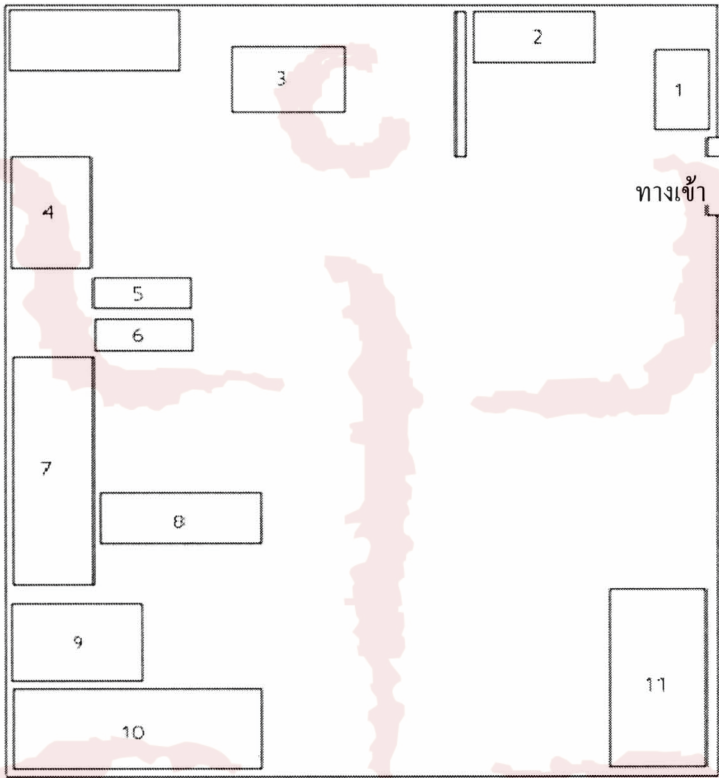
หมายเลข 14 อาคารงานอาชีพและเทคโนโลยี

หมายเลข 15 สวนป่า

หมายเลข 16 สวนพฤกษศาสตร์

หมายเลข 17 ที่จอดรถ

พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ได้มีการปรับปรุงห้องเรียนเป็นห้องจัดแสดง และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่น รูปแบบการจัดแสดงจะเป็นการจัดวางวัตถุเป็นหมวดหมู่ มีการจัดทำคำอธิบายบางส่วนโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่น

แผนผังการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียน โกสุมพิทยาสรรค์

หมายเลข 1 นิทรรศการให้ความรู้ เรื่อง การอยู่ไฟแบบไทยโบราณ

หมายเลข 2 บานประตูไม้และเทียนแกะสลัก

หมายเลข 3 กลองยาว

หมายเลข 4 เกวียนและเครื่องมือหาปลา

หมายเลข 5 ตะเกียง

หมายเลข 6 เครื่องมือทำนา ทอผ้า ดักสัตว์ และเครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน

หมายเลข 7 เครื่องใช้ในครัวเรือน

หมายเลข 8 กระติบข้าวและ โปง

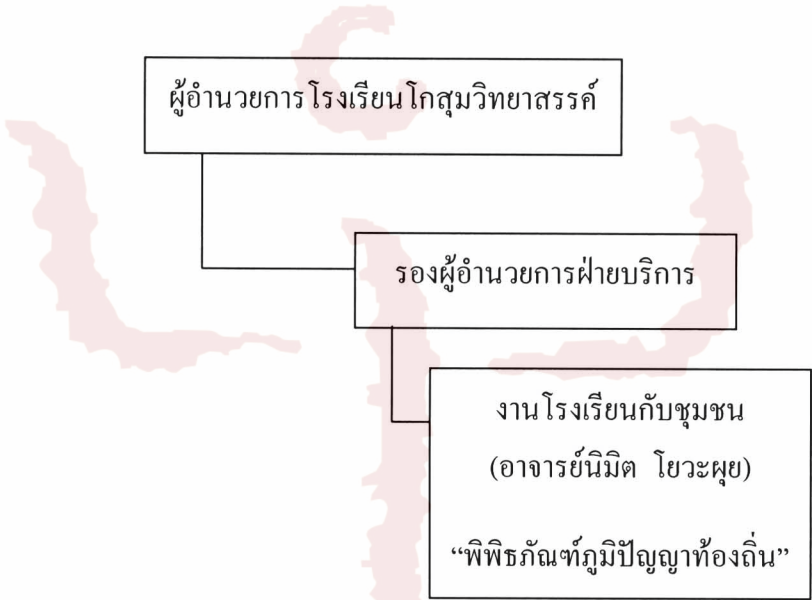
หมายเลข 9 เครื่องมือทอผ้า

หมายเลข 10 เครื่องมือทอผ้า

หมายเลข 11 เครื่องมือทอผ้าและเครื่องใช้ใน ครัวเรือน

การบริหารจัดการ

พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ เป็นโครงการหนึ่งในหลักสูตรการเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งอยู่ในความดูแลของงานโรงเรียนกับชุมชน โดยมีอาจารย์นิมิต โยวะผุย เป็นหัวหน้างาน และดูแลรับผิดชอบห้องพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยตรง งานโรงเรียนกับชุมชนสังกัดฝ่ายบริการของโรงเรียน โดยมีผู้อำนวยการมีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจ มีโครงสร้างของหน่วยงาน ดังนี้

อัตรากำลัง

อาจารย์นิมิต โยวะผุย หัวหน้างานโรงเรียนกับชุมชนเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งหมด และมีนักเรียนในชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวน 32 คน (ปีการศึกษา 2548) เป็นกลุ่มผู้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่น

แหล่งทุน

พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน 2 ครั้ง คือ

- 1.งบประมาณสนับสนุนจากโรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์เพื่อการจัดแสดงในระยะเริ่มต้นจำนวน 3,500 บาท
 - 2.เงินประมาณสนับสนุนจากเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ในการปรับปรุงการจัดแสดงจำนวน 35,000 บาท
- ส่วนการดำเนินงานด้านอื่น ๆ เช่น การรวบรวมวัตถุ การจัดกิจกรรมสืบค้นภูมิปัญญา การปรับปรุงการจัดแสดงบางอย่าง ส่วนใหญ่จะเป็นการเสียสละของอาจารย์นิมิต โยวะผุย และนักเรียนชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะการได้รับความอนุเคราะห์จากประชาชนในท้องถิ่นและผู้ปกครองนักเรียนในการบริจาควัตถุและเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้

ประเภทของวัตถุสะสม

พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนโกสุมพิสัยฯ มีวัตถุสะสม 3 ประเภท คือ

1. โบราณวัตถุที่พบในอำเภอโกสุมพิสัยที่ได้จากการบริจาคของประชาชนในท้องถิ่น และผู้ปกครองนักเรียน
2. เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำมาหากินและเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชาวบ้านในท้องถิ่น
3. เอกสารที่ได้จากกิจกรรมสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. เป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กร

พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนโกสุมพิสัยฯ มีเป้าหมายในการดำเนินงาน ดังนี้

เป้าหมายเชิงปริมาณ

1. การจัดกิจกรรมสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยนักเรียนร่วมกับผู้รู้ในท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การออกสำรวจแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น การสัมภาษณ์ผู้รู้ การเชิญวิทยากรให้ความรู้ การอภิปราย โดยมีเป้าหมายหลักในการจัดกิจกรรม คือ นักเรียนชุมนุมภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวน 32 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาจัดแสดงหรือผลิตเอกสารเผยแพร่ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียนโกสุมพิสัยฯ และโรงเรียนใกล้เคียง เดือนละ 1 ครั้ง
2. การปรับปรุงรูปแบบการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเน้นให้นักเรียนและผู้รู้ในท้องถิ่นร่วมมือกันวางแผนในการกำหนดรูปแบบการจัดแสดงเรื่องราวภูมิปัญญาท้องถิ่นประเด็นต่าง ๆ เดือนละประมาณ 2 ครั้ง เพื่อส่งเสริมให้มีกิจกรรมเคลื่อนไหวในพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดเวลา
3. การเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณี และพิธีกรรมในท้องถิ่น ทั้งในรูปแบบการสังเกต การเข้าร่วมในประเพณี อันจะเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้และตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการเรียนรู้ในสถานที่จริง

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

1. พัฒนาพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นสถานที่ซึ่งสร้างโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของท้องถิ่นให้มากที่สุด ทั้งจากการเรียนรู้จากการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ การจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ
2. สร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่นที่สอดคล้องกับนโยบายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
3. สนับสนุนให้มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน

4. จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร

จุดแข็ง

- ด้านการบริหารจัดการ

พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เป็นตัวบ่งชี้ว่าโรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกับท้องถิ่นสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

- ด้านบุคลากร

อาจารย์นิมิตร โยวะสุข ผู้รับผิดชอบพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและในขณะเดียวกันก็ดูแลงานโรงเรียนกับชุมชน มีความสัมพันธ์อันดีกับคนในท้องถิ่นทำให้ได้รับความร่วมมือในการสนับสนุนการดำเนินงานจากคนในท้องถิ่นเป็นอย่างดี อีกทั้งมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ ที่จะพัฒนาการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและได้ดำเนินงานต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2544

- ด้านงบประมาณ

จุดเด่นที่สำคัญประการหนึ่งของพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ การได้รับการสนับสนุนจากการบริจาควัตถุโดยไม่ได้ใช้งบประมาณของโรงเรียน

- ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

อาคารพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นตั้งอยู่ในโรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ ดังนั้นจึงมีความสะดวกในการจัดกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเป้าหมายหลักคือนักเรียนในโรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์

จุดอ่อน

- ด้านการบริหารจัดการ

พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ เป็นกิจกรรมหนึ่งในงานโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมในส่วนย่อยในโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน ประกอบกับการที่ไม่ได้เป็นกิจกรรมหลักของโรงเรียน การตัดสินใจในการสนับสนุนขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการโรงเรียน ดังนั้นบางครั้งถ้าผู้อำนวยการโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ก็จะไม่มีการสนับสนุนการดำเนินงานแต่อย่างใด

- ด้านบุคลากร

บุคลากรผู้รับผิดชอบมีเพียงอาจารย์นิมิตร โยวะสุข เพียงคนเดียว ดังนั้นจึงมีข้อจำกัดในการดำเนินงาน

- ด้านงบประมาณ

งบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงานยังไม่เพียงพอต่อการปรับปรุงการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้อย่างสูงสุด

- ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

ที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการปรับปรุงห้องเรียนเพื่อใช้ในการจัดแสดง และจัดกิจกรรมของนักเรียนชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้นจึงมีข้อจำกัดในการจัดแสดงที่น่าสนใจ

5. ความพร้อมด้านฐานข้อมูล และการพัฒนาฐานข้อมูล

อาจารย์นิมิตร โยวะสุข และนักเรียนชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ดำเนินการจัดทำและเก็บรวบรวมข้อมูลของพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งข้อมูลวัตถุที่ได้จากการบริจาค และข้อมูลที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ ต่อเนื่องเรื่อยมา แต่ยังไม่มีการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบทำให้ข้อมูลยังกระจายอยู่ตามเอกสารที่มีการจดบันทึกในแต่ละครั้งข้อมูลบางส่วนก็มีการสูญหายไปบ้างแต่ข้อมูลส่วนใหญ่ยังมีการเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การใช้ประโยชน์จากข้อมูลเป็นเพียงการใช้ในช่วงเวลาการจัดกิจกรรมเท่านั้นเมื่อจัดกิจกรรมแล้วเสร็จก็รวบรวมไว้ ข้อมูลบางส่วนเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญและมีคุณค่า เช่น ประวัติและตำนาน การก่อตั้งเมืองโกสุมพิสัยที่ได้จากการสืบค้นข้อมูลจากผู้รู้ ข้อมูลดิบจำนวนมากดังกล่าวจะเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างยิ่งถ้ามีการนำมาพัฒนาเพื่อเผยแพร่

6. สิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือ (ยกเว้นงบประมาณ)

1. ปัจจุบัน การจัดกิจกรรมเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเริ่มได้รับความสนใจจากนักเรียนน้อยลง เนื่องจากยังไม่มีกิจกรรมรูปแบบใหม่ ๆ หรือสนุกสนานท้าทาย ดังนั้น แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นรูปแบบใหม่ ๆ จึงเป็นองค์ความรู้ที่ต้องการนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ความรู้ในการจัดการพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ทั้งในด้านการจัดแสดง การสงวนรักษาวัตถุ การจัดกิจกรรมเสริมความรู้ เป็นต้น

7. เวลาให้บริการและจำนวนเฉลี่ยผู้ใช้บริการ (รายวัน รายเดือน และรายปี)

เวลาที่ให้บริการ

ปกติ ให้บริการในวันราชการ เวลา 08:00 – 16:30 น.

พิเศษ สำหรับการเยี่ยมชมเป็นหมู่คณะตามความต้องการของผู้เยี่ยมชม

จำนวนผู้ใช้บริการเฉลี่ย ปีละประมาณ 2,000 คน

8. ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียน โกสุม วิทยาสรรค์ คือ

- 1.การขาดการสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องทั้งจากผู้บริหารโรงเรียน และ การสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานภายนอก
- 2.ปัญหาข้อจำกัดของบุคลากรที่รับผิดชอบซึ่งมีเพียงคนเดียวทำให้ไม่สามารถพัฒนา การดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้อย่างเต็มที่
- 3.ปัญหาด้านขาดองค์ความรู้ในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์

9. ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชน

ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชนของพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียน โกสุม วิทยาสรรค์ คือ

- 1.องค์ความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นองค์ความรู้ที่เกิดจาก ความร่วมมือกันระหว่างนักเรียนกับผู้รู้ในท้องถิ่น ดังนั้นพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกิดขึ้น จึงเปรียบเสมือนสัญลักษณ์แห่งความเชื่อมั่นว่าโรงเรียนและท้องถิ่นสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ นักเรียนได้รับความรู้พร้อม ๆ กับการเกิดจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่น
- 2.องค์ความรู้หลาย ๆ องค์ความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหลาย ๆ ประการเป็นองค์ความรู้ที่เริ่มจางหายไปจากความทรงจำของผู้คนในยุคปัจจุบัน ดังนั้นการ จัดบันทึกและ รวบรวมองค์ความรู้ดังกล่าวไว้จึงเป็นการเก็บรักษาสมบัติของท้องถิ่นที่สืบทอดมาจาก บรรพบุรุษไม่ให้ สูญหายไป

ภาพอาคารสถานที่และการจัดแสดง

หมายเลข1 ภาพ6.1 อาคารเรียนถาวร 3
(ที่ตั้งพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
โรงเรียน โกสุมพิทยาสรรค์)

หมายเลข3 ภาพ6.3 อาคารเรียนถาวร 1

หมายเลข5 ภาพ6.5 ฐานพระพุทธรูป

หมายเลข7 ภาพ6.7 สำนักงานฝ่ายปกครอง

หมายเลข9 ภาพ6.9 ห้องสมุด

หมายเลข11 ภาพ6.11 อาคารอนเกประสงค์

หมายเลข2 ภาพ6.2 อาคารเรียนถาวร 2

หมายเลข4 ภาพ6.4 อาคารเรียนถาวร 4

หมายเลข6 ภาพ6.6 ประชาสัมพันธ์
และห้องกีฬาสถิติ

หมายเลข8 ภาพ6.8 สนามฟุตบอล

หมายเลข10 ภาพ6.10 เสาธง

หมายเลข12 ภาพ6.12 ลานธรรม

หมายเลข13 ภาพ6.13 โรงอาหาร

หมายเลข14 ภาพ6.14 อาคารงานอาชีพ
และเทคโนโลยี

หมายเลข15 ภาพ6.15 สวนป่า

หมายเลข16 ภาพ6.16 สวนพฤกษศาสตร์

หมายเลข17 ภาพ6.17 ที่จอดรถ

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ภาพการจัดแสดงภายใน

หมายเลข1 ภาพ6.18 นิทรรศการให้ความรู้ เรื่อง การอยู่ไฟแบบไทยโบราณ

หมายเลข2 ภาพ6.19 บ้านประตูไม้แกะเขียนแกะสลัก

หมายเลข3 ภาพ6.20 กลองยาว

หมายเลข4 ภาพ6.21 เกวียนและเครื่องมือทอผ้า

หมายเลข5 ภาพ6.22 ตะเกียง

หมายเลข6 ภาพ6.23 เครื่องมือทำนา ทอผ้า ดักสัตว์ และเครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน

หมายเลข7 ภาพ6.24 เครื่องใช้ในครัวเรือน

หมายเลข8 ภาพ6.25 กระติบข้าวและโปง

หมายเลข9 ภาพ6.26 เครื่องมือทอผ้า

หมายเลข10 ภาพ 6.27 เครื่องมือทอผ้า

หมายเลข11 ภาพ6.28 เครื่องมือทอผ้าและเครื่องใช้ในครัวเรือน

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่าย

7. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยชุมชนที่จัดแสดงแบบเน้นศิลปโบราณวัตถุ

ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย

1. ประวัติความเป็นมา

ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย เป็นองค์ประกอบหนึ่งในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

เทศบาลตำบลอากาศอำนวยเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญแก่การศึกษาของท้องถิ่น จึงมีการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษา และได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย เพื่อเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้แก่คนในชุมชน โดยมีการปรับปรุงพัฒนาพื้นที่บริเวณตลาดสดเดิมให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ.2548

ภายในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 7 ส่วน คือ ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ห้องสมุดชุมชน ห้องอินเตอร์เน็ตชุมชน ห้องวิชาการชุมชน ห้องเรียนรู้อาชีพ ร้านค้าชุมชน และลานกิจกรรม ดังนั้น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลอากาศอำนวยจึงเป็นเสมือนเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นแบบองค์รวมที่เน้นการพัฒนาจุดแข็งของท้องถิ่น โดยเฉพาะเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทโย้ยซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หลักในอำเภออากาศอำนวย ในขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาจุดอ่อนของคนในท้องถิ่นที่ส่วนใหญ่ขาดแหล่งเรียนรู้และโอกาสเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวยจึงเป็นคำตอบหนึ่งของการตอบสนองการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นรูปธรรมและมีมีความสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ของคนในท้องถิ่นให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตร่วมกัน

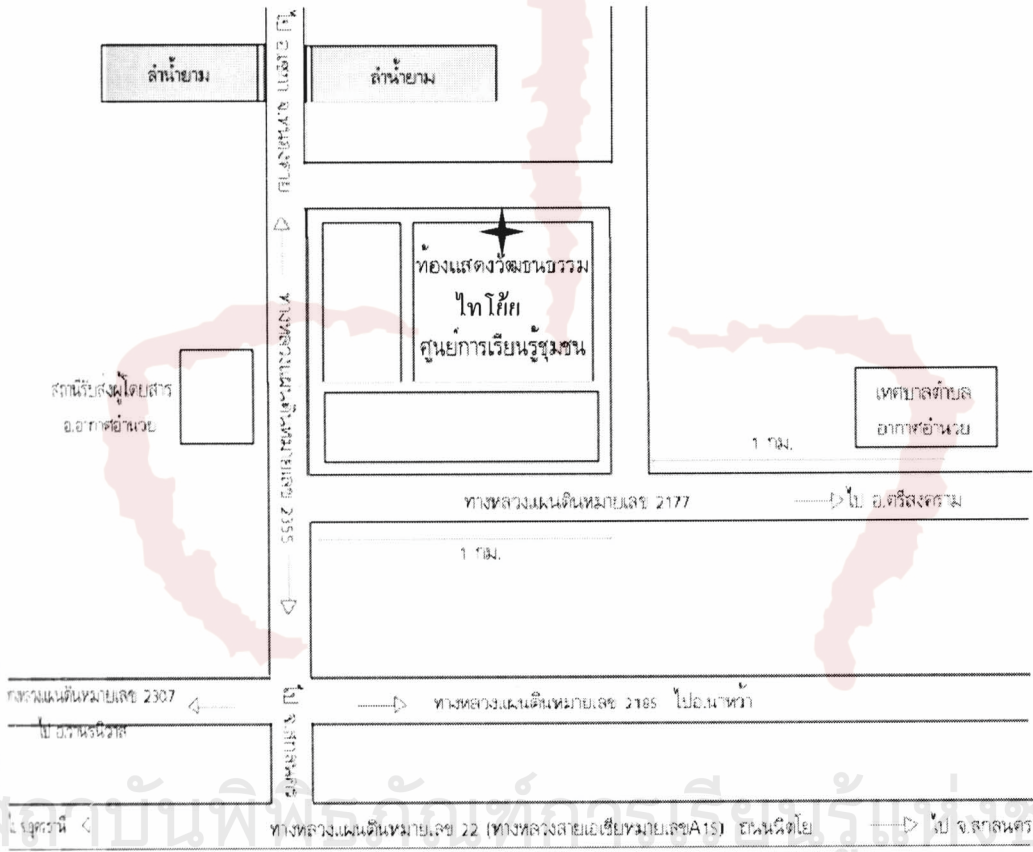
เนื่องจากประชาชนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในอำเภออากาศอำนวยประมาณร้อยละ 80 เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทโย้ย ซึ่งมีเอกลักษณ์ในวิถีชีวิตที่โดดเด่นทั้งด้านภาษา การแต่งกาย คติความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม และภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิตหลายประการ ดังนั้น เทศบาลตำบลอากาศอำนวยจึงได้จัดให้มี “ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย” เพื่อให้เป็นสิ่งที่กระตุ้นจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของอัตลักษณ์แห่งชาติพันธุ์ไทโย้ยที่กำลังจะสาบสูญไปจากวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมปัจจุบัน

การจัดแสดงในห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ยนอกจากจะให้ความสำคัญกับการนำเสนอเอกลักษณ์ในวิถีชีวิตของชาวไทโย้ย เช่น การแต่งกาย คติความเชื่อ และประเพณีของชาวไทโย้ยแล้ว ยังให้ความสำคัญกับการจัดแสดงจัดแสดงโบราณวัตถุและเครื่องมือเครื่องใช้ในวิถีชีวิตของชาวไทโย้ยในอดีต ซึ่งแสดงถึงรากฐานแห่งภูมิปัญญาของบรรพบุรุษชาวไทโย้ย

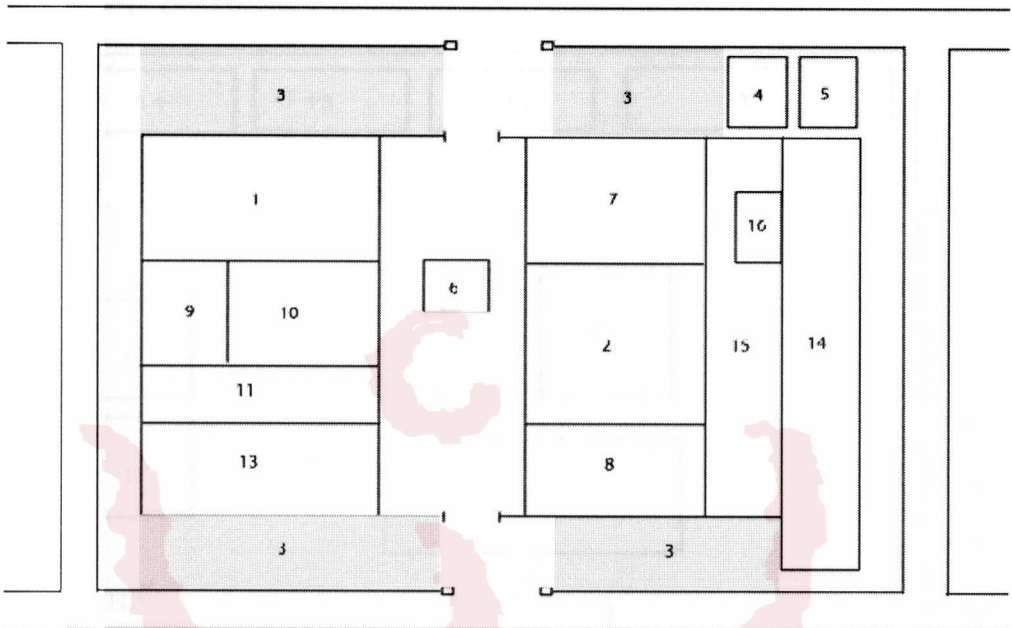
2. สถานภาพและศักยภาพขององค์กร

สถานที่ตั้ง

ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ตั้งอยู่ในอาคารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย ตำบลอากาศ อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

ที่ตั้งห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย

แผนผังพื้นที่ห้องแสดงวัฒนธรรมไทยโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย

หมายเลข 1 ห้องแสดงวัฒนธรรมไทยโย้ย

หมายเลข 2 ลานกิจกรรม

หมายเลข 3 ลานจอดรถ

หมายเลข 4 เวทีกลางแจ้ง

หมายเลข 5 ร้านอาหารฝึกออาชีพ

หมายเลข 6 ประชาสัมพันธ์

หมายเลข 7 ร้านค้าชุมชน

หมายเลข 8 ห้องเรียนรู้โลกอาชีพ

หมายเลข 9 ห้องสมุด

หมายเลข 10 โต๊ะอ่านหนังสือ

หมายเลข 11 มุมอินเทอร์เน็ต

หมายเลข 12 ห้องวิชาการ

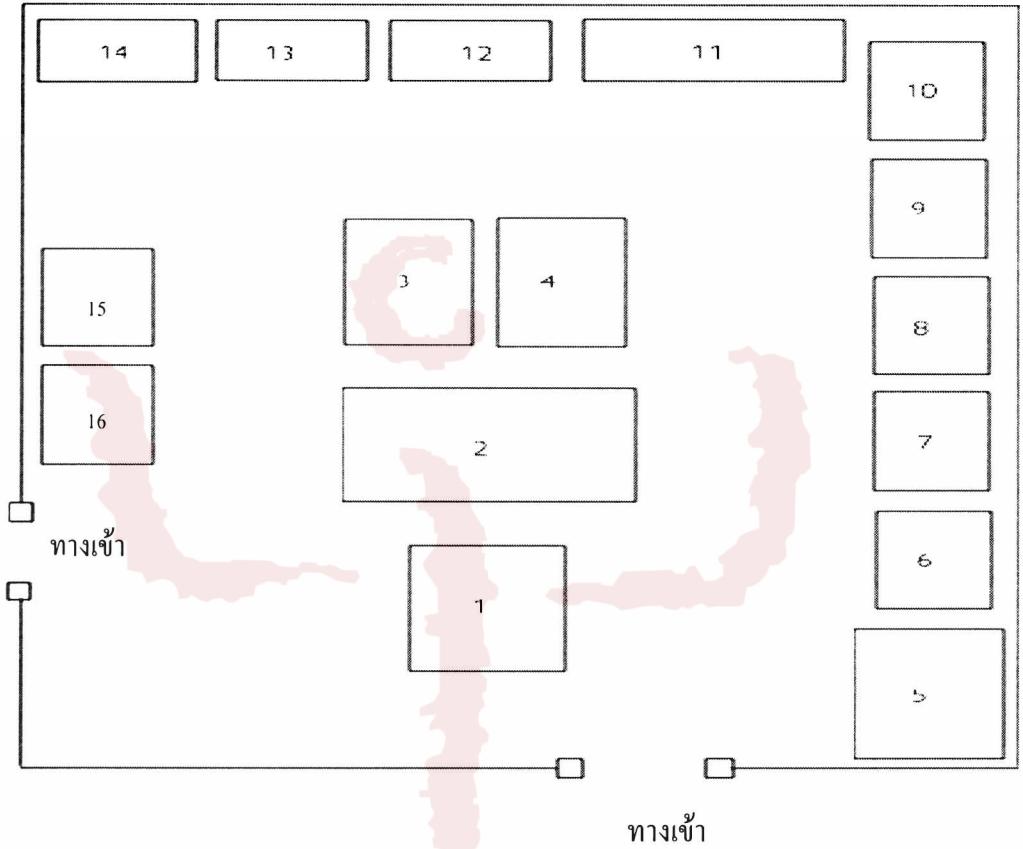
หมายเลข 13 โรงรถ

หมายเลข 14 ศูนย์สินค้าพื้นเมือง

หมายเลข 15 ตลาดสดเทศบาล 2

หมายเลข 16 ศูนย์กีฬา

ภายในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวยได้จัดพื้นที่ส่วนหนึ่งบริเวณทางเข้าด้านหน้าเป็นห้องแสดงวัฒนธรรมไทยโย้ย

แผนผังการจัดแสดงภายในห้องแสดงวัฒนธรรมไทโซ้ย
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย

- หมายเลข 1 วัวเทียม เกวียน
- หมายเลข 2 เอกสารใบลานและหนังสือข่อย
- หมายเลข 3 ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์
- หมายเลข 4 โบราณวัตถุประเภทต่างๆ
- หมายเลข 5 เครื่องมือเครื่องใช้ของชาวไทโซ้ย
- หมายเลข 6 ผ้าและเอกสารสำคัญ
- หมายเลข 7 โบราณวัตถุประเภทต่างๆ
- หมายเลข 8 เครื่องมือเครื่องใช้ประเภทต่างๆ
- หมายเลข 9 โบราณวัตถุและเครื่องมือ เครื่องใช้ประเภทต่างๆ
- หมายเลข 10 โบราณวัตถุประเภทต่างๆ
- หมายเลข 11 แบบจำลองการแต่งกายของ ไทโซ้ย
- หมายเลข 12 โบราณวัตถุประเภทต่างๆ

หมายเลข 13 แบบจำลองการแต่งกายของชาวไทโย้ย

หมายเลข 14 โบราณวัตถุประเภทต่างๆ

หมายเลข 15 เรือไฟ

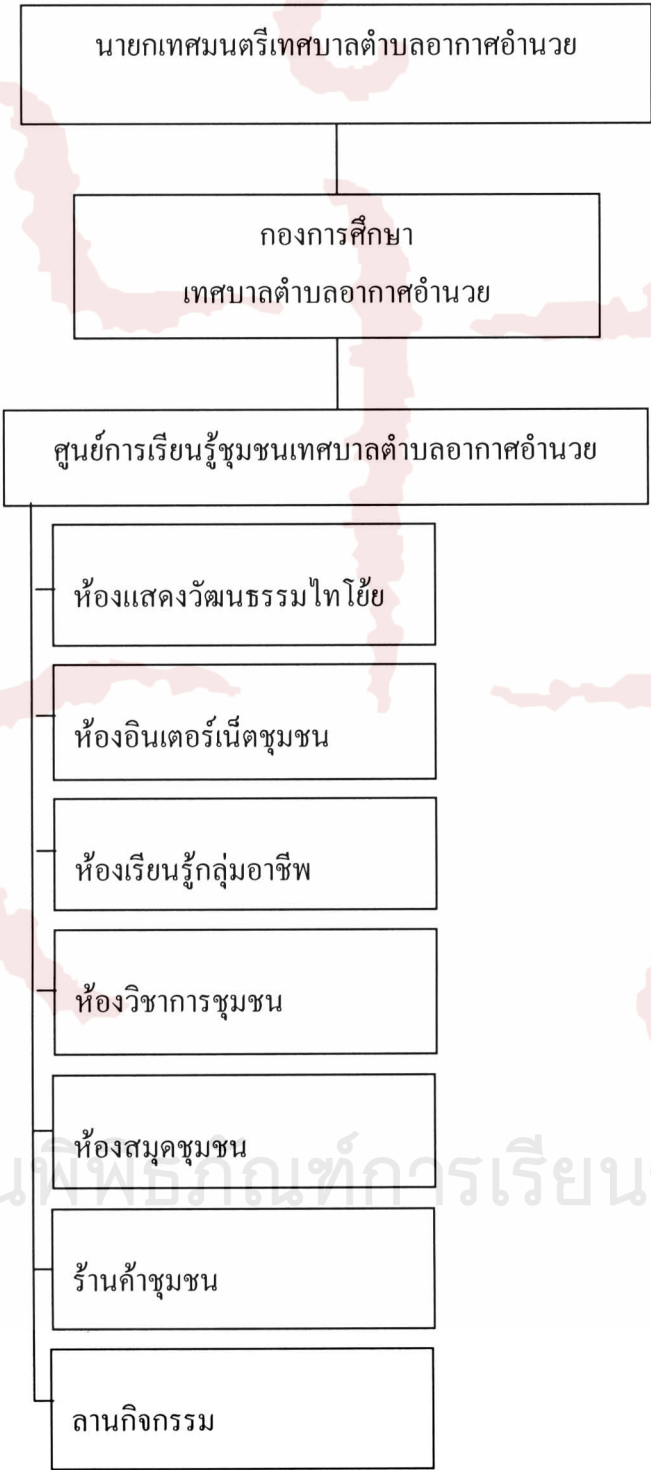
หมายเลข 16 กลอง

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

การบริหารจัดการ

ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อยู่ในความดูแล
กองการศึกษา เทศบาลตำบลอากาศอำนวย มีโครงสร้างการบริหารงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบล
อากาศอำนวย ดังนี้

อัตราค่าจ้าง

ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย มีบุคลากรประจำ 1 คน ทำหน้าที่ในการนำชมและศึกษาข้อมูล และรวบรวมสิ่งของเพื่อจัดแสดงเพิ่มเติม ส่วนการดำเนินงานด้านอื่น ๆ เช่น ประสานงานดูแลความเรียบร้อยใช้บุคลากรร่วมกันกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย

แหล่งทุน

เทศบาลตำบลอากาศอำนวย เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐบาลให้การอุดหนุนงบประมาณประจำปี ในปีงบประมาณ 2548 ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นจำนวนเงิน 49,653,483 บาท ได้มีการจัดสรรงบประมาณไปตามภารกิจต่างๆ ของเทศบาลตำบลอากาศอำนวย ในส่วนการดำเนินงานของห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ยก็ใช้งบประมาณร่วมกับงบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งในระยะเริ่มต้นเป็นการใช้งบประมาณโดยภาพรวม ไม่สามารถระบุจำนวนงบประมาณที่แน่นอนในการดำเนินงานของห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ยได้

ประเภทของวัตถุสะสม

ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย มีวัตถุสะสมที่ได้จากการบริจาคของประชาชนในท้องถิ่น 2 ประเภท คือ

1. โบราณวัตถุ
2. เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชาวไทโย้ย

3. เป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กร

การดำเนินงานของห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย ส่วนใหญ่จะเป็นการจัดกิจกรรมร่วมกันในภาพรวมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย ซึ่งจะมีกิจกรรมทั้งด้านการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเยาวชนในรูปแบบต่าง ๆ กิจกรรมด้านกีฬา นันทนาการ การอนุรักษ์สืบทอดประเพณีวัฒนธรรม การส่งเสริมอาชีพ และเป็นสถานที่สำหรับการศึกษาดูงานของหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรต่าง ๆ โดยในปีที่ผ่านมา มีกิจกรรมสำคัญที่ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ยได้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงาน เช่น

1. โครงการอนุรักษ์ศิลปประเพณีและสืบสานวัฒนธรรมไทย
2. โครงการส่งเสริมและอนุรักษ์การเล่นกลองเลง แข่งขันเรือยาว และไหลเรือไฟ
3. โครงการส่งเสริมและสนับสนุนทางการศึกษาแก่เยาวชนและผู้ด้อยโอกาส
4. โครงการค่ายพุทธบุตร – พุทธธรรม
5. โครงการส่งเสริมกิจกรรมเด็ก เยาวชน และประชาชน
6. โครงการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอนทั้งในระบบและนอกระบบ

ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย มีเป้าหมาย
การดำเนินงานในระยะต่อไป ดังนี้

เป้าหมายเชิงปริมาณ

1. เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาล
ตำบลอากาศอำนวย โดยเฉพาะด้านจิตสำนึกในคุณค่าแห่งอัตลักษณ์ของ “ไทโย้ย” ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่
ในอำเภออากาศอำนวยห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ยจึงเป็นส่วนเติมเต็มด้านจิตสำนึกในคุณค่าและ
ความสำคัญของท้องถิ่นของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย มีเป้าหมายการให้บริการ
เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของชาวไทโย้ยปีละประมาณ 5,000 คน
2. การจัดกิจกรรมศึกษาวิจัยวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทโย้ย และรวบรวม
ศิลปโบราณวัตถุ และเครื่องมือเครื่องใช้ที่แสดงถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษชาวไทโย้ย แล้วนำมาจัดแสดง
ในห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ยและผลิตสื่อประเภทต่างๆ เพื่อเผยแพร่ โดยมีเป้าหมายการถ่ายทอดความรู้
ที่ได้จากการศึกษาวิจัยให้แก่เยาวชนและประชาชนปีละประมาณ 1,000 คน
3. เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมตามคติความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมของ
ชาวไทโย้ยตลอดทั้งปี โดยมีเป้าหมายผู้ร่วมกิจกรรมปีละ 5,000 คน
4. สร้างความร่วมมือกับ โรงเรียนในบริเวณใกล้เคียงเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ทั้งในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าและ
ความสำคัญของวิถีชีวิตชาวไทโย้ย โดยมีเป้าหมายนักเรียนร่วมกิจกรรมปีละประมาณ 500 คน

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

การพัฒนาห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย
ให้เป็นศูนย์รวมคุณค่าแห่งอัตลักษณ์ของ “ไทโย้ย” และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในการสร้างจิตสำนึก
รักท้องถิ่นและความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นในโอกาสต่อไป

4. จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร

จุดแข็ง

- ด้านการบริหารจัดการ

ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย เป็นองค์ประกอบหนึ่งของ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาล
ตำบลอากาศอำนวย ซึ่งเทศบาลตำบลอากาศอำนวยเป็นผู้รับผิดชอบ ส่งผลให้การบริหารจัดการมีรูปแบบ
การดำเนินงานที่ชัดเจน มีโครงสร้างการบริหารงานรองรับการดำเนินงานทั้งในด้านงบประมาณ
การวางแผนพัฒนา รวมทั้งการสนับสนุนด้านอื่น ๆ จากเทศบาลตำบลอากาศอำนวย

- ด้านบุคลากร

ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย มีบุคลากรประจำจำนวน 1 คนซึ่งเป็นชาวไทโย้ยและมี

มีความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวไทโย้ยเป็นอย่างดี สามารถถ่ายทอดความรู้และเป็นแกนนำในการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวไทโย้ยได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกัน ภายในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอานวยก็มีบุคลากรประจำหลายส่วนที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย

- ด้านงบประมาณ

ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ยได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างมีระบบและต่อเนื่องจากเทศบาลตำบลอากาศอานวย

- ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย เป็นส่วนหนึ่งของอาคารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอานวย ดังนั้นจึงเป็นจุดเด่นที่ผู้ใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ฯ สามารถเข้าชมห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ยได้โดยสะดวก

จุดอ่อน

- ด้านการบริหารจัดการ

ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย เป็นหน่วยงานระดับย่อยในสังกัดเทศบาลตำบลอากาศอานวย ดังนั้น โอกาสที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วจึงมีน้อย

- ด้านบุคลากร

เทศบาลตำบลอากาศอานวยยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญบางด้าน ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย เช่น ด้านการจัดแสดงนิทรรศการ การผลิตสื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ เป็นต้น

- ด้านงบประมาณ

งบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงานยังมีน้อยเมื่อเทียบกับความต้องการขยายเพื่อดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จสูงสุด

- ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ยมีพื้นที่ซึ่งจำกัดยากต่อการขยายตัว และพื้นที่จัดแสดงยังไม่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เยี่ยมชมเท่าที่ควร

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

5.ความพร้อมด้านฐานข้อมูล และการพัฒนาฐานข้อมูล

ปัจจุบัน เทศบาลตำบลอากาศอานวยได้สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวไทโย้ย ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยจะเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการพัฒนาไปสู่การจัดแสดงและถ่ายทอดเรื่องราววิถีชีวิตของชาวไทโย้ย

6. สิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือ (ยกเว้นงบประมาณ)

1. การสนับสนุนความรู้ในการจัดแสดงภายในห้องห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย
2. การสนับสนุนความรู้ในการศึกษาวิจัยวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวไทโย้ย

7. เวลาให้บริการและจำนวนเฉลี่ยผู้ใช้บริการ (รายวัน รายเดือน และรายปี)

เวลาให้บริการ

ทุกวัน เวลา 08:00 – 19:00 น.

พิเศษ สำหรับการเยี่ยมชมเป็นหมู่คณะตามความต้องการของผู้เยี่ยมชม

จำนวนผู้ใช้บริการเฉลี่ย ปีละประมาณ 5,000 คน

8. ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย คือ

1. การขาดองค์ความรู้ในการจัดการห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ยให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์ทั้งด้านองค์ความรู้ที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทโย้ยและองค์ความรู้ในการพัฒนารูปแบบการจัดแสดงและการถ่ายทอดความรู้

2. พื้นที่การจัดแสดงที่จำกัดไม่สามารถขยายพื้นที่เพื่อรองรับการปรับปรุงพัฒนาการจัดแสดงได้อีก

9. ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชน

ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชนของห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย เป็นองค์ความรู้ที่แสดงถึงคุณค่าแห่งอัตลักษณ์ของ “ไทโย้ย” ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่มีความสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่น อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นในอนาคต

9. ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชน

ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชนของห้องแสดงวัฒนธรรมไทโซ้ย เป็นองค์ความรู้ที่ที่แสดงถึงคุณค่าแห่งอัตลักษณ์ของ “ไทโซ้ย” ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่มีความสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่น อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นในอนาคต

ภาพอาคารสถานที่และการจัดแสดง

หมายเลข1 ภาพ7.1 ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโซ้ย

หมายเลข2 ภาพ7.2 ลานกิจกรรม

หมายเลข3 ภาพ7.3 ลานจอดรถ

หมายเลข4 ภาพ7.4 เวทีกลางแจ้ง

หมายเลข5 ภาพ7.5 ร้านอาหารฝักอาชีพ

หมายเลข6 ภาพ7.6 ประชาสัมพันธ์

หมายเลข7 ภาพ7.7 ร้านค้าชุมชน

หมายเลข8 ภาพ7.8 ห้องเรียนรู้โลกอาชีพ

หมายเลข9 ภาพ7.9 ห้องสมุด

หมายเลข10 ภาพ7.10 โต๊ะอ่านหนังสือ

หมายเลข11 ภาพ7.11 มุมอินเทอร์เน็ต

หมายเลข13 ภาพ7.13 โรงรถ

หมายเลข14 ภาพ7.14 ศูนย์สินค้าพื้นเมือง

หมายเลข12 ภาพ7.12 ห้องวิชาการ

หมายเลข15 ภาพ7.15 ตลาดสดเทศบาล 2

หมายเลข16 ภาพ7.16 ศูนย์กีฬา

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ภาพการจัดแสดงภายใน

หมายเลข1 ภาพ7.17 วัวเทียม เกวียน

หมายเลข2 ภาพ7.18 เอกสารโบราณและหนังสือข่อย

หมายเลข3 ภาพ7.19 ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์

หมายเลข4 ภาพ7.20 โบราณวัตถุประเภทต่างๆ

หมายเลข5 ภาพ7.21 เครื่องมือเครื่องใช้ของชาวไทโซ้ย

หมายเลข6 ภาพ7.22 ผ้าและเอกสารสำคัญ

หมายเลข7 ภาพ7.23 โบราณวัตถุประเภทต่างๆ

หมายเลข8 ภาพ7.24 เครื่องมือเครื่องใช้ประเภทต่างๆ

หมายเลข9 ภาพ7.25 โบราณวัตถุและเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทต่างๆ

หมายเลข10 ภาพ7.26 โบราณวัตถุประเภทต่างๆ

หมายเลข11 ภาพ7.27 แบบจำลองการแต่งกายของไทยอีสาน

หมายเลข12 ภาพ7.28 โบราณวัตถุประเภทต่างๆ

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

หมายเลข13 ภาพ7.29 แบบจำลองการแต่งกายของชาวไทยเชื้อ

หมายเลข14 ภาพ7.30 โบราณวัตถุประเภทต่างๆ

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

หมายเลข15 ภาพ7.31 เรือไฟ

หมายเลข16 ภาพ7.32 กลอง

พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่าย

8. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยชุมชนที่จัดแสดงแบบเน้นเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คน

พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ศูนย์รวมเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านจังหวัด

มหาสารคาม

1. ประวัติความเป็นมา

พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคามศูนย์รวมเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม เป็นหน่วยงานในสังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยเริ่มดำเนินงานในปี พ.ศ.2543 ในสมัยที่นางสิริเลิศ เมฆไพบูลย์ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม และนายสุรจิตร ชนตรีตระกูลเป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองมหาสารคาม ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนกระจาย การผลิตและการจ้างงานไปสู่ส่วนภูมิภาคสำหรับการก่อสร้างอาคารจำนวน 8,434,000 บาท เมื่อก่อสร้าง อาคารพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคามฯ แล้วเสร็จในปี พ.ศ.2545 เทศบาลเมืองมหาสารคามจึงได้จัดสรร งบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2546 จำนวน 2,000,000 บาท เพื่อศึกษาเนื้อหา ออกแบบ และ จัดแสดงนิทรรศการภายใน โดยมีคณะอนุกรรมการ โครงการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคามฯ ฝ่ายวิชาการ(ผศ.ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ เป็นประธานคณะ อนุกรรมการ ฯ) เป็นผู้ดำเนินงานในการศึกษา วิจัยเนื้อหาการจัดแสดงโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลวิถีชีวิตของผู้คนในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม จัดเวที ระดมความคิดจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อการจัดแสดงนิทรรศการ โดยมีนายสวรรค์ คั่งตรงสิทธิกุล เป็นสถาปนิกออกแบบการจัดแสดงนิทรรศการ เมื่อการจัดแสดงนิทรรศการในอาคาร พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ แล้วเสร็จ จึงได้มีพิธีเปิดพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคามศูนย์รวมเผยแพร่และ จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม พร้อมกับการจัดพิธีบวงสรวงพระเจริญราชเดช (กวด ภาณุदानนท์) ซึ่งเป็นเจ้าเมืองคนแรกของเมืองมหาสารคาม เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ.2547

การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ เน้นการเล่าเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คนในเขตเทศบาล เมืองมหาสารคาม โดยมีแก่นของเรื่อง (Theme) ซึ่งแสดงออกถึงตัวตนหรืออัตลักษณ์แห่งวิถีชีวิต ชาวเทศบาลเมืองมหาสารคาม อันได้แก่ “เมืองซ้อนนบท”

นอกจากการบอกเล่าเรื่องราวของชาวเทศบาลเมืองมหาสารคามให้ผู้เยี่ยมชมได้รู้จัก เข้าใจ และ ซาบซึ้งในวิถีแห่งเมืองมหาสารคามแล้ว พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ ยังได้ตั้งคำถามแก่ผู้เยี่ยมชมว่า ความเป็น “เมืองซ้อนนบท” ดังกล่าวจะเป็นบทเรียนสำหรับการพัฒนาเมืองมหาสารคามในอนาคต ได้อย่างไร

2. สถานภาพและศักยภาพขององค์กร

สพร.

สถานที่ตั้ง

พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ศูนย์รวมเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม ตั้งอยู่ภายในสวนสาธารณะหนองข่า ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ที่ตั้งพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

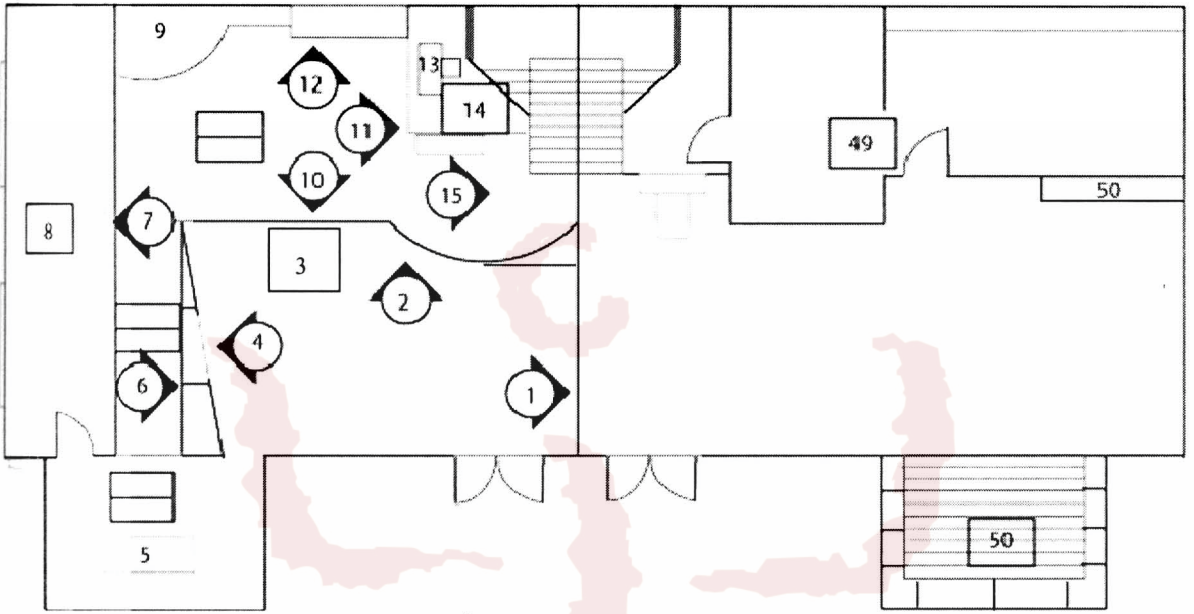

- หมายเลข 1 พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม
- หมายเลข 2 อนุสาวรีย์พระเจริญราชเดช (กวด ภาวภูตานนท์)
- หมายเลข 3 สวนสาธารณะ

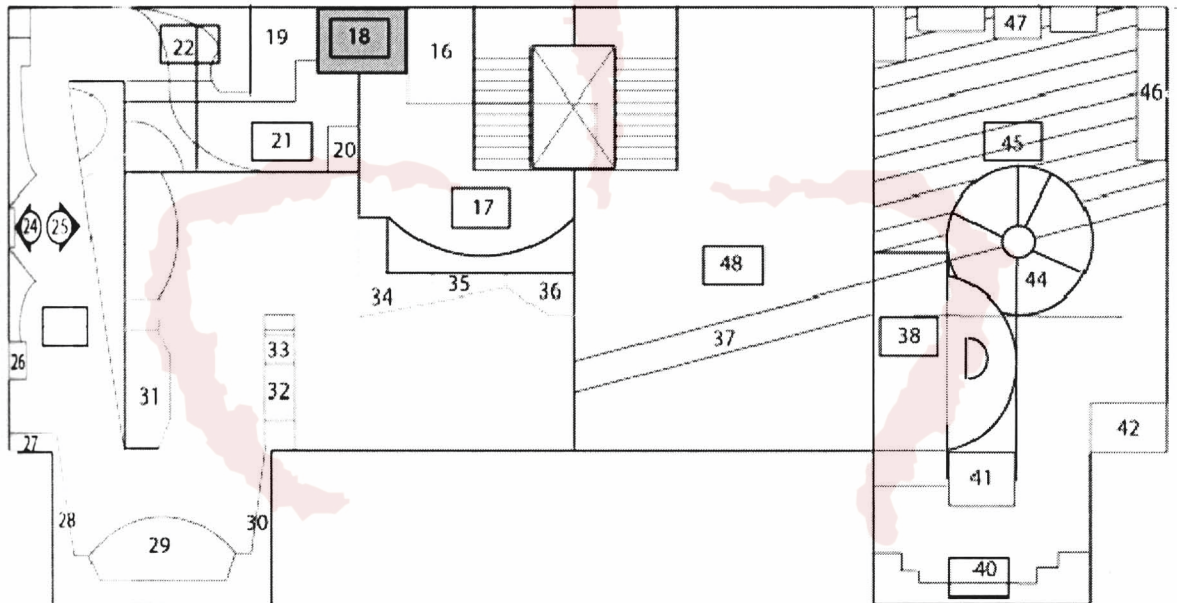
อาคารพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคามศูนย์รวมเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม ตั้งอยู่ภายในสวนสาธารณะหนองข่า ซึ่งจัดเป็นสถานที่สำหรับการออกกำลังกาย และจัดกิจกรรมกลางแจ้งของชาวเมืองมหาสารคามบริเวณด้านหน้าของอาคารพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคามฯ เป็นที่ตั้งของอนุสาวรีย์พระเจริญราชเดช(กวด ภาวภูตานนท์) เจ้าเมืองคนแรกของเมืองมหาสารคาม

อาคารพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ศูนย์รวมเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านจังหวัดมหาสารคามเป็นอาคาร 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการถาวรบางส่วนพื้นที่ส่วนที่เหลือใช้เป็นคลังพิพิธภัณฑ์ ห้องสำนักงาน และศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ชั้นบนเป็นพื้นที่การจัดแสดงนิทรรศการถาวรและนิทรรศการชั่วคราว

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

แผนผังการจัดแสดงชั้นที่ 1 พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม

แผนผังจัดแสดงชั้นที่ 2 พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

หมายเลข 1 แผนที่จังหวัดมหาสารคาม

หมายเลข 2 ภาพถ่ายทางอากาศแสดงความ

เปลี่ยนแปลงทางกายภาพ 3 ช่วงเวลา

หมายเลข 3 สถานที่สำคัญในพัฒนาการเมือง

มหาสารคาม

หมายเลข 4 โบราณสถานในวิถีชีวิตชาวเมือง

มหาสารคาม

หมายเลข 5 พุทธศาสนากับวิถีชีวิตชาวเมือง

มหาสารคาม

หมายเลข 6 ห้วยคเคาง : สายน้ำที่หล่อเลี้ยงชีวิต
ชาวเมืองมหาสารคาม

หมายเลข 7 การทำนา : อาชีพหลักของชาวเมือง
มหาสารคาม

หมายเลข 8 คลังพิพิธภัณฑ

หมายเลข 9 ศาลปู่ตา

หมายเลข 10 ฝั่ปูตาของชาวเมืองมหาสารคาม

หมายเลข 11 ถ.สุขกวี : ร้านจำหน่ายเครื่องใช้ใน
ชีวิตชาวเมืองมหาสารคาม

หมายเลข 12 ตั้งฆกันท์ : เครื่องบูชาในพุทธศาสนา

หมายเลข 13 ศรีอรุณ : ร้านถ่ายภาพแห่งแรกใน
จังหวัดมหาสารคาม

หมายเลข 14 เครื่องมือในการถ่ายภาพของร้าน
ศรีอรุณ

หมายเลข 15 วัดในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม

หมายเลข 16 พุทธ พรหมณ์ ฝั่ : ความกลมกลืนใน
วิถีชีวิต

หมายเลข 17 พระธาตุนาคูน : ศูนย์รวมจิตใจของ
ชาวเมืองมหาสารคาม

หมายเลข 18 พัฒนาการอาคารพักอาศัยของ
ชาวเมืองมหาสารคาม

หมายเลข 19 การทำนา : อาชีพหลักของชาวเมือง
มหาสารคาม

หมายเลข 20 แบบจำลองการทำนา

หมายเลข 21 ประเพณีสิบสองเดือน

หมายเลข 22 เครื่องมือในการทำข้าวเม่า

หมายเลข 23 แบบจำลองการเลือกพื้นที่ตั้งเมือง

หมายเลข 24 แบบจำลองเอกสารโบราณ แสดงการ
ตั้งเมืองมหาสารคาม

หมายเลข 25 โฮงเจ้าเมืองในยุคแรก

หมายเลข 26 แบบจำลองศาลหลักเมือง

หมายเลข 27 สายตระกูลชาวเมืองมหาสารคาม

หมายเลข 28 เจ้าเมืองและผู้ว่าราชการจังหวัด

หมายเลข 29 ศาสตราวุธของเจ้าเมือง

หมายเลข 30 ตู้จัดแสดงผ้า เครื่องแต่งกาย และ
เครื่องประดับของเจ้าเมือง

หมายเลข 31 แบบจำลองอาคารที่พักอาศัยของ
ชาวเมืองมหาสารคาม

หมายเลข 32 เส้นทางเดินทางของคนจีนสู่เมือง
มหาสารคาม

หมายเลข 33 แบบจำลองการตั้งถิ่นฐานของ
ชาวเมืองมหาสารคาม

หมายเลข 34 เมืองมหาสารคามกับกรุงเทพมหานคร

หมายเลข 35 ดักลิลาคร

หมายเลข 36 แบบจำลองชุมชนในเมือง
มหาสารคามในปัจจุบัน

หมายเลข 37 แบบจำลองถนนนครสวรรค์

หมายเลข 38 บุญเบิกฟ้า

หมายเลข 39 ดำนันทบุญเบิกฟ้า

หมายเลข 40 คราสัญลักษณ์เทศบาลเมือง
มหาสารคาม

หมายเลข 41 แสดงโครงสร้างการบริหารงานของ
เทศบาลเมืองมหาสารคาม

หมายเลข 42 โต๊ะทำงานของนายกเทศมนตรี
เทศบาลเมืองมหาสารคาม

หมายเลข 43 ภาพถ่ายนายกเทศมนตรี เทศบาลเมือง
มหาสารคาม

หมายเลข 44 เทศบาลเมืองมหาสารคามกับการ
พัฒนาท้องถิ่น

หมายเลข 45 บทสรุป ณ ที่แห่งนี้มหาสารคาม

หมายเลข 46 ตู้เก็บประวัติครอบครัว

หมายเลข 47 จะทำอะไรเพื่อลูกหลานชาวเมือง
มหาสารคาม

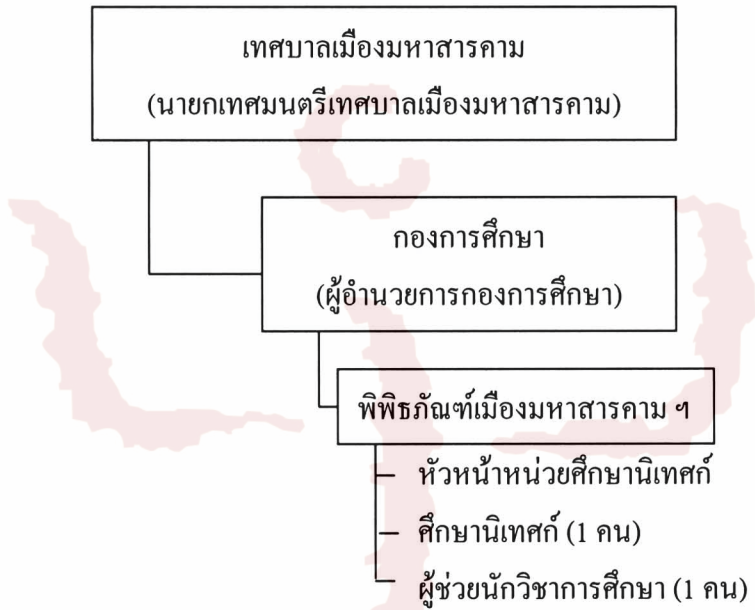
หมายเลข 48 ห้องจัดแสดงนิทรรศการชั่วคราว

หมายเลข 49 สำนักงาน/ห้องประชุม

หมายเลข 50 ห้องแสดงและจำหน่ายสินค้า OTOP

อำนาจการบริหารจัดการ

พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคามศูนย์รวมเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม เป็นหน่วยงานในสังกัด กองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม มีโครงสร้างการบริหาร ดังนี้

อัตรากำลัง

พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคามศูนย์รวมเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม มีบุคลากรปฏิบัติงาน 2 คน คือ

- 1.ศึกษานิเทศก์ 1 คน (รับผิดชอบงานพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ)
- 2.ผู้ช่วยนักวิชาการการศึกษา 1 คน (นายเรศวร เปรินทร์)

แหล่งทุน

งบประมาณทั้งหมดในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ จำแนกเป็น

- 1.งบประมาณสนับสนุนจากกองทุนกระจายการผลิตและการจ้างงานไปสู่ส่วนภูมิภาค สำหรับการก่อสร้างอาคารจำนวน 8,434,000 บาท
- 2.งบประมาณประจำปีงบประมาณพ.ศ.2546ของเทศบาลเมืองมหาสารคามสำหรับการศึกษาเนื้อหา ออกแบบ และจัดแสดงนิทรรศการภายในจำนวน 2,000,000 บาท
- 3.งบประมาณของเทศบาลเมืองมหาสารคามสำหรับค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการดำเนินงานรายปี (ไม่รวมค่าจ้าง) เช่น ค่าวัสดุใช้สอย ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงนิทรรศการ เป็นต้น ปีละ 50,000 บาท

ประเภทของวัตถุสะสม

พิพิธภัณฑสถานเมืองมหาสารคาม ฯ เป็นพิพิธภัณฑสถานที่เน้นการจัดแสดงเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คนเป็นหลัก ดังนั้น วัตถุสะสมจึงเป็นวัตถุซึ่งจัดแสดงประกอบอยู่ในนิทรรศการเป็นหลัก โดยอาจจำแนกประเภทวัตถุสะสมออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1.เครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินชีวิต เช่น เครื่องมือทำนา เครื่องมือจับปลา เป็นต้น
- 2.อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ของเจ้าเมืองมหาสารคาม
- 3.อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ของเทศบาลเมืองมหาสารคาม

3.เป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กร

ภายหลังจากพิธีเปิดพิพิธภัณฑสถานเมืองมหาสารคาม ฯ อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2547 พพิธภัณฑสถานเมืองมหาสารคาม ฯ ได้เปิดให้บริการแก่ผู้สนใจเยี่ยมชมในวันและเวลาราชการ นอกจากนั้นยังได้มีการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ดังนี้

1.ความร่วมมือกับโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคามในการนำนักเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาหมุนเวียนเข้ามาเรียนรู้วิถีชีวิตชาวเมืองมหาสารคามและส่งเสริมให้ครูนำเรื่องราวที่มีอยู่ในพิพิธภัณฑสถาน ฯ ไปสร้างเป็นหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยกำหนดให้มีกิจกรรมดังกล่าวเดือนละ 2 ครั้ง แต่แต่ละครั้งจะมีนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมครั้งละประมาณ 50 คน

2.ให้บริการบริการสำหรับการเยี่ยมชมเป็นหมู่คณะ เช่น กลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษาจากสถาบันต่าง ๆ ในจังหวัดมหาสารคาม และหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรต่าง ๆ รวมทั้งเป็นสถานที่ต้อนรับแขกของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดมหาสารคามที่ให้ความสนใจเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถานเมืองมหาสารคาม ฯ เดือนละประมาณ 2 ครั้ง

3.เป็นสถานที่สำหรับการศึกษาดูงานด้านการจัดการพิพิธภัณฑสถาน ฯ สำหรับนิสิต นักศึกษา ทั้งจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ปีละประมาณ 10 ครั้ง

4.สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมของเทศบาลเมืองมหาสารคาม เช่น พิธีบวงสรวงพระเจริญราชเดช(กวด ภาวภูตานนท์) ประเพณีบุญเบิกฟ้า และประเพณีอื่น ๆ ที่จัดขึ้นโดยเทศบาลเมืองมหาสารคาม ทั้งด้านการใช้สถานที่ การจัดนิทรรศการชั่วคราว การสนับสนุนข้อมูล เป็นต้น

5.การศึกษาข้อมูลวิถีชีวิตของชาวเมืองมหาสารคามเพิ่มเติมเพื่อเตรียมการสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑสถานเมืองมหาสารคาม ฯ

พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ได้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานในระยะต่อไป ดังนี้
เป้าหมายเชิงปริมาณ

1.การจัดกิจกรรมเพื่อดึงดูดความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย

1.1กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ซึ่งมีจำนวนนักเรียนทั้งหมดประมาณ 7,000 คน โดยกองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม ซึ่งรับผิดชอบทั้ง พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ และโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ได้จัดให้มีกิจกรรมทัศนศึกษาและเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ รวมทั้งสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้นำข้อมูลที่มีอยู่ภายในพิพิธภัณฑ์ไปจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยมีเป้าหมายการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนปีละ 2,500 คน

1.2กลุ่มเป้าหมายรอง คือ นักเรียน นิสิต นักศึกษาที่เรียนในสถานศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีจำนวนทั้งหมดประมาณ 50,000 คน โดยจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์และความร่วมมือกับครูผู้สอนในสถานศึกษาต่าง ๆ ในการนำนักเรียนเข้าเยี่ยมชม โดยมีเป้าหมายการเข้าร่วมกิจกรรมปีละ 5,000 คน

1.3กลุ่มเป้าหมายทั่วไป ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม นักท่องเที่ยว และผู้ที่สนใจ โดยการประชาสัมพันธ์ศูนย์จำหน่ายสินค้าพื้นเมืองเพื่อดึงดูดให้ผู้คนเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ รวมถึงการจัดกิจกรรมประจำปีในบริเวณสวนสาธารณะหนองข่า เช่น พิธีบวงสรวงพระเจริณราชเดช งานประเพณี กิจกรรมรื่นเริงในงานประเพณีต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายผู้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ปีละ 2,000 คน

2.การปรับปรุงนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ โดยเน้นการเพิ่มเติมข้อมูลและปรับปรุงรูปแบบการจัดแสดงนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ให้มีความน่าสนใจมากขึ้นทั้งด้านการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ มาช่วยในการอธิบายเนื้อหาในนิทรรศการถาวร โดยมีเป้าหมายการปรับปรุงนิทรรศการถาวรปีละ 1 เรื่อง รวมทั้งการจัดนิทรรศการชั่วคราวในประเด็นต่าง ๆ ปีละ 2 เรื่อง

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

การส่งเสริมให้ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคามได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดแสดงนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์มากยิ่งขึ้น โดยในนิทรรศการถาวรได้มีการจัดสรรพื้นที่หลายส่วนสำหรับการจัดแสดงเนื้อหาเพิ่มเติม เช่น การเปรียบเทียบภาพพัฒนาการของเมืองในยุคต่าง ๆ การจัดทำแผนประวัติครอบครัว การอธิบายข้อมูลเพิ่มเติมโดยคนในท้องถิ่น เป็นต้น

4. จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร

จุดแข็ง

- ด้านการบริหารจัดการ

พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ เป็นหน่วยงานในสังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม ซึ่งเป็นผู้ดูแลการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ดังนั้น พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ จึงสามารถสร้างความร่วมมือในการจัดกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมายหลัก (นักเรียนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม) และประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคามได้อย่างสะดวก

- ด้านบุคลากร

มหาวิทยาลัยมหาสารคามและมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเป็นสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีบุคลากรที่มีความรู้ในการสนับสนุนการดำเนินงานแก่พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ

- ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคามและอยู่ติดกับถนนสายหลักมีรถโดยสารผ่านหลายสาย ดังนั้นการเดินทางไปยังพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ จึงมีความสะดวกรวมทั้งภายในสวนสาธารณะหนองข่าซึ่งเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ ยังมีพื้นที่เป็นสวนสาธารณะและอนุสาวรีย์พระเจริญราชเดช(กวด) ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมในการดึงดูดผู้คนเข้าสู่พิพิธภัณฑ์

- ด้านอื่น ๆ

พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ เป็นพิพิธภัณฑ์เมืองแห่งหนึ่งที่มีการจัดแสดงแบบเน้นเรื่องราวซึ่งอาจเป็นแบบอย่างสำหรับหน่วยงานองค์กรอื่นๆ ที่ต้องการจัดแสดงนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์แบบเน้นเรื่องราว

จุดอ่อน

- ด้านการบริหารจัดการ

พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ เป็นโครงสร้างส่วนย่อยในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ดังนั้น การสนับสนุนทั้งในด้านบุคลากรและงบประมาณจึงมีจำนวนน้อย

- ด้านบุคลากร

พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ มีเจ้าหน้าที่ประจำเพียง 1 คน ซึ่งต้องทำหน้าที่ทุกอย่าง ดังนั้นจึงมีข้อจำกัดในการดำเนินงาน

- ด้านงบประมาณ

พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคามฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณการดำเนินงานรายปี (ไม่รวมค่าจ้าง) เช่น ค่าวัสดุใช้สอย ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงนิทรรศการ เป็นต้น ปีละ 50,000 บาท ซึ่งไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

- ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ ไม่มีป้ายชี้ทางเพื่อดึงความสนใจของผู้คนเข้าสู่พิพิธภัณฑ์

5. ความพร้อมด้านฐานข้อมูล และการพัฒนาฐานข้อมูล

ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ มีข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเนื้อหาเมืองมหาสารคาม ที่คณะกรรมการฝ่ายวิชาการได้จัดทำไว้ซึ่งเป็นรายงานการศึกษาวิถีชีวิตชาวเทศบาลเมืองมหาสารคามอย่างละเอียด เป็นฐานข้อมูลความรู้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงพัฒนานิทรรศการถาวร การจัดนิทรรศการชั่วคราว รวมถึงการผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเมืองมหาสารคาม

6. สิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือ (ยกเว้นงบประมาณ)

ความช่วยเหลือที่สำคัญที่จะมีส่วนในการพัฒนาการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ คือ

- 1.ความร่วมมือในการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการจัดแสดงนิทรรศการถาวร การจัดแสดงนิทรรศการถาวร และการผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่
- 2.การพัฒนาความรู้ในการจัดการพิพิธภัณฑ์สำหรับบุคลากรที่รับผิดชอบ
- 3.การประชาสัมพันธ์

7. เวลาที่ให้บริการและจำนวนเฉลี่ยผู้ใช้บริการ (รายวัน รายเดือน และรายปี)

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

เวลาที่ให้บริการ

ให้บริการในวันและเวลาราชการ คือ วันจันทร์ – ศุกร์
(หยุดในวันหยุดนักขัตฤกษ์) เวลา 08:30 – 16:30น.

8. ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ คือ

- 1.ความต่อเนื่องในการดำเนินงานของผู้บริหาร (นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองมหาสารคาม) เนื่องจาก นายกเทศมนตรีแต่ละคนจะมีจุดเน้นในการดำเนินงานแตกต่างกัน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงจึงมีความไม่ต่อเนื่องในการพัฒนา
- 2.บุคลากรที่มีจำนวนจำกัด (1 คน) ทำให้ไม่สามารถพัฒนางานให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

9. ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชน

ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชนของพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ คือ

- 1.แนวทางการจัดแสดงนิทรรศการแบบเน้นเรื่องราว จะเป็นแบบอย่างสำหรับหน่วยงาน องค์กร ที่ต้องการนำจัดแสดงนิทรรศการในรูปแบบดังกล่าว
- 2.นิทรรศการบางส่วนเปิดพื้นที่ให้ประชาชนทั่วไปเข้ามาเป็นเนื้อหาในการจัดแสดง เช่น การจัดทำแฟ้มประวัติครอบครัว การอธิบายเนื้อหาในนิทรรศการ เป็นส่วนหนึ่งในการให้ความสำคัญ และคุณค่าของคนในท้องถิ่น

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ภาพอาคารสถานที่และการจัดแสดง

หมายเลข1 ภาพ 8.1 พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม

หมายเลข2 ภาพ 8.2 อานุสาวรีย์พระเจริญราชเดช
(กวัด ภาณุตานนท์)

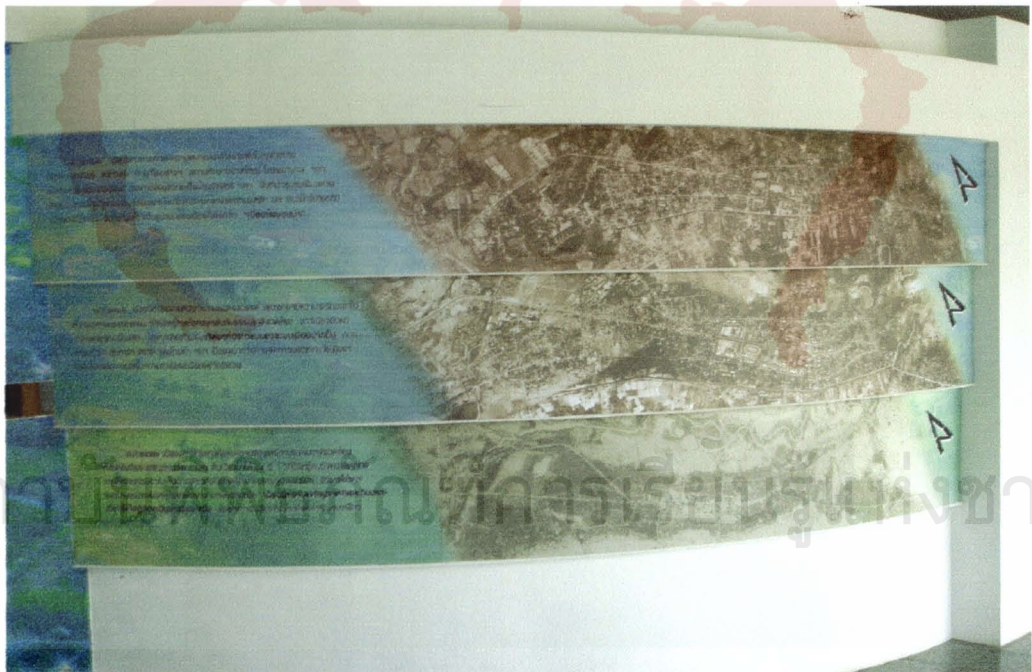
หมายเลข3 ภาพ 8.3 สวนสาธารณะ

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ภาพการจัดแสดงภายใน

หมายเลข1 ภาพ8.4 แผนที่จังหวัดมหาสารคาม

หมายเลข2 ภาพ8.5 ภาพถ่ายทางอากาศแสดงการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ 3 ช่วงเวลา

หมายเลข3 ภาพ8.6 สถานที่สำคัญในพัฒนาการเมืองมหาสารคาม

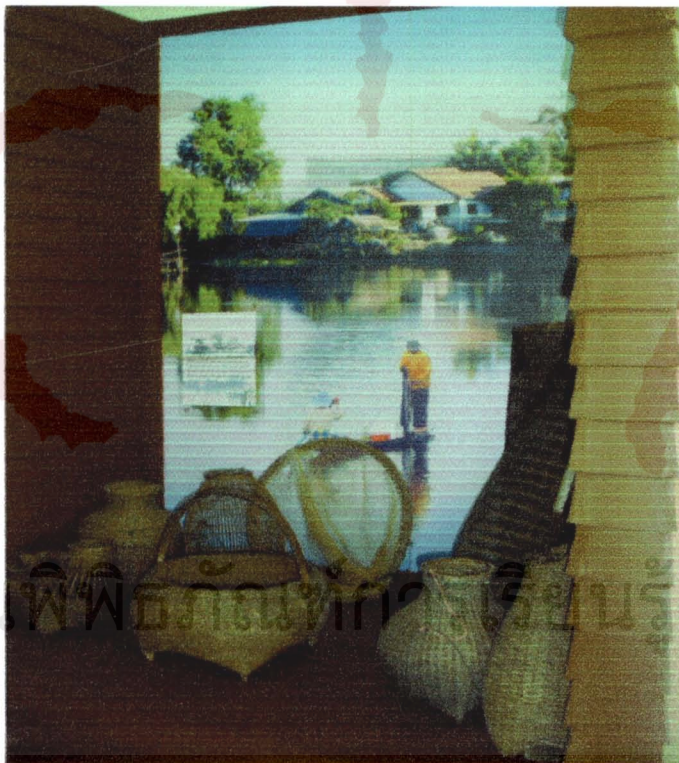

หมายเลข4 ภาพ8.7 โบราณสถานในวิถีชีวิตชาวเมืองมหาสารคาม

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

หมายเลข5 ภาพ8.8 พุทธศาสนากับวิถีชีวิตชาวเมืองมหาสารคาม

หมายเลข6 ภาพ8.9 ห้วยตะคาม : สายน้ำที่หล่อเลี้ยงชีวิตชาวเมืองมหาสารคาม

หมายเลข7 ภาพ8.10 การทำนา : อาชีพหลักของชาวนาเมืองมหาสารคาม

หมายเลข8 คลังพิพิธภัณฑ

หมายเลข9 ภาพ8.12 ศาลปู่ตา

หมายเลข10 ภาพที่8.13 ศิพุดาของชาวเมืองมหาสารคาม

หมายเลข11 ภาพ8.14 ถ.สุขกวี : ร้านจำหน่ายเครื่องใช้ในชีวิตชาวเมืองมหาสารคาม

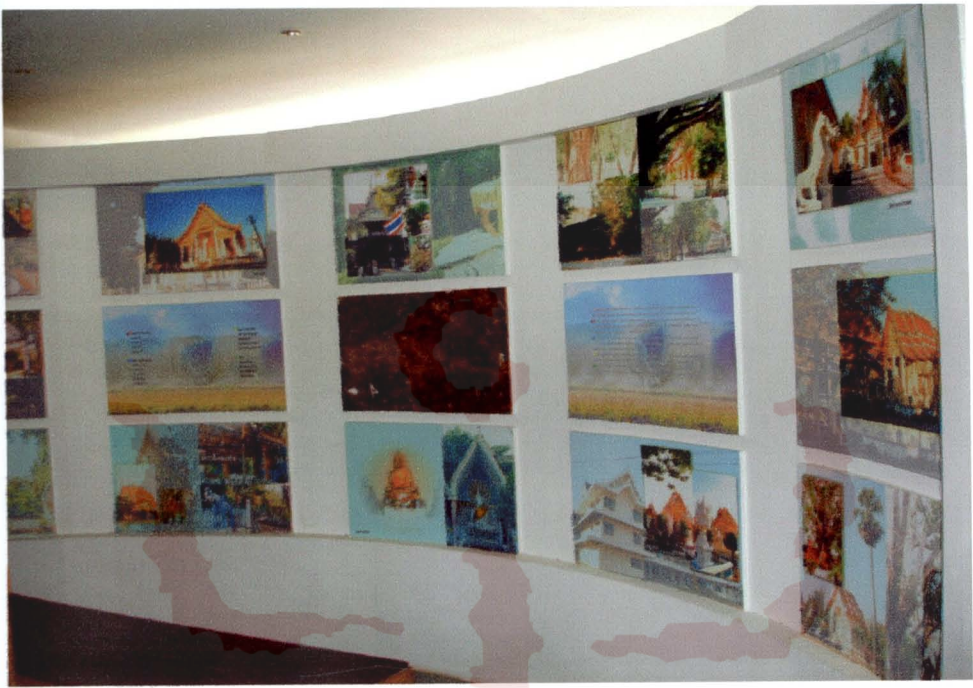
หมายเลข12 ภาพ8.15 ตั้งมณฑล : เครื่องบูชาในพุทธศาสนา

หมายเลข13 ภาพ8.16 ศรีอรุณ : ร้านถ่ายภาพแห่งแรกในจังหวัดมหาสารคาม

หมายเลข14 ภาพ8.17 เครื่องมือในการถ่ายภาพของร้านศรีอรุณ

หมายเลข15 ภาพ8.18 วัดในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม

หมายเลข16 ภาพ8.19 พุทธ พราหมณ์ ศี: ความกลมกลืนในวิถีชีวิต

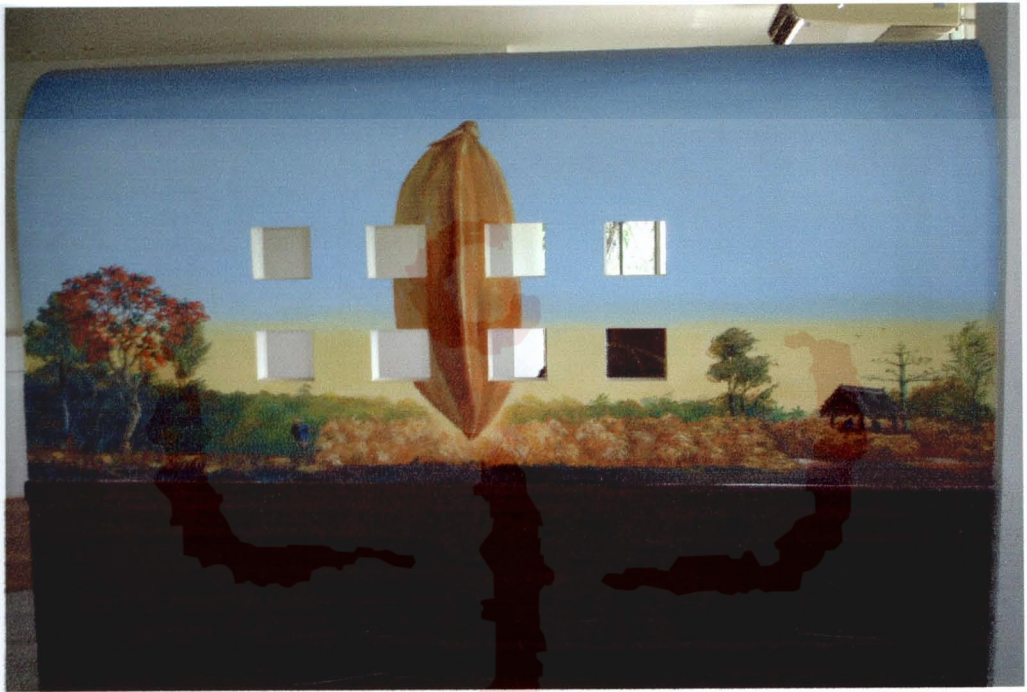

หมายเลข17 ภาพ8.20 พระรัตนาคูณ : ศูนย์รวมจิตใจของชาวเมืองมหาสารคาม

หมายเลข18 ภาพ8.21 พัฒนาการอาคารพักอาศัยของชาวเมืองมหาสารคาม

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

หมายเลข19 ภาพ8.22 การทำนา : อาชีพหลักของชาวเมืองมหาสารคาม

หมายเลข20 ภาพ 8.23 แบบจำลองการทำนา

หมายเลข21 ภาพ 8.24 ประเพณีสิบสองเดือน

หมายเลข22 ภาพ8.25 เครื่องมือในการทำข้าวเม่า

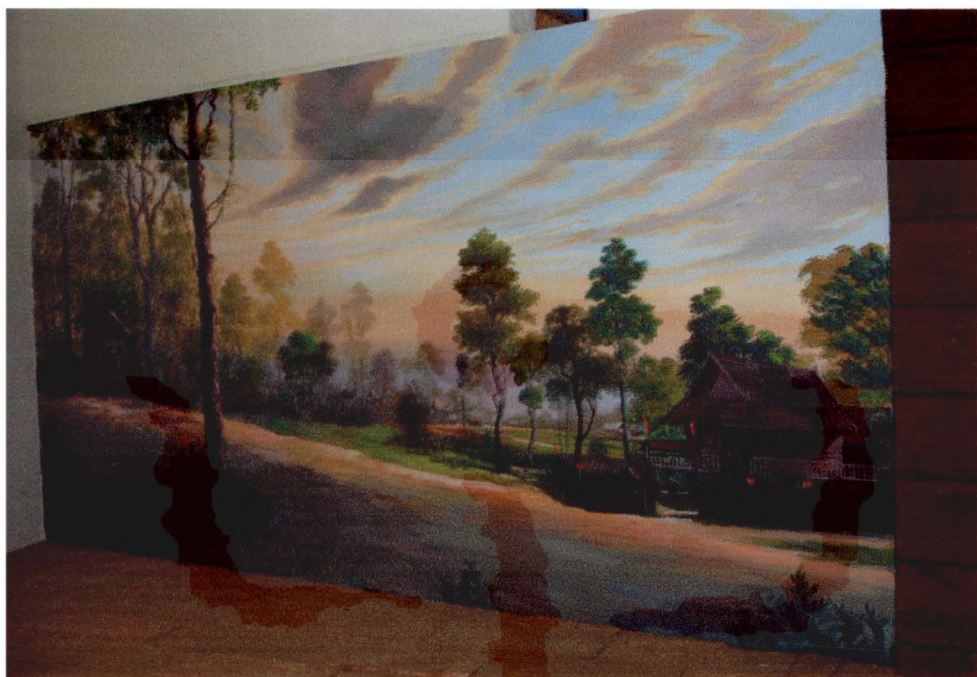
สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

หมายเลข23 ภาพ8.26 แบบจำลองการเลือกพื้นที่ตั้งเมือง

หมายเลข24 ภาพ8. 27 แบบจำลองเอกสารโบราณ แสดงการตั้งเมืองมหาสารคาม

หมายเลข 25 ภาพ 8.28 โสงเจ้าเมืองในชุดแรก

หมายเลข 26 ภาพ 8.29 แบบจำลองศาลหลักเมือง

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรือนแห่งชาติ

หมายเลข27 ภาพ8.30 สายตระกูลชาวเมืองมหาสารคาม

หมายเลข28 ภาพ 8.31 เจ้าเมืองและผู้ว่าราชการจังหวัด

หมายเลข29 ภาพ8.32 ศาสตราวุธของเจ้าเมือง

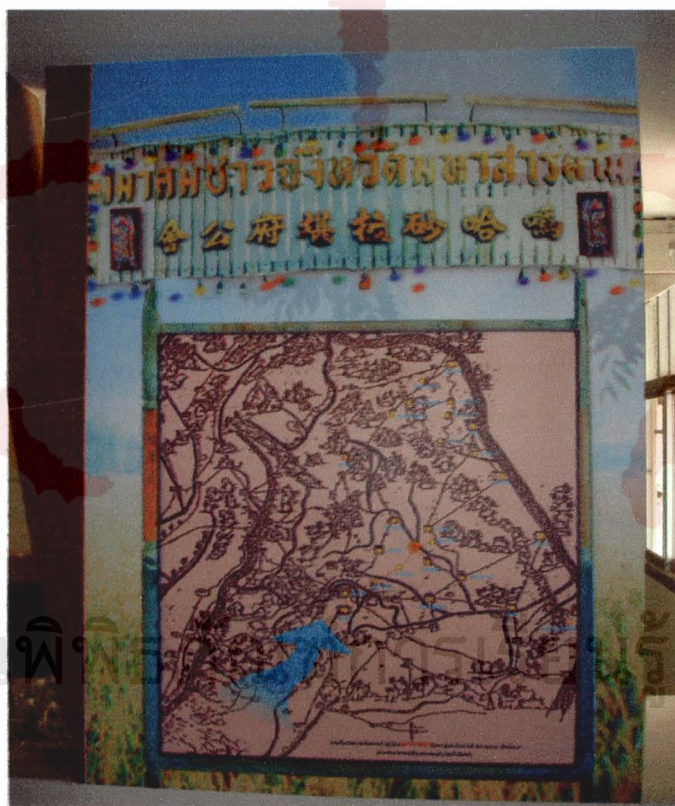

หมายเลข30 ภาพ8.33 ตู้จัดแสดงผ้า เครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับของเจ้าเมือง

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

หมายเลข31 ภาพ8.34 แบบจำลองอาคารที่พักอาศัยของชาวมืองมหาสารคาม

หมายเลข32 ภาพ8.35 เส้นทางการเดินทางของคนจีนสู่เมืองมหาสารคาม

หมายเลข33 ภาพ8.36 แบบจำลองการตั้งถิ่นฐานของชาวเมืองมหาสารคาม

หมายเลข34 ภาพ8.37 เมืองมหาสารคามกับกรุงเทพมหานคร

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

หมายเลข35 ภาพ8.38 ตักสิลานคร

หมายเลข36 ภาพ8.39 แบบจำลองชุมชนในเมืองมหาสารคามในปัจจุบัน

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

หมายเลข37 ภาพ8.40 แบบจำลองถนนนครสวรรค์

หมายเลข38 ภาพ8.41 อนุสาวรีย์

หมายเลข39 ภาพ8.42 คำนานบุญเบิกฟ้า

หมายเลข40 ภาพ8.43 ตราสัญลักษณ์เทศบาลเมืองมหาสารคาม

หมายเลข41 ภาพ8.44 แสดงโครงสร้างการบริหารงานของเทศบาลเมืองมหาสารคาม

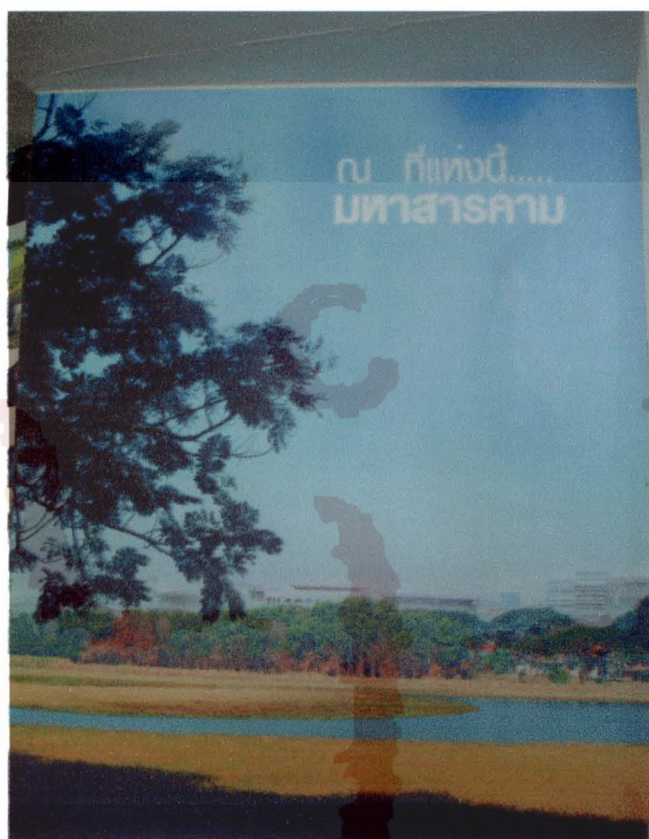
หมายเลข42 ภาพ8.45 โต๊ะทำงานของนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองมหาสารคาม

หมายเลข43 ภาพ8.46 ภาพถ่ายนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองมหาสารคาม

หมายเลข44 ภาพ8.47 เทศบาลเมืองมหาสารคามกับการพัฒนาท้องถิ่น

หมายเลข45 ภาพ8.48 บทสรุป ณ ที่แห่งนี้มหาสารคาม

หมายเลข46 ภาพ8.49 ตู้เก็บประวัติครอบครัว

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

หมายเลข47 ภาพ8.50 จะทำอะไรเพื่อลูกหลานชาวเมืองมหาสารคาม

หมายเลข48 ภาพ8.51 ห้องจัดแสดงนิทรรศการชั่วคราว

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

หมายเลข49 ภาพ8.52 สำนักงาน/ห้องประชุม

หมายเลข50 ภาพ8.53 ห้องแสดงและจำหน่ายสินค้า OTOP

พิพิธภัณฑการเรียนรู้ในเครือข่าย

9. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยชุมชนที่จัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วม

ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม

1. ประวัติความเป็นมา

ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยามตั้งอยู่ที่บ้านปากยาม ตำบลสามผง จังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในบริเวณปากแม่น้ำยามไหลมาบรรจบกับแม่น้ำสงคราม ที่ตั้งของหมู่บ้านมีลักษณะเป็น โนนทามหรือดอนทาม ในฤดูน้ำหลากพื้นที่โดยรอบหมู่บ้านจะถูกน้ำท่วมจนทำให้หมู่บ้านมีสภาพคล้ายเกาะกลางแม่น้ำ ดังนั้น ชาวบ้านปากยามจึงไม่สามารถทำนาในฤดูทำนาได้เหมือนกับหมู่บ้านอื่น ๆ ดังนั้น วิถีชีวิตของชาวบ้านปากยามจึงต้องพึ่งพาแม่น้ำสงครามและแม่น้ำยามและพื้นที่ป่าบุงป่าทามเป็นแหล่งทำมาหากิน

อาชีพหลักของชาวบ้านปากยามนับแต่อดีต คือ “การประมง” ในบริเวณแม่น้ำสงคราม แม่น้ำยาม และแหล่งน้ำธรรมชาติที่อยู่ใกล้เคียงกับหมู่บ้าน เช่น หนองเหือ หนองใต้ หนองแอก ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่สามารถทำการประมงได้ตลอดทั้งปี จนชาวบ้านปากยามได้รับการยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นหมู่บ้านที่มีชื่อเสียงในการทำประมง ประมาณเกือบสิบปีที่ผ่านมาชาวบ้านปากยามสามารถทำรายได้จากการประมงในช่วงฤดูน้ำลด (เดือนตุลาคม – พฤศจิกายน) ถึงครอบครัวละ 100,000 – 200,000 บาทต่อฤดูกาล แต่ปัจจุบันรายได้จากการทำประมงอาจลดลงเหลือแค่ฤดูกาลละ 30,000 – 50,000 บาทต่อครอบครัว แต่ถึงอย่างไร ชาวบ้านปากยามก็ยังยึดอาชีพการประมงเป็นอาชีพหลัก นอกจากการทำประมงแล้ว ชาวบ้านปากยามยังมีชื่อเสียงในการทำ “ปลาแดก (ปลาร้า)” ทั้งในด้านรสชาติและความนิยมอย่างแพร่หลาย ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า เอกลักษณ์ของชาวบ้านปากยามที่ผู้คนรู้จักกันดี คือ การประมง และปลาแดก

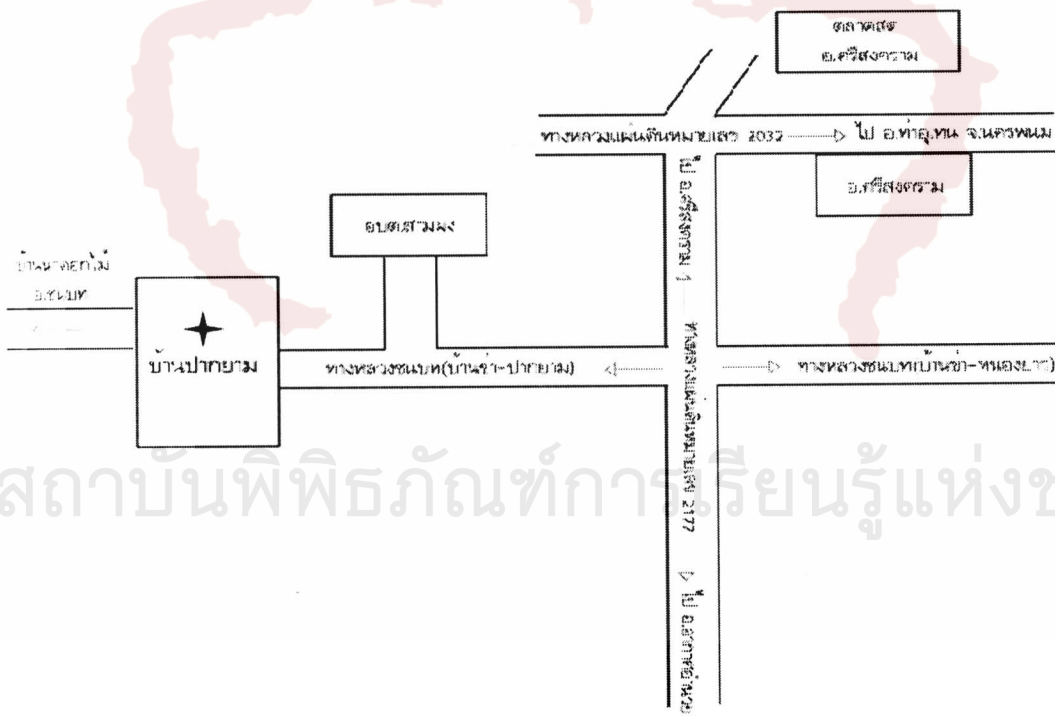
ในช่วงเวลาประมาณสิบกว่าปีที่ผ่านมา บ้านปากยามก็ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาประเทศตามกระแสหลัก วิถีชีวิตของชาวบ้านปากยามเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ป่าบุงป่าทามที่เคยเป็นแหล่งทรัพยากรให้ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์และแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำก็ถูกทำลายอย่างรวดเร็วมีการจัดสรรที่ดินในป่าบุงทามซึ่งเป็นที่สาธารณะให้ชาวบ้านเข้าครอบครองใช้ประโยชน์ ชาวบ้านเริ่มใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่แทนเครื่องมือแบบพื้นบ้านเพื่อเพิ่มผลผลิตในการประมงการค้าขายปลาและปลาแดกก็กลายเป็นการทำธุรกิจอย่างเต็มรูปแบบผลผลิตที่ได้จากการประมงเริ่มลดลงมีการอพยพโยกย้ายไปทำงานต่างถิ่นมากยิ่งขึ้น ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกดังกล่าว ได้ส่งผลทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของชาวบ้านปากยาม โดยเฉพาะเจตคติและความสำนึกของเยาวชนที่มีต่อคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่น

ดังนั้นชาวบ้านปากยวม โดยการนำของคณะกรรมการหมู่บ้านและกลุ่มนักวิจัยไทบ้านที่ได้เข้าร่วมทำงานวิจัยไทบ้าน เรื่อง “นิเวศวิทยาและประวัติศาสตร์ป่าบุ่งป่าทามลุ่มแม่น้ำสงครามตอนล่าง” ในช่วงปี พ.ศ.2546 -2548 ซึ่งสนับสนุนการดำเนินงานโดยโครงการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทางความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนในพื้นที่ชุ่มน้ำลุ่มแม่น้ำโขง พื้นที่ลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง” และมี นายสุริยา โคตะมี นักวิจัยไทบ้านปากยวมเป็นผู้นำ ได้ร่วมกันก่อตั้ง “ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยวม”ขึ้นในช่วงปลายปี พ.ศ. 2548 โดยมีเป้าหมายเพื่อถ่ายทอดความรู้ที่ได้จากการวิจัยไทบ้านสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษบ้านปากยวม โดยมีแนวทางดำเนินงานโดยใช้เยาวชนในหมู่บ้านปากยวมเป็นแกนนำในการสืบค้นเรื่องราวจากผู้รู้ในชุมชนและนำเสนอเรื่องราวเหล่านั้น โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น เป็นคำอธิบาย การนำเสนอเครื่องมือเครื่องใช้ของชาวบ้านที่มีอยู่ในชุมชน การจัดทำสื่อประเภทต่าง ๆ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันก็เริ่มที่จะวางแผนเพื่อจัดทำงบประมาณในการก่อสร้างศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยวมในโอกาสต่อไป

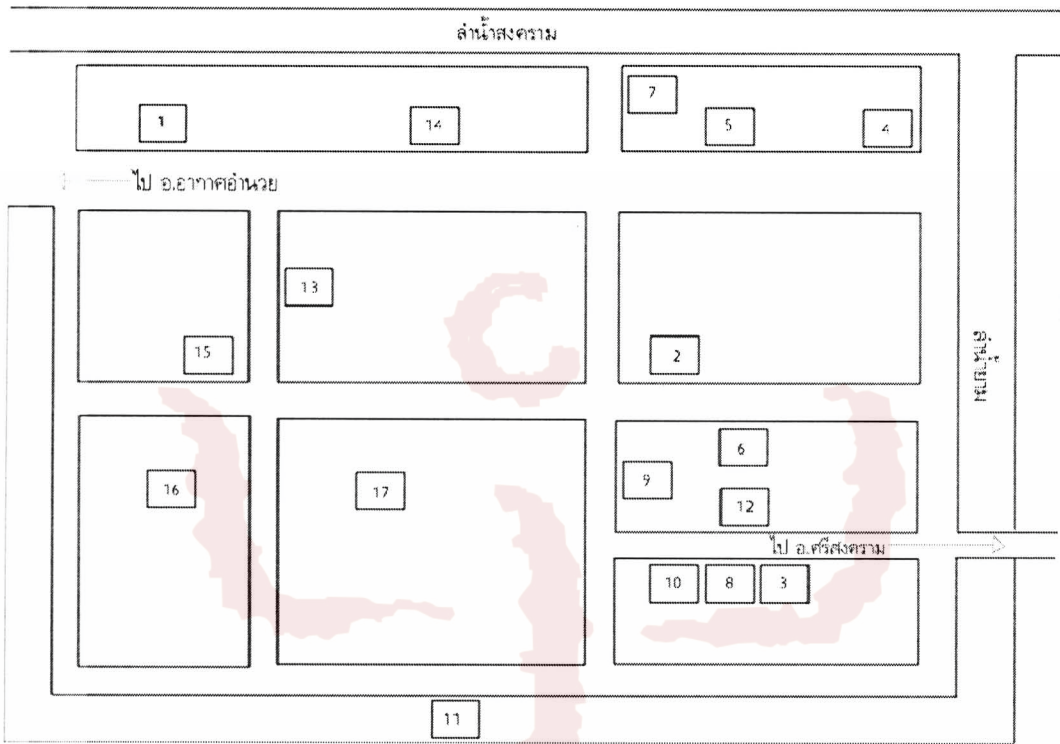
2. สถานภาพและศักยภาพขององค์กร

สถานที่ตั้ง

ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยวม ตั้งอยู่ที่บ้านปากยวม ตำบลสามผง จังหวัดนครพนม (บริเวณปากแม่น้ำยามไหลมาบรรจบกับแม่น้ำสงคราม)

ที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยวม

แผนผังพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงกลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากขาม

ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงกลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากขามยังไม่มีอาคารซึ่งเป็นที่ตั้งของศูนย์ ปัจจุบันเป็นการจัดแสดงโดยใช้บ้านที่อยู่อาศัยของชาวบ้านและสถานที่สำคัญในหมู่บ้านเป็นสื่อจัดแสดง โดยสถานที่แต่ละแห่งจะนำเสนอเรื่องราวแต่ละเรื่อง ที่กลุ่มเยาวชนได้เข้าไปสืบค้นเรื่องราว ผู้รู้ เครื่องมือ เครื่องใช้ในบ้าน และสถานที่สำคัญในหมู่บ้านจะเป็นนิทรรศการที่มีชีวิตสำหรับผู้เยี่ยมชม โดยในระยะแรกได้กำหนดให้มีการนำเสนอเรื่องราวจำนวน 15 แห่ง คือ

1. บ้านนายหนูมาน บงบุตร	บ้านเลขที่ 58 เฒ่าจ้ำ
2. บ้านนางนี มณีปกรณ์	บ้านเลขที่ 105 คนทรงหลวงพ่พระขาว
3. บ้านนางเสงี่ยม วงค์กัน	บ้านเลขที่ 130 คนทรงหลวงพ่พระแดง
4. บ้านนางสาคร มงคลงาม	บ้านเลขที่ 26 แม่ค้าปลาร้านายฮ้อยเรือกระแซง
5. บ้านนางอำนวย พิพัฒน์สุข	บ้านเลขที่ 28 ค้าขายปลา
6. บ้านนายสินสมุทร พักตร์พรหม	บ้านเลขที่ 63/4 พรานปลา
7. บ้านนายเสา ศรีราชา	บ้านเลขที่ 123 พ่อค้าถ่าน
8. บ้านนางจรัสศรี นอพิมาย	บ้านเลขที่ 137 เหล้าต้ม
9. บ้านนายวรรณดี อุดทุมธิตาร	บ้านเลขที่ 112 ช่างเรือ (ทำเรือและซ่อมเรือ)
10. บ้านนายบรรลึง พงษ์สุข	บ้านเลขที่ 127 หมอยาพื้นบ้าน

11. บ้านนางต้น คงสุข

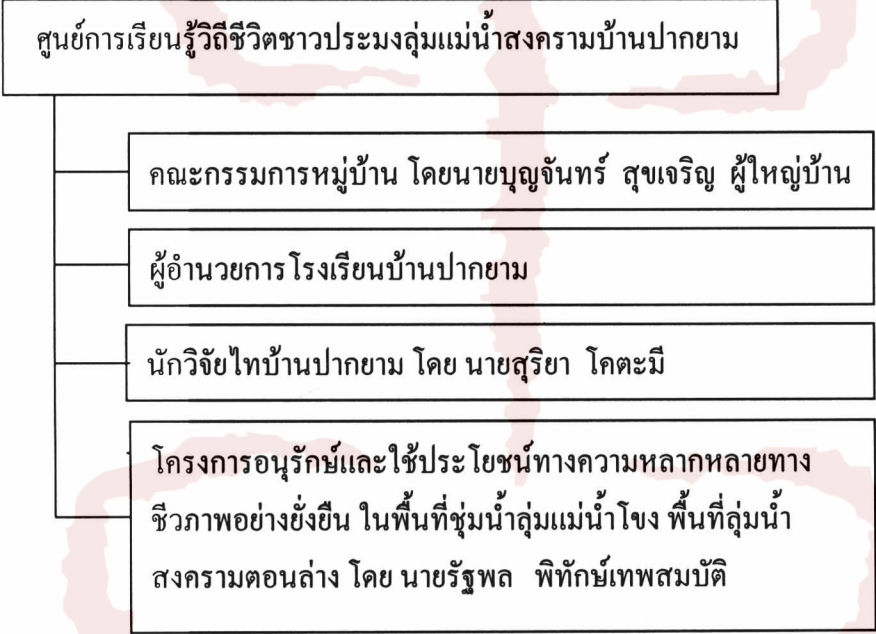
บ้านเลขที่ 45/1 ช่างไหดินเผา (ไผ่ปลาแดก)
12. วังปลาบ้านปากยาม

สถานที่อนุรักษ์พันธุ์ปลา
13. โรงน้ำปลาหนุมาน

การทำน้ำปลา
14. ศาลหลักบ้าน
15. ศาลหลวงพ่อพระขาว

อำนาจการบริหารจัดการ

ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงกลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยามมีการบริหารจัดการ โดยความร่วมมือระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

อัตรากำลัง

ผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงกลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม คือ

1. นายสุริยา โคตะ ตัวแทนนักวิจัยไทบ้านปากยาม
2. นายโสภณ นฤชัยกุลส เจ้าของพื้นที่โครงการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทางความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนในพื้นที่ชุ่มน้ำ ลุ่มแม่น้ำโขง พื้นที่ลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง

แหล่งทุน

งบประมาณในการดำเนินงานในช่วงเริ่มต้นของศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงกลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยามได้จากโครงการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทางความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนในพื้นที่ชุ่มน้ำลุ่มแม่น้ำโขงพื้นที่ลุ่มน้ำสงครามตอนล่างโดยใช้งบประมาณจากงานวิจัยไทบ้านเรื่อง

“นิเวศวิทยาและประวัติศาสตร์ป่าบุ่งป่าทามลุ่มแม่น้ำสงครามตอนล่าง” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องอยู่ในการดำเนินโครงการไม่สามารถระบุจำนวนงบประมาณได้ ปัจจุบันกำลังจัดทำงบประมาณเพื่อนำมาใช้ในการจัดแสดงและก่อสร้างที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม

ประเภทของวัตถุสะสม

ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในหมู่บ้านเป็นสื่อในการจัดแสดง ดังนั้น จึงไม่ได้มีการสะสมวัตถุประเภทต่าง ๆ แต่อาจจำแนกทรัพยากรในหมู่บ้านที่ใช้เป็นสื่อในการจัดแสดงออกได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

1. ทรัพยากรบุคคลที่เป็นผู้รู้
2. เครื่องมือเครื่องใช้ในวิถีชีวิตของชาวบ้านปากยาม
3. สถานที่สำคัญในบ้านปากยาม
4. องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยไทบ้าน เรื่อง “นิเวศวิทยาและประวัติศาสตร์ป่าบุ่งป่าทามลุ่มแม่น้ำสงครามตอนล่าง”

3. เป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กร

การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยามเริ่มต้นในช่วงปลายปีพ.ศ.2548 โดยในระยะแรกเป็นการให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือร่วมกันระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีแกนนำคือกลุ่มนักวิจัยไทบ้านชาวบ้านปากยาม และเจ้าหน้าที่โครงการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทางความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนในพื้นที่ชุ่มน้ำลุ่มแม่น้ำโขงพื้นที่ลุ่มน้ำสงครามตอนล่างซึ่งเป็นผู้สนับสนุนงานวิจัยไทบ้าน กิจกรรมระยะแรกจึงเน้นไปที่การระดมความคิดและความร่วมมือเพื่อวางแผนการดำเนินงานเมื่อมีคณะกรรมการดำเนินงานเป็นรูปร่างแล้วจึงได้ร่วมกันวางแผนในการดำเนินงาน และจัดกิจกรรมการสืบค้นเรื่องราววิถีชีวิตของชาวบ้านปากยามของกลุ่มเยาวชน ในขณะเดียวกันคณะกรรมการดำเนินการก็พยายามแสวงหาเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เพื่อมาสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณดำเนินการและการสนับสนุนองค์ความรู้ในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ

คณะกรรมการดำเนินงานได้กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานในระยะต่อไป ดังนี้
เป้าหมายเชิงปริมาณ

1. การก่อสร้างอาคารศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม เพื่อให้เป็นศูนย์รวมของเรื่องราว และต้อนรับผู้เยี่ยมชมก่อนไปเยี่ยมชมตามสถานที่ต่าง ๆ ในหมู่บ้านและเป็นศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชาวบ้านปากยาม ในเบื้องต้น รองศาสตราจารย์ศรีศักร วัลลิโภดม นักวิชาการอาวุโสได้แสดงความจำนงที่จะบริจาคที่ดินที่ซื้อจากชาวบ้านไว้ให้เป็นสถานที่ก่อสร้างอาคาร

ดังกล่าว ขณะนี้ คณะกรรมการดำเนินงานกำลังร่วมกันจัดทำงบประมาณเพื่อนำมาใช้ในการก่อสร้าง คาดว่าจะสามารถก่อสร้างอาคารดังกล่าวได้ภายในปี พ.ศ.2549

2.การนำเสนอเรื่องราวชีวิตชาวบ้านปากยามโดยใช้เยาวชนในหมู่บ้านเป็นผู้สืบค้นเรื่องราว ขณะนี้ได้กำหนดเป้าหมายการนำเสนอไว้ 15 เรื่อง โดยในแต่ละเดือนจะมีการจัดกิจกรรมหมุนเวียนนำเยาวชนไปสืบค้นเรื่องราวเดือนละ 1-2 ครั้ง เพื่อให้เยาวชนทั้งหมู่บ้านจำนวนประมาณ 50 คน มีโอกาสได้เรียนรู้และตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของบ้านปากยามในขณะเดียวกันก็มีเป้าหมายการผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่วิถีชีวิตชาวบ้านปากยามที่ได้จากการสืบค้นเรื่องราวจำนวน 15 ชิ้น

3.การเผยแพร่สู่สาธารณะทั้งในรูปแบบของผู้เยี่ยมชมซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาและนักวิชาการที่เข้ามาศึกษาเรื่องราววิถีชีวิตชาวบ้านปากยามปีละประมาณ 200 คน รวมทั้งการเผยแพร่เรื่องราวผ่านสื่ออื่นๆ เช่น สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น โดยโครงการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทางความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนในพื้นที่ชุ่มน้ำลุ่มแม่น้ำโขงพื้นที่ลุ่มน้ำสงครามตอนล่างจะเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานดังกล่าว

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

1.ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยามมีความมุ่งหมายที่สำคัญในการกระตุ้นจิตสำนึกของเยาวชนในหมู่บ้านได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่น รวมทั้งการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้านในโอกาสต่อไป

2.การเป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในท้องถิ่นสำหรับหมู่บ้านอื่นๆ ให้มาศึกษาเรียนรู้และนำไปพัฒนาในหมู่บ้านของตน

4.จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร

จุดแข็ง

- ด้านการบริหารจัดการ

ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยามเป็นการรวมตัวของคนในท้องถิ่นในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการทำให้มีความยืดหยุ่นสูงในการปรับตัวเพื่อปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

- ด้านบุคลากร

ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยามมีทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า ทั้งเป็นผู้รู้ในหมู่บ้าน กลุ่มนักวิจัยไทยบ้านที่มีพลังในการขับเคลื่อนกิจกรรม เยาวชนในหมู่บ้านที่มีพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ และการสนับสนุนจากทั้งคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานภายนอก

- ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

การจัดแสดงเรื่องราวตามสถานที่ต่าง ๆ ในหมู่บ้านเป็นจุดแข็งที่สำคัญของศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยามเพราะผู้เยี่ยมชมจะสามารถสัมผัสได้ถึงบรรยากาศสมจริงทั้งจากผู้รู้ จากเครื่องมือเครื่องใช้ และสถานที่สำคัญในหมู่บ้าน

จุดอ่อน

- ด้านการบริหารจัดการ

ปัจจุบันยังไม่มี การตั้งศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยามอย่างเป็นทางการทั้งการตั้งคณะกรรมการและการก่อสร้างอาคาร ทำให้บางครั้งประสบปัญหาในด้านความชัดเจนและความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

- ด้านบุคลากร

บุคลากรที่ทำหน้าที่หลักของศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม ยังขาดองค์ความรู้ในบางด้านเพียงพอที่จะใช้ในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ เช่น ด้านการผลิตสื่อ ด้านการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อนำเสนอ เป็นต้น ต้องอาศัยบุคลากรจากภายนอกไปช่วยเหลือ

- ด้านงบประมาณ

ปัจจุบันยังไม่มี การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยามอย่างชัดเจนในช่วงที่ผ่านมา ก็เป็นการใช้งบประมาณในการจัดกิจกรรมจากงานวิจัยไทบ้าน เรื่อง “นิเวศวิทยาและประวัติศาสตร์ป่าทุ่งป่าทามลุ่มแม่น้ำสงครามตอนล่าง”

5. ความพร้อมด้านฐานข้อมูล และการพัฒนาฐานข้อมูล

ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยามมีการรวบรวมข้อมูลทั้งจากงานวิจัยไทบ้าน เรื่อง “นิเวศวิทยาและประวัติศาสตร์ป่าทุ่งป่าทามลุ่มแม่น้ำสงครามตอนล่าง” และการสืบค้นเรื่องราวในหมู่บ้านโดยชาวบ้านแต่ยังไม่มี การสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่คณะทำงานต้องการที่จะดำเนินการเพื่อใช้เป็นองค์ความรู้ในการพัฒนาการนำเสนอเรื่องราวและการถ่ายทอดความรู้

สิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือ (ยกเว้นงบประมาณ)

ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยามซึ่งอยู่ในระยะเริ่มต้นและพัฒนารูปแบบการจัดการแหล่งการเรียนรู้รูปแบบใหม่ ดังนั้นความช่วยเหลือที่คณะทำงานต้องการมากที่สุด คือ ความร่วมมือจากหน่วยงานหรือองค์กรที่มีความรู้ด้านต่าง ๆ ในการสนับสนุนทั้ง ด้านองค์ความรู้

เทคนิควิธีการตลอดจนคำแนะนำเพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ โดยความช่วยเหลือเร่งด่วนที่ต้องการ คือ

- 1.แนวทางการสืบค้นเรื่องราววิถีชีวิตของชาวบ้านเพื่อให้ได้เนื้อหาที่สมบูรณ์สำหรับการนำเสนอ รวมทั้งการวิเคราะห์เรื่องราวที่ได้จากการสืบค้นเพื่อผลิตสื่อในการจัดแสดงประเภทต่าง ๆ
- 2.ข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เยาวชนและผู้เยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงกลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม

7.เวลาที่ให้บริการและจำนวนเฉลี่ยผู้ให้บริการ (รายวัน รายเดือน และรายปี)

เวลาที่ให้บริการ

เนื่องจากศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงกลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยามเป็น การนำเสนอเรื่องราววิถีชีวิตของทั้งหมู่บ้านดังนั้นจึงสามารถให้บริการได้ตลอดเวลา

จำนวนผู้ให้บริการเฉลี่ย ปีละประมาณ 500 คน

8.ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงกลุ่มแม่น้ำสงคราม บ้านปากยาม คือ แนวทางหรือรูปแบบการนำเสนอในลักษณะการใช้ทรัพยากรในหมู่บ้านทั้ง ผู้รู้ เครื่องมือ เครื่องใช้ และสถานที่สำคัญในหมู่บ้านเป็นสื่อในการนำเสนอ ซึ่งเป็นแนวทางใหม่ คณะทำงานจึงต้อง เรียนรู้และแสวงหารูปแบบหรือแนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จสูงสุด

9.ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชน

ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชนของศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงกลุ่มแม่น้ำ สงครามบ้านปากยาม คือ

1.รูปแบบการนำเสนอเรื่องราวโดยใช้ทรัพยากรในหมู่บ้านทั้ง ผู้รู้ เครื่องมือเครื่องใช้ และ สถานที่สำคัญในหมู่บ้านเป็นสื่อในการนำเสนอ ซึ่งจะเป็นตัวอย่างให้กับหมู่บ้านหรือ ชุมชนอื่นๆ สามารถ นำไปประยุกต์ใช้ในหมู่บ้านของตน

2.กิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้าน ทั้งงานวิจัยไทบ้าน การสืบค้นเรื่องราวของ เยาวชนความร่วมมือของคณะทำงานฝ่ายต่างๆเป็นกิจกรรมที่จะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการกระตุ้น จิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของหมู่บ้าน อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้านในอนาคต

ภาพอาคารสถานที่และการจัดแสดง

หมายเลข1 ภาพ9.1 บ้านนายหนุมาน บงบุตรบ้านเลขที่ 58 (เผ่าจ่า)

หมายเลข2 ภาพ9.2 นางเทิซม มณีปกรณบ้านเลขที่ 105 (คนทรงหลวงพ่อดำขาว)

หมายเลข3 ภาพ9.3 นางเสงี่ยม วงศ์กัน บ้านเลขที่ 130 (คนทรงหลวงพ่อดำแดง)

หมายเลข4 ภาพ9.4 นางสาวกร มงคลงาม บ้านเลขที่ 26
(แม่ค้าปลาร้า และนายฮ้อยเรือกระแซง)

หมายเลข5 ภาพ9.5 นางอำนวย พิพัฒน์สุข บ้านเลขที่ 28
(เชื้อชาติญวน และหมาซื้อหนองปลา)

หมายเลข6 ภาพ9.6 นายสินสมุทร พักตร์พรหม บ้านเลขที่ 63/4(พรานปลา)

หมายเลข7 ภาพ9.7 นายเสา ศรีราชา บ้านเลขที่ 123 (พ่อค้าถ่าน)

หมายเลข8 ภาพ9.8 นางจรัสศรี นอพิมาย บ้านเลขที่ 137(แม่ค้าเห็ดต้ม)

หมายเลข9 ภาพ9.9 นางวรรณดี อุดทุมริสาร บ้านเลขที่ 112 (ข้างเรือ)

หมายเลข10 ภาพ9.10 นายบรรลึง พงษ์สุข บ้านเลขที่ 127 (หมอยา)

หมายเลข11 ภาพ9.11 วังปลาบ้านปากขาม (สถานที่อนุรักษ์พันธุ์ปลา)

หมายเลข12 ภาพ 9.12 นางต้น คงสุข บ้านเลขที่ 45/1 (ช่างไผ่ดินเผา)

หมายเลข13 ภาพ 9.13 โรงน้ำปลาหนุมาน

หมายเลข14 ภาพ 9.14 ศาลหลักบ้าน

หมายเลข15 ภาพ9.15 สถานีอนามัย

หมายเลข16 ภาพ9.16 โรงเรียนปากขาม

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

หมายเลข17 ภาพ9.17 ศาลหลวงพ่อผ้าขาว

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่าย

10. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ

อาคารแสดงปลาน้ำจืด สวนสัตว์นครราชสีมา

1. ประวัติความเป็นมา

สวนสัตว์นครราชสีมาเป็นสวนสัตว์ 1 ใน 5 แห่งขององค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้เปิดให้บริการอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ.2539 มีพื้นที่ทั้งหมด 545 ไร่ 1 งาน 48 ตารางวา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นแหล่งให้ความรู้ ด้านการศึกษาและอนุรักษ์ชีวิตสัตว์ป่า ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงเป็นแหล่งท่องเที่ยว นันทนาการ พักผ่อนหย่อนใจแก่ประชาชนทั่วไป โดยมีเป้าหมายผู้เยี่ยมชมปีละไม่ต่ำกว่า 650,000 คน สัตว์ป่าที่นำมาแสดงส่วนใหญ่จะเป็นสัตว์ป่าจากทวีปแอฟริกา เช่น ช้างแอฟริกา แรดขาว เสือชีตาร์ สิงโต ควายป่า แมวน้ำ นกเพนกวิน เป็นต้น

สวนสัตว์นครราชสีมานอกจากจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแล้ว พื้นที่สวนสัตว์บางส่วน ยังจัดเป็นพื้นที่ใช้สอยสาธารณะ เช่น ลานกิจกรรม สวนหย่อม อาคารประชุมสัมมนา ร้านอาหาร ที่พัก ค่ายพักแรม เพื่อให้ผู้เยี่ยมชมได้ใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย นอกจากนี้ยังจัดให้มีอาคารข้อมูลข่าวสาร สวนสัตว์เด็ก และสวนสัตว์ศึกษา อุทยานสัตว์โลกล้านปี สำหรับให้ความรู้แก่เยาวชน และผู้ที่สนใจรวมทั้งการปลูกฝังจิตสำนึกรักธรรมชาติและการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ

อาคารแสดงปลาน้ำจืดเป็นส่วนหนึ่งของการจัดแสดงในสวนสัตว์นครราชสีมาได้รับงบประมาณ จำนวน 10,000,000 บาท ในการก่อสร้างในปี พ.ศ. 2543 และเปิดให้เยี่ยมชมในปี พ.ศ.2546 มีจุดประสงค์ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้เสมือนห้องเรียนธรรมชาติที่รวบรวมพันธุ์ปลาน้ำจืดและองค์ความรู้เกี่ยวกับการประมงน้ำจืดสำหรับเยาวชนและผู้สนใจได้รับความรู้ควบคู่ไปกับความสนุกสนานในขณะเดียวกัน ก็เป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของสวนสัตว์ในการให้การศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติและชีวิตสัตว์สมบูรณ์ ตามภารกิจหลักของสวนสัตว์นครราชสีมา

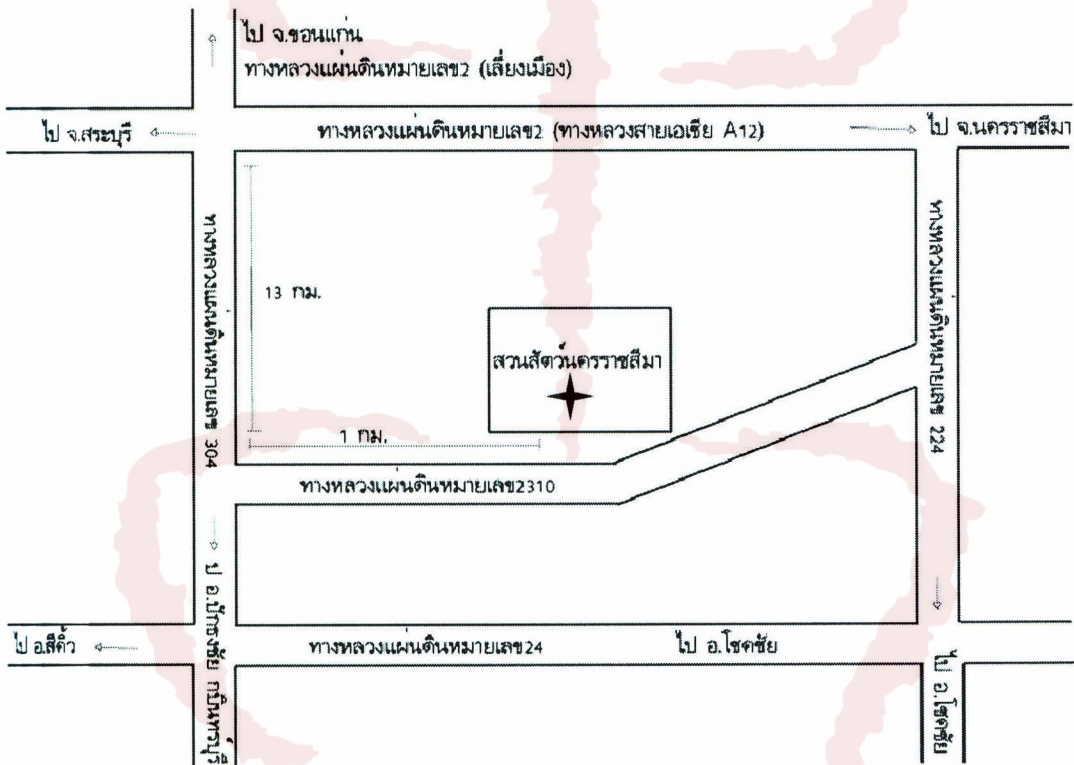
ในระยะเริ่มต้นสวนสัตว์ได้รวบรวมพันธุ์ปลาน้ำจืดจำนวนหนึ่งจัดแสดงภายในอาคารแสดง ปลาน้ำจืด แต่ประสบกับปัญหาการดูแลและการจัดหาพันธุ์ปลาน้ำจืดจึงได้ให้บริการชั่วคราว ต่อมาจึงได้รับความอนุเคราะห์จาก นายสัตวแพทย์ ดร.วรพล เองวานิช คณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้รวบรวมพันธุ์ปลาน้ำจืดและเครื่องมือประมงน้ำจืดไปปรับปรุงการจัดแสดงภายในอาคาร และเปิดให้เยี่ยมชมอีกครั้งเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2547 ปัจจุบันภายในอาคารปลาน้ำจืดมีการจัดแสดง

พันธุ์ปลาน้ำจืดจำนวนประมาณ 30 ชนิด เครื่องมือประมงน้ำจืด และข้อมูลความรู้เกี่ยวกับปลาน้ำจืดให้ผู้เยี่ยมชมได้ศึกษาหาความรู้

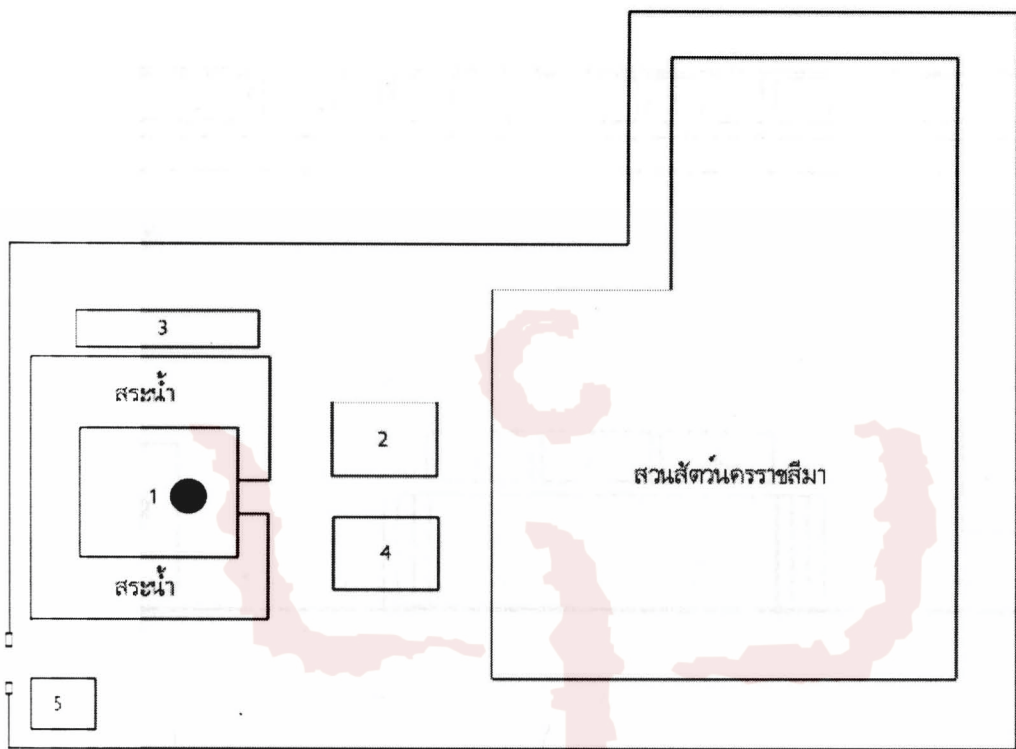
2. สถานภาพและศักยภาพขององค์กร

สถานที่ตั้ง

อาคารแสดงปลาน้ำจืด ตั้งอยู่ภายในสวนสัตว์นครราชสีมา ถนนราชสีมา – ปักธงชัย ตำบลไชยมงคล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

ที่ตั้งอาคารแสดงปลาน้ำจืด สวนสัตว์นครราชสีมา

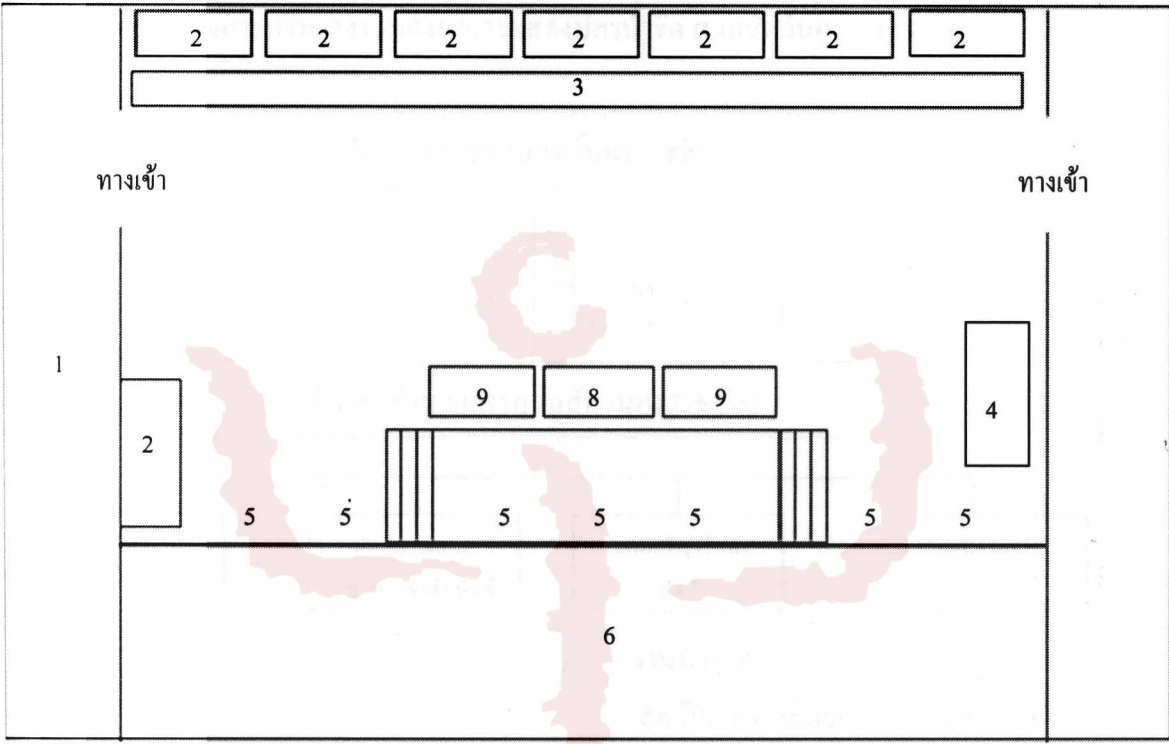

แผนผังพื้นที่อาคารปลาน้ำจืด สวนสัตว์นครราชสีมา

- หมายเลข 1 อาคารแสดงปลาน้ำจืด
หมายเลข 2 อาคารสำนักงาน
หมายเลข 3 บ้านพักรับรอง
หมายเลข 4 อาคารศูนย์ฝึกอบรม
หมายเลข 5 น้ำตกภูกระทิง

อาคารแสดงปลาน้ำจืด สวนสัตว์นครราชสีมา เป็นอาคารรูปแบบทันสมัย ตั้งอยู่ริมสระน้ำด้านหน้าของสวนสัตว์นครราชสีมา เมื่อผู้เยี่ยมชมเดินทางเข้าสู่สวนสัตว์นครราชสีมาจะพบอาคารแสดงปลาน้ำจืดตั้งอยู่อย่างโดดเด่น พื้นที่โดยรอบมีการจัดภูมิทัศน์อย่างสวยงาม

ภายในอาคารแสดงปลาน้ำจืด จะแบ่งพื้นที่การจัดแสดงออกเป็น 2 ส่วน คือ ตู้แสดงพันธุ์ปลานานาชนิด และเครื่องมือประมงน้ำจืดซึ่งเป็นการอธิบายความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ปลาน้ำจืดที่จัดแสดงอยู่ในตู้และการจัดแสดงวิถีชีวิตของผู้คนในการใช้เครื่องมือประเภทต่าง ๆ ในการจับปลา พื้นที่อีกบริเวณหนึ่งจะเป็นตู้ปลานานาชนิดใหญ่ซึ่งรวบรวมพันธุ์ปลาน้ำจืดหลากหลายชนิดมาจัดแสดงให้ผู้เยี่ยมชมรวมทั้งการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตของผู้คนกับปลาในประเด็นต่าง ๆ

แผนผังการจัดแสดงภายในอาคารปลาน้ำจืด สวนสัตว์นกรราชสีมา

หมายเลข 1 ทางเข้าอาคารพิพิธภัณฑ์

หมายเลข 2 เครื่องมือหาปลา

หมายเลข 3 ตู้ปลาที่จัดแสดงแบบตู้เดี่ยว

หมายเลข 4 ป่าบุง ป่าทาม

หมายเลข 5 ข้อมูลปลาน้ำจืด

หมายเลข 6 ตู้แสดงปลาขนาดใหญ่

หมายเลข 7 มนุษย์กับธรรมชาติ

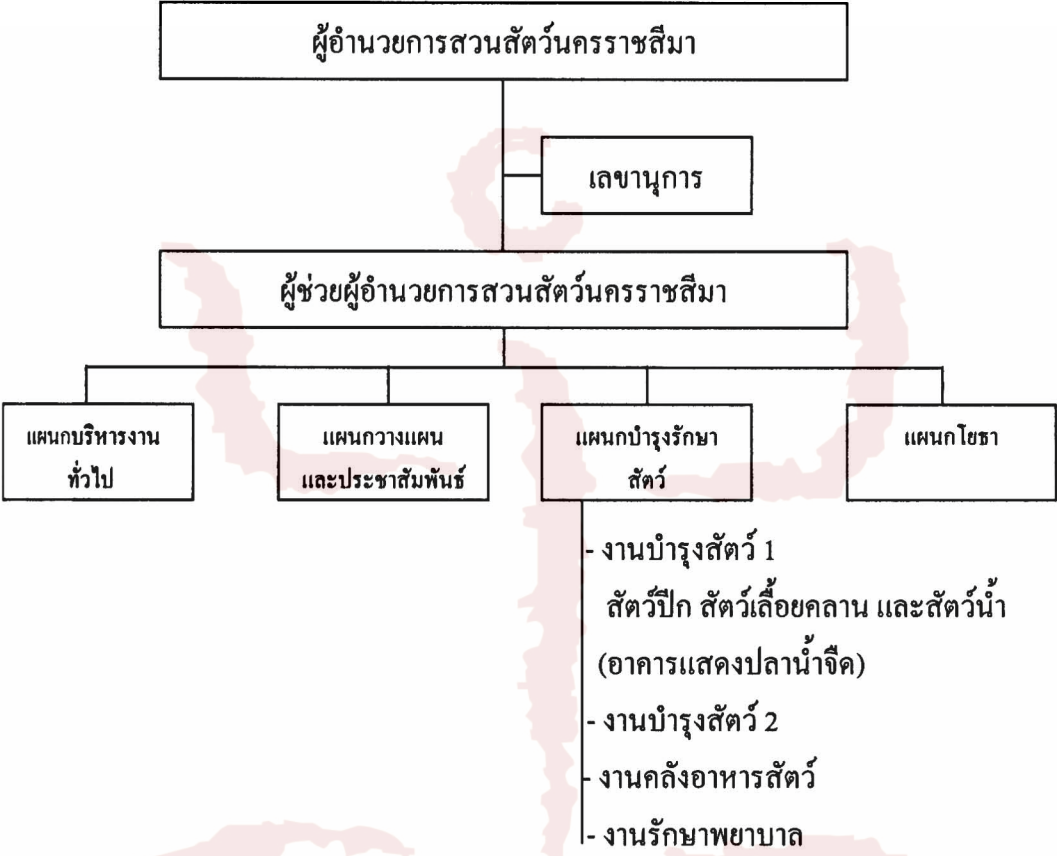
หมายเลข 8 เพิ่มข้อมูลปลาน้ำจืด

หมายเลข 9 ที่นั่งชมนิทรรศการ

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

อำนาจการบริหารจัดการ

โครงสร้างการบริหารงานของอาคารแสดงปลาน้ำจืด สวนสัตว์นครราชสีมา

อัตรากำลัง

ผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานอาคารแสดงปลาน้ำจืด สวนสัตว์นครราชสีมา คือ

- 1.นายวันชัย สวาสุข หัวหน้าฝ่ายบำรุงรักษาสัตว์ 1 รับผิดชอบสัตว์ปีก สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์น้ำ (อาคารแสดงปลาน้ำจืดเป็นส่วนหนึ่งของสัตว์น้ำ)
- 2.นายเลิศศักดิ์ ชัยงานเจ้าหน้าที่ประจำอาคารแสดงปลาน้ำจืด ทำหน้าที่ดูแลอาคารพื้นที่รอบอาคาร คูแลปลา และน้ำชม

แหล่งทุน

- งบประมาณในการดำเนินงานของอาคารแสดงปลาน้ำจืดจำแนกได้ ดังนี้
- 1.งบประมาณในการก่อสร้างอาคาร จากสวนสัตว์นครราชสีมาจำนวน 10,000,000 บาท
 - 2.งบประมาณในการปรับปรุงการจัดแสดง จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 50,000 บาท
 - 3.งบประมาณในการดูแลปลา(ค่าอาหารค่าสารเคมี) ไม่รวมค่าจ้างและค่าสาธารณูปโภค ททสวนสัตว์นครราชสีมา จำนวน 2,000 บาทต่อเดือน

ประเภทของวัตถุประสงค์

อาคารแสดงปลาน้ำจืด สวนสัตว์นครราชสีมาวิวัฒนาสม 2 ประเภท คือ

1. พันธุ์ปลาน้ำจืด
2. เครื่องมือประมงน้ำจืด

3. เป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กร

ภายหลังจากมีการปรับปรุงการจัดแสดงภายในอาคารแสดงปลาน้ำจืดทั้งด้านการจัดแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืดและการประมงน้ำจืด อาคารแสดงปลาน้ำจืดก็ได้เปิดให้บริการแก่ผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมสวนสัตว์นครราชสีมาได้เข้าไปเรียนรู้ภายในอาคารแสดงปลาน้ำจืด แต่เนื่องจากอาคารแสดงปลาน้ำจืดไม่ได้อยู่ในเส้นทางหลักของการเยี่ยมชมสวนสัตว์นครราชสีมา ดังนั้น การเยี่ยมชมอาคารแสดงปลาน้ำจืดส่วนใหญ่จึงเป็นการเยี่ยมชมเป็นหมู่คณะ การเยี่ยมชมของผู้ที่มาใช้บริการพื้นที่ใกล้เคียง เช่น ศูนย์ประชุม ที่พัก และร้านอาหาร นอกจากนี้ยังมีกลุ่มผู้ชมหลักของอาคารแสดงปลาน้ำจืด คือ กลุ่มเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายกิจกรรมของสวนสัตว์นครราชสีมา และกิจกรรม Night Safari (ทุกวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์) โดยมีจำนวนผู้เข้าชมอาคารแสดงปลาน้ำจืดปีละประมาณ 50,000 คน

สวนสัตว์นครราชสีมาได้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานของอาคารแสดงปลาน้ำจืดในระยะต่อไป ดังนี้

เป้าหมายเชิงปริมาณ

1. การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ปลาน้ำจืดและเครื่องมือประมงน้ำจืดให้กับผู้เยี่ยมชม โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่เข้าเยี่ยมชมเป็นหมู่คณะหรือการจัดค่ายกิจกรรมภายในสวนสัตว์นครราชสีมาปีละประมาณ 50,000 คน โดยเน้นการจัดรูปแบบการเรียนรู้ให้เป็นเสมือนการเรียนในห้องเรียนธรรมชาติและจัดกิจกรรมเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน

2. การรวบรวมพันธุ์ปลาน้ำจืดชนิดต่าง ๆ เพิ่มเติมให้มีความหลากหลายของพันธุ์ปลาเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการจัดหาพันธุ์ปลาที่มีความโดดเด่น เช่น ปลาบึก หรือพันธุ์ปลาหายากมาเป็นจุดเด่นในการดึงดูดความสนใจของผู้เยี่ยมชม

3. การรวบรวมเครื่องมือประมงน้ำจืดเพิ่มเติมและจัดแสดงในหนองน้ำด้านข้างอาคารแสดงปลาน้ำจืดเป็นนิทรรศการกลางแจ้ง

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

1. การพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับพันธุ์ปลาน้ำจืด ทั้งในด้านธรรมชาติวิทยา การเพาะเลี้ยงและการขยายพันธุ์ เพื่อให้เป็นศูนย์รวมองค์ความรู้ และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน

2. การผลิตสื่อการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความสนใจของผู้เยี่ยมชม โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียน เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เอกสารประกอบการเยี่ยมชมรูปแบบต่าง ๆ

4. จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร

จุดแข็ง

- ด้านการบริหารจัดการ

1. อาคารแสดงปลาน้ำจืด อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสวนสัตว์นครราชสีมาซึ่งเป็นสถานที่ซึ่งผู้คนให้ความสนใจและมีผู้เข้าเยี่ยมชมเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ดังนั้น อาคารแสดงปลาน้ำจืดจึงมีโอกาที่จะได้รับความสนใจจากผู้เยี่ยมชมเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน

2. สวนสัตว์นครราชสีมา มีหน่วยงานต่าง ๆ ที่สามารถสนับสนุนการดำเนินงานของอาคารแสดงปลาน้ำจืด ได้อย่างดี เช่น ด้านการดูแลรักษาพันธุ์ปลา ด้านการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

- ด้านบุคลากร

บุคลากรที่ดูแลอาคารแสดงปลาน้ำจืดเป็นผู้ที่มีความรู้ทั้งในด้านการดูแลรักษาพันธุ์ปลา ด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพันธุ์ปลาและเครื่องมือจับปลาสามารถเป็นถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เยี่ยมชมได้เป็นอย่างดี

- ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

อาคารแสดงปลาน้ำจืดตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าของสวนสัตว์นครราชสีมา ดังนั้น ผู้เยี่ยมชมทุกคนจะต้องมองเห็นอาคารแสดงปลาน้ำจืดเมื่อเดินทางเข้าสู่สวนสัตว์นครราชสีมา ประกอบกับรูปแบบของตัวอาคารก็มีความโดดเด่นและมีภูมิทัศน์โดยรอบที่สวยงาม จึงเป็นจุดเด่นในการดึงดูดความสนใจของผู้เยี่ยมชม

จุดอ่อน

- ด้านการบริหารจัดการ

เนื่องจากสวนสัตว์นครราชสีมา มีพื้นที่การจัดแสดงสัตว์ป่าจำนวนมาก ดังนั้น การจัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาอาคารแสดงปลาน้ำจืดจึงมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับพื้นที่การจัดแสดงสัตว์ป่าประเภทอื่น ๆ

- ด้านบุคลากร

อาคารแสดงปลาน้ำจืดมีบุคลากรประจำเพียง 1 คน ซึ่งต้องรับผิดชอบการดำเนินงานทั้งหมดของอาคารแสดงปลาน้ำจืดทั้ง การดูแลอาคารและพื้นที่โดยรอบ การดูแลพันธุ์ปลา การนำชม ทำให้มีข้อจำกัดในการพัฒนาด้านอื่น ๆ เช่น การจัดแสดง หรือการเผยแพร่ความรู้

- ด้านงบประมาณ

สวนสัตว์นครราชสีมา ยังไม่มีแผนงานการลงทุนเพื่อพัฒนาอาคารแสดงปลาน้ำจืด

- ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

ถึงแม้อาคารแสดงปลาน้ำจืดจะตั้งอยู่ด้านหน้าของสวนสัตว์นครราชสีมา แต่ไม่อยู่ในเส้นทางหลักในการเยี่ยมชมสวนสัตว์ ดังนั้น ผู้ที่เข้าเยี่ยมชมส่วนใหญ่จึงเป็นการเยี่ยมชมเป็นหมู่คณะ ทั้งในรูปแบบการทัศนศึกษาของนักเรียนและการจัดค่ายกิจกรรมในสวนสัตว์นครราชสีมา

5.ความพร้อมด้านฐานข้อมูล และการพัฒนาฐานข้อมูล

สวนสัตว์นครราชสีมาได้รับการสนับสนุนจาก นายสัตวแพทย์ ดร.วรพล เองวานิช คณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการรวบรวมข้อมูลพันธุ์ปลาน้ำจืดและเครื่องมือประมงน้ำจืด ข้อมูลส่วนหนึ่งใช้ในการจัดแสดงในอาคารปลาน้ำจืด ข้อมูลทั้งหมดเป็นข้อมูลที่พร้อมสำหรับการผลิตเป็นสื่อเพื่อเผยแพร่สู่สังคม

6.สิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือ (ยกเว้นงบประมาณ)

ความช่วยเหลือในการพัฒนาอาคารแสดงปลาน้ำจืด คือ การพัฒนารูปแบบการจัดแสดง ที่มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีการแสดงที่ทันสมัย และความร่วมมือในหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปลาน้ำจืดเพื่อสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และพันธุ์ปลา

7.เวลาที่ให้บริการและจำนวนเฉลี่ยผู้ให้บริการ (รายวัน รายเดือน และรายปี)

เวลาที่ให้บริการ

ปกติ ทุกวัน เวลา 08:30 – 18:00 น.

พิเศษ วันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ เปิดให้เยี่ยมชมในช่วง Night Safari
กิจกรรมเยี่ยมชมเป็นหมู่คณะ และค่ายกิจกรรม เปิดให้เยี่ยมชม
ตามความต้องการ

จำนวนผู้ให้บริการเฉลี่ย ปีละประมาณ 50,000 คน

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

8.ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของอาคารแสดงปลาน้ำจืดมีดังนี้

1.การ ไม่อยู่ในเส้นทางเยี่ยมชมภายในสวนสัตว์นครราชสีมาเป็นอุปสรรคที่สำคัญของอาคารแสดงปลาน้ำจืดส่งผลให้กลุ่มผู้เข้าชมหลักของสวนสัตว์นครราชสีมาไม่มีโอกาสได้เข้าชมอาคารแสดง

ปลาน้ำจืด ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายหลักของอาคารแสดงปลาน้ำจืดจึงเป็นการเข้าชมเป็นหมู่คณะและการจัดค่ายกิจกรรมซึ่งมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับผู้เข้าชมหลักของสวนสัตว์นครราชสีมาโดยภาพรวม

2. การจัดแสดงภายในอาคารแสดงปลาน้ำจืดที่ไม่มีสื่อหรือเทคนิคการจัดแสดงที่ดึงดูดความสนใจของผู้เยี่ยมชมเท่าที่ควร รวมทั้งยังไม่มีปลาน้ำจืดพันธุ์ที่มีความสำคัญหรือพันธุ์หายาก มาเป็นตัวดึงดูดความสนใจของผู้เยี่ยมชม

3. สวนสัตว์นครราชสีมายังไม่มีแผนงานในการลงทุนเพื่อพัฒนาอาคารแสดงปลาน้ำจืด

9. ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชน

สวนสัตว์นครราชสีมาโดยการสนับสนุนของนายสัตวแพทย์ดร.วรพล เองวานิช อาจารย์สังกัดคณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการรวบรวมข้อมูลพันธุ์ปลาน้ำจืดและเครื่องมือประมงน้ำจืดเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ในการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตของผู้คนกับสภาพแวดล้อมและสามารถใช้ประโยชน์สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนได้เป็นอย่างดี

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

อาคารสถานที่และการจัดแสดง

หมายเลข1 ภาพ10.1 อาคารแสดงปลาน้ำจืด

หมายเลข2 ภาพ10.2 อาคารสำนักงาน

หมายเลข3 ภาพ10.5 น้ำตกภูกระดึง

หมายเลข3 ภาพ10.3 บ้านพักรับรอง

หมายเลข4 ภาพ10.4 อาคารศูนย์ฝึกอบรม

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ภาพการจัดแสดงภายใน

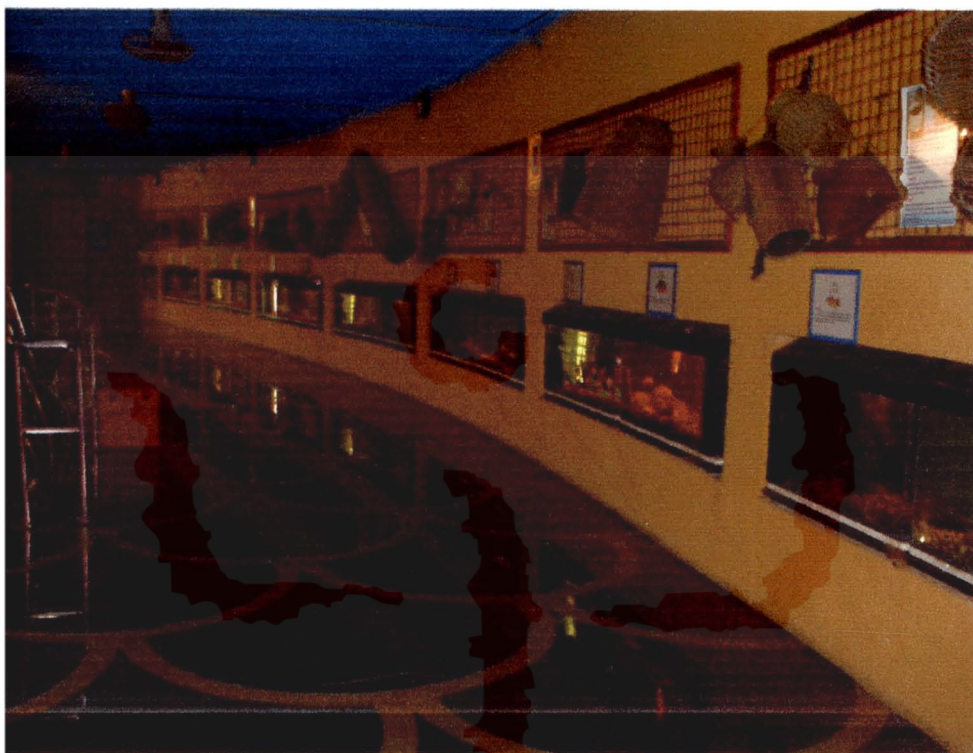

หมายเลข1 ภาพ10.6 ทางเข้าอาคารพิพิธภัณฑ์

หมายเลข2 ภาพ10.7 เครื่องมือหาปลา

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

หมายเลข3 ภาพ10.8 ตู้ปลาที่จัดแสดงแบบตู้เดี่ยว

หมายเลข4 ภาพ10.9 ป้าย ป่าทาม

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

หมายเลข5 ภาพ10.10 ข้อมูลปลาน้ำจืด

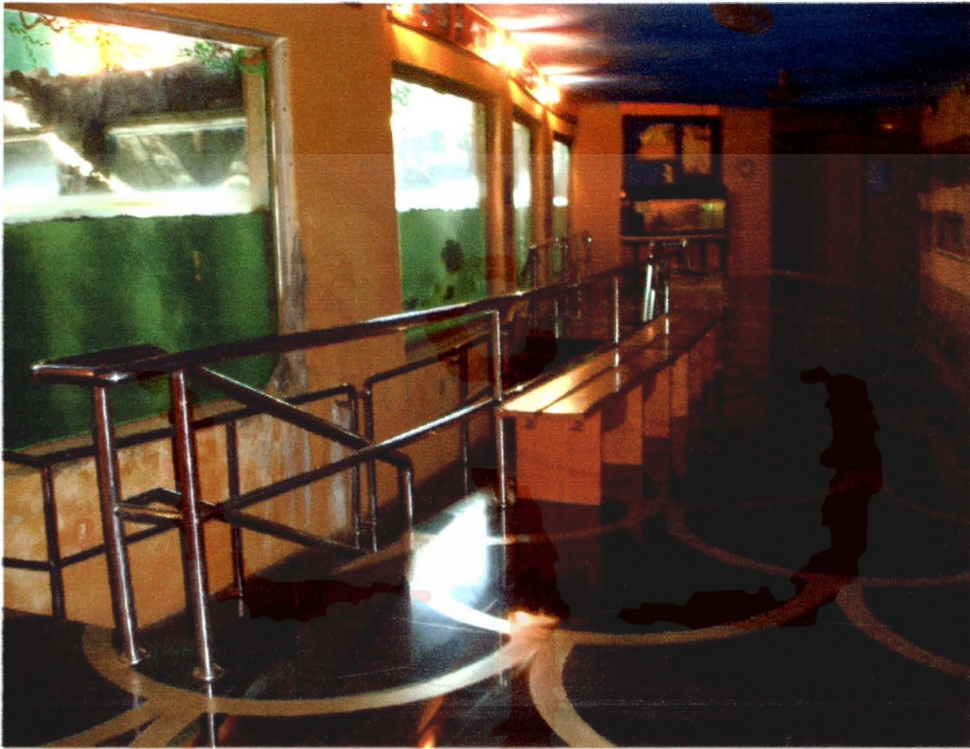
หมายเลข6 ภาพ10.11 ตู้แสดงปลานกใหญ่

หมายเลข 7 ภาพ10.12 มนุษย์กับธรรมชาติ

หมายเลข8 ภาพ10.13 แฟ้มข้อมูลปลาน้ำจืด

หมายเลข9 ภาพ10.14 ที่นั่งชมนิทรรศการ

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

บทที่ 3

วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลความพร้อมในการเป็นแม่ข่ายและลูกข่ายพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑการเรียนรู้แต่ละแห่ง คือ รูปแบบการบริหารจัดการ งบประมาณ บุคลากร และอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ส่วนการวิเคราะห์ความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าพิจารณาจากลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชน โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

แม่ข่ายพิพิธภัณฑการเรียนรู้

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑน์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑน์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นหน่วยงานสังกัดมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีโครงสร้างการบริหารงานโดยขึ้นตรงต่อรองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาระบบและทรัพย์สิน (อาจารย์วุฒิ ตปนิยากร) มีคณะกรรมการดำเนินงานที่เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาที่หลากหลาย เช่น ประวัติศาสตร์ มานุษยวิทยา โบราณคดี สถาปัตยกรรมศาสตร์ ภาษาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และด้านการจัดการพิพิธภัณฑน์ รวมทั้งมีบุคลากรประจำจำนวน 8 คนเป็นฝ่ายปฏิบัติงานเป็นหน่วยงานในระบบราชการจึงมีการสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านการวางแผนระยะสั้น แผนระยะกลาง และแผนระยะยาว เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑน์ ฯ และถึงแม้จะเป็นหน่วยงานในระบบราชการแต่โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑน์ ฯ แต่ก็มีอิสระทางวิชาการในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของหน่วยงาน โดยมหาวิทยาลัยมหาสารคามมีกรอบการกำหนดเป็นแนวทางกว้าง ๆ คือ การตอบสนองต่อภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย คือ สนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการสู่ชุมชน และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

นอกจากนี้ โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑน์ ฯ ยังได้มีความร่วมมือในการใช้พิพิธภัณฑน์เป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะในวิชาศึกษาทั่วไปซึ่งแต่ละภาคเรียนจะมีนิสิตลงทะเบียนเรียนประมาณ 5,000 คน ถือเป็นกิจกรรมสำคัญในการเปิดช่องทางให้กลุ่มเป้าหมายหลักได้มีโอกาสเข้าถึงพิพิธภัณฑน์

ด้านงบประมาณ

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑน์มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้รับงบประมาณสนับสนุนหลักจาก 4 ส่วน คือ งบประมาณแผ่นดิน งบประมาณเงินรายได้มหาวิทยาลัยมหาสารคาม งบประมาณจากแหล่งทุนภายนอก และงบประมาณจากผู้บริหารสมาคมทบทองทุนพิพิธภัณฑน์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในแต่ละปีงบประมาณ โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑน์ ฯ จะได้รับงบประมาณสนับสนุนทั้งหมดปีละประมาณ สองล้านบาท โดยงบประมาณส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 50 จะเป็นงบประมาณในการดำเนินโครงการวิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในขณะที่เดียวกันโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑน์ ฯ ก็มีระบบการบริหารงบประมาณตามระเบียบราชการ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑน์ ฯ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างเป็นระบบทำให้สามารถปฏิบัติงานตามภารกิจได้อย่างต่อเนื่อง

ด้านบุคลากร

นอกจากคณะกรรมการดำเนินงานที่เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาที่หลากหลายเป็นกำลังหลักของโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑน์ ฯ แล้ว ยังมีบุคลากรประจำอีกจำนวน 8 คน เป็นฝ่ายปฏิบัติงานตามภารกิจของหน่วยงาน โดยมี ผศ.ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ เป็นประธานโครงการ และ นายทม เกตุวงศา เป็นกรรมการและเลขานุการโครงการ โดยเฉพาะประธานโครงการ ฯ เป็นผู้ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านการจัดการพิพิธภัณฑน์ และมีเครือข่ายสนับสนุนการดำเนินงานทั้งในระดับชาติ และนานาชาติ รวมทั้งการมีบุคลากรประจำคนอื่น ๆ ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวจึงมีความกระตือรือร้นในการทำงานในระดับสูง

นอกจากนี้ โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑน์ ฯ ยังมีนิสิตสาขาวิชาประวัติศาสตร์ที่เลือกเรียนวิชาเฉพาะสาขาด้านประวัติศาสตร์กับพิพิธภัณฑน์เป็นจำนวน 17 คน เป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงาน

ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑน์ ฯ ตั้งอยู่ภายในบริเวณมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นกลุ่มอาคารเรือนอีสานทั้งแบบประยุกต์และแบบดั้งเดิม จำนวน 6 หลัง โดยภายในบริเวณมีการตกแต่งภูมิทัศน์อย่างสวยงาม รวมทั้งมีสถานศึกษาสัตว์ที่รวบรวมพันธุ์สัตว์ป่า เช่น กวางลูซ่า กวางดาว เนื้อทราย ละมั่ง นกยูง ไก่ป่า อยู่ด้านข้างกลุ่มอาคารเรือนอีสานเพื่อศึกษาวิจัยและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สภาพแวดล้อมของที่ตั้งของโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑน์ ฯ ดังกล่าว จึงเป็นสิ่งดึงดูดผู้คนให้สนใจที่จะเข้ามาเยี่ยมชมโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑน์ ฯ มากยิ่งขึ้น

ภายในกลุ่มเรือนอีสาน นอกจากจะมีการจัดแสดงนิทรรศการแล้วยังมีห้องประชุมขนาด 49 ที่นั่ง และพื้นที่จัดกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับให้บริการจัดประชุมสัมมนา รวมทั้งจัดกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งเป็นช่องทางหนึ่งในการดึงดูดคนให้เข้ามาเยี่ยมชมโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑน์ ฯ มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑน์ ฯ ยังมีการให้บริการข้อมูลสำหรับนิสิตและผู้สนใจ เช่น ข้อมูลจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย

มหาสารคาม ข้อมูลเอกสารและภาพถ่ายพัฒนาการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชาวกลุ่มแม่น้ำชี

จุดเด่นที่สำคัญที่สุดของที่ตั้งของโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานฯ คือ ความสะดวกในการเข้าเยี่ยมชมโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานฯ ของกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งมีจำนวนทั้งหมดประมาณ 30,000 คน

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อนที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยมหาสารคามแล้ว พบว่า มีความพร้อมในระดับสูงในการเป็นแม่ข่ายพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้เนื่องจากมีจุดแข็งในองค์ประกอบในการดำเนินงานที่ชัดเจนในทุกด้าน ทั้งด้านรูปแบบการบริหารจัดการ งบประมาณ บุคลากร และอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนการมีระบบการดำเนินงานที่สามารถคัดสรรปัจจัยนำเข้าที่มีคุณภาพ เช่น ระบบการวางแผนการปฏิบัติงาน มีบุคลากรที่มีความรู้เพียงพอที่จะดำเนินงาน มีการสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างมีระบบ รวมถึงมีเครื่องมือทั้งด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดีและมีผลการดำเนินงานที่ปรากฏต่อสาธารณะ ดังนั้นจึงเป็นหลักประกันได้ว่า โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยมหาสารคามมีความพร้อมในระดับสูงในการเป็นแม่ข่ายพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้

ส่วนความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า มีความพร้อมในระดับสูงเนื่องจากโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยมหาสารคามมีองค์ความรู้ที่มีความสำคัญตามภารกิจหลักของหน่วยงาน คือ ด้านพัฒนาการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้านภูมิปัญญาชาวกลุ่มแม่น้ำชี และด้านการจัดการพิพิธภัณฑสถานฯ และองค์ความรู้ดังกล่าวเป็นองค์ความรู้ที่มีความหมายและความสำคัญต่อกลุ่มเป้าหมาย เช่น นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามได้เข้าใจรากเหง้าและความเป็นมาของมหาวิทยาลัย อันจะนำไปสู่ความรักและภาคภูมิใจในมหาวิทยาลัย คนในท้องถิ่นกลุ่มแม่น้ำชีโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนมีโอกาสได้เรียนรู้ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษและเกิดความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่น รวมทั้ง กลุ่ม องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินงานพิพิธภัณฑสถานฯ โดยเฉพาะพิพิธภัณฑสถานฯ ที่ท้องถิ่นที่ก่อตั้งขึ้นเป็นจำนวนมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับการบริการองค์ความรู้ด้านการจัดการพิพิธภัณฑสถานฯ

สถาบันพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้แห่งชาติ

ดูข่ายพิพิธภัณฑการเรียนรู้

1. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบวร วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร

ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบวร วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร โดยมีเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหารจัดการ และมีพระครูโกศลพนมกิจ (ทรงพล) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารเป็นผู้ดูแลการดำเนินงาน อำนาจการตัดสินใจในการดำเนินงานสูงสุดจะอยู่ที่เจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร รูปแบบการบริหารจัดการแบบขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจสูงสุดในองค์กร เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องในการดำเนินงาน เพราะถ้าผู้มีอำนาจสูงสุดไม่เห็นความสำคัญก็จะไม่สนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ในกรณีของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบวรก็ประสบกับปัญหาดังกล่าว โดยในช่วงที่พระโสภณเจติยาภิบาล (สม สุมน) ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร ก็มีการสนับสนุนการดำเนินงานของ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบวร แต่หลังจากท่านมรณภาพ เจ้าอาวาสองค์ต่อมาก็มีแนวคิดที่จะพัฒนาวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารด้านอื่นๆ จึงไม่ได้สนับสนุนให้มีการลงทุนเพื่อปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบวรอย่างต่อเนื่อง

ด้านงบประมาณ

เมื่อเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารองค์ปัจจุบันไม่ได้ให้ความสำคัญแก่ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีสรีโคตบูร จึงไม่มีการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน สถานการณ์ปัจจุบันจึงเป็นเพียงการรักษาสภาพศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีสรีโคตบูรไม่ให้ชำรุดทรุดโทรม และรอการสนับสนุนงบประมาณในโอกาสต่อไป เช่น งบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก หรืองบประมาณที่เจ้าอาวาสอาจจะจัดสรรให้มาพร้อมกับการสร้างศาลาเฉลิมพระเกียรติ (อาคารบำเพ็ญบุญ)

ด้านบุคลากร

ผู้ที่รับผิดชอบศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลิสรีโคตบูร มีเพียงพระครูโกศลพนมกิจ (ทรงพล) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารรูปเดียวเท่านั้น ถึงแม้ท่านจะเป็นผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี รวมทั้งเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลิสรีโคตบูรมาตั้งแต่ระยะเริ่มต้นจึงมีความรู้เกี่ยวกับวัตถุและเรื่องราวที่จัดแสดงเป็นอย่างดี แต่เนื่องจากท่านต้องปฏิบัติตามกิจของสงฆ์หลายประการและไม่มีพระลูกวัดหรือนุคลากรอื่น ๆ สนใจที่จะสืบทอดความรู้หรือร่วมสนับสนุนการดำเนินงานจึงส่งผลให้ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลิสรีโคตบูรขาดแคลนบุคลากรในการสนับสนุนการดำเนินงาน

ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

จุดเด่นที่สุดในองค์ประกอบในการดำเนินงานของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลิศรีโคตบูร คือ โบราณวัตถุขององค์พระธาตุพนมองค์เดิมที่พังทลาย เป็นสิ่งดึงดูดความสนใจผู้เยี่ยมชมจำนวนมากที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในองค์พระธาตุพนมซึ่งต่างก็ต้องการจะมาเยี่ยมชมสักการะบูชาและศึกษาเรียนรู้

จุดเด่นที่สำคัญอีกประการหนึ่งของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลิศรีโคตบูร คือ อาคารที่ตั้งอยู่ติดกับองค์พระธาตุพนม ซึ่งในแต่ละปีจะมีผู้เข้ามาสักการะบูชาขององค์พระธาตุพนมถึงปีละประมาณ 200,000 คน ดังนั้น ผู้คนส่วนหนึ่งประมาณปีละ 100,000 คน จึงมีโอกาเข้าชมในศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลิศรีโคตบูร

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อนที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลิศรีโคตบูร วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารแล้ว พบว่า มีความพร้อมในระดับปานกลางในเป็นลูกข่ายพิพิธิภัณฑ์การเรียนรู้เนื่องจากมีจุดอ่อนในองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน แต่ในขณะเดียวกัน ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลิศรีโคตบูรก็มีจุดแข็งที่สำคัญคือ คุณค่าของศิลปโบราณวัตถุที่มีอยู่และความเลื่อมใสศรัทธาของผู้คนที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในองค์พระธาตุพนมซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้คนได้รับประโยชน์จากการศึกษาเรียนรู้ในศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลิศรีโคตบูร

ส่วนความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า มีความพร้อมในระดับสูง เนื่องจากศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลิศรีโคตบูร มีปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ โบราณวัตถุจากองค์พระธาตุพนมองค์เดิมซึ่งเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงความศรัทธาระหว่างผู้คนที่องค์พระธาตุพนมทั้งในอดีตและปัจจุบัน และการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่สำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะองค์พระธาตุพนมเป็นศูนย์กลางที่สำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์ศาสนา และประวัติศาสตร์สังคม รวมทั้งภายในศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลิศรีโคตบูรก็เป็นเป็นสถานที่รวบรวมศิลปโบราณวัตถุที่มีคุณค่าและความสำคัญเป็นจำนวนมาก ทั้งที่มีความสัมพันธ์กับองค์พระธาตุพนม และศิลปโบราณวัตถุประเภทอื่น ๆ ที่สามารถใช้เป็นหลักฐานในการศึกษาเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้เป็นอย่างดี

2. พระธาตุเรีอรรอง (พิพิธภัณฑส์เฝ้าไทย)

ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการพระธาตุเรีอรรอง (พิพิธภัณฑส์เฝ้าไทย) จะขึ้นตรงต่อหลวงปู่ธัมมาพิทักษา โดยมีคณะกรรมการสะพานบุญ “พระธาตุเรีอรรอง” ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกศิษย์หลวงปู่ธัมมาพิทักษา อาสาสมัครมาช่วยงานเมื่อมีกิจกรรมสำคัญ และมีผู้ดูแลพระธาตุเรีอรรองจำนวน 4 คนซึ่งเป็นลูกหลานของหลวงปู่ธัมมาพิทักษา หมุนเวียนกันมาทำหน้าที่ทั้งดูแลรักษาพระธาตุเรีอรรองและวัดในพิพิธภัณฑส์การบริหารจัดการในรูปแบบที่ขึ้นอยู่กับหลวงปู่เพียงองค์เดียวช่วยให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงาน แต่ในบางครั้งก็อาจประสบกับปัญหามุมมองที่หลากหลายในการดำเนินงาน แต่เนื่องจากงบประมาณทั้งหมดที่ใช้ในการดำเนินงานของพระธาตุเรีอรรอง (พิพิธภัณฑส์เฝ้าไทย) ได้มาจากการบริจาคของผู้ที่เลื่อมใสศรัทธาในตัวหลวงปู่ ดังนั้น การปรับปรุงพัฒนาตามแนวคิดของหลวงปู่เพียงผู้เดียวจึงไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินงาน

ด้านบุคลากร

กลุ่มผู้ดูแลพระธาตุเรีอรรอง (พิพิธภัณฑส์เฝ้าไทย) ทั้ง 4 คน ต่างก็เป็นผู้ที่มีความผูกพันกับพระธาตุเรีอรรอง (พิพิธภัณฑส์เฝ้าไทย) ตั้งแต่การเริ่มสร้างพระธาตุ รวมทั้งเป็นลูกหลานของหลวงปู่ธัมมาพิทักษา ดังนั้น ทุกคนจึงมีความรู้และความผูกพันกับพระธาตุเรีอรรองในระดับสูง รวมทั้งสามารถอธิบายเรื่องราวความเป็นมาและถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับพระธาตุได้เป็นอย่างดี แต่ก็ประสบกับปัญหาด้านความรู้ความชำนาญในการดำเนินงาน เช่น ความรู้ด้านการจัดการพิพิธภัณฑส์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า หรือเทคนิควิธีการถ่ายทอดความรู้รูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น

ด้านงบประมาณ

งบประมาณในการดำเนินงานส่วนใหญ่ประมาณ 10 ล้านบาทได้มาจากการบริจาคของผู้ที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในหลวงปู่ธัมมาพิทักษา แต่ไม่มีรูปแบบการจัดสรรที่แน่นอนขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของหลวงปู่แต่เพียงผู้เดียว

ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

รูปแบบองค์พระธาตุเรีอรรอง (พิพิธภัณฑส์เฝ้าไทย) ที่มีความงดงามและการประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุในองค์พระธาตุเป็นจุดดึงดูดความสนใจของผู้คนให้เข้ามาเยี่ยมชม และมีการจัดแสดงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์หลัก 4 กลุ่มในเขตอีสานใต้ อันได้แก่ ชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย กูยหรือส่วย ไทยลาว และกลุ่มชาติพันธุ์ญ้อ ซึ่งจัดแสดงในเป็นแบบจำลองปูนปั้นและจัดเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินชีวิต อันเป็นการเสริมสร้างคุณค่าและความน่าสนใจในการดึงดูดผู้คนให้เข้าสู่พิพิธภัณฑส์มากยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อนที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของพระธาตุเรีอรรอง (พิพิธภัณฑส์เฝ้าไทย) แล้ว พบว่า มีความพร้อมในระดับปานกลางค่อนข้างสูงในการเป็นลูกข่ายพิพิธภัณฑส์การเรียนรู้เนื่องจากพระธาตุเรีอรรอง (พิพิธภัณฑส์เฝ้าไทย) มีจุดเด่นด้านเรื่องราว

การจัดแสดงที่เน้นกลุ่มชาติพันธุ์หลัก 4 กลุ่มในเขตอีสานใต้ อันได้แก่ ชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย กูยหรือส่วย ไทลาว และ ชาติพันธุ์ญ้อ ซึ่งจัดแสดงในเป็นแบบจำลองปูนปั้นและการจัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้คนเป็นการให้ความรู้แก่ผู้คนที่มาเยี่ยมชมและสักการบูชาพระบรมสารีริกธาตุที่ประดิษฐานอยู่ที่พระธาตุเรืองรอง ในขณะที่หลวงปู่ธัมมา พัทธกาก็มีแนวคิดที่เปิดกว้างสำหรับการเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสวามิภักดิ์) เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน ดังนั้น พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสวามิภักดิ์)

ส่วนความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า มีความพร้อมในระดับสูง เนื่องจากพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสวามิภักดิ์) เป็นศาสนสถานที่เป็นเสมือนสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจของพุทธศาสนิกชน พร้อม ๆ กับทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้คนที่มาเยี่ยมชมเกิดจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญในเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่กำลังสูญหายไป ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสวามิภักดิ์) เป็นสถานที่ที่สามารถนำคติความเชื่อทางศาสนามาประยุกต์ใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ได้อย่างกลมกลืน เป็นแนวทางที่สำคัญประการหนึ่งในการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีประโยชน์และคุณค่าต่อสังคม

3. พิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรี

ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ

ความร่วมมือระหว่างพระครูบุญชยากร (วสันต์ มหาบุญโญ) เจ้าอาวาสวัดไชยศรี องค์การบริหารส่วนตำบลสาวะถี และคณะกรรมการจากชุมชนที่มาจาก ข้าราชการบำนาญ ตัวแทนกลุ่มเยาวชน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้รู้ในหมู่บ้าน เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่เหมาะสมและหลากหลายในการเรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่ก็ยังขาดการประสานงานกับหน่วยงานหรือกลุ่มองค์กรจากภายนอกเพื่อร่วมสนับสนุนการดำเนินงานในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลายและแปลกใหม่

ด้านบุคลากร

ความร่วมมือของคณะกรรมการพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรีเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ โดยมีพระครูบุญชยากร (วสันต์ มหาบุญโญ) เจ้าอาวาสวัดไชยศรี เป็นแกนนำ แต่ในขณะเดียวกันคณะกรรมการชุดดังกล่าวก็ยังต้องการการพัฒนาความรู้ด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ความรู้ด้านการจัดการพิพิธภัณฑสถาน ทั้งด้านการจัดแสดง การสงวนรักษาวัตถุ การถ่ายทอดองค์ความรู้ เป็นต้น

ประเด็นปัญหาสำคัญด้านความร่วมมือของบุคลากร คือ ความต่อเนื่องในการดำเนินงานของคณะกรรมการพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดไชยศรี ซึ่งยังขาดความต่อเนื่องเพราะส่วนใหญ่จะเป็นการจัดกิจกรรมเป็นครั้งคราวเท่านั้น

ด้านงบประมาณ

เนื่องจากคณะกรรมการพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรีมีองค์ประกอบจากหลายๆ ส่วน ดังนั้น งบประมาณที่มาสนับสนุนการดำเนินงานจึงมาจากหลายช่องทาง เช่น จากวัดไชยศรี จากองค์การบริหารส่วนตำบลสาละโว้ และจากการบริจาคของคนในชุมชน รวมทั้งงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ แต่ก็เป็นงบในการดำเนินงานเป็นครั้งคราว พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรี ยังไม่มีการวางแผนงบประมาณอย่างเป็นระบบ และปัญหาที่สำคัญคือไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรสามารถสนับสนุนงบประมาณแก่พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรีเพื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหรือการลงทุนเพื่อขยายตัวอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องได้ ดังนั้น การบริหารงบประมาณจึงประสบกับปัญหาความต่อเนื่อง และการกำหนดแผนการทำงานให้ประสบความสำเร็จ

ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

ภายในวัดไชยศรีมีกิจกรรมการเรียนรู้ด้านประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างหลากหลาย เช่น พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรี อาคารศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสาขาศิลปวัฒนธรรมตำบลสาละโว้ ศูนย์เรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น และอาคารประกอบสำหรับจัดกิจกรรมจากอีกหลายหลัง ซึ่งเป็นสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับจัดกิจกรรมเป็นศูนย์การเรียนรู้ รวมถึง การมีส้มหรือโบสถ์โบราณที่มีภาพเขียนฝาผนังที่มีคุณค่าเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของวัดไชยศรี

ในพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรีมีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ของชาวบ้านที่ได้จากการร่วมแรงร่วมใจของชาวบ้านในการบริจาค ร่วมกันก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ การจัดแสดง และร่วมกันถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชนเป็นเสมือนเครื่องหมายแห่งคุณค่าของความร่วมมือกันของคนในท้องถิ่น แต่ก็มีปัญหาที่สำคัญ คือ ตัวอาคารพิพิธภัณฑ์เป็นอาคารที่มีโครงสร้างชั่วคราว บางส่วนจึงชำรุดทรุดโทรมลงไปบ้าง ส่วนของอาคารที่เปิดโล่งจึงส่งผลให้วัตถุที่จัดแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑ์มีการเสื่อมสภาพอย่างรวดเร็ว และปัญหาที่สำคัญอีกประการคือรูปแบบการจัดแสดงที่ยังไม่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เยี่ยมชมได้ดีเท่าที่ควร

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อนที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรี แล้ว พบว่า มีความพร้อมในการเป็นลูกข่ายพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง เนื่องจาก พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรีมีรากฐานมาจากความร่วมมือร่วมใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง แต่ก็ยังต้องการการสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานและองค์กรภายนอกในการให้ความช่วยเหลือและพัฒนากิจการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ โดยเฉพาะการพัฒนาพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรีให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า ในขณะเดียวกันพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรีก็กำลังประสบกับปัญหาในการเชิญชวนเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น การจัดกิจกรรมรูปแบบใหม่ๆ จึงอาจเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรีมากขึ้น

ส่วนด้านความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรี มีความพร้อมในระดับสูง เนื่องจาก ภายในวัดไชยศรีเปรียบเสมือนอุทยานแห่งการเรียนรู้ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นหลากหลายรูปแบบ เช่น พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไชยศรี อาคารศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลสาวะถี ศูนย์เรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น และอาคารประกอบสำหรับจัดกิจกรรมจากอีกหลายหลัง ซึ่งเปรียบเสมือนพื้นที่สำหรับการปะทะสังสรรค์ระหว่างคนรุ่นใหม่และคนรุ่นเก่า โดยมีพุทธศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันเป็นปัจจัยในการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีแก่คนในท้องถิ่น

4. แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคม

ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคม เป็นงานหนึ่งของโรงเรียนและขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการโรงเรียนกระสังพิทยาคม โดยมีอาจารย์โชติอนันต์ ขจรเกียรติวัฒนาเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงาน รูปแบบการบริหารจัดการที่ขึ้นตรงต่อผู้บริหารสูงสุดดังกล่าว จะประสบปัญหาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารซึ่งปกติจะมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนอยู่เสมอ เพราะเมื่อเปลี่ยนผู้บริหารนโยบายการพัฒนาโรงเรียนก็เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะงานหรือกิจกรรมพิเศษมักจะขึ้นอยู่กับความสนใจและการให้ความสำคัญของผู้บริหารแต่ละคน แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคมก็ประสบกับปัญหาดังกล่าวเช่นกันส่งผลให้กิจกรรมของแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ ต้องหยุดชะงักในช่วงเวลาหนึ่ง ภายหลังเมื่อนายไกรลาส กุลวงศ์ย้ายมาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนกระสังพิทยาคมในปัจจุบัน ได้ให้ความสนใจและฟื้นฟูกิจกรรมของแหล่งความรู้ภูมิปัญญา ฯ รวมทั้งขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสภาวัฒนธรรมอำเภอกระสังจำนวน 50,000 บาทมาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน

ด้านบุคลากร

อาจารย์โชติอนันต์ ขจรเกียรติวัฒนา ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานของ แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ เป็นผู้มีความรู้และความสนใจในการศึกษาด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีของท้องถิ่นและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมาตั้งแต่ในระยะเริ่มต้น ดังนั้นจึงเป็นกำลังสำคัญในการดำเนินงาน ประกอบกับ มีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่มีความสนใจและอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แต่ก็มีข้อจำกัดในการดำเนินงานเพราะอาจารย์โชติอนันต์ ขจรเกียรติวัฒนา ต้องรับผิดชอบงานสอนและงานอื่น ๆ ในโรงเรียนด้วย จึงทำให้ไม่มีเวลาอย่างเต็มที่ในการพัฒนาแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ รวมทั้งไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนางานของแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ

ด้านงบประมาณ

โรงเรียนกระสังพิทยาคม เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ๑ มีงบประมาณในการดำเนินงานจำนวนน้อย งบประมาณส่วนใหญ่ถูกใช้ไปในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น จึงไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะสนับสนุนการดำเนินงานของแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ๑ ได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบจึงต้องแสวงหาการสนับสนุนจากหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก ในปีงบประมาณ พ.ศ.2549 โรงเรียนกระสังพิทยาคมก็ได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก สภาวัฒนธรรมอำเภอกระสังในการปรับปรุง การจัดแสดงจำนวน 50,000 บาท

ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

จุดเด่นที่สำคัญที่สุดด้านสถานที่ คือ ที่ตั้งของแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ๑ ซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่มีการขุดค้นพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เนื้อหาและเรื่องราวที่จัดแสดงในแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ๑ จึงมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ที่อยู่โดยรอบ ตลอดจนศิลปโบราณวัตถุที่จัดแสดงอยู่ในแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ๑ ส่วนใหญ่เป็นศิลปโบราณวัตถุที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการศึกษาด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่น แต่เนื่องจากปัจจุบันแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ๑ ไม่มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องจึงส่งผลให้นักเรียนและประชาชนทั่วไปไม่ให้ความสนใจในการเข้ามาเรียนรู้ ประกอบกับศิลปโบราณวัตถุหลายชิ้นได้ชำรุดและเสื่อมสภาพอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้น โรงเรียนกระสังพิทยาคมจึงได้วางแผนย้ายการจัดแสดงโดยการปรับปรุงอาคารอาคารสหกรณ์เดิมให้เป็นสถานที่ตั้งของแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ๑ โดยมีกำหนดให้จัดแสดงแล้วเสร็จภายในเดือนสิงหาคม พ.ศ.2549

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อนที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคม แล้ว พบว่า มีความพร้อมในการเป็นลูกข่ายพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง เนื่องจาก มีความพร้อมทั้งในด้านองค์ความรู้ อันได้แก่องค์ความรู้และข้อมูลที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาหลักฐานทางประวัติศาสตร์และเป็นองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นที่พบหลักฐานทางโบราณคดีเป็นจำนวนมาก ในท้องถิ่น และมีความพร้อมจากการมองเห็นความสำคัญของโรงเรียนกระสังพิทยาคม สภาวัฒนธรรม อำเภอกระสัง อาจารย์ผู้รับผิดชอบ และนักเรียนที่มีความสนใจที่จะร่วมกิจกรรม ประกอบกับเป็นโอกาสอันดีที่จะปรับปรุงการแสดงผลใหม่ทั้งหมดเพื่อให้ แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ๑ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่น

ส่วนด้านความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคมมีความพร้อมในระดับสูง เนื่องจาก เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อท้องถิ่น เพราะในเขตอำเภอกระสัง มีการขุดค้นพบร่องรอยหลักฐานทางประวัติศาสตร์โบราณคดีเป็นจำนวนมาก แต่ชาวบ้านไม่ให้ความสำคัญ บางครั้งก็มีการลักลอบขุดค้นเพื่อนำไปจำหน่าย แหล่งความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ๑ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะส่งเสริมให้ท้องถิ่นได้ตระหนักถึงคุณค่าและ

ความสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์โบราณคดี อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการอนุรักษ์และ
 ปลูกการจิตสำนึกในคุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีของท้องถิ่น

5. พิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จ

ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ

การดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานอย่างชัดเจน
 โดยระดมความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียนสมเด็จพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 กาฬสินธุ์ เขต 3 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ข้าราชการบำนาญ สภาวัฒนธรรมอำเภอสมเด็จ เข้ามาเป็น
 คณะกรรมการเพื่อร่วมกันพัฒนางานของพิพิธภัณฑ์ โดยมีอาจารย์ปภาดา จันทะยुทธ เป็นกรรมการและ
 เลขานุการคณะกรรมการดำเนินงาน การแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าวจะมีบทบาทอย่างยิ่งในการ
 ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จ แต่ต้องจัดกระบวนการเพื่อระดมความร่วมมือ
 จากคณะกรรมการอย่างต่อเนื่องและให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ส่วนการดำเนินงานฝ่ายปฏิบัตินั้น
 อาจารย์ปภาดา จันทะยुทธ เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จตั้งแต่
 ปีพ.ศ.2531จึงเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการทำงานของพิพิธภัณฑ์ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ด้านบุคลากร

อาจารย์ปภาดา จันทะยुทธ กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการดำเนินงานการจัดตั้ง
 พิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จเป็นผู้ที่มีความตั้งใจในการพัฒนางานด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
 และได้จัดกิจกรรมมาอย่างต่อเนื่องถือเป็นกำลังสำคัญในการการทำงานของพิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จ
 ในขณะเดียวกันก็มีการสนับสนุนอย่างใกล้ชิดจากบุคลากรของสภาวัฒนธรรมอำเภอสมเด็จและองค์กร
 ในท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน แต่ในการดำเนินงานก็ประสบกับปัญหาบางประการ โดยเฉพาะปัญหา
 สำคัญ คือ องค์กรความรู้ในการจัดการพิพิธภัณฑ์เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ซึ่งต้องมีการสนับสนุน
 จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านงบประมาณ

การดำเนินงานในช่วงเวลาที่ผ่านมา งบประมาณส่วนใหญ่จะมาจากงบประมาณของโรงเรียน
 สมเด็จพิทยาคม ปัจจุบัน หน่วยงานต่าง ๆ เริ่มตระหนักถึงประโยชน์ของการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์
 อำเภอสมเด็จมากขึ้น จึงได้จัดสรรงบประมาณมาสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น ปี พ.ศ.2548 สภาวัฒนธรรม
 อำเภอสมเด็จก็สนับสนุนงบประมาณจำนวน 100,000 บาท เป็นต้น ดังนั้น การจัดหางบประมาณจาก
 หน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนจึงเป็นโอกาสที่สำคัญในการพัฒนาการดำเนินงานของ
 พิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จ

ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

อาคารพิพิธภัณฑสถานอำเภอสมเด็จตั้งอยู่ในโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคมอยู่ใกล้กับกลุ่มเป้าหมายหลักคือนักเรียนในโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคมและโรงเรียนในเขตพื้นที่ใกล้เคียง จึงมีความสะดวกในการจัดกิจกรรมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งตั้งอยู่ใกล้ศูนย์กลางของชุมชน ดังนั้น ผู้ที่สนใจที่จะเยี่ยมชมหรือศึกษาหาความรู้ในพิพิธภัณฑสถานอำเภอสมเด็จ จึงสามารถเดินทางเข้าสู่พิพิธภัณฑสถานได้โดยสะดวก ส่วนวัตถุจัดแสดงและองค์ความรู้ที่มีอยู่ในพิพิธภัณฑสถานอำเภอสมเด็จก็เป็นวัตถุและความรู้อันมีคุณค่าด้านภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นที่มีการรวบรวมมาเป็นระยะเวลาเกือบ 20 ปี

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อนที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานอำเภอสมเด็จ แล้ว พบว่า มีความพร้อมในการเป็นลูกข่ายพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในระดับสูง เนื่องจากมีความพร้อมทั้งด้านการสนับสนุนของโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคมซึ่งเห็นหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบ มีการระดมความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาเป็นคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนทั้งด้านองค์ความรู้และงบประมาณ มีบุคลากรรับผิดชอบการดำเนินงานที่มีความตั้งใจและดำเนินงานต่อเนื่องเป็นกำลังสำคัญในการดำเนินงาน รวมทั้งมีวัตถุและองค์ความรู้ที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลานานเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ

ส่วนด้านความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า พิพิธภัณฑสถานอำเภอสมเด็จมีความพร้อมในระดับสูง โดยเฉพาะองค์ความรู้และวัตถุที่แสดงถึงเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้จากจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลาเกือบ 20 ปี ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นทั้งในด้านการเผยแพร่องค์ความรู้และการปลูกจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. พิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์

ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ

พิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ เป็นโครงการหนึ่งในหลักสูตรการเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งอยู่ในความดูแลของงานโรงเรียนกับชุมชนโดยมีอาจารย์นิมิต โยวะสุข เป็นหัวหน้างานและดูแลรับผิดชอบพิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยตรง งานโรงเรียนกับชุมชนสังกัดฝ่ายบริการของโรงเรียน โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนมีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจ รูปแบบการบริหารจัดการในลักษณะดังกล่าวจะประสบกับปัญหาที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงนโยบายเมื่อเปลี่ยนแปลงผู้อำนวยการโรงเรียนซึ่งส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการมีฐานะเป็นกิจกรรมหนึ่งในงานโรงเรียนกับชุมชนซึ่งเป็นกิจกรรมส่วนย่อยในโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนโดยภาพรวม จึงส่งผลให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานมีจำนวนน้อยและมีความต่อเนื่อง

ด้านบุคลากร

สพร.

อาจารย์นิมิต โยวะผุย ผู้รับผิดชอบพิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่นและดูแลงานโรงเรียนกับชุมชน เป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์อันดีกับคนในท้องถิ่นทำให้ได้รับความร่วมมือในการสนับสนุนการดำเนินงานจากคนในท้องถิ่นเป็นอย่างดี อีกทั้งเป็นผู้ที่มีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะพัฒนาพิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่นและได้ดำเนินงานต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 แต่ในขณะเดียวกัน อาจารย์นิมิต โยวะผุย ก็มีข้อจำกัดด้านเวลาในการดูแลการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพราะต้องมีการสอนและรับผิดชอบงานในโรงเรียนด้านอื่น ๆ แต่อาจารย์นิมิตก็มีกำลังหลักเป็นผู้ช่วยในการทำงาน คือ นักเรียนชุมนุมภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งมีปีละประมาณ 30 – 40 คน ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยทั้งการดูแลพิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดกิจกรรมสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับผู้รู้ในท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแบ่งกลุ่มออกไปสืบค้นภูมิปัญญา การเชิญวิทยากรมาเล่าเรื่องราวของท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการอภิปรายหรือสัมมนาความรู้ในท้องถิ่นประเด็นต่าง ๆ เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่า พิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่นมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

ด้านงบประมาณ

พิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง มีเพียงงบประมาณสนับสนุนจากทางโรงเรียนในระยะเริ่มแรกจำนวน 3,500 บาท ในปี พ.ศ.2544 และ ในปี พ.ศ.2546 เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ได้มองเห็นความสำคัญของ พิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 35,000 บาท มาใช้ในการปรับปรุงการจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถาน ส่วนการดำเนินงานต่าง ๆ ทั้งด้านการจัดหาวัสดุ การจัดกิจกรรม ก็เป็นการทุ่มเทและเสียสละของอาจารย์นิมิต โยวะผุย และนักเรียนชุมนุมภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งได้รับความอนุเคราะห์จากชาวบ้านและผู้ปกครองนักเรียนในการบริจาคสิ่งของและความร่วมมือในการจัดกิจกรรม

ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

ที่ตั้งของพิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการปรับปรุงห้องเรียนเพื่อใช้ในการจัดแสดงและจัดกิจกรรมของนักเรียนชุมนุมภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงมีข้อดี คือ นักเรียนในโรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักสามารถเข้าถึงพิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่นได้โดยสะดวก แต่ก็มีข้อจำกัดคือการใช้พื้นที่ภายในห้องเรียนดังกล่าวจัดแสดงได้อย่างน่าสนใจ ส่วนวัตถุจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นวัตถุที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คนได้เป็นอย่างดี

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อนที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์แล้ว พบว่า มีความพร้อมในการเป็นลูกข่ายพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในระดับสูง เนื่องจาก พิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่นมีจุดเด่นอยู่ที่การส่งเสริมให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน นักเรียน และท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และได้รับความร่วมมือ

อย่างดียิ่งจากท้องถิ่นในการสนับสนุนกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้ง ความตั้งใจและความทุ่มเทของอาจารย์นิมิต โยวะสุข และนักเรียนชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความตั้งใจในการพัฒนางานของพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ส่วนด้านความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ มีความพร้อมในระดับสูง เนื่องจาก องค์ความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างนักเรียนและผู้รู้ในท้องถิ่น องค์ความรู้หลายประการเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่า เช่น ประวัติและตำนานการตั้งเมืองโกสุมพิสัย ซึ่งปัจจุบันกำลังจะกลายเปลี่ยนไปจากความทรงจำของผู้คน นอกจากนี้ องค์ความรู้ที่มีอยู่ในพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังเป็นสัญลักษณ์แห่งความเชื่อมั่นว่า โรงเรียนและท้องถิ่นสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ควบคู่กับการเกิดจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่นได้

7. ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย

ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ

ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย เป็นองค์ประกอบหนึ่งของ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวยซึ่งเทศบาลตำบลอากาศอำนวยเป็นผู้รับผิดชอบ ส่งผลให้การบริหารจัดการมีรูปแบบการดำเนินงานที่ชัดเจนมีโครงสร้างการบริหารงานรองรับการดำเนินงานทั้งในด้านงบประมาณการวางแผนพัฒนา รวมทั้งการสนับสนุนด้านอื่น ๆ จากเทศบาลตำบลอากาศอำนวย

ด้านบุคลากร

ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย มีบุคลากรประจำจำนวน 1 คนซึ่งเป็นชาวไทโย้ยและมีความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวไทโย้ยเป็นอย่างดี สามารถถ่ายทอดความรู้และเป็นแกนนำในการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวไทโย้ย ในขณะเดียวกัน ภายในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวยก็มีบุคลากรประจำหลายส่วนที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย เช่น ติดต่อประสานงาน การอำนวยความสะดวก และการสนับสนุนการปรับปรุงการจัดแสดงในห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย

ด้านงบประมาณ

เทศบาลตำบลอากาศอำนวย ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการดูแลห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีงบประมาณในการดำเนินการทั้งจากการอุดหนุนงบประมาณประจำปีของรัฐบาล และการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลเอง ดังนั้น การจัดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ยจึงมีการวางแผนการสนับสนุนอย่างมีระบบ ทั้งงบดำเนินการและงบลงทุนเพื่อพัฒนาการดำเนินงาน โดยเฉพาะเทศบาลตำบลอากาศอำนวยได้ให้ความสำคัญแก่การจัดการศึกษาให้แก่คนในท้องถิ่น จึงมีการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบล

อากาศอำนวย เพื่อเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้แก่คนในชุมชน โดยมีห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง ดังนั้น จึงเป็นหลักประกันได้ว่าห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ยจะได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องและน่าจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี

ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

ภายในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวยมีองค์ประกอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนในชุมชน 7 ส่วน คือ ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ห้องสมุดชุมชน ห้องอินเตอร์เน็ตชุมชน ห้องวิชาการชุมชน ห้องเรียนรู้อาชีพ ร้านค้าชุมชน และลานกิจกรรม ดังนั้น ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ยจึงตั้งอยู่ท่ามกลางกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายส่งผลให้ผู้เยี่ยมชมมีทั้งจำนวนและความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันอาคารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวยก็ตั้งอยู่ศูนย์กลางของชุมชน ดังนั้นผู้เยี่ยมชมจึงสามารถเข้าถึงห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ยได้โดยสะดวก

วัตถุที่จัดแสดงในห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ยส่วนใหญ่จะเป็นศิลปโบราณวัตถุ และเครื่องมือเครื่องใช้ในวิถีชีวิตของชาวไทโย้ย ดังนั้น การจัดแสดงในห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ยจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือในการกระตุ้นจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของอัตลักษณ์แห่งชาติพันธุ์ไทโย้ยซึ่งกำลังจะถูกกลืนโดยวัฒนธรรมกระแสหลักในสังคมปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อนที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย แล้ว พบว่า มีความพร้อมในการเป็นลูกข่ายพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในระดับสูง เนื่องจาก มีความพร้อมในองค์ประกอบทุกด้าน คือด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านอาคารสถานที่ ซึ่งมีการวางแผนการทำงานและสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบของเทศบาลตำบลอากาศอำนวย

ส่วนด้านความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย มีความพร้อมในระดับปานกลาง เนื่องจาก ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ “โย้ย” ที่ชัดเจน องค์ความรู้ที่มีอยู่ทั้งในลักษณะของวัตถุจัดแสดงและข้อมูลที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นวัฒนธรรมร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ดำรงชีวิตอยู่ในภาคอีสาน การศึกษาวิจัยเอกลักษณ์ในวิถีชีวิตที่แสดงถึงความเป็น “โย้ย” ที่ชัดเจน เช่น ภาษา การแต่งกาย ประเพณีพิธีกรรมที่โดดเด่น รวมถึงประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชาวโย้ยจึงเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการเพื่อให้ได้อัตลักษณ์ของความเป็น “โย้ย” และนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดแสดงและเผยแพร่ต่อชุมชน

8. พิพิธภัณฑสถานเมืองมหาสารคาม ศูนย์รวมเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม

ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ

พิพิธภัณฑสถานเมืองมหาสารคาม ศูนย์รวมเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านจังหวัดมหาสารคามเป็นหน่วยงานในสังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม ซึ่งเป็นผู้ดูแลการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ดังนั้น พิพิธภัณฑสถานเมืองมหาสารคาม ฯ จึงสามารถสร้างความร่วมมือในการจัดกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมายหลัก (นักเรียนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม) และประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคามได้โดยสะดวก

การอยู่ในการดูแลของเทศบาลเมืองมหาสารคาม ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผู้บริหารสูงสุดมาจากการเลือกตั้ง ก็เป็นปัจจัยทางการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานเมืองมหาสารคาม ฯ เนื่องจากเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนายกเทศมนตรีนโยบายก็เปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ว่าเมื่อตนเข้ามาบริหารงานได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ อย่าง การสานต่อผลงานของนายกเทศมนตรีคนก่อนอาจจะถูกมองว่าไม่มีความสามารถต้องอาศัยสิ่งที่นายกคนก่อนทำไว้ พิพิธภัณฑสถานเมืองมหาสารคาม ฯ ก็จัดตั้งขึ้นในช่วงเปลี่ยนแปลงนายกเทศมนตรี ดังนั้น ปัจจุบันการสนับสนุนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานเมืองมหาสารคาม ฯ ทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรจึงมีจำนวนน้อย

ด้านบุคลากร

พิพิธภัณฑสถานเมืองมหาสารคาม ฯ มีเจ้าหน้าที่ประจำเพียง 1 คน ซึ่งต้องทำหน้าที่ทุกอย่าง ดังนั้นจึงมีข้อจำกัดในการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

พิพิธภัณฑสถานเมืองมหาสารคาม ฯ ตั้งอยู่ในจังหวัดมหาสารคามที่มีสถานศึกษาระดับมหาวิทยาลัย 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ดังนั้น จึงมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะด้านไปสนับสนุนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานเมืองมหาสารคาม

ด้านงบประมาณ

พิพิธภัณฑสถานเมืองมหาสารคาม ฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณการดำเนินงานรายปี (ไม่รวมค่าจ้าง) เช่น ค่าวัสดุใช้สอย ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงนิทรรศการ เป็นต้น จากเทศบาลเมืองมหาสารคามปีละ 50,000 บาท ซึ่งเป็นงบประมาณจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับภารกิจเป้าหมายการดำเนินงานตลอดทั้งปีของพิพิธภัณฑสถานเมืองมหาสารคาม ฯ

ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

อาคารพิพิธภัณฑสถานเมืองมหาสารคาม ฯ ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคามและอยู่ติดกับถนนสายหลักมีรถโดยสารผ่านหลายสาย ดังนั้น การเดินทางไปยังพิพิธภัณฑสถานเมืองมหาสารคาม ฯ จึงมีความสะดวก รวมทั้ง ภายในสวนสาธารณะหนองข่าซึ่งเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑสถานเมืองมหาสารคาม ฯ ยังมีพื้นที่เป็นสวนสาธารณะและอนุสาวรีย์พระเจษฎาธิราชเดชะ (กวด) ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมในการดึงดูดผู้คนเข้าสู่พิพิธภัณฑสถาน

ภายในตัวอาคารจะมีการใช้พื้นที่สำหรับการจัดนิทรรศการถาวร การจัดนิทรรศการชั่วคราว ห้องสำนักงาน และศูนย์จำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์พื้นเมืองจังหวัดมหาสารคาม อันเป็นปัจจัยเสริมที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการดึงดูดผู้คนเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์

นิทรรศการถาวรในพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ เน้นการเล่าเรื่องวิถีชีวิตของผู้คนในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยมีแก่นของเรื่อง (Theme) ซึ่งเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์แห่งวิถีชีวิตชาวเทศบาลเมืองมหาสารคาม อันได้แก่ “เมืองซ้อนชนบท”

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อนที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ศูนย์รวมเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม แล้ว พบว่ามีความพร้อมในการเป็นลูกข่ายพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในระดับปานกลาง เนื่องจาก การขาดการสนับสนุนจากเทศบาลเมืองมหาสารคามในการดำเนินงานอย่างเต็มประสิทธิภาพ ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ และการวางแผนพัฒนาในระยะต่อไป

ส่วนด้านความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ศูนย์รวมเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม มีความพร้อมในระดับสูง เนื่องจากมีแนวทางการจัดแสดงนิทรรศการแบบเน้นเรื่องราว ซึ่งแนวทางการจัดแสดงที่เหมาะสมสำหรับหน่วยงานหรือองค์กรที่ไม่ต้องการแสดงวัตถุ หรือมีวัตถุสะสมที่ไม่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น หรือไม่มีวัตถุสะสม แต่ต้องการนำเสนอเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คน รวมทั้งจุดเด่นอีกประการหนึ่งในการจัดแสดงนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ คือ นิทรรศการบางส่วนเปิดพื้นที่ให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดแสดงได้ตลอดเวลา เช่น เข้ามาเป็นเนื้อหาในการจัดแสดง เช่น การทำประเพณีตรอกบรวการอธิบายเนื้อหาในนิทรรศการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการให้ความสำคัญและคุณค่าของคนในท้องถิ่น

9. ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม

ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ

ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม เป็นการระดมความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ คณะกรรมการหมู่บ้าน โรงเรียนบ้านปากยาม นักวิจัยไทบ้านปากยาม และโครงการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทางความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนในพื้นที่ชุ่มน้ำลุ่มแม่น้ำโขง พื้นที่ลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง เพื่อร่วมมือกันก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม ขณะนี้ยังไม่มีรูปแบบของการตั้งคณะกรรมการอย่างเป็นทางการหรือการก่อสร้างอาคาร ซึ่งเป็นที่ตั้งของหน่วยงาน การดำเนินงานในระยะนี้เป็นการอาสาสมัครที่ทุกฝ่ายร่วมกันทำงาน ดังนั้นการทำงานของกลุ่มคนดังกล่าวจึงมีความยืดหยุ่นสูงในการปรับตัวเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด แต่ก็ประสบปัญหาในบางครั้งด้านความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

ด้านบุคลากร

ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงกลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม ไม่มีบุคลากรทำหน้าที่ประจำ มีเพียงผู้ประสานงานหลักเพื่อจัดกิจกรรมจำนวน 2 คน คือ นายสุริยา โคตะมี ตัวแทนนักวิจัยไทบ้าน ปากยาม และนายโสภณ นฤชัยกุล เจ้าหน้าที่โครงการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทางความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนในพื้นที่ชุ่มน้ำลุ่มแม่น้ำโขง พื้นที่ลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง

ความเข้มแข็งที่สุดของบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงกลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม คือ การอาสาสมัครเพื่อร่วมกันทำงานของผู้รู้ในหมู่บ้านที่ยินดีจะถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ กลุ่มนักวิจัยไทบ้านที่เคยร่วมงานวิจัยไทบ้านเรื่อง “นิเวศวิทยาและประวัติศาสตร์ป่าบุ่งป่าทามลุ่มแม่น้ำสงครามตอนล่าง” และกลุ่มเยาวชนโดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนอยู่ที่โรงเรียนบ้านปากยาม

ด้านงบประมาณ

งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงกลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยามในระยะเริ่มต้นได้จากโครงการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทางความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนในพื้นที่ชุ่มน้ำลุ่มแม่น้ำโขง พื้นที่ลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง โดยใช้งบประมาณบางส่วนจากงานวิจัยไทบ้าน เรื่อง “นิเวศวิทยาและประวัติศาสตร์ป่าบุ่งป่าทามลุ่มแม่น้ำสงครามตอนล่าง” โดยเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องอยู่ในการดำเนินโครงการไม่สามารถระบุจำนวนงบประมาณได้

ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงกลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยามยังไม่มีอาคารซึ่งเป็นที่ตั้งของศูนย์ฯ ปัจจุบันเป็นการจัดแสดงโดยใช้บ้านที่อยู่อาศัยของชาวบ้านและสถานที่สำคัญในหมู่บ้านเป็นสถานที่จัดแสดงเรื่องราว โดยสถานที่แต่ละแห่งจะนำเสนอเรื่องราวแต่ละเรื่องที่กลุ่มเยาวชนได้เข้าไปสืบค้น ทั้งเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผู้รู้ในหมู่บ้าน เครื่องมือเครื่องใช้ และสถานที่สำคัญในหมู่บ้าน โดยในระยะแรกได้กำหนดให้มีการนำเสนอเรื่องราวจำนวน 15 เรื่อง

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อนที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของ ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงกลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม แล้ว พบว่า มีความพร้อมในการเป็นลูกข่ายพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในระดับสูง เนื่องจาก เป็นรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้รูปแบบใหม่ ที่ให้ความสำคัญกับความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความยืดหยุ่นสูงในการปรับตัวเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่มีการสะสมวัตถุเพื่อการจัดแสดง ไม่มีอาคารซึ่งเป็นที่ตั้งแหล่งเรียนรู้ ใช้วิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนเป็นสื่อในการนำเสนอ ถือว่า เป็นนิทรรศการที่มีชีวิตอย่างแท้จริง ถ้ารูปแบบการดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงกลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยามประสบความสำเร็จจะเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับชุมชนต่าง ๆ ในการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบดังกล่าว

ส่วนด้านความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงกลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม มีความพร้อมในระดับสูง เนื่องจาก องค์ความรู้ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้าน ทั้งงานวิจัยไทบ้าน การสืบค้นเรื่องราวของเยาวชน ความร่วมมือของคณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ

เป็นกิจกรรมที่จะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการกระตุ้นจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของหมู่บ้าน อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้านในอนาคต รวมทั้งรูปแบบการนำเสนอเรื่องราวโดยใช้ทรัพยากรในหมู่บ้านทั้ง ผู้รู้ เครื่องมือเครื่องใช้ และสถานที่สำคัญในหมู่บ้านเป็นสื่อในการนำเสนอ ซึ่งจะเป็นตัวอย่างให้กับหมู่บ้านหรือชุมชนอื่น ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในหมู่บ้านของตน

10. อาคารแสดงปลาน้ำจืด สวนสัตว์นครราชสีมา

ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ

อาคารแสดงปลาน้ำจืด อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสวนสัตว์นครราชสีมา องค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีองค์กรขนาดใหญ่ มีสวนสัตว์ที่อยู่ในความรับผิดชอบถึง 5 แห่ง คือ สวนสัตว์ดุสิต สวนสัตว์เปิดเขาเขียว สวนสัตว์เชียงใหม่ สวนสัตว์สงขลา และสวนสัตว์นครราชสีมา ดังนั้น รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานจึงดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการแลกเปลี่ยนหมุนเวียนสัตว์ระหว่างสวนสัตว์ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสวนสัตว์แต่ละแห่ง ในส่วนของสวนสัตว์นครราชสีมาเองก็มีโครงสร้างการบริหารที่มีหน่วยสนับสนุนการดำเนินงานของอาคารแสดงปลาน้ำจืด เช่น ด้านการดูแลพันธุ์ปลา ทั้งการให้อาหารและการรักษาพยาบาล งานประชาสัมพันธ์ และงานฝ่ายสนับสนุนอื่น ๆ เช่น งานวางแผนอาคารสถานที่ งานช่าง เป็นต้น

เนื่องจากสวนสัตว์นครราชสีมามีพื้นที่การจัดแสดงสัตว์ป่าจำนวนมาก อาคารแสดงปลาน้ำจืดเป็นเพียงส่วนงานย่อยหนึ่งที่อยู่ในงานบำรุงสัตว์ 1 (สัตว์ปีก สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์น้ำ) ประกอบกับการแสดงปลาน้ำจืดไม่ได้เป็นส่วนแสดงหลักที่ผู้เยี่ยมชมสวนสัตว์ให้ความสนใจเหมือนกับการแสดงสัตว์ป่าจากทวีปแอฟริกา ดังนั้น ในการจัดสรรงบประมาณพัฒนาอาคารแสดงปลาน้ำจืดจึงมิไม่ได้รับการจัดลำดับความสำคัญมากนักเมื่อเทียบกับพื้นที่การจัดแสดงสัตว์ป่าประเภทอื่น ๆ จึงส่งผลให้อาคารแสดงปลาน้ำจืดไม่มีงบประมาณจำนวนมากเพื่อปรับปรุงและพัฒนาทั้งด้านเนื้อหาและรูปแบบการจัดแสดง

ด้านบุคลากร

บุคลากรที่รับผิดชอบหลักของอาคารแสดงปลาน้ำจืดมีเพียง 1 คน ซึ่งต้องรับผิดชอบทั้งการดูแลทั้งภายในอาคารแสดงปลาน้ำจืดและพื้นที่โดยรอบตัวอาคาร รวมทั้งการดูแลพันธุ์ปลา เป็นวิทยากรนำชมจึงเป็นข้อจำกัดที่สำคัญในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของอาคารแสดงปลาน้ำจืด แต่บุคลากรดังกล่าวก็เป็นบุคลากรที่มีความรู้ทั้งในด้านการดูแลรักษาพันธุ์ปลา ลักษณะและธรรมชาติของปลาชนิดต่าง ๆ และมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการดำเนินชีวิตของผู้คนที่เกี่ยวข้องกับปลาน้ำจืดเป็นอย่างดี สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เยี่ยมชมได้ ข้อจำกัดด้านบุคลากรอาจแก้ปัญหาก็ได้โดยการปรับปรุงการจัดแสดงที่เน้นให้ผู้ชมเรียนรู้ด้วยตนเองและขอรับการสนับสนุนด้านอื่น ๆ เช่น การผลิตสื่อ

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ การประชาสัมพันธ์ การปรับปรุงเทคนิคการจัดแสดง จากหน่วยงานอื่น ๆ ของสวนสัตว์นครราชสีมาและหน่วยงานภายนอกได้

ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

อาคารแสดงปลาน้ำจืดตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าของสวนสัตว์นครราชสีมา ซึ่งผู้เยี่ยมชมทุกคนที่เข้าสู่สวนสัตว์นครราชสีมาจะต้องมองเห็นอาคารแสดงปลาน้ำจืด ประกอบกับรูปแบบของตัวอาคารก็มีความโดดเด่นและมีภูมิทัศน์โดยรอบที่สวยงาม จึงเป็นจุดเด่นในการดึงดูดความสนใจของผู้เยี่ยมชม รวมทั้งอาคารแสดงปลาน้ำจืดตั้งอยู่ใกล้กับศูนย์ประชุม ร้านอาหาร ที่พักรับรอง และพื้นที่จัดค่ายกิจกรรมของสวนสัตว์นครราชสีมา ดังนั้น ผู้คนที่เข้ามาร่วมกิจกรรมในพื้นที่ดังกล่าวจึงสามารถเข้าเยี่ยมชมอาคารแสดงปลาน้ำจืดได้โดยสะดวก

ภายในอาคารแสดงปลาน้ำจืดก็ออกแบบให้สามารถควบคุมบรรยากาศการเยี่ยมชมทั้งด้านเรื่องแสง สี และรูปแบบการจัดแสดงที่สามารถชมการจัดแสดงภายในได้อย่างใกล้ชิด จึงเป็นโอกาสที่ดีในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดแสดงให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

ส่วนปัญหาที่สำคัญของที่ตั้งอาคารแสดงปลาน้ำจืด คือ ไม่อยู่ในเส้นทางหลักในการเยี่ยมชมสวนสัตว์นครราชสีมา ดังนั้น ผู้ที่เข้าเยี่ยมชมส่วนใหญ่จึงเป็นการเยี่ยมชมเป็นหมู่คณะ ทั้งในรูปแบบการทัศนศึกษาของนักเรียน การจัดค่ายกิจกรรมในสวนสัตว์นครราชสีมา และผู้ที่ใช้บริการสถานที่โดยรอบ เช่น ร้านอาหาร ศูนย์ประชุม และที่พักรับรอง รวมทั้งกลุ่มผู้เยี่ยมชมที่ต้องการศึกษาหาความรู้เฉพาะทาง

ด้านงบประมาณ

จากการที่อาคารแสดงปลาน้ำจืดเป็นส่วนแสดงที่ไม่ใช่ส่วนแสดงหลักของสวนสัตว์นครราชสีมา ดังนั้น ปัจจุบันจึงยังไม่มีแผนงานในการจัดสรรงบประมาณเป็นงบลงทุนในการพัฒนาอาคารแสดงปลาน้ำจืด ทั้งด้านการปรับปรุงรูปแบบการจัดแสดง การเพิ่มจำนวนและความหลากหลายของพันธุ์ปลา การนำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตของผู้คนกับปลาน้ำจืด และการพัฒนารูปแบบการถ่ายทอดความรู้

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อนที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของอาคารแสดงปลาน้ำจืด สวนสัตว์นครราชสีมา แล้ว พบว่า มีความพร้อมในการเป็นลูกข่ายพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในระดับปานกลาง เนื่องจาก มีความพร้อมด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในสวนสัตว์นครราชสีมาและหน่วยงานภายนอก มีบุคลากรที่มีความรู้เพียงพอ มีที่ตั้งและอาคารที่โดดเด่น รวมทั้ง เนื้อหาภายในก็เป็นเรื่องราวที่มีความสำคัญที่จะเป็นส่วนองค์ประกอบส่งเสริมให้สวนสัตว์นครราชสีมามีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ประกอบกับ เป็นสถานที่ซึ่งมีความได้เปรียบสำหรับการส่งเสริมให้นักเรียนและเยาวชนที่เข้ามาเยี่ยมชมสวนสัตว์นครราชสีมาเป็นจำนวนมากได้มีโอกาสได้เรียนรู้เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับปลาน้ำจืดและวิถีชีวิตของผู้คนที่เกี่ยวข้อง

ส่วนด้านความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า อาคารแสดงปลาน้ำจืด สวนสัตว์นครราชสีมา มีความพร้อมในระดับสูง เนื่องจาก องค์ความรู้ด้านพันธุ์ปลาน้ำจืดและเครื่องมือประมง

ประเภทต่าง ๆ ที่จัดแสดงอยู่ภายในอาคารแสดงปลาน้ำจืด เป็นความรู้ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตของผู้คนกับสภาพแวดล้อมซึ่งมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของผู้คนในปัจจุบัน การส่งเสริมให้เยาวชนได้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตกับสภาพแวดล้อมจะเป็นปัจจัยทำให้เยาวชนเกิดจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของสภาพแวดล้อมอันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการดูแลรักษาและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมต่อไป

นอกจากนี้ องค์ความรู้ที่จัดแสดงอยู่ภายในอาคารแสดงปลาน้ำจืดยังเป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปพัฒนาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยเฉพาะการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พันธุ์ปลาในท้องถิ่น เครื่องมือจับปลา ธรรมชาติของปลา เทคนิควิธีการจับปลา เป็นต้น

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

บทที่ 4

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้

จากการสำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสถานภาพ ศักยภาพ และความพร้อม ในการพัฒนารูปแบบการบริหาร และจัดการศึกษาของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพ ทั้งแม่ข่ายพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ (โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) และลูกข่ายพิพิธภัณฑ์ การเรียนรู้จำนวน 10 แห่ง มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ 4 ด้าน คือ ด้านการ บริหารจัดการ ด้านการจัดการเนื้อหาและวัตถุ ด้านการจัดแสดง และด้านความสัมพันธ์ระหว่างพิพิธภัณฑ์ กับผู้ชม ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วยประเด็น สำคัญ 7 ประเด็น ดังนี้

1. รูปแบบและโครงสร้างการบริหารงานของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้

1.1 การจัดรูปแบบการบริหารงานของพิพิธภัณฑ์ในรูปแบบคณะกรรมการ

ประเด็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาและความต่อเนื่อง ในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ คือ รูปแบบการบริหารงานที่ขึ้นอยู่กับตัวบุคคล หรือผู้มีอำนาจ สูงสุดของหน่วยงานหรือองค์กรที่รับผิดชอบเป็นหลัก เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน เจ้าอาวาส นายกองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ ผู้ที่ริเริ่มในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ ดังนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคล เช่น มีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงตำแหน่งหน้าที่ หมดยุค เสียดชีวิต หรือมรณภาพ จะส่งผลให้การดำเนินงาน ของพิพิธภัณฑ์ต้องหยุดชะงักเพราะไม่มีคนดำเนินงานต่อหรือผู้มีอำนาจสูงสุดคนใหม่ของหน่วยงาน หรือองค์กรไม่เห็นความสำคัญ พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้หลายแห่งจึงต้องปิดชั่วคราว บางแห่งก็เปิดให้บริการ แต่ก็หยุดนิ่งไม่มีความเคลื่อนไหวหรือการพัฒนา

แนวทางที่อาจจะเป็นทางออกในการแก้ปัญหาดังกล่าว คือ การจัดรูปแบบ การบริหารงานของพิพิธภัณฑ์ ในรูปแบบคณะกรรมการ โดยการระดมความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของพิพิธภัณฑ์ ตัวอย่างเช่น ในกรณีของพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ใน ท้องถิ่นอย่างน้อยต้องมีคณะกรรมการจาก 3 ส่วน คือ

1. ตัวแทนของคนในท้องถิ่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชน ทั้งที่เป็นทางการและผู้ที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ เช่น พระสงฆ์ ผู้อาวุโส ผู้รู้ในชุมชน ข้าราชการ บำนาญ หรือตัวแทนกลุ่มเยาวชน เป็นต้น

2. โรงเรียนหรือสถานศึกษาในท้องถิ่น

3. หน่วยงานภาครัฐ เอกชน หรือองค์กรพัฒนาเอกชน ที่จะมีส่วนสนับสนุนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์

เมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการของพิพิธภัณฑ์แล้ว จะต้องจัดกิจกรรมให้คณะกรรมการได้มีบทบาทหน้าที่อย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการระดมความคิดเห็น และระดมความร่วมมือในการดำเนินงานและการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ เมื่อคณะกรรมการมีความเข้มแข็งการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ก็จะสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลที่เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดของหน่วยงานหรือองค์กร

1.2 การปรับตำแหน่งของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในโครงสร้างขององค์กรหรือหน่วยงาน

พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้หลายแห่งเป็นเพียงงานย่อย หรือกิจกรรมย่อย ที่อยู่ในโครงสร้างขององค์กรหรือหน่วยงาน เช่น เป็นกิจกรรมในงานโรงเรียนกับชุมชน เป็นกิจกรรมในการศึกษาในรายวิชา เป็นงานหนึ่งของกองการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นส่วนหนึ่งของวัด เป็นต้น เมื่อพิจารณาภาพรวมของการพัฒนาขององค์กรหรือหน่วยงานในการจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนา พิพิธภัณฑ์จึงมีโอกาสน้อยในการได้รับการสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ บุคลากรหรือการลงทุน ดังนั้น การปรับตำแหน่งของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ ให้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในโครงสร้างองค์กรหรือหน่วยงานมากขึ้น จึงเป็นแนวทางที่จะส่งเสริมให้พิพิธภัณฑ์มีโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากองค์กรหรือหน่วยงานมากยิ่งขึ้น

การปรับตำแหน่งของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในโครงสร้างขององค์กรหรือหน่วยงาน อาจเป็นการเสนอให้พิพิธภัณฑ์เป็นส่วนงานที่สำคัญขององค์กร โดยอธิบายให้เห็นความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ที่มีต่อองค์กรหรือหน่วยงาน หรือการแสวงหาความร่วมมือจากองค์กรหรือหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อยกฐานะหรือปรับตำแหน่งของพิพิธภัณฑ์ ให้เป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ

2. การกำหนดเอกลักษณ์หรือจุดเน้นของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้

การกำหนดเอกลักษณ์หรือจุดเน้นของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แต่ละแห่ง จะส่งเสริมให้การดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ให้มีความโดดเด่นเป็นจุดดึงดูดความสนใจของผู้ชม ซึ่งแตกต่างจากพิพิธภัณฑ์แห่งอื่น ๆ พิพิธภัณฑ์แต่ละแห่งต้องสามารถกำหนดได้ว่า เอกลักษณ์หรือจุดเน้นของพิพิธภัณฑ์ของพิพิธภัณฑ์คืออะไร มีความพิเศษหรือความโดดเด่นซึ่งแตกต่างจากพิพิธภัณฑ์แห่งอื่น ๆ อย่างไรบ้าง ตัวอย่างเช่น ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร วัดพระธาตุพนมมรรมาวิหาร มีเอกลักษณ์ที่สำคัญ คือการจัดแสดงศิลปโบราณวัตถุที่มีความสัมพันธ์กับองค์พระธาตุพนม โดยเฉพาะศิลปโบราณวัตถุที่มาจากองค์พระธาตุพนมองค์เดิมที่พังทลายลงมา ดังนั้น จึงเป็นการดึงดูดความสนใจของผู้คนที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในองค์พระธาตุพนมให้เข้าเยี่ยมชมศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร

การกำหนดเอกลักษณ์หรือจุดเน้นของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ นอกจากจะมีประโยชน์ด้านการดึงดูดความสนใจของผู้ชมแล้ว ยังเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับเป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินงาน

หรือพัฒนาพิพิธภัณฑสถานอื่น ๆ เช่น การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย การจัดระบบข้อมูลและวัตถุ การจัดแสดง และการวางแผนกิจกรรมของพิพิธภัณฑสถาน เป็นต้น

3. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้ชม

พิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ จะต้องสามารถระบุผู้ชมที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก กลุ่มเป้าหมายรอง และกลุ่มเป้าหมายทั่วไปที่มีความชัดเจน ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เพราะการระบุกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการวางแผนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑสถานให้สามารถตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายได้ตรงตามความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

เมื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนแล้ว พิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้แต่ละแห่งจะต้องวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น ถ้ากลุ่มเป้าหมายหลักเป็นนักเรียนหรือเยาวชน การจัดการเนื้อหาต้องมีการเรียบเรียงให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของเด็ก การจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานจะต้องสอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัย การจัดกิจกรรมก็ต้องประสานงานกับครูและโรงเรียนเพื่อให้สามารถผสมผสานเนื้อหาที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานเพื่อสร้างเป็นบทเรียนหรือหลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการจัดทำแผนความร่วมมือกับโรงเรียนและชุมชนเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผู้ชมซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักดังกล่าว

พิพิธภัณฑสถานเรียนรู้บางแห่งอาจกำหนดกลุ่มเป้าหมายหลักเป็นกลุ่มผู้ที่มีความสนใจเฉพาะด้าน เช่น ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบุร วัดพระธาตุพนมมรรมาวิหาร มีกลุ่มเป้าหมายหลักคือ ผู้คนที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในองค์พระธาตุพนม หรือพระธาตุเรือรงรอง (พิพิธภัณฑสถานเจ้าฟ้าไทย) มีกลุ่มเป้าหมายหลักคือผู้ที่เดินทางมาสักการะพระบรมสารีริกธาตุและต้องการเรียนรู้วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว เขมรถิ่นไทย กูยหรือส่วย และ เขมร ส่วนห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวยก็ให้ความสำคัญกับการกระตุ้นจิตสำนึกในอัตลักษณ์ของไทโย้ยให้แก่เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น ดังนั้น พิพิธภัณฑสถานจึงมีความจำเป็นต้องวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหลักได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วม

แนวทางหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ คือ การให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ตัวแทนของคนในท้องถิ่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการและผู้ที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ เช่น พระสงฆ์ ผู้นำอาวุโส ผู้รู้ในชุมชน ข้าราชการบำนาญ เยาวชน โรงเรียนหรือสถานศึกษาที่อยู่ในท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ เอกชน หรือองค์กรพัฒนาเอกชนที่จะมีส่วนสนับสนุนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถาน

กระบวนการมีส่วนร่วมอาจดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่น การมีส่วนร่วมในคณะกรรมการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถาน ซึ่งจะเป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานพิพิธภัณฑสถานอย่างดียิ่งในขณะเดียวกันในขั้นตอนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานทุกขั้นตอน

กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ให้ประสบความสำเร็จ ตัวอย่างเช่น การจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียนหรือเยาวชนกับผู้รู้ในท้องถิ่นในการศึกษาข้อมูลหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำเนื้อหาเรื่องราวของพิพิธภัณฑ์ กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดแสดงทั้งในด้านการให้ข้อเสนอแนะและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดแสดง รวมทั้ง การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

5. การจัดหางบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน

การจัดหางบประมาณมาสนับสนุนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ถือเป็นความจำเป็นและความสำคัญอันดับแรกของการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ เนื่องจากพิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาเรื่องความจำกัดของงบประมาณ ทั้งงบประมาณสำหรับการดำเนินงานและงบลงทุนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา พิพิธภัณฑ์ส่งผลให้พิพิธภัณฑ์หลายแห่งไม่มีการปรับปรุงพัฒนาหรือจัดกิจกรรมให้มีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง

องค์กรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบและคณะกรรมการของพิพิธภัณฑ์จะต้องแสวงหาแหล่งทุนมาเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน แหล่งงบประมาณหลักก็คือจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนการดำเนินงานและระบุประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่หน่วยงานทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพอย่างชัดเจนเพื่อให้องค์กร หรือหน่วยงานต้นสังกัดได้เล็งเห็นความสำคัญ และจัดสรรงบประมาณมาสนับสนุนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ แต่องค์กรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบพิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่ก็มีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ อย่างจำกัดหรือมีความจำเป็นต้องพัฒนางานด้านอื่น ๆ ของหน่วยงานก่อน การจัดสรรงบประมาณสำหรับการปรับปรุงพัฒนาพิพิธภัณฑ์ จึงค่อนข้างจำกัดและขาดความต่อเนื่อง

ดังนั้น ผู้รับผิดชอบและคณะกรรมการพิพิธภัณฑ์จึงต้องแสวงหางบประมาณจากแหล่งทุนอื่น ๆ มาเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ตัวอย่างเช่น

5.1 สำหรับพิพิธภัณฑ์ที่ไม่มีการเก็บค่าเข้าชมควรมีการขอรับบริจาคจากผู้เยี่ยมชม อาจจะใช้วิธีตั้งตู้รับบริจาค การลงทะเบียนเป็นสมาชิกผู้สนับสนุนพิพิธภัณฑ์ หรือการบริจาคของผู้ที่มีจิตศรัทธาต่อศาสนสถาน ศาสนวัตถุ หรือบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

5.2 การขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแต่ละปีจะจัดสรรงบประมาณประจำปี เพื่องานด้านการศึกษาและศิลปวัฒนธรรม ดังนั้น คณะกรรมการพิพิธภัณฑ์ที่เป็นตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีส่วนสำคัญในการผลักดันงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ นอกจากนี้ยังมีองค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐอีกหลายแห่ง ที่สามารถสนับสนุนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ทั้งด้านงบประมาณและการสนับสนุนในรูปแบบอื่น ๆ เช่น กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล นโยบายผู้ว่าราชการแบบบูรณาการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และกองทุนต่าง ๆ เป็นต้น

5.3 การขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรการกุศล องค์กรเอกชน และส่วนบุคคล ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและนานาชาติ ซึ่งผู้รับผิดชอบและคณะกรรมการพิพิธภัณฑฯ จะต้องมีความตื่นตัวที่จะแสวงหาโอกาสอยู่เสมอ

5.4 การสร้างรายได้ โดยรายได้ที่จะเกิดขึ้นอาจมาจากหลายวิธีการ เช่น การจำหน่ายบัตรเข้าชม การจำหน่ายสินค้า เช่น ของที่ระลึกที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑฯ สื่อประเภทต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ เอกสารสิ่งพิมพ์ สื่อผสม หรือสื่อประเภทอื่น ๆ ที่พิพิธภัณฑฯ จัดทำขึ้น และการเป็นสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน การให้บริการอาคารสถานที่ การให้บริการองค์ความรู้ ตลอดจน การสร้างรายได้จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในพิพิธภัณฑฯ

6. การจัดการบุคลากร

พิพิธภัณฑฯ การเรียนรู้เกือบทุกแห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประสบปัญหาด้านบุคลากร ทั้งด้านจำนวนบุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและองค์ความรู้ของบุคลากรสำหรับการปรับปรุงพัฒนาพิพิธภัณฑฯ

แนวทางการแก้ปัญหาด้านบุคลากรในด้านจำนวน ในระยะแรกควรเสนอแผนงานเพื่อขอรับการสนับสนุนบุคลากรเพิ่มเติมจากองค์กรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องระบุปริมาณงานและประโยชน์ที่จะได้รับให้ชัดเจนเพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาในการจัดสรรบุคลากร

พิพิธภัณฑฯ การเรียนรู้หลายแห่งมีผู้รับผิดชอบเพียงคนเดียวที่ต้องทำหน้าที่ดูแลงานทุกอย่างของพิพิธภัณฑฯ บุคลากรของพิพิธภัณฑฯ บางแห่ง เช่น พิพิธภัณฑฯ ของวัด โรงเรียน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่นอกเหนือจากการดูแลพิพิธภัณฑฯ ที่ต้องดูแลรับผิดชอบ ทำให้ไม่สามารถใช้เวลาในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑฯ อย่างเต็มที่ ดังนั้น แนวทางในการแก้ปัญหาด้านบุคลากรจึงต้องพยายามจัดระบบการบริหารงานโดยใช้รูปแบบของคณะกรรมการเพื่อระดมแนวคิดและความร่วมมือมาช่วยดูแลงานของพิพิธภัณฑฯ พร้อมกับการสร้างโอกาสให้ผู้ที่มีสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลพิพิธภัณฑฯ ให้มากขึ้น เช่น เชิญชวนบุคลากรในหน่วยงานเข้าร่วมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จัดให้มีอาสาสมัครจากคนในท้องถิ่น เช่น ผู้รู้ในท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญ นักเรียน หรือกลุ่มเยาวชนให้เข้ามาร่วมกิจกรรมของพิพิธภัณฑฯ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เป็นกำลังสำคัญในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑฯ ต่อไป

ส่วนด้านการขาดองค์ความรู้ของบุคลากรในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑฯ เช่น ความรู้เกี่ยวกับการจัดการข้อมูลและวัตถุ ความรู้เกี่ยวกับการจัดแสดง แนวทางหรือรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ และความรู้ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพิพิธภัณฑฯ เป็นองค์ความรู้ที่บุคลากรที่รับผิดชอบพิพิธภัณฑฯ มีความต้องการเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงต้องมีการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาพิพิธภัณฑฯ ให้สามารถดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งอาจดำเนินการโดยการจัดกิจกรรมประชุม สัมมนา ฝึกอบรม หรือศึกษาดูงานด้านการจัดการพิพิธภัณฑฯ ให้แก่บุคลากรที่รับผิดชอบดูแลพิพิธภัณฑฯ

7. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งกับบุคคล องค์กรหรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ เพราะจะเป็นการระดมทั้งแนวคิดและการสนับสนุนที่หลากหลายเข้ามาร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ รวมทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์ด้วยกันเอง เพื่อใช้เป็นเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมถึงความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศเพื่อผลักดันนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในองคร่วม

ด้านการจัดการข้อมูลและวัตถุ

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ด้านการจัดการข้อมูลและวัตถุ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ 5 ประเด็น ดังนี้

1. การจัดระบบข้อมูล

การจัดระบบข้อมูลเป็น ประเด็นปัญหาที่สำคัญของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงาน กลุ่ม หรือองค์กรในท้องถิ่น เช่น สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคอื่น ๆ และพิพิธภัณฑ์ส่วนบุคคล เนื่องจากบุคลากรที่รับผิดชอบดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดระบบข้อมูลในพิพิธภัณฑ์ ดังนั้น แนวทางแก้ไขจึงควรเป็นการให้ความรู้และฝึกปฏิบัติการแก่บุคลากรของพิพิธภัณฑ์ ในขณะเดียวกันพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่ง ควรให้ความสำคัญกับการจัดการระบบข้อมูล ในประเด็น ต่อไปนี้

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ปัจจุบัน พิพิธภัณฑ์แต่ละแห่งต่างก็มีการรวบรวมข้อมูลจำนวนหนึ่ง แต่ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่มีรายละเอียดยังไม่สมบูรณ์เพียงพอ สำหรับการจัดแสดง หรือถ่ายทอดความรู้ให้ผู้ชมได้รับประโยชน์สูงสุด ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้รับผิดชอบพิพิธภัณฑ์ควรพิจารณาถึงแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1.1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ครอบคลุมเนื้อหาครบรอบด้าน ทั้งด้านรูปธรรมนามธรรม และด้านสังคม ตัวอย่างเช่น

ข้อมูลด้านรูปธรรม เช่น

- ลักษณะที่ปรากฏ (ขนาด รูปร่าง ลวดลาย การชำรุด ลักษณะพิเศษ และลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่ปรากฏ)

- ประวัติความเป็นมา หรือกระบวนการผลิต เช่น มีเรื่องราวความเป็นมาหรือจุดเริ่มต้นอย่างไร หรือถ้าเป็นวัตถุต้องเก็บข้อมูลว่าใช้วัสดุหรือวัตถุดิบอะไรในการผลิต ได้มาจาก

ที่ไหน ทำไมถึงเลือกใช้วัสดุหรือวัตถุดิบแบบนี้ ใช้อย่างอื่นแทนได้หรือไม่ มีขั้นตอนการผลิตอย่างไรบ้าง ใครเป็นคนทำ ทำไมจึงทำ เร็วหรือช้ากว่าใคร มีเครื่องมือเครื่องใช้อะไรบ้างในการผลิต

- การใช้ประโยชน์ เช่น ใครเป็นผู้ใช้ ใช้อย่างไร ใช้เดี่ยวหรือประกอบกับอย่างอื่น ใช้ที่ไหน ใช้ช่วงเวลาใด ใช้แล้วได้ประโยชน์อะไร สิ่งที่มีลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ใกล้เคียงหรือทดแทนได้

ข้อมูลด้านนามธรรม เช่น แนวคิด คติความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมถึง ตำนาน นิทาน เรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องทั้งในขั้นตอนการผลิต การใช้ประโยชน์ และความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตด้านอื่น ๆ

ข้อมูลด้านสังคม เช่น ความสัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคมในชุมชน เช่น ด้านเศรษฐกิจ (การซื้อขาย แลกเปลี่ยน ทดแทน การจัดสรรผลประโยชน์) ด้านการปกครอง (การแบ่งชนชั้นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ หรือเป็นสัญลักษณ์ของผู้ที่เป็นเจ้าของ เป็นต้น) ความเชื่อทางศาสนา ระบบเครือญาติ เป็นต้น

1.1.2 การเก็บข้อมูลโดยให้ความสำคัญกับมิติของเวลา ซึ่งเป็นข้อมูลที่จะแสดงถึงพัฒนาการของเรื่องราว โดยเฉพาะเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้คนในการที่จะเรียนรู้ แก้ปัญหา และปรับเปลี่ยนเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างสอดคล้องกลมกลืนกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์สำหรับพิพธิภณท์ในการนำเสนอให้ผู้ชมได้เรียนรู้และเข้าใจในความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและสามารถเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

การเก็บข้อมูลด้านมิติเวลาต้องสามารถค้นหา “จุดเปลี่ยน” ที่สำคัญในพัฒนาการของเรื่องราวแต่ละเรื่อง ว่ามีจุดเปลี่ยนที่สำคัญกี่ครั้งเกิดขึ้นในช่วงเวลาใดบ้าง แต่ละครั้งมีเหตุและปัจจัยแห่งความเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง ลักษณะของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผลที่เกิดจากความเปลี่ยนแปลง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของผู้คนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.1.3 การให้ความสำคัญกับการเก็บข้อมูลโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นกระบวนการสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของคนในสังคม และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือ ในการดำเนินงานของพิพธิภณท์ต่อไปในอนาคต รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดมักจะเป็นข้อมูลที่มีความลึกซึ้ง สมบูรณ์ และสะท้อนถึงวิถีชีวิตของผู้คนได้เป็นอย่างดี ข้อมูลดังกล่าวจะมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดแสดง การถ่ายทอดความรู้ และการเสริมสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของเรื่องราวที่มีอยู่ในพิพธิภณท์

ตัวอย่างการเก็บข้อมูลโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม เช่น การจัดกิจกรรมให้เยาวชน ผู้รู้ในชุมชน ครู ร่วมกันศึกษาเรื่องราวของชุมชน และจัดเวทีสำหรับการเสนอผลการศึกษาของเยาวชนให้คนในท้องถิ่นได้เสนอแนะและร่วมกันวางแผนเพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

เช่น การตั้งกลุ่มมัคคุเทศก์เยาวชน การจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ การจัดกิจกรรมเสริมในพิพิธภัณฑ์ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน การผลิตสื่อเพื่อเสนอผลการศึกษา เป็นต้น

1.2 การจัดทำฐานข้อมูล และระบบสืบค้นข้อมูล

เมื่อมีข้อมูลทั้งจากข้อมูลเดิมที่มีอยู่ในพิพิธภัณฑ์และข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว การจัดทำฐานข้อมูล และการจัดทำระบบการสืบค้นข้อมูล ก็เป็นความสำคัญประการหนึ่งที่พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ควรดำเนินการ เพื่อให้ผู้ชมพิพิธภัณฑ์หรือผู้ที่ความสนใจเฉพาะด้านที่ต้องการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเชิงลึกสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวกและรวดเร็ว รวมถึงอาจเป็นช่องทางหนึ่งในการสร้างรายได้ให้กับพิพิธภัณฑ์ได้ ซึ่งอาจใช้วิธีการที่หลากหลาย ในการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลทั้งระบบที่เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ ระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์และผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2. การจัดระบบคลังพิพิธภัณฑ์

การจัดระบบคลังพิพิธภัณฑ์ เป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของพิพิธภัณฑ์ โดยเฉพาะพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังขาดองค์ความรู้ในการจัดระบบคลังพิพิธภัณฑ์ให้สามารถส่งเสริมการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ให้สมบูรณ์ได้ ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะเบื้องต้นสำหรับการจัดระบบคลังพิพิธภัณฑ์สำหรับพิพิธภัณฑ์ในท้องถิ่น ดังนี้

2.1 การจัดทำคลังพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ส่วนใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะจัดแสดงวัตถุทุกประเภทและทุกชิ้นที่มีอยู่ในพิพิธภัณฑ์ ถึงแม้จะเป็นวัตถุประเภทเดียวกัน ได้มาจากสถานที่เดียวกัน และมีลักษณะคล้ายคลึงกันทุกประการ หรือวัตถุบางชิ้นที่ชำรุดหรือเสื่อมสภาพ ส่งผลให้การจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ลดความน่าสนใจลงไปมาก เพราะมีสภาพคล้ายกับห้องเก็บของ

การคัดเลือกวัตถุจัดแสดง จึงเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยต้องคัดเลือกวัตถุที่สามารถเป็นตัวแทนวัตถุในกลุ่มเดียวกันมาใช้ในการจัดแสดง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าต้องคัดเลือกมาเพียงชิ้นเดียว จำนวนหรือรูปแบบของวัตถุจัดแสดงก็ต้องสอดคล้องกับเนื้อหา และแนวทางการออกแบบจัดแสดง

ส่วนวัตถุกลุ่มที่ไม่ได้จัดแสดงก็สามารถนำมาเก็บรักษาไว้ในคลังพิพิธภัณฑ์ เพื่อใช้หมุนเวียนสับเปลี่ยน หรือจัดแสดงในโอกาสต่าง ๆ เช่น นิทรรศการพิเศษ นิทรรศการนอกสถานที่ หรือสงวนรักษาวัตถุที่มีการชำรุดหรือเสื่อมสภาพ

2.2 การจัดทำทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ส่วนใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงาน กลุ่ม หรือองค์กรในท้องถิ่น คือ การจัดทำทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์อย่างเป็นระบบ มีพิพิธภัณฑ์จำนวนไม่กี่แห่งเท่านั้นที่มีการจัดการจัดทำทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์อย่างเป็นระบบ ทะเบียนวัตถุของพิพิธภัณฑ์หลายแห่งยังขาด

ทั้งความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล และพิพิธภัณฑ์หลายแห่งไม่มีการจัดทำทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์ ปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์หลาย ๆ ประการ เช่น ระบบรักษาความปลอดภัยของพิพิธภัณฑ์เพราะไม่สามารถตรวจสอบจำนวนวัตถุที่ชัดเจนและแน่นอนได้ และการขาดข้อมูลที่สำคัญสำหรับการใช้ในการจัดแสดงและการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้ชม รวมทั้งปัญหาด้านการบริหารจัดการอื่น ๆ เช่น การวางแผนพัฒนา ความเชื่อมั่นในการจัดการพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

ดังนั้น การส่งเสริมให้พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถจัดทำทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์อย่างเป็นระบบ จึงเป็นประเด็นสำคัญในระยะแรกที่ต้องพิจารณาดำเนินการโดยอาจจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ผู้รับผิดชอบพิพิธภัณฑ์มีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดทำทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์ได้ หรือ อาจขอความอนุเคราะห์หน่วยงานหรือองค์กรที่มีความรู้เข้าไปร่วมมือกับพิพิธภัณฑ์เพื่อจัดทำทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์ หรือ การจัดทำคู่มือในการจัดทำทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์ให้กับผู้รับผิดชอบดำเนินงานในพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

2.3 การสงวนรักษาวัตถุพิพิธภัณฑ์

บุคลากรผู้รับผิดชอบพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวนมากไม่มีความรู้ความเข้าใจในการสงวนรักษาวัตถุในพิพิธภัณฑ์ โดยเฉพาะการป้องกัน ดูแล และหลีกเลี่ยงไม่ให้วัตถุพิพิธภัณฑ์เกิดการชำรุดหรือเสื่อมสภาพ ตั้งแต่กระบวนการรวบรวม การเคลื่อนย้าย การจัดแสดง การจัดเก็บ รวมทั้งการขาดความรู้และทักษะในการซ่อมรักษาวัตถุเบื้องต้นเมื่อเกิดการชำรุดหรือเสื่อมสภาพ ดังนั้น วัตถุพิพิธภัณฑ์จำนวนมากในพิพิธภัณฑ์ โดยเฉพาะศิลปโบราณวัตถุและวัตถุที่มีคุณค่าประเภทอินทรีย์วัตถุ เช่น ผ้า กระดาษ ไม้ มีการชำรุดและเสื่อมสภาพอย่างรวดเร็ว

แนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวในเบื้องต้นจะต้องมีการให้ความรู้ด้านการสงวนรักษาวัตถุพิพิธภัณฑ์ให้แก่บุคลากรที่รับผิดชอบพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้สามารถหาวิธีการในการป้องกัน และหลีกเลี่ยงไม่ให้วัตถุชำรุดหรือเสื่อมสภาพ และมีทักษะเบื้องต้นในการดูแลวัตถุในการจัดแสดง รวมทั้งการซ่อมรักษาวัตถุเบื้องต้นได้

นอกจากนี้ ควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีองค์ความรู้ด้านการสงวนรักษาวัตถุพิพิธภัณฑ์เพื่อเปิดโอกาสให้พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถเข้าถึงหน่วยงานดังกล่าวได้โดยสะดวกเพื่อให้การปรึกษาในการสงวนรักษาวัตถุพิพิธภัณฑ์

2.4 การถ่ายทอดความรู้ในคลังพิพิธภัณฑ์

เมื่อมีการจัดทำคลังพิพิธภัณฑ์ สิ่งที่ต้องดำเนินการในคลังพิพิธภัณฑ์ประการหนึ่งคือการถ่ายทอดความรู้ในคลังพิพิธภัณฑ์ให้แก่ผู้ที่สนใจ ซึ่งอาจทำได้โดยการปรับปรุงคลังให้เป็นเหมือนส่วนจัดแสดงหนึ่งที่เน้นการจัดแสดงวัตถุและข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม วิธีการสงวนรักษาวัตถุพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น ซึ่งการถ่ายทอดความรู้ในคลังพิพิธภัณฑ์จะเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ชมพิพิธภัณฑ์ โดยเฉพาะผู้ที่มีความสนใจศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม ผู้ที่สนใจเฉพาะด้าน และการใช้พื้นที่ของพิพิธภัณฑ์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. การพัฒนาเนื้อหาสำหรับจัดแสดง

เนื้อหาในการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาเน้นการจัดแสดงข้อมูล วัตถุ หรือเรื่องราวที่ได้จากการเก็บรวบรวม ยังไม่มีการพัฒนาเนื้อหาเพื่อให้จัดแสดงได้อย่างน่าสนใจ พิพิธภัณฑ์จึงเสียโอกาสที่จะใช้ความโดดเด่นของเนื้อหาเป็นจุดดึงดูดความสนใจของผู้ชม ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาเนื้อหาเพื่อใช้ในการจัดแสดง อาจดำเนินการดังนี้

3.1 การวิเคราะห์แก่นของเนื้อหาที่พิพิธภัณฑ์ต้องการนำเสนอ เพื่อให้เป็นประเด็นหลักของเนื้อหาที่พิพิธภัณฑ์ต้องการสื่อให้ผู้ชมเข้าใจ และเข้าถึงความหมายและความสำคัญของเรื่องราวที่พิพิธภัณฑ์ต้องการนำเสนออย่างลึกซึ้ง

3.2 การเรียบเรียงและจัดลำดับเนื้อหาเพื่อให้สามารถถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้ชมเข้าใจ เรื่องราวอย่างชัดเจน ชมการจัดแสดงอย่างสนุกสนาน และได้ข้อคิดหรือความรู้ลึกในคุณค่าของเนื้อหาที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์

3.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบการในการจัดแสดง และบรรยากาศที่สอดคล้องกับการจัดแสดง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบจัดแสดงและการปรับปรุงพัฒนาการจัดแสดงในระยะต่อไป

4. การเผยแพร่ความรู้โดยใช้รูปแบบที่หลากหลายและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง

นอกจากการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ที่เป็นส่วนหลักของการถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ในพิพิธภัณฑ์ไปยังผู้ชมแล้ว การเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลายจะเป็นปัจจัยส่งเสริมที่สำคัญให้พิพิธภัณฑ์บรรลุวัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมายของการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ควรตระหนักถึงความสำคัญของการเผยแพร่ความรู้และใช้ทุกโอกาสที่มีในการเผยแพร่ความรู้ของพิพิธภัณฑ์ โดยใช้รูปแบบที่หลากหลายตามความต้องการ และความสนใจให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายของพิพิธภัณฑ์อย่างทั่วถึง

รูปแบบการเผยแพร่ความรู้อาจเป็นได้ทั้งการผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ใช้ระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น รวมทั้งการจัดกิจกรรมทั้งภายในพิพิธภัณฑ์ที่ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมภายนอกพิพิธภัณฑ์ที่ทั้งเป็นกิจกรรมเผยแพร่ความรู้และกิจกรรมเพื่อดึงดูดผู้ชมเข้าสู่พิพิธภัณฑ์

5. ความต่อเนื่องและความเคลื่อนไหวของข้อมูล

ในพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้หลายแห่งเมื่อเปิดพิพิธภัณฑ์ให้เข้าชมแล้ว ไม่มีการรวบรวมหรือพัฒนาข้อมูลและเนื้อหาเพิ่มเติมอีกเลย เป็นสาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้พิพิธภัณฑ์ไม่ได้รับความสนใจจากผู้ชมเท่าที่ควรเพราะเมื่อมาชมพิพิธภัณฑ์ครั้งที่สองแล้วไม่เห็นความเปลี่ยนแปลงไม่มีข้อมูลหรือความรู้เพิ่มเติม หลังจากนั้นผู้ชมก็จะไม่มาชมพิพิธภัณฑ์อีก

ดังนั้น พิพิธภัณฑ์จึงควรมีการพัฒนาความรู้ และข้อมูลให้มีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นปัจจัยเสริมในการดึงดูดความสนใจของผู้เข้าชม ในขณะเดียวกันถ้าพิพิธภัณฑ์มีการศึกษาค้นคว้า

มีการพัฒนาปรับปรุงข้อมูล หรือเนื้อหาอย่างต่อเนื่องก็จะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้มแข็ง ให้กับพิพิธภัณฑ์ในอนาคต

ด้านการจัดแสดง

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ด้านการจัดแสดงประกอบด้วยประเด็นสำคัญ 3 ประเด็น ดังนี้

1. การจัดแสดงที่เน้นเนื้อหาหรือเรื่องราวเป็นหลัก

การจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่จะเป็นการจัดแสดงที่เน้นวัตถุ ซึ่งให้ความสำคัญกับตัววัตถุในฐานะตัวแทนในการนำเสนอเรื่องราว หรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น การจัดแสดงส่วนใหญ่จึงเป็นการเน้นจำนวนและความหลากหลายของวัตถุรูปแบบต่าง ๆ และการเน้นการจัดแสดงวัตถุที่มีคุณค่าและความสำคัญ ซึ่งการจัดแสดงแบบเน้นวัตถุดังกล่าวนี้ สำหรับพิพิธภัณฑ์ที่มีความพร้อมด้านวัตถุ เช่น มีวัตถุที่มีคุณค่าความสำคัญหรือมีความโดดเด่นเป็นตัวแทนของเรื่องราวได้อย่างดี รวมทั้งมีงบประมาณในการประดับตกแต่งก็สามารถจัดแสดงแบบเน้นวัตถุดังกล่าวได้

แต่เนื่องจาก ในพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่ ไม่มีวัตถุที่มีความโดดเด่นหรือมีคุณค่าความสำคัญมากพอที่จะเป็นตัวแทนหรือองค์ประกอบหลักในการจัดแสดง วัตถุจัดแสดงส่วนใหญ่จะเป็นวัตถุที่แสดงถึงวิถีชีวิตของผู้คนภายในท้องถิ่น ดังนั้น แนวทางการจัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์ควรให้ความสำคัญ คือ การจัดแสดงที่เน้นเนื้อหาหรือเรื่องราวในวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นเป็นหลัก โดยใช้ความสำคัญและความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุกับวิถีชีวิตของผู้คนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดแสดง

การจัดแสดงที่เน้นเนื้อหาหรือเรื่องราวในวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นเป็นหลัก นอกจากจะเป็นแนวทางการจัดแสดงที่ลดข้อจำกัด หรือแก้ปัญหาด้านวัตถุจัดแสดงแล้ว ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดแสดงมากขึ้น ตัวอย่างเช่น เมื่อมีเรื่องราววิถีชีวิตของบุคคลหรือบรรพบุรุษของผู้คนในท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งในการจัดแสดงจะเป็นปัจจัยที่จะกระตุ้นให้ผู้คนในท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญ และนำไปสู่ความร่วมมือในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ในโอกาสต่อไป

2. การจัดแสดงที่เน้นการโต้ตอบระหว่างผู้ชมกับสิ่งแสดง

แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ด้านการจัดแสดงที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การจัดแสดงที่เน้นการโต้ตอบระหว่างผู้ชมกับสิ่งแสดง ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ต้องการให้ผู้ชมได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน การจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ที่เน้นให้ผู้ชมได้ดูและอ่านอาจจะเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายหรือพิพิธภัณฑ์บางประเภท เช่น พิพิธภัณฑ์เฉพาะทาง

ที่ต้องการให้ผู้ชมได้ศึกษาหาความรู้อย่างละเอียด หรือพิพิธภัณฑ์ที่ใช้การจัดแสดงเป็นองค์ประกอบในการถ่ายทอดเนื้อหาทางวิชาการ เป็นต้น

การจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่เป็นการจัดแสดงที่เน้นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น และมีกลุ่มเป้าหมายหลักเป็นนักเรียนและเยาวชน ดังนั้นการพัฒนา การจัดแสดงที่เน้นการโต้ตอบระหว่างผู้ชมกับสิ่งแสดง จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่พิพิธภัณฑ์จะต้องให้ความสำคัญเพื่อให้การจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจของผู้ชมและตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของพิพิธภัณฑ์ได้อย่างสมบูรณ์

เทคนิคหรือวิธีการในการการจัดแสดงที่เน้นการโต้ตอบระหว่างผู้ชมกับสิ่งแสดง อาจทำได้หลากหลาย เช่น การใช้ตัวบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของการจัดแสดง ซึ่งจะสามารถโต้ตอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรืออาจใช้เทคนิคการผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ และการให้ผู้ชมสามารถสัมผัสหรือทดลองวัตถุจัดแสดงบางอย่างเพื่อให้ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

3. การจัดแสดงที่มีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง

ความเคลื่อนไหวในการจัดแสดงอย่างต่อเนื่อง ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ต้องให้ความสำคัญ ความเคลื่อนไหวดังกล่าวอาจเกิดจากการจัดนิทรรศการหมุนเวียน การปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนการจัดแสดงทั้งด้านรูปแบบ เนื้อหา และเทคนิคการจัดแสดง ซึ่งการจัดแสดงที่มีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง จะเป็นปัจจัยดึงดูดความสนใจของผู้ชมที่เคยมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ให้กลับมาอีกเพื่อเรียนรู้เพิ่มเติม

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างพิพิธภัณฑ์กับผู้ชม

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ด้านความสัมพันธ์ระหว่างพิพิธภัณฑ์กับผู้ชม ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ 4 ประเด็น ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมในพิพิธภัณฑ์

การจัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกพิพิธภัณฑ์ เป็นปัจจัยส่งเสริมที่สำคัญสำหรับการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ ความเคลื่อนไหวและมีชีวิตชีวาที่สุดของพิพิธภัณฑ์จะอยู่ที่การจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์แต่ละแห่งจะต้องมีการวางแผนกิจกรรมเพื่อตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงและครอบคลุม และวางแผนให้มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี

รูปแบบกิจกรรมจะมีทั้งกิจกรรมประกอบการจัดแสดง กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมเพื่อความสนุกสนานรื่นเริง กิจกรรมตามวันสำคัญหรือตามประเพณีที่พิพิธภัณฑ์มีส่วนเกี่ยวข้อง และในแต่ละปี พิพิธภัณฑ์แต่ละแห่งควรมีกิจกรรมครั้งใหญ่เพื่อเป็นกระตุกความสนใจให้ผู้คนได้เข้าสู่พิพิธภัณฑ์

แนวทางการจัดกิจกรรมที่มีความสำคัญอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การจัดกิจกรรมที่อยู่ภายนอกพิพิธภัณฑ์ ซึ่งอาจจะหมายถึงความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกหรือกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ที่เคลื่อนที่ไปยังสถานที่ต่าง ๆ ภายนอกพิพิธภัณฑ์ กิจกรรมดังกล่าวจะเป็นปัจจัยเสริมที่สำคัญในการนำพิพิธภัณฑ์ไปยังกลุ่มเป้าหมายที่ไม่รู้จักและยังไม่มี ความสนใจที่จะมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ ให้ได้รู้จักและกระตุ้นความสนใจที่จะเข้ามาสู่พิพิธภัณฑ์

นอกจากนี้ พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้จะต้องมีความตื่นตัว และติดตามสถานการณ์ของสังคมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบของกิจกรรมให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง หรือเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในสังคม

2. การจัดทำแผนการตลาดของพิพิธภัณฑ์

กลยุทธ์ทางการตลาดหรือแผนการตลาดเป็นสิ่งที่พิพิธภัณฑ์มักจะมองข้ามอยู่เสมอ ทั้งที่เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ เพราะพิพิธภัณฑ์ทุกแห่งมีเป้าหมายการดำเนินงานอยู่ที่ผู้ชม ถ้าไม่มีผู้ชมการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ก็ถือว่าล้มเหลว ดังนั้น ถึงแม้ว่าการวิเคราะห์แผนการตลาดหรือการจัดทำกลยุทธ์ทางการตลาดจะเป็นสิ่งที่ผู้รับผิดชอบดำเนินงานพิพิธภัณฑ์ ถือว่าเป็นเรื่องไกลตัวหรือไม่มีความรู้ แต่ก็เป็นสิ่งสำคัญที่พิพิธภัณฑ์ทุกแห่งต้องให้ความสำคัญ

กลยุทธ์ทางการตลาดหรือการจัดทำแผนการตลาดของพิพิธภัณฑ์นอกจากจะส่งผลต่อการเพิ่มจำนวนผู้ชมโดยรวมแล้ว ยังส่งผลต่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายของพิพิธภัณฑ์อย่างชัดเจน อันจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมให้การดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ประสบความสำเร็จในด้านคุณภาพที่พิพิธภัณฑ์ต้องการให้เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายอีกด้วย

แนวทางการส่งเสริมให้ผู้รับผิดชอบดำเนินงานในพิพิธภัณฑ์ โดยเฉพาะพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในระยะเริ่มต้นนั้น อาจทำได้โดยการฝึกอบรมหรือการศึกษาดูงาน เพื่อให้ผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน พิพิธภัณฑ์เห็นความสำคัญของการจัดทำแผนการตลาด และสามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อร่วมกันจัดทำแผนการตลาดในภาพรวม รวมทั้งจัดทำเป็นรูปแบบที่พิพิธภัณฑ์แต่ละแห่งสามารถนำไปพัฒนาหรือประยุกต์ใช้กับพิพิธภัณฑ์ของตน

3. การวิเคราะห์ผู้ชม

การวิเคราะห์ผู้ชมเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่มีส่วนส่งเสริมการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผู้ชม จะเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการวางแผนเพื่อปรับปรุงพัฒนาพิพิธภัณฑ์ ด้านต่าง ๆ เช่น การปรับปรุงเนื้อหา การปรับปรุงการจัดแสดง การสร้างโอกาสในการเข้าถึงพิพิธภัณฑ์ และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพิพิธภัณฑ์กับผู้ชม อันจะเป็นการส่งเสริมให้การดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย

บทที่ 5

บทสรุป

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ (สพร.) ได้จัดทำโครงการวิจัยสำรวจข้อมูลพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่ายในแต่ละภูมิภาค เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสถานภาพ และศักยภาพของแม่ข่ายและลูกข่ายพิพิธภัณฑ์ (ภาคละ 11 แห่ง รวม 66 แห่ง) รวมทั้งความพร้อมในการพัฒนารูปแบบการบริหาร และจัดการเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์ เพื่อใช้ประกอบเป็นแหล่งข้อมูลในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในประเทศไทย และพัฒนาข้อมูลจัดพิมพ์เป็นชุดเอกสารเผยแพร่แก่ประชาชน

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในฐานะแม่ข่ายพิพิธภัณฑ์ ซึ่งรับผิดชอบการวิจัยสำรวจข้อมูลพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่ายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงได้สำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสถานภาพ ศักยภาพ และความพร้อมในการพัฒนารูปแบบการบริหาร และจัดการศึกษาของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพ ทั้งแม่ข่ายพิพิธภัณฑ์ (โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) และลูกข่ายพิพิธภัณฑ์จำนวน 10 แห่งรวม 11 แห่ง สรุปผลการดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้

1. การสำรวจสถานภาพพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. การจัดกลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้
3. การคัดเลือกตัวแทนพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในเครือข่าย
4. การสำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก
5. การวิเคราะห์ข้อมูลความพร้อมในการเป็นแม่ข่ายและลูกข่าย และการวิเคราะห์ความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า
6. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

1. การสำรวจสถานภาพพิพธิภณท์การเรยนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การสำรวจเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานของพิพธิภณท์การเรยนรู้ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะพิพธิภณท์ท้องถิ่น ซึ่งหมายถึงพิพธิภณท์ที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงาน กลุ่ม หรือ องค์กรในท้องถิ่น เช่น สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคอื่น ๆ และ พิพธิภณท์ส่วนบุคคล เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดกลุ่มพิพธิภณท์การเรยนรู้ที่มีรูปแบบการจัดการพิพธิภณท์ ที่คล้ายคลึงกันและคัดเลือกพิพธิภณท์การเรยนรู้ในแต่ละกลุ่มจำนวนหนึ่งแห่งเพื่อเป็นพิพธิภณท์การเรยนรู้ ในเครือข่ายสำหรับการสำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสถานภาพ ศักยภาพ และ ความพร้อมในการพัฒนารูปแบบการบริหารและจัดการศึกษาของพิพธิภณท์การเรยนรู้ในเครือข่าย ให้มีประสิทธิภาพ

การคัดเลือกพิพธิภณท์การเรยนรู้ในเครือข่าย ซึ่งเป็นตัวแทนของพิพธิภณท์การเรยนรู้ ในแต่ละกลุ่ม จะเป็นกรณีตัวอย่างสำหรับพิพธิภณท์การเรยนรู้แห่งอื่น ๆ ที่มีรูปแบบการจัดการที่คล้ายคลึง กัน ในการนำผลที่ได้จากการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาพิพธิภณท์การเรยนรู้ของตน โดยศึกษา แนวทางการพัฒนาจากพิพธิภณท์การเรยนรู้ในเครือข่าย ดังนั้น การคัดเลือกพิพธิภณท์การเรยนรู้ ในเครือข่ายที่ดีจึงเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาพิพธิภณท์การเรยนรู้แห่งอื่นๆ อันจะส่งผลให้การพัฒนา พิพธิภณท์การเรยนรู้ในภาพรวมมีความชัดเจนและเกิดประโยชน์สูงสุด

ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการคัดเลือกพิพธิภณท์การเรยนรู้ในเครือข่ายจึง ได้ดำเนินการสำรวจสถานภาพพิพธิภณท์การเรยนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพพิพธิภณท์การเรยนรู้ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แบบสอบถามสถานภาพพิพธิภณท์การเรยนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 2 รูปแบบ คือ แบบสอบถามด้านความต้องการที่จะก่อตั้งพิพธิภณท์ของสำหรับหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร ที่ยังไม่มีพิพธิภณท์ (แบบสอบถาม แบบ ก) และแบบสอบถามความต้องการปรับปรุงหรือพัฒนา พิพธิภณท์ของหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรที่มีพิพธิภณท์ในความรับผิดชอบ (แบบสอบถาม แบบ ข) โดยส่งแบบสอบถามทั้ง 2 รูปแบบไปที่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร องค์การบริหารส่วนจังหวัด และสำนักงานจังหวัดทั้ง 19 จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลจากการตอบแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่า หน่วยงาน กลุ่ม องค์กรในระดับ ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็มีความสนใจในความสำคัญของ “พิพธิภณท์” เป็นอย่างมาก สำหรับ

หน่วยงาน กลุ่ม องค์กรที่ไม่มีพิพธิภณท์ในความรับผิดชอบมีการตอบรับแบบสอบถามจำนวน 1,582 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 37.56 ของแบบสอบถามที่ส่งทั้งหมด 4,211 แห่ง) ผลการตอบแบบสอบถามพบว่า หน่วยงาน กลุ่ม องค์กร ที่ไม่มีพิพธิภณท์ในความรับผิดชอบมีความสนใจที่จะก่อตั้งพิพธิภณท์ในระดับสูง (ร้อยละ 72.57) ในด้านความพร้อมที่จะก่อตั้งพิพธิภณท์โดยรวมแล้วยังไม่มีความพร้อมที่จะก่อตั้งพิพธิภณท์ (ร้อยละ 66.25) ส่วนด้านความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นด้านที่มีความพร้อมมากที่สุด (ร้อยละ 42.92) และด้านที่ไม่มีความพร้อมมากที่สุดคือด้านงบประมาณ (ร้อยละ 86.03) ในขณะที่ด้านความสนใจที่จะเข้าร่วมเครือข่ายพิพธิภณท์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีความสนใจในระดับสูง (ร้อยละ 82.24)

ส่วนหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรที่มีพิพธิภณท์ในความรับผิดชอบ (แบบสอบถาม แบบ ข) มีการตอบรับแบบสอบถามทั้งหมด 81 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 1.92 ของแบบสอบถามที่ส่งทั้งหมด 4,211 แห่ง) ผลการตอบแบบสอบถาม ปรากฏว่าทั้งสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีพิพธิภณท์อยู่ในความรับผิดชอบมีความต้องการที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาพิพธิภณท์ในระดับสูง (ร้อยละ 93.83) และมีสิ่งที่ต้องการปรับปรุงหรือพัฒนาทั้งด้านเรื่องราวหรือเนื้อหา การจัดแสดง ด้านการออกแบบจัดแสดง และด้านการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ ในระดับสูง (ร้อยละ 97.54) รวมทั้งสนใจที่จะเข้าร่วมเครือข่ายพิพธิภณท์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในระดับสูง (ร้อยละ 96.65)

ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจข้อมูลภาคสนามด้านสถานภาพพิพธิภณท์การเรียนรู้ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เมื่อได้ข้อมูลเบื้องต้นจากแบบสอบถามสถานภาพพิพธิภณท์การเรียนรู้ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบบ ข สถานภาพและความต้องการพัฒนาพิพธิภณท์ (สำหรับหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร ที่มีพิพธิภณท์) แล้ว ต่อมาจึงเป็นการสำรวจข้อมูลภาคสนามเพื่อศึกษาสถานภาพพิพธิภณท์ การเรียนรู้โดยกระจายให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 19 จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และครอบคลุม หน่วยงาน องค์กรที่รับผิดชอบพิพธิภณท์การเรียนรู้ เช่น สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัด องค์กรเอกชน หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ และพิพธิภณท์การเรียนรู้ส่วนบุคคล เป็นต้น จำนวน 80 แห่ง เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดกลุ่มพิพธิภณท์การเรียนรู้ และกำหนดคุณสมบัติในการคัดเลือกพิพธิภณท์ การเรียนรู้ในเครือข่าย

2. การจัดกลุ่มพิพธิภณท์การเรียนรู้

ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจข้อมูลภาคสนามด้านสถานภาพพิพธิภณท์การเรียนรู้ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 80 แห่ง เป็นข้อมูลที่ทำให้สามารถมองเห็นภาพโดยรวมของการจัดการพิพธิภณท์การเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านรูปแบบ การบริหารจัดการและแนวทางการจัดแสดงในพิพธิภณท์ ดังนั้น ในการจัดกลุ่มพิพธิภณท์การเรียนรู้เพื่อ

ใช้กำหนดคุณสมบัติในการคัดเลือกพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในเครือข่ายในครั้งนี้ จึงใช้การจัดกลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้โดยพิจารณาจากเกณฑ์ 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 รูปแบบการบริหารจัดการพิพิธภัณฑการเรียนรู้

ข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลภาคสนามด้านสถานภาพพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการบริหารจัดการพิพิธภัณฑการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับหน่วยงานหรือองค์กรหลักที่เป็นผู้รับผิดชอบพิพิธภัณฑการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นผู้กำหนดแนวทาง ทิศทาง หรือนโยบายการพัฒนาพิพิธภัณฑการเรียนรู้แต่ละแห่ง ซึ่งแต่ละหน่วยงานหรือองค์กรก็มีรูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน โดยอาจจำแนกรูปแบบการบริหารจัดการพิพิธภัณฑการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดกลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในเครือข่าย ในการศึกษาครั้งนี้ ออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. รูปแบบการบริหารจัดการโดยวัด
2. รูปแบบการบริหารจัดการโดยสถานศึกษา
3. รูปแบบการบริหารจัดการโดยชุมชน

ประการที่ 2 แนวทางการจัดแสดงในพิพิธภัณฑการเรียนรู้

แนวทางการจัดแสดงในพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่จะเป็นการจัดแสดงแบบเน้นการจัดแสดงวัตถุ ทั้งวัตถุประเภทศิลปะ โบราณวัตถุและเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน แต่ในพิพิธภัณฑการเรียนรู้หลายแห่งก็พยายามที่จะปรับปรุงแนวทางการจัดแสดงในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การเน้นการอธิบายเรื่องราวของท้องถิ่นประกอบการจัดแสดงวัตถุ และการจัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น ดังนั้น ในการจำแนกแนวทางการจัดแสดงในพิพิธภัณฑการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดกลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในเครือข่าย ในการศึกษาครั้งนี้ จึงจำแนกแนวทางการจัดแสดงในพิพิธภัณฑการเรียนรู้ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. แนวทางการจัดแสดงแบบเน้นศิลปโบราณวัตถุ
2. แนวทางการจัดแสดงแบบเน้นเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คน
3. แนวทางการจัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วม

ดังนั้น การจัดกลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในการศึกษาในครั้งนี้ จึงจำแนกกลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ออกเป็น 10 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการ โดยวัดที่จัดแสดงแบบเน้นศิลปโบราณวัตถุ
2. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการ โดยวัดที่จัดแสดงแบบเน้นเรื่องราว วิถีชีวิต

ของผู้คน

3. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการ โดยวัดที่จัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วม
4. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการ โดยสถานศึกษาที่จัดแสดงแบบ

เน้นศิลปโบราณวัตถุ

5. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยสถานศึกษาที่จัดแสดงแบบเน้นเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คน

6. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยสถานศึกษาที่จัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วม

7. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยชุมชนที่จัดแสดงแบบเน้นศิลปโบราณวัตถุ

8. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยชุมชนที่จัดแสดงแบบเน้นเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คน

9. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยชุมชนที่จัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วม

10. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ

3. การคัดเลือกตัวแทนพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในเครือข่าย

การคัดเลือกลูกข่ายพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในเครือข่ายที่จะใช้เป็นกรณีศึกษาของพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มจะพิจารณาจากเอกลักษณ์และความพร้อมของพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในแต่ละที่ โดยพิจารณาจากการเน้นหรือการให้ความสำคัญในการบริหารจัดการ และแนวทางการจัดแสดงในพิพิธภัณฑการเรียนรู้ เพื่อให้ได้พิพิธภัณฑการเรียนรู้ในเครือข่ายที่เป็นตัวแทนที่ดีของพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในกลุ่มต่าง ๆ โดยใช้ข้อมูลประกอบการพิจารณาจากแบบสอบถามสถานภาพพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการสำรวจข้อมูลภาคสนามด้านสถานภาพพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการคัดเลือกลูกข่ายพิพิธภัณฑการเรียนรู้ปรากฏผล ดังนี้

1. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยวัดที่จัดแสดงแบบเน้นศิลปโบราณวัตถุ

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตบูร วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร

อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

2. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยวัดที่จัดแสดงแบบเน้นเรื่องราววิถีชีวิต

ของผู้คน

พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑที่เล่าไทย)

วัดสร้างเรือง ตำบลหญ้าปล้อง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

3. กลุ่มพิพิธภัณฑการเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยวัดที่จัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วม

พิพิธภัณฑพื้นบ้านวัดไชยศรี

วัดไชยศรี บ้านสาวะถี ตำบลสาวะถี อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

4. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยสถานศึกษาที่จัดแสดงแบบเน้น
ศิลปโบราณวัตถุ

แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม

โรงเรียนกระสังพิทยาคม อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

5. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยสถานศึกษาที่จัดแสดงแบบเน้นเรื่องราว
วิถีชีวิตของผู้คน

พิพิธภัณฑ์อำเภอสมเด็จ

โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

6. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยสถานศึกษาที่จัดแสดงแบบเน้น
การมีส่วนร่วม

พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

7. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยชุมชนที่จัดแสดงแบบเน้น
ศิลปโบราณวัตถุ

ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย

ตำบลอากาศอำนวย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

8. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยชุมชนที่จัดแสดงแบบเน้นเรื่องราววิถีชีวิต
ของผู้คน

พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ศูนย์รวมเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน

จังหวัดมหาสารคาม

เทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

9. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยชุมชนที่จัดแสดงแบบเน้นการมีส่วนร่วม
ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงกลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม

ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

10. กลุ่มพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้รูปแบบอื่นๆ
อาคารแสดงปลาน้ำจืด สวนสัตว์นครราชสีมา

ตำบลไชยมงคล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

4. การสำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก

สพพร.

เกี่ยวกับสถานภาพ ศักยภาพ และความพร้อมในการพัฒนารูปแบบการบริหาร และจัดการศึกษาของพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในเครือข่าย ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งแม่ข่ายพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ (โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยมหาสารคาม) และลูกข่ายพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้จำนวน 10 แห่ง โดยนำเสนอผลการสำรวจตามขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมา
2. สถานภาพและศักยภาพขององค์กร
3. เป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กร
4. จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร
5. ความพร้อมด้านฐานข้อมูล และการพัฒนาฐานข้อมูล
6. สิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือ
7. เวลาที่ให้บริการและจำนวนเฉลี่ยผู้ใช้บริการ
8. ปัญหาและอุปสรรค
9. ลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลความพร้อมในการเป็นแม่ข่ายและลูกข่ายและการวิเคราะห์ความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า

การวิเคราะห์ข้อมูลความพร้อมของพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในการเป็นแม่ข่ายและลูกข่าย พิจารณาจากจุดแข็ง และจุดอ่อนขององค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้แต่ละแห่ง คือ รูปแบบการบริหารจัดการ งบประมาณ บุคลากร และอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ส่วนการวิเคราะห์ความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าพิจารณาจากลักษณะพิเศษขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อชุมชน โดยมีผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

แม่ข่ายพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อนที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยมหาสารคามแล้ว พบว่า มีความพร้อมในระดับสูงในการเป็นแม่ข่ายพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้เนื่องจากมีจุดแข็งในองค์ประกอบในการดำเนินงานที่ชัดเจนในทุกด้าน ทั้งด้านรูปแบบการบริหารจัดการ งบประมาณ บุคลากร และอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนการมีระบบการดำเนินงานที่สามารถคัดสรรปัจจัยนำเข้าที่มีคุณภาพ เช่น ระบบการวางแผนการปฏิบัติงาน มีบุคลากรที่มีความรู้เพียงพอที่จะดำเนินงาน มีการสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างมีระบบ รวมถึงมีเครื่องมือทั้งด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดีและ

มีผลการดำเนินงานที่ปรากฏต่อสาธารณะ ดังนั้นจึงเป็นหลักประกันได้ว่า โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยมหาสารคามมีความพร้อมในระดับสูงในการเป็นแม่ข่ายพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้

ส่วนความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า มีความพร้อมในระดับสูง เนื่องจากโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยมหาสารคามมีองค์ความรู้ที่มีความสำคัญตามภารกิจหลักของหน่วยงาน คือ ด้านพัฒนาการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้านภูมิปัญญาชาวลุ่มแม่น้ำชี และด้านการจัดการพิพิธภัณฑสถาน และองค์ความรู้ดังกล่าวเป็นองค์ความรู้ที่มีความหมายและความสำคัญต่อกลุ่มเป้าหมาย เช่น นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามได้เข้าใจรากเหง้าและความเป็นมาของมหาวิทยาลัย อันจะนำไปสู่ความรักและภาคภูมิใจในมหาวิทยาลัย คนในท้องถิ่นลุ่มแม่น้ำชีโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนมีโอกาสได้เรียนรู้ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษและเกิดความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่น รวมทั้ง กลุ่ม องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินงานพิพิธภัณฑสถาน โดยเฉพาะพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นที่ก่อตั้งขึ้นเป็นจำนวนมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับการบริการองค์ความรู้ด้านการจัดการพิพิธภัณฑสถาน

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตรบูร วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อนที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตรบูร วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหารแล้ว พบว่า มีความพร้อมในระดับ ปานกลางในเป็นลูกข่ายพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้เนื่องจากมีจุดอ่อนในองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน แต่ในขณะเดียวกัน ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตรบูรก็มีจุดแข็งที่สำคัญคือ คุณค่าของศิลปโบราณวัตถุที่มีอยู่และความเลื่อมใสศรัทธาของผู้คนที่มีความศรัทธาต่อพระธาตุพนมซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้คนได้รับประโยชน์จากการศึกษาเรียนรู้ในศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตรบูร

ส่วนความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า มีความพร้อมในระดับสูง เนื่องจากศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตรบูร มีปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ โบราณวัตถุจากองค์พระธาตุพนมองค์เดิมซึ่งเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงความศรัทธาระหว่างผู้คนกับองค์พระธาตุพนมทั้งในอดีตและปัจจุบัน และการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่สำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะองค์พระธาตุพนมเป็นศูนย์กลางที่สำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์ศาสนา และประวัติศาสตร์สังคม รวมทั้งภายในศูนย์ศิลปวัฒนธรรม รัตนโมลีศรีโคตรบูรก็เป็นเป็นสถานที่รวบรวมศิลปะโบราณวัตถุที่มีคุณค่าและความสำคัญเป็นจำนวนมากทั้งที่มีความสัมพันธ์กับองค์พระธาตุพนม และศิลปโบราณวัตถุประเภทอื่น ๆ ที่สามารถใช้เป็นหลักฐานในการศึกษาเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้เป็นอย่างดี

พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ)

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อน ที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) แล้ว พบว่า มีความพร้อมในระดับปานกลางค่อนข้างสูงในการ

เป็นลูกข่ายพิพิธภัณฑการเรียนรู้ เนื่องจากพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑที่เผ่าไทย) มีจุดเด่นด้านเรื่องราว การจัดแสดงที่เน้นกลุ่มชาติพันธุ์หลัก 4 กลุ่มในเขตอีสานใต้ อันได้แก่ ชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย กูยหรือส่วย ไทยลาว และ ชาติพันธุ์ญ้อ ซึ่งจัดแสดงในเป็นแบบจำลองปูนปั้น รวมทั้งภายในพระธาตุเรืองรองก็มีการจัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้คนเป็นการให้ความรู้แก่ผู้คนที่มาเยี่ยมชมและสักการะบูชา พระบรมสารีริกธาตุที่ประดิษฐานอยู่ที่พระธาตุเรืองรอง ในขณะที่หลวงปู่ธัมมา พัทธกาก็มีแนวคิดที่เปิดกว้างสำหรับการเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑที่เผ่าไทย) เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน ดังนั้น พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑที่เผ่าไทย) จึงมีความพร้อมและต้องการการสนับสนุนอย่างเร่งด่วนในปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน

ส่วนความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า มีความพร้อมในระดับสูงเนื่องจากพระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑที่เผ่าไทย) เป็นศาสนสถานที่เป็นเสมือนสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจของพุทธศาสนิกชน พร้อม ๆ กับทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้คนได้เกิดจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญในเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่กำลังสูญหายไป ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า พระธาตุเรืองรอง (พิพิธภัณฑที่เผ่าไทย) เป็นสถานที่ที่สามารถนำคติความเชื่อทางศาสนามาประยุกต์ใช้ร่วมกับการจัดการ เรียนรู้ได้อย่างกลมกลืน เป็นแนวทางที่สำคัญประการหนึ่งในการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีประโยชน์และคุณค่าต่อสังคม

พิพิธภัณฑที่พื้นบ้านวัดไชยศรี

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อน ที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑที่พื้นบ้านวัดไชยศรี แล้ว พบว่า มีความพร้อมในการเป็นลูกข่ายพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง เนื่องจาก พิพิธภัณฑที่พื้นบ้านวัดไชยศรีมีรากฐานมาจากความร่วมมือร่วมใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง แต่ก็ยังต้องการการสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงาน และองค์กรภายนอกในการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ โดยเฉพาะการพัฒนาพิพิธภัณฑที่พื้นบ้านวัดไชยศรีให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า ในขณะเดียวกัน พิพิธภัณฑที่พื้นบ้านวัดไชยศรีก็กำลังประสบกับปัญหาในการเชิญชวนเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรม ด้านการเรียนรู้ ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นการจัดกิจกรรมรูปแบบใหม่ๆ จึงอาจเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจให้เยาวชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของพิพิธภัณฑที่พื้นบ้านวัดไชยศรีมากขึ้น

ส่วนด้านความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า พิพิธภัณฑที่พื้นบ้านวัดไชยศรี มีความพร้อมในระดับสูง เนื่องจาก ภายในวัดไชยศรีเปรียบเสมือนอุทยานแห่งการเรียนรู้ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นหลากหลายรูปแบบ เช่น พิพิธภัณฑที่พื้นบ้านวัดไชยศรี อาคารศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสาขายโขมชนตำบลสาวะถี ศูนย์เรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น และอาคารประกอบสำหรับจัดกิจกรรมจากอีกหลายหลัง ซึ่งเปรียบเสมือนพื้นที่สำหรับการปะทะสังสรรค์ระหว่างคนรุ่นใหม่และคนรุ่นเก่า โดยมีพุทธศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันเป็นปัจจัยในการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีแก่คนในท้องถิ่น

แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคม

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อน ที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคม แล้ว พบว่า มีความพร้อมในการเป็นลูกข่ายพิพิธภัณฑการเรียนรู้ ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง เนื่องจาก มีความพร้อมทั้งด้านองค์ความรู้ อันได้แก่ องค์ความรู้และข้อมูลที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และเป็นองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นที่พบหลักฐานทางโบราณคดีเป็นจำนวนมากอยู่ในท้องถิ่น และมีความพร้อมจากการมองเห็นความสำคัญของโรงเรียนกระสังพิทยาคม สภาวัฒนธรรมอำเภอกระสัง อาจารย์ผู้รับผิดชอบ และนักเรียนที่มีความสนใจที่จะร่วมกิจกรรม ประกอบกับเป็นโอกาสอันดีที่จะปรับปรุงการแสดงผลใหม่ทั้งหมดเพื่อให้ แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่น

ส่วนด้านความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคมมีความพร้อมในระดับสูง เนื่องจาก เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อท้องถิ่น เพราะในเขตอำเภอกระสังมีการขุดค้นพบร่องรอยหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีเป็นจำนวนมาก แต่ชาวบ้านไม่ให้ความสำคัญ บางครั้งก็มีการลักลอบขุดค้นเพื่อนำไปจำหน่าย แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯ จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะส่งเสริมให้ท้องถิ่นได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์โบราณคดี อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการอนุรักษ์และปลุกการจิตสำนึกในคุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีของท้องถิ่น

พิพิธภัณฑอำเภอสมเด็จพระ

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อนที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑอำเภอสมเด็จพระ แล้ว พบว่า มีความพร้อมในการเป็นลูกข่ายพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในระดับสูง เนื่องจาก มีความพร้อมทั้งด้านการสนับสนุนของโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคมซึ่งเห็นหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบ มีการระดมความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อสนับสนุนทั้งด้านองค์ความรู้และงบประมาณ มีบุคลากรรับผิดชอบการดำเนินงานที่มีความตั้งใจและดำเนินงานต่อเนื่องเป็นกำลังกำลังสำคัญในการดำเนินงาน รวมทั้งมีวัตถุและองค์ความรู้ที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลานานเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ

ส่วนด้านความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า พิพิธภัณฑอำเภอสมเด็จพระ มีความพร้อมในระดับสูง โดยเฉพาะองค์ความรู้และวัตถุที่แสดงถึงเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้จากกิจจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลาเกือบ 20 ปี ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น ทั้งในด้านการเผยแพร่องค์ความรู้และการปลุกจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อน ที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ แล้ว พบว่า มีความพร้อมในการเป็นลูกข่ายพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในระดับสูง เนื่องจาก พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีจุดเด่นอยู่ที่การส่งเสริมให้มีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน นักเรียน และท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากท้องถิ่นในการสนับสนุนกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งความตั้งใจและความทุ่มเทของท่านอาจารย์นิมิต โยวะสุข และนักเรียนชุมนุมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความตั้งใจในการพัฒนางานของพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ส่วนด้านความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่าพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ มีความพร้อมในระดับสูง เนื่องจาก องค์ความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างนักเรียนและผู้รู้ในท้องถิ่น องค์ความรู้หลายประการเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่า เช่น ประวัติและตำนานการตั้งเมืองโกสุมพิสัย ซึ่งปัจจุบันกำลังจะลางเลือนไปจากความทรงจำของผู้คน นอกจากนี้ องค์ความรู้ที่มีอยู่ในพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังเป็นสัญลักษณ์แห่งความเชื่อมั่นว่า โรงเรียนและท้องถิ่นสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ควบคู่กับการเกิดจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่นได้

ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อน ที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย แล้ว พบว่า มีความพร้อมในการเป็นลูกข่ายพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในระดับสูง เนื่องจาก มีความพร้อมในองค์ประกอบทุกด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านอาคารสถานที่ ซึ่งมีการวางแผนการทำงานและสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบของเทศบาลตำบลอากาศอำนวย

ส่วนด้านความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย มีความพร้อมในระดับปานกลาง เนื่องจาก ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโย้ย ยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ “โย้ย” ที่ชัดเจน องค์ความรู้ที่มีอยู่ทั้งในลักษณะของวัตถุจัดแสดงและข้อมูลที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นวัฒนธรรมร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ดำรงชีวิตอยู่ในภาคอีสาน การศึกษาวิจัยเอกลักษณ์ในวิถีชีวิตที่แสดงถึงความเป็น “โย้ย” ที่ชัดเจน เช่น ภาษา การแต่งกาย ประเพณีพิธีกรรมที่โดดเด่น รวมถึงประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชาวโย้ยจึงเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการเพื่อให้ได้อัตลักษณ์ของความเป็น “โย้ย” และนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดแสดงและเผยแพร่ต่อชุมชน

พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ศูนย์รวมเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน

จังหวัดมหาสารคาม

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อน ที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของ พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ศูนย์รวมเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านของจังหวัดมหาสารคามแล้ว พบว่า มีความพร้อมในการเป็นลูกข่ายพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในระดับปานกลาง เนื่องจากขาดการสนับสนุนจากเทศบาลเมืองมหาสารคามในการดำเนินงานอย่างเต็มประสิทธิภาพ ทั้งด้านบุคลากรงบประมาณ และการวางแผนพัฒนาในระยะต่อไป

ส่วนด้านความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ศูนย์รวมเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม มีความพร้อมในระดับสูง เนื่องจาก มีแนวทางการจัดแสดงนิทรรศการแบบเน้นเรื่องราว ซึ่งแนวทางการจัดแสดงที่เหมาะสมสำหรับหน่วยงานหรือองค์กรที่ไม่ต้องการแสดงวัตถุ หรือมีวัตถุสะสมที่ไม่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น หรือไม่มีวัตถุสะสม แต่ต้องการนำเสนอเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คนรวมทั้งจุดเด่นอีกประการหนึ่งในการจัดแสดงนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ฯ คือ นิทรรศการบางส่วนเปิดพื้นที่ให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดแสดงได้ตลอดเวลา เช่น เข้ามาเป็นเนื้อหาในการจัดแสดง เช่น การทำประเพณีครอบครวั การอธิบายเนื้อหาในนิทรรศการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการให้ความสำคัญและคุณค่าของคนในท้องถิ่น

ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อน ที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของ ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม แล้ว พบว่า มีความพร้อมในการเป็นลูกข่ายพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในระดับสูง เนื่องจาก เป็นรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้รูปแบบใหม่ ที่ให้ความสำคัญกับความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความยืดหยุ่นสูงในการปรับตัวเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่มีการสะสมวัตถุเพื่อการจัดแสดง ไม่มีอาคารซึ่งเป็นที่ตั้งแหล่งเรียนรู้ ใช้วิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนเป็นสื่อในการนำเสนอ ถือว่าเป็นนิทรรศการที่มีชีวิตอย่างแท้จริง ถ้ารูปแบบการดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยามประสบความสำเร็จจะเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับชุมชนต่าง ๆ ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ในรูปแบบดังกล่าว

ส่วนด้านความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม มีความพร้อมในระดับสูง เนื่องจาก องค์ความรู้ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้าน ทั้งงานวิจัยชาวบ้าน การสืบค้นเรื่องราวของเยาวชน ความร่วมมือของคณะทำงานฝ่ายต่างๆเป็นกิจกรรมที่จะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการกระตุ้นจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของหมู่บ้าน อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้านในอนาคต รวมทั้งรูปแบบการนำเสนอ

เรื่องราวโดยใช้ทรัพยากรในหมู่บ้านทั้ง ผู้รู้ เครื่องมือเครื่องใช้ และสถานที่สำคัญในหมู่บ้านเป็นสื่อในการนำเสนอซึ่งจะเป็นตัวอย่างให้กับหมู่บ้านหรือชุมชนอื่นๆสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในหมู่บ้านของตน

อาคารแสดงปลาน้ำจืด สวนสัตว์นครราชสีมา

เมื่อพิจารณาจากจุดแข็งและจุดอ่อน ที่สำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานของ อาคารแสดงปลาน้ำจืด สวนสัตว์นครราชสีมา แล้ว พบว่า มีความพร้อมในการเป็นลูกข่ายพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ในระดับปานกลาง เนื่องจาก มีความพร้อมด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ในสวนสัตว์นครราชสีมาและหน่วยงานภายนอก มีบุคลากรที่มีความรู้เพียงพอ มีที่ตั้งและอาคารที่โดดเด่น รวมทั้งเนื้อหาภายในก็เป็นเรื่องราวที่มีความสำคัญที่จะเป็นส่วนองค์ประกอบ ส่งเสริมให้สวนสัตว์นครราชสีมา มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ประกอบกับ เป็นสถานที่ซึ่งมีความได้เปรียบสำหรับการส่งเสริมให้นักเรียนและเยาวชนที่เข้ามาเยี่ยมชมสวนสัตว์นครราชสีมาเป็นจำนวนมาก ได้มีโอกาสได้เรียนรู้เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับปลาน้ำจืดและวิถีชีวิตของผู้คนที่เกี่ยวข้อง

ส่วนด้านความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า พบว่า อาคารแสดงปลาน้ำจืด สวนสัตว์นครราชสีมา มีความพร้อมในระดับสูง เนื่องจาก องค์ความรู้ด้านพันธุ์ปลาน้ำจืดและเครื่องมือประมงน้ำจืดที่จัดแสดงอยู่ภายในอาคารแสดงปลาน้ำจืด เป็นความรู้ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตของผู้คนกับสภาพแวดล้อม และสามารถใช้ประโยชน์สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้แก่นักเรียนได้เป็นอย่างดี

6. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้

การเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้ ได้จำแนกข้อเสนอแนะออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเนื้อหาและวัตถุ ด้านการจัดแสดง และด้านความสัมพันธ์ระหว่างพิพิธภัณฑสถานกับผู้ชม ดังนี้

6.1 ด้านการบริหารจัดการ

6.1.1 รูปแบบและโครงสร้างการบริหารงานของพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้

- การจัดรูปแบบการบริหารงานของพิพิธภัณฑสถานในรูปแบบคณะกรรมการ
- การปรับตำแหน่งของพิพิธภัณฑสถานเรียนรู้ในโครงสร้างขององค์กรหรือ

หน่วยงาน

6.1.2 การกำหนดเอกลักษณ์หรือจุดเน้นของพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้

6.1.3 การกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้ชม

6.1.4 การให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วม

6.1.5 การจัดหางบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน

6.1.6 การจัดการบุคลากร

6.1.7 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

6.2 ด้านการจัดการข้อมูลและวัตถุ

6.2.1 การจัดระบบข้อมูล

- การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ครอบคลุมเนื้อหาครบรอบด้าน ทั้งด้านรูปธรรม

นามธรรม และด้านสังคม ตัวอย่างเช่น

- การเก็บข้อมูลโดยให้ความสำคัญกับมิติของเวลา
- การให้ความสำคัญกับการเก็บข้อมูลโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่มี

ส่วนเกี่ยวข้อง

- การจัดทำฐานข้อมูล และระบบสืบค้นข้อมูล

6.2.2 การจัดระบบคลังพิพิธภัณฑ

- การจัดทำคลังพิพิธภัณฑ
- การจัดทำทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ
- การสงวนรักษาวัตถุพิพิธภัณฑ
- การถ่ายทอดความรู้ในคลังพิพิธภัณฑ

6.2.3 การพัฒนาเนื้อหาสำหรับจัดแสดง

- การวิเคราะห์แก่นของเนื้อหาที่พิพิธภัณฑต้องการนำเสนอ
- การเรียบเรียงและจัดลำดับเนื้อหา
- การวิเคราะห์องค์ประกอบการจัดแสดงและบรรยากาศที่สอดคล้องกับ

การจัดแสดง

6.2.4 การเผยแพร่ความรู้โดยใช้รูปแบบที่หลากหลายและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย

อย่างทั่วถึง

6.2.5 ความต่อเนื่องและความเคลื่อนไหวของข้อมูล

6.3 ด้านการจัดแสดง

6.3.1 การจัดแสดงที่เน้นเนื้อหาหรือเรื่องราวเป็นหลัก

6.3.2 การจัดแสดงที่เน้นการโต้ตอบระหว่างผู้ชมกับสิ่งแสดง

6.3.3 การจัดแสดงที่มีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง

6.4 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างพิพิธภัณฑกับผู้ชม

6.4.1 การจัดกิจกรรมในพิพิธภัณฑ

6.4.2 การจัดทำแผนการตลาดของพิพิธภัณฑ

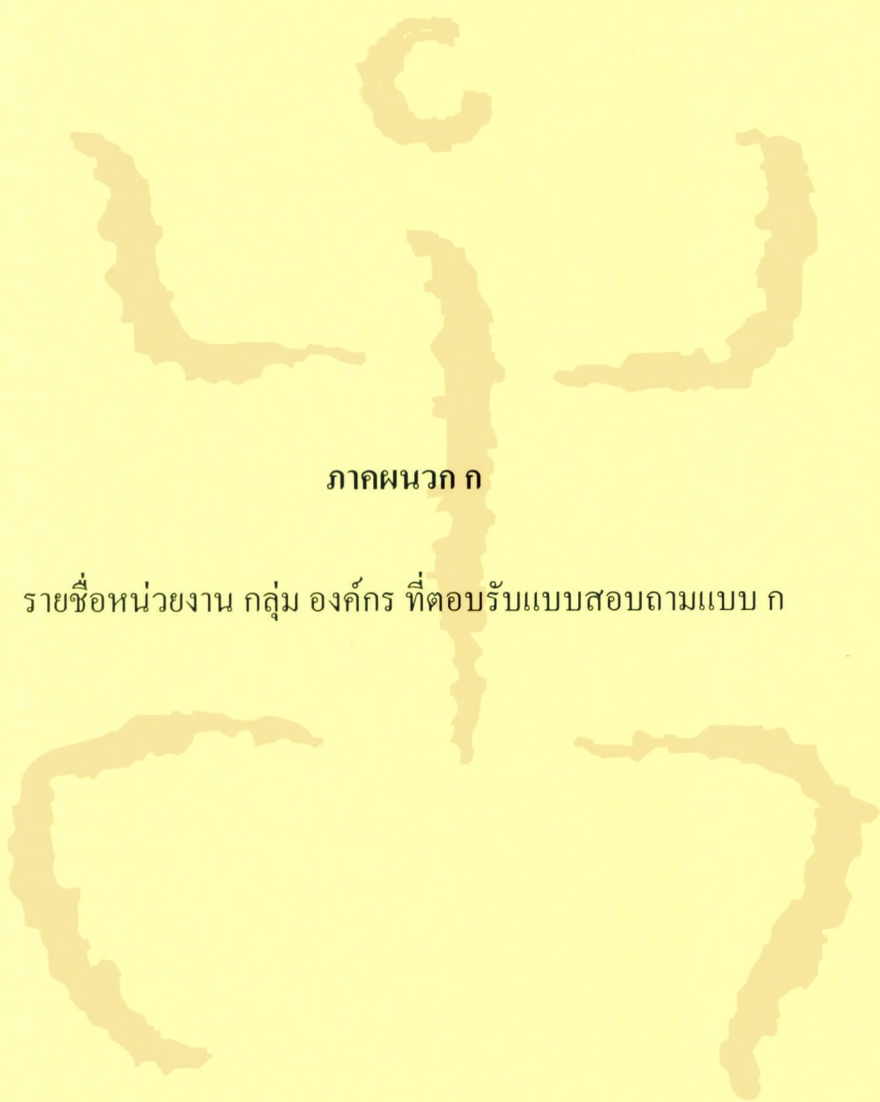
6.4.3 การวิเคราะห์ผู้ชม

จากผลการสำรวจข้อมูลพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในเครือข่ายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบัน หน่วยงาน กลุ่ม องค์กร และ ประชาชนในท้องถิ่น มีการให้ความสำคัญต่อ “พิพิธภัณฑ” ในฐานะแหล่งเรียนรู้ของท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น มีการขยายตัวของการดำเนินงานของพิพิธภัณฑมากยิ่งขึ้น ทั้งการก่อตั้งพิพิธภัณฑใหม่ และการปรับปรุงพัฒนาพิพิธภัณฑที่มีอยู่ รวมทั้ง การวางแผนที่จะก่อตั้งพิพิธภัณฑของหน่วยงานหรือองค์กรหลาย ๆ แห่ง

การขยายตัวของการดำเนินงานของพิพิธภัณฑดังกล่าวจำเป็นอย่างยั้งที่ต้องมีการสนับสนุนด้านองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะองค์ความรู้ในการจัดการพิพิธภัณฑ เนื่องจากบุคลากรผู้รับผิดชอบพิพิธภัณฑส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการพิพิธภัณฑให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อสังคม การดำเนินงานของพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงเวลาที่ผ่านมามีส่วนใหญ่อิงเป็นการให้ความสำคัญกับการ สะสมวัตถุ และจัดแสดงโดยที่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาพิพิธภัณฑให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อสังคมอย่างสมบูรณ์

ดังนั้นข้อมูลหรือแนวทางที่ได้จากการสำรวจข้อมูลพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในเครือข่ายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาการดำเนินงานของพิพิธภัณฑการเรียนรู้ในภาพรวมซึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกฝ่าย จะต้องนำไปพิจารณาเพื่อหาวิธีการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาพิพิธภัณฑการเรียนรู้ให้ทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อสังคมต่อไป

สถาบันพิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ

ภาคผนวก ก

รายชื่อหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร ที่ตอบรับแบบสอบถามแบบ ก

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ตาราง ข แสดงรายชื่อองค์กรที่ตอบรับแบบสอบถาม ก ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

[illegible]

	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนศิลา อำเภอ สหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46140	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอ สหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46140	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโพน อำเภอ คำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคินจี่ อำเภอ คำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาบอน อำเภอ คำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเนินยาง อำเภอ คำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลกุ้งเก่า อำเภอ ท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ 46190	
	องค์การบริหารส่วนตำบลกุดจิก อำเภอ ท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ 46190	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอ หนองงูเห่า จังหวัดกาฬสินธุ์ 46220	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสรวง อำเภอ หนองงูเห่า จังหวัดกาฬสินธุ์ 46220	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเสาเล้า อำเภอ หนองงูเห่า จังหวัดกาฬสินธุ์ 46220	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองใหญ่ อำเภอ หนองงูเห่า จังหวัดกาฬสินธุ์ 46220	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหิน อำเภอ หนองงูเห่า จังหวัดกาฬสินธุ์ 46220	
	องค์การบริหารส่วนตำบลแซงบาดาล อำเภอ สมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลผาแสย อำเภอ สมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหลวง อำเภอ สมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคำบง อำเภอ ห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46240	
	องค์การบริหารส่วนตำบลไค้โนน อำเภอ ห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46240	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอ ห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46240	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอีบุตร อำเภอ ห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46240	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสำราญ กิ่งอำเภอ สามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ 46180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสำราญใต้ กิ่งอำเภอ สามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ 46180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคำสร้างเที่ยง กิ่งอำเภอ สามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ 46180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้าง กิ่งอำเภอ สามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ 46180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสาขานาง กิ่งอำเภอ นาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ 46160	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนนาจาง กิ่งอำเภอ นาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ 46160	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาจำปา กิ่งอำเภอ ดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ 46000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสะอาด กิ่งอำเภอม้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ 46130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลลำชี กิ่งอำเภอม้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ 46130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลม้องชัยพัฒนา กิ่งอำเภอม้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ 46130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหมูหม่น อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุงศรี อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ 46220	
2. ขอนแก่น / องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	เทศบาลนครขอนแก่น ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลพระลับ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสวະดี ตำบลสวະดี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลดอนหัน ตำบลดอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40260	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป็ด ตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลป่าหวายนัง ตำบลป่าหวายนัง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น 40000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง ตำบลบ้านฝาง อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น 40170	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกง ตำบลบ้านกง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น 40240	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน ตำบลโนนทัน อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น 40210	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝ้อ ตำบลบ้านฝ้อ อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น 40240	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนอุดม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น 40130	

[illegible]

	องค์การบริหารส่วนตำบลนาชุมแสง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น 40150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุงเงิน อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น 40150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่าพัฒนา อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น 40150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลภูเวียง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น 40150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโพนเพ็ก อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น 40160	
	องค์การบริหารส่วนตำบลกุดเพ็ชร์ อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น 40180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น 40180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแท่น อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น 40180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลปอแดง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น 40180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสวนกว้าง อำเภอเขาสวนกว้าง จังหวัดขอนแก่น 40280	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาจั่ว อำเภอเขาสวนกว้าง จังหวัดขอนแก่น 40280	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคำม่วง อำเภอเขาสวนกว้าง จังหวัดขอนแก่น 40280	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคำแมด อำเภอซำสูง จังหวัดขอนแก่น 40170	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคูคำ อำเภอซำสูง จังหวัดขอนแก่น 40170	
	องค์การบริหารส่วนตำบลชัยสมบูรณ อำเภอโคกโพธิ์ชัย จังหวัดขอนแก่น	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาแพ อำเภอโคกโพธิ์ชัย จังหวัดขอนแก่น 40160	
	องค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น 40150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น 40110	
	เทศบาลตำบลพระยืน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น 40320	
	เทศบาลตำบลบ้านไถ่ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น 40320	
	เทศบาลตำบลหนองเรือ อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น 40210	
	เทศบาลเมืองชุมแพ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น 40130	
	เทศบาลตำบลน้ำพอง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น 40310	
	เทศบาลตำบลหนองโก อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น 40170	
	เทศบาลตำบลบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น 40110	
	เทศบาลตำบลเปือยน้อย อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น	
	เทศบาลเมืองพล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น 40120	
	เทศบาลตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น 40330	
	เทศบาลตำบลชนบท อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น 40180	
	เทศบาลตำบลเขาสวนกว้าง อำเภอเขาสวนกว้าง จังหวัดขอนแก่น 40280	
	เทศบาลตำบลภูผาม่าน อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น 40350	
	เทศบาลตำบลซำสูง อำเภอซำสูง จังหวัดขอนแก่น 40170	
	เทศบาลตำบลบ้านโคก อำเภอโคกโพธิ์ชัย จังหวัดขอนแก่น 40160	
	เทศบาลตำบลโนนศิลา กิ่งอำเภอโนนศิลาจังหวัดขอนแก่น 40110	
3.ชัยภูมิ / องค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น	สำนักงานเทศบาล ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 36000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคำ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 36000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสีลอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 36000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเล่า อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 36000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 3600	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาแซง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 36000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 36000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 36000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 3600	
	องค์การบริหารส่วนตำบลปรางค์ลำ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 36000	

[illegible]

	องค์การบริหารส่วนตำบลคงกลาง อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ 36180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเจาทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ 36260	
	องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ 36260	
	องค์การบริหารส่วนตำบลซับใหญ่ กิ่งอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ 36130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากูบ กิ่งอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ 36130	
	เทศบาลตำบลบ้านเขว้า อำเภอเขว้า จังหวัดชัยภูมิ 36170	
	เทศบาลตำบลหนองบัวละเหว อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ 36250	
	เทศบาลตำบลตะแบก อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ 36230	
	เทศบาลตำบลนาหนองหุ้ม อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ 36150	
	เทศบาลตำบลคอนสาร อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ 36180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลชัยสีทอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 36000	
	เทศบาลตำบลเทพสถิต อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ 36230	
4. นครราชสีมา / องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น	เทศบาลตำบลเสิงสาง อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา 30330	
	เทศบาลตำบลจักราช อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา 30230	
	เทศบาลตำบลประทาย อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา 30180	
	เทศบาลตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา 30110	
	เทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 30130	
	เทศบาลตำบลศาลเจ้าพ่อ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา 30370	
	เทศบาลตำบลสีดา กิ่งอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา 30430	
	องค์การบริหารส่วน ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 3000	
	องค์การบริหารส่วน ตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 3000	
	องค์การบริหารส่วน ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 3000	
	องค์การบริหารส่วน ตำบลไชยมงคล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 3000	
	องค์การบริหารส่วน ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 3000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 3000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสีม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 3000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา 30250	
	องค์การบริหารส่วนตำบลครบุรีใต้ อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา 30250	
	องค์การบริหารส่วนตำบลตะแบกบาน อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา 30250	
	องค์การบริหารส่วนตำบลครบุรี อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา 30250	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเสิงสาง อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา 30330	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสระตะเคียน อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา 30330	
	องค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านราษฎร์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา 30331	
	องค์การบริหารส่วน ตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา 30260	
	องค์การบริหารส่วน ตำบลคูขาด อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา 30260	
	องค์การบริหารส่วน ตำบลตาจั่น อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา 30260	
	องค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านปรางค์ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา 30260	
	องค์การบริหารส่วน ตำบลหนองบัว อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา 30260	
	องค์การบริหารส่วน ตำบลโนนเต็ง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา 30260	
	องค์การบริหารส่วน ตำบลคอนใหญ่ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา 30260	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหลื่อม อำเภอบ้านเหลื่อม จังหวัดนครราชสีมา 30350	
	องค์การบริหารส่วน ตำบลโคกกระเบื้อง อำเภอบ้านเหลื่อม จังหวัดนครราชสีมา 30350	
	องค์การบริหารส่วน ตำบลจักราช อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา 30230	
	องค์การบริหารส่วน ตำบลหนองขาม อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา 30230	

[illegible]

[illegible]

[illegible]

	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ 31130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ 31150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งวัง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ 31150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองใหญ่ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ 31150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัย อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ 31150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลกระสัง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ 31150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลไทยเจริญ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ 31220	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31230	
	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31240	
	องค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31240	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไชยศรี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31240	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสระทอง อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31240	
	องค์การบริหารส่วนตำบลปลื้มผลชัย อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ 31250	
	องค์การบริหารส่วนตำบลจันดุม อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ 31250	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสะเดา อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ 31250	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสามแวง อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ 31000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลตาเสา อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ 31000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองโพธิ์ อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ 31000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโคกเหล็ก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ 31000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ 31000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคงอิจาน อำเภอโนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์ 31110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปล่อง อำเภอขาม จังหวัดบุรีรัมย์ 31110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลละลวด อำเภอขาม จังหวัดบุรีรัมย์ 31110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลแดงใหญ่ อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลอีสานเขต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ 31150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลถาวร อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ 31150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลยายแถมวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ 31150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสระบัว อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ 31150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยฝ้าย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ 31150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนขวาง กิ่งอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ 31000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลวังเหนือ กิ่งอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ 31000	
	สำนักงานเทศบาลตำบลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ 31140	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเขือง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31120	
	เทศบาลตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ 31170	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสัมปอ อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ 31170	
6. มหาสารคาม / องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000	
	นายกเทศมนตรีตำบลเวียงน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโคกก่อ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเกี๋ย อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลลาดพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000	

[illegible]

	องค์การบริหารส่วนตำบลถาวร อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครราชสีมา 44170	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดนครราชสีมา 44120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเสื่อโก้ง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดนครราชสีมา 44120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดนครราชสีมา 44120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลประจักษ์พัฒนา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดนครราชสีมา 44120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดนครราชสีมา 44120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหัวคาง อำเภอนาตูม จังหวัดนครราชสีมา 44180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาตูม จังหวัดนครราชสีมา 44180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาภู กิ่งอำเภอยางสีสุราช จังหวัดนครราชสีมา 44210	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกู่ กิ่งอำเภอยางสีสุราช จังหวัดนครราชสีมา 44210	
	องค์การบริหารส่วนตำบลขามเรียง กิ่งอำเภอยางสีสุราช จังหวัดนครราชสีมา 44210	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวสันตุ กิ่งอำเภอยางสีสุราช จังหวัดนครราชสีมา 44210	
	องค์การบริหารส่วนตำบลกุตุรง อำเภอกุตุรง จังหวัดนครราชสีมา 44130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเลิงแฝก อำเภอกุตุรง จังหวัดนครราชสีมา 44130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเคย อำเภอกุตุรง จังหวัดนครราชสีมา 44130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลชื่นชม กิ่งอำเภอชื่นชม จังหวัดนครราชสีมา 44160	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ กิ่งอำเภอชื่นชม จังหวัดนครราชสีมา 44160	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง กิ่งอำเภอชื่นชม จังหวัดนครราชสีมา 44160	
7. Mukdahan / องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร 49000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลภูค้ำ อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร 49000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคำชะอี อำเภอชะอี จังหวัดมุกดาหาร 49110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าสร้างถ่อ อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร 49110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเที่ยง อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร 49110	
	นายกเทศมนตรีเทศบาลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร 49130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร 49130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร 49130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร 49130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาอุดม อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร 49130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโซคชัย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร 49130	
	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลคอนตาล อำเภอคอนตาล จังหวัดมุกดาหาร 49120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาสะเม้ง อำเภอคอนตาล จังหวัดมุกดาหาร 49120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแก้ง อำเภอคอนตาล จังหวัดมุกดาหาร 49120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร 46140	
	องค์การบริหารส่วนตำบลพังแดง อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร 46140	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบางทรายน้อย อำเภอหว้านใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร 49150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลชะโนด อำเภอหว้านใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร 49150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป่า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร 49110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงเหนือ อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร 49110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลดงหมู อำเภอหว้านใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร 49150	
8. Roi-et / องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วน ตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000	
	องค์การบริหารส่วน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000	
	องค์การบริหารส่วน ตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000	
	องค์การบริหารส่วน ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000	
	องค์การบริหารส่วน ตำบลโนนรัง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000	

[illegible]

[illegible]

	เทศบาล ตำบลเวง อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด 45110	
	เทศบาล ตำบลเชียงใหม่ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด 45230	
	เทศบาล ตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด 45160	
	เทศบาล ตำบลหนองค้อ อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด 45220	
9. ยโสธร / องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	เทศบาลตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคูทอง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแท้ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาสะไมย์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหิน อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลชุมเงิน อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร 35170	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคงมะไฟ อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร 35170	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาเวียง อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร 35170	
	องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร 35170	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนเปือย อำเภอกุฉุม จังหวัดยโสธร 35140	
	องค์การบริหารส่วนตำบลก้ามแมด อำเภอกุฉุม จังหวัดยโสธร 35140	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาโส อำเภอกุฉุม จังหวัดยโสธร 35140	
	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ง อำเภอกุฉุม จังหวัดยโสธร 35140	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหมี่ อำเภอกุฉุม จังหวัดยโสธร 35140	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโพงาม อำเภอกุฉุม จังหวัดยโสธร 35140	
	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลชุมพุก อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร 35110	
	องค์การบริหารตำบลโพหาน อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร 35110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลกระเจา อำเภอป่าดัว จังหวัดยโสธร 35150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน อำเภอป่าดัว จังหวัดยโสธร 35150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลฟ้าหยาด อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร 35130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคูเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร 35130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลปากเรือ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร 35130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสงยาง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร 35130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ้อม อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร 35130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร 35130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบึงคำ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร 35120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลห่อแขง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร 35120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสามัคคี อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร 35120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลกุดเชียงหมี อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร 35120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลกุดแห่ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร 35120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร 35120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลส้มผ่อ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร 35120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคำเตย อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร 35120	
10. สุรินทร์ / องค์กรปกครอง	องค์การบริหารส่วนตำบลตั้งใจ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเพี้ยราม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลตาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000	

[illegible]

[illegible]

	องค์การบริหารส่วนตำบลดินแดง อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ 33180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนปูน อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ 33180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโรงพลัน อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ 33180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสุขสวัสดิ์ อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ 33180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลภู อำเภอปรางค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ 33170	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเชียงทูน อำเภอปรางค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ 33170	
	องค์การบริหารส่วนตำบลตุม อำเภอปรางค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ 33170	
	องค์การบริหารส่วนตำบลขุนหาญ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ 33150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลพราน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ 33150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลไพร อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ 33150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองคง อำเภอรามิไสล จังหวัดศรีสะเกษ 33160	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแค อำเภอรามิไสล จังหวัดศรีสะเกษ 33160	
	องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอรามิไสล จังหวัดศรีสะเกษ 33160	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบัวหุ้ง อำเภอรามิไสล จังหวัดศรีสะเกษ 33160	
	องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ อำเภอรามิไสล จังหวัดศรีสะเกษ 33160	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสัมปอ อำเภอรามิไสล จังหวัดศรีสะเกษ 33160	
	องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ 33120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลก้านเหลือง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ 33120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ 33120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ 33120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเปือ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ 33220	
	องค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ 33210	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ อำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ 33250	
	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีรัตน อำเภอศรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ 33240	
	องค์การบริหารส่วนตำบลดอองปิด อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ 33130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเงิน อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ 33130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ 33130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลกูป อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ 33130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสูง อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ 33270	
	องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสว่าง อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ 33270	
	องค์การบริหารส่วนตำบลละลม อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ 33120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลดงรัก อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ 33120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลท่าคล้อ อำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ 33110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลพยุห์ อำเภอพยุห์ จังหวัดศรีสะเกษ 33230	
	องค์การบริหารส่วนตำบลพรหมสวัสดิ์ อำเภอพยุห์ จังหวัดศรีสะเกษ 33230	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโดด กิ่งอำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ 33120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลภู กิ่งอำเภอศิลาลาด จังหวัดศรีสะเกษ 33160	
	องค์การบริหารส่วนตำบลลาโพน อำเภอบัวเขต จังหวัดศรีสะเกษ 33230	
12. อุบลราชธานี /องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบลแจระแม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลลาดควาย อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี 34250	
	องค์การบริหารส่วนตำบลตะบาย อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี 34250	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคำไหล อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี 34250	

[illegible]

[illegible]

	องค์การบริหารส่วนตำบลโขง อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุบลราชธานี 34260	
	องค์การบริหารส่วนตำบลยาง อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุบลราชธานี 34260	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโสกแสง อำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี 34280	
	องค์การบริหารส่วนตำบลพรวรรค์ อำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี 34280	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโพนแพง อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี 34140	
	เทศบาลนครเทศบาลเมืองวารินชำราบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 34190	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนโพน อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 34190	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคำหว่า อำเภอตาลชุม จังหวัดอุบลราชธานี 34330	
13. อำนาจเจริญ / องค์การบริหาร ส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนโพน อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 34190	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบุ่ง อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ 37000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาจิก อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ 37000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างนกทา อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ 37000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาผือ อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ 37000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาหว้า อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ 37000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหม่อมม้า อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ 37000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ 37000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยไร่ อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ 37000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคอนเมย อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ 37000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาแต้ อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ 37000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคำเขื่อนแก้ว อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ 37210	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโคกก่ง อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ 37210	
	องค์การบริหารส่วนตำบลปาก่อ อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ 37210	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคำโพน อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ 37110	
	เทศบาลตำบลนาหว้า อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ 37110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วย อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ 37110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ 37110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลป่าแขง อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ 37110	
	นายกเทศมนตริตะบะบลตำบลนา อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ 37180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลจานลาน อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ 37180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลพระเหลา อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ 37180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโพนทอง อำเภอเสนางคนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ 37290	
	องค์การบริหารส่วนตำบลไร่สุข อำเภอเสนางคนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ 37290	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสามสี อำเภอเสนางคนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ 37290	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคำพระ อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ 37240	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเค็งใหญ่ อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ 37240	
	องค์การบริหารส่วนตำบลดงมะยาง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ 37000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลแมด อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ 37000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโคกกลาง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ 37000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสาร อำเภอ ชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ 37210	
14. นครพนม / องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม 48120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลรามราช อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม 48120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม 48120	
	องค์การบริหารส่วนตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม 48110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลก้านเหลือง อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม 48130	

	องค์การบริหารส่วนตำบลคำพิ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม 48130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาแก อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม 48130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม 48130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลียง อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม 48130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลพระซอง อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม 48130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลพิมาน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม 48130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลพุ่มแก อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม 48130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม 48130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสังข์ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม 48130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองซน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม 48140	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม 48140	
	องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเรือ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม 48180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาคูใหญ่ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม 48180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเสี้ยว อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม 48180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม 48140	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่าง อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม 48160	
	องค์การบริหารส่วนตำบลปลาปาก อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม 48160	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม 48160	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาโหนด อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม 48190	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม 48190	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโพนบก อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม 48190	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสวรรค์ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม 48190	
	องค์การบริหารส่วนตำบลภูกู่ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม 48000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม 48000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเรณูใต้ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม 48170	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสี อำเภอวังยาง จังหวัดนครพนม 48130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาเคือ อำเภอสรีสงคราม จังหวัดนครพนม 48150	
15. เลข / องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบลจอมศรี อำเภอเข็ญคาน จังหวัดเลย 42110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอเข็ญคาน จังหวัดเลย 42110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย 42110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโคกใหญ่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย 42240	
	องค์การบริหารส่วนตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย 42210	
	องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำแคม อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย 42210	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย 42210	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาดอกคำ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย 42210	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาตาล อำเภอโนนสะอาด จังหวัดเลย 42170	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงกลม อำเภอนาปากชม จังหวัดเลย 42150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลปากชม อำเภอนาปากชม จังหวัดเลย 42150	
	องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้างค้องอำเภอผาขาว จังหวัดเลย 42240	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนปอแดง อำเภอผาขาว จังหวัดเลย 42240	
	องค์การบริหารส่วนตำบลผาขาว อำเภอผาขาว จังหวัดเลย 42240	
	องค์การบริหารส่วนตำบลผานกเค้า อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย 42180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย 42180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลร่องจิก อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย 42160	

	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย 42160	
	องค์การบริหารส่วนตำบลแก่งศรีภูมิ อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย 42230	
	องค์การบริหารส่วนตำบลลูกหอ อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย 42230	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองคัน อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย 42230	
	องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสองรัก อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเสี้ยว อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโคกขมิ้น อำวังสะพุง จังหวัดเลย 42130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลผาบัง อำวังสะพุง จังหวัดเลย 42130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสงคราม อำวังสะพุง จังหวัดเลย 42130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลตาคลี อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย 42190	
	องค์การบริหารส่วนตำบลปวนพุ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย 42190	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย 42190	
	องค์การบริหารส่วนตำบลผาสามยอด อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย 42220	
	องค์การบริหารส่วนตำบลอินแปลง อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย 42220	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเอราวัณ อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย 42220	
16. หนองบัวลำภู / องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู 39000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู 39000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยนา อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู 39000	
	องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู 39180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองใหม่ อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู 39180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู 39180	
	องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู 39270	
	สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านโคก อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู 39270	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบุญทัน อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู 39270	
	องค์การบริหารส่วนตำบลกุดคด อำเภอโนนกลาง จังหวัดหนองบัวลำภู 39170	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนากลาง อำเภอโนนกลาง จังหวัดหนองบัวลำภู 39170	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนเมือง อำเภอโนนกลาง จังหวัดหนองบัวลำภู 39170	
	องค์การบริหารส่วนตำบลผึ่งแดด อำเภอโนนกลาง จังหวัดหนองบัวลำภู 39170	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาเหล่า อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู 39170	
	องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู 39170	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู 39140	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสัง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู 39140	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาคำไฮ อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู 39000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู 39000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยนา อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู 39000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนม่วง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู 39180	
17. อุดรธานี / องค์การบริหาร ส่วนตำบล	องค์การบริหารส่วนตำบลกุ่มกาว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี 41110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงแห้ว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี 41110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลปะโค อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี 41110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี 41110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี 41110	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงเพ็ง อำเภอ กุดจับ จังหวัดอุดรธานี 41250	

[illegible]

	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี 41220	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี 41220	
	องค์การบริหารส่วนตำบลอุบลมุง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี 41220	
	องค์การบริหารส่วนตำบลทับกุง อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี 41220	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาดี อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี 41220	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคอนหาญโสก อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี 41130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลฝักตบ อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี 41130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสร้อยพร้าว อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี 41130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสะแบง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี 41130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี 41130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านข่า อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี 41130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเม็ก อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี 41130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี 41130	
	เทศบาลตำบลศรีธาตุ อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41230	
	เทศบาลตำบลแสงสว่าง อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี 41340	
	เทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี 41320	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงพิณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาแกวัง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหมูหมั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000	
	องค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี 41280	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคาคทอง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี 41230	
	องค์การบริหารส่วนตำบลจำปี อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี 41230	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่ง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี 41230	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกเขียน อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี 41230	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขุด อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี 41260	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี 41220	
18. สกลนคร / องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบลกุดไผ่ อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร 47180	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาเพ็ง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร 47210	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร 47210	
	องค์การบริหารส่วนตำบลอุ่มจาน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร 47210	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคำตากกล้า อำเภอกำแพงแสน จังหวัดสกลนคร 47250	
	องค์การบริหารส่วนตำบลแพด อำเภอกำแพงแสน จังหวัดสกลนคร 47250	
	องค์การบริหารส่วนตำบลดงโขบ อำเภอโคกศรีพรม จังหวัดสกลนคร 47280	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าโพนค้อ อำเภอโคกศรีพรม จังหวัดสกลนคร 47280	
	องค์การบริหารส่วนตำบลโคกศิลา อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร 47290	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร 47290	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแปน อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร 47290	
	องค์การบริหารส่วนตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร 47260	
	องค์การบริหารส่วนตำบลเต่างอย อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร 47260	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมน้ำอุ่น อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดสกลนคร 47270	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดสกลนคร 47270	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลิง อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดสกลนคร 47270	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหม้อทอง อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร 47270	
	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหลัว อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร 47270	

[illegible]

[illegible]

	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย 43130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลพระพุทธบาท อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย 43130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาปาก อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย 43130	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาสิงห์ อำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย 43210	
	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิไล อำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย 43210	
	องค์การบริหารส่วนตำบลคอกช้าง อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย 43100	
	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย 43100	
	องค์การบริหารส่วนตำบลแก้งไก่ อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย 43160	
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาจิว อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย 43160	
	องค์การบริหารส่วนตำบลสังคม อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย 43160	
	เทศบาลตำบลปากคาด อำเภอปากคาด จังหวัดหนองคาย 43190	
	เทศบาลตำบลศรีวิไล อำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย 43210	
	เทศบาลตำบลโพนสา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย 43110	
	เทศบาลตำบลหนองสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย 43000	

ตาราง ก แสดงรายชื่อองค์กรที่ตอบรับแบบสอบถาม ก ประเภทสถานศึกษา

จังหวัด / ประเภท	ชื่อองค์กร	หมายเหตุ
1. ขอนแก่น / สถานศึกษา	โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000	
	โรงเรียนสาวะถีพิทยาสรรพ์ อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000	
	โรงเรียนโคกสีพิทยาสรรพ์ อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000	
	โรงเรียนมิ่งเมืองขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000	
	โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน 2 อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000	
	โรงเรียนศรีเสมาวิทยาเสริม อ.บ้านฝาง จ.ขอนแก่น 40270	
	โรงเรียนพระยืนวิทยาคาร อ.พระยืน จ.ขอนแก่น 40320	
	โรงเรียนชุมแพวิทยายน อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น 401320	
	โรงเรียนน้ำพองพัฒนศึกษา รัชมังกลาภิเษก อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น 40310	
	โรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม อ.กระนวน จ.ขอนแก่น 40170	
	โรงเรียนบ้านไผ่พิทยาคม อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น 40110	
	โรงเรียนโนนขำวิทยา อ.พล จ.ขอนแก่น 40120	
	โรงเรียนเขาสวนกวางวิทยานุกูล อ.เขาสวนกลาง จ.ขอนแก่น 40170	
	โรงเรียนภูผาม่าน อ.ภูผาม่าน จ.ขอนแก่น 40350	
	โรงเรียนหนองนาคำวิทยาคม กิ่งอ.หนองนาคำ จ.ขอนแก่น 40150	
	โรงเรียนรังสรรค์วิทยาคม กิ่งอ.โนนศิลา จ.ขอนแก่น 40110	
2. ยโสธร / สถานศึกษา	โรงเรียนยโสธรพิทยาสรรค์ อ.เมือง จ.ยโสธร 35000	
	โรงเรียนทรายมูลวิทยา อ.ทรายมูล จ.ยโสธร 35000	
	โรงเรียนหนองแห่นพัฒนาวิทยาคม อ.กุฉินท จ.ยโสธร 35110	
	โรงเรียนศรีฐานกระจายศึกษา อ.ป่าดัว จ.ยโสธร 35150	
	โรงเรียนค้อวังวิทยาคม อ.ค้อวัง จ.ยโสธร 35160	
	โรงเรียนนุ่งคำวิทยาคม อ.เลิงนกทา จ.ยโสธร 35120	
	โรงเรียนศรีแก้วประชาสรรค์ อ.เลิงนกทา จ.ยโสธร 35120	
	โรงเรียนน้ำคำวิทยาคม อ.ไทยเจริญ จ.ยโสธร 35120	
	โรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร 3511	
	โรงเรียนห้องแซงวิทยาคม อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร 35120	
	โรงเรียนป่าดัว อำเภอป่าดัว จังหวัดยโสธร 35150	
	โรงเรียนสิงห์สามัคคีวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000	
3. ร้อยเอ็ด / สถานศึกษา	โรงเรียนพลาญชัยพิทยาคม อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด 45000	
	โรงเรียนจัตติยะวงษา อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด 45000	
	โรงเรียนสตรีศึกษา 2 อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด 45000	
	โรงเรียนทุ่งกุลารัษฎานุสรณ์ อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด 45150	
	โรงเรียนกู่กาสิงห์ประชาสรรค์ อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด 45150	
	โรงเรียนเหล่าหลวงประชานุสรณ์ อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด 45150	
	โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม อ.ปทุมรัตต์ จ.ร้อยเอ็ด 45190	
	โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ด 45150	
	โรงเรียนโคกล่ามพิทยาคม อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ด 45180	
	โรงเรียนธงธานี อ.ธวัชบุรี จ.ร้อยเอ็ด 45180	
	โรงเรียนศรีธวัชวิทยาลัย อ.ธวัชบุรี จ.ร้อยเอ็ด 45170	
	โรงเรียนโพธิ์ทองพิทยาคม อ.พนมไพร จ.ร้อยเอ็ด 45140	

	โรงเรียนคำนาดีพิทยาคม อ.โพนทอง จ.ร้อยเอ็ด 45110	
	โรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล อ.สุวรรณภูมิ จ.ร้อยเอ็ด 45130	
	โรงเรียนสุวรรณภูมิ อ.สุวรรณภูมิ จ.ร้อยเอ็ด 45130	
	โรงเรียนเมืองสรวงวิทยา อ.เมืองสรวง จ.ร้อยเอ็ด 45220	
	โรงเรียนสูงยางวิทยาประชาสรรค์ อ.เมืองสรวง จ.ร้อยเอ็ด 45220	
	โรงเรียนทรายทองวิทยา อ.โพนทราย จ.ร้อยเอ็ด 45240	
	โรงเรียนอาจสามารถวิทยา อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด 45160	
	โรงเรียนโพนเมืองประจักษ์ อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด 45160	
	โรงเรียนเมษวดีพิทยาคม อ.เมษวดี จ.ร้อยเอ็ด 45250	
	โรงเรียนคู่อิ่งประชาสามัคคี กิ่งอ.หนองฮี จ.ร้อยเอ็ด 45170	
4. กาฬสินธุ์ / สถานศึกษา	โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ 46000	
	โรงเรียนอนุภูวนารี อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ 46000	
	โรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ 46000	
	โรงเรียนหนองสอพิทยาคม อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ 46000	
	โรงเรียนแก่นางารย์พิทยาคม อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ 46000	
	โรงเรียนโนนคำวิทยา อ.ภูผินารายณ์ จ.กาฬสินธุ์ 46110	
	โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร อ.เขาวง จ.กาฬสินธุ์ 46160	
	โรงเรียนพุทโธภาวนาประชาสรรค์ อ.เขาวง จ.กาฬสินธุ์ 46160	
	โรงเรียนโนนสูงพิทยาคม อ.ยางตลาด จ.กาฬสินธุ์ 46120	
	โรงเรียนลำปาววิทยาคม อ.ยางตลาด จ.กาฬสินธุ์ 46120	
	โรงเรียนเขาพระนอนวิทยาคม อ.ยางตลาด จ.กาฬสินธุ์ 46120	
	โรงเรียนวังลิ้นฟ้าวิทยาคม อ.ห้วยเม็ก จ.กาฬสินธุ์ 46240	
	โรงเรียนนามะเขือพัฒนศึกษา อ.สหัสขันธ์ จ.กาฬสินธุ์ 46140	
	โรงเรียนโนนศิลาพิทยาคม อ.สหัสขันธ์ จ.กาฬสินธุ์ 46140	
	โรงเรียนคำม่วง อ.คำม่วง จ.กาฬสินธุ์ 46190	
	โรงเรียนมัธยมภูอึ้งพัฒนวิทย์ อ.หนองกุงศรี จ.กาฬสินธุ์ 46220	
	โรงเรียนหนองบัวไชยวารพิทยาสรรพ์ อ.หนองกุงศรี จ.กาฬสินธุ์ 46220	
	โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม อ.สมเด็จ จ.กาฬสินธุ์ 46150	
	โรงเรียนมหาไชยพิทยาคม อ.สมเด็จ จ.กาฬสินธุ์ 46150	
	โรงเรียนห้วยผึ้งพิทยา อ.ห้วยผึ้ง จ.กาฬสินธุ์ 46240	
	โรงเรียนบ้านนาคูพัฒนา “กรป.กลางอุปถัมภ์” อ.นาคู จ.กาฬสินธุ์ 46160	
	โรงเรียนเมืองชัยวิทยาคม กิ่งอ.เมืองชัย จ.กาฬสินธุ์ 46130	
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 ร่องคำ กาฬสินธุ์	
5. มุกดาหาร / สถานศึกษา	โรงเรียนนาโสกวิทยาการ อ.เมือง จ.มุกดาหาร 49000	
	โรงเรียนดงเย็นวิทยาคม อ.เมือง จ.มุกดาหาร 49000	
	โรงเรียนจุฬารัตน์ราชวิทยาลัย มุกดาหาร อ.เมือง จ.มุกดาหาร 49000	
	โรงเรียนเมืองมุกวิทยาคม อ.เมือง จ.มุกดาหาร 49000	
	โรงเรียนคำสร้อยพิทยาสรรค์ อ.นิคมคำสร้อย จ.มุกดาหาร 49130	
	โรงเรียนผาเทิบวิทยา อ.ดอนตาล จ.มุกดาหาร 49120	
	โรงเรียนดงหลวงวิทยา อ.ดงหลวง จ.มุกดาหาร 49140	
	โรงเรียนคำบักวิทยาการ อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร 49110	

6. ชัยภูมิ / สถานศึกษา	โรงเรียนชัยภูมิภักดีชุมพล อ.เมือง จ.ชัยภูมิ 36000	
	โรงเรียนสตรีชัยภูมิ อ.เมือง จ.ชัยภูมิ 36000	
	โรงเรียนเมืองพญาแลวิทยา อ.เมือง จ.ชัยภูมิ 36000	
	โรงเรียนกุคคุ้มวิทยา อ.เมือง จ.ชัยภูมิ 36000	
	โรงเรียนสีลองวิทยา อ.เมือง จ.ชัยภูมิ 36000	
	โรงเรียนโนนสะอาด อ.คอนสวรรค์ จ.ชัยภูมิ 36000	
	โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ 36120	
	โรงเรียนโนนออกวิทยา อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ 36120	
	โรงเรียนหนองบัวแดงวิทยา อ.หนองบัวแดง จ.ชัยภูมิ 36210	
	โรงเรียนนางแคควังชมภูวิทยา รัชมังคลาภิเษก อ.หนองบัวแดง จ.ชัยภูมิ 36210	
	โรงเรียนภูเขียว อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ 36110	
	โรงเรียนเพชรวิทยาการ อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ 36110	
	โรงเรียนหนองคอนไทยวิทยาคม อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ 36110	
	โรงเรียนพระธาตุหนองสามหมื่น อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ 36110	
	โรงเรียนโคกสะอาดวิทยา อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ 36110	
	โรงเรียนสระพังวิทยาคม อ.บ้านแท่น จ.ชัยภูมิ 36190	
	โรงเรียนหนองขามวิทยา อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ 36150	
	โรงเรียนโนนคูณวิทยาการรัชมังคลาภิเษก อ.คอนสาร จ.ชัยภูมิ 36180	
	โรงเรียนภักดีชุมพลวิทยา อ.ภักดีชุมพล จ.ชัยภูมิ 36260	
7. นครพนม / สถานศึกษา		*ไม่ได้รับแบบตอบรับ
8. เลย / สถานศึกษา	โรงเรียนเลยพิทยาคม อ.เมือง จ.เลย 42000	
	โรงเรียนเลขอนุกูลวิทยา อ.เมือง จ.เลย 42000	
	โรงเรียนน้ำสวยพิทยาสรรพ์ อ.เมือง จ.เลย 42000	
	โรงเรียนเขาแก้ววิทยาสรรพ์ อ.เชียงคาน จ.เลย 42110	
	โรงเรียนธาตุพิทยาคม อ.เชียงคาน จ.เลย 42110	
	โรงเรียนจุฬารัตน์ราชวิทยาลัย เลข อ.เชียงคาน จ.เลย 42110	
	โรงเรียนปากชมวิทยา อ.ปากชม จ.เลย 42150	
	โรงเรียนวังโพนงามวิทยา อ.ด่านซ้าย จ.เลย 42120	
	โรงเรียนนาแห้ววิทยา อ.ด่านซ้าย จ.เลย 42120	
	โรงเรียนภูเรือวิทยา อ.ภูเรือ จ.เลย 42160	
	โรงเรียนท่าลี่วิทยา อ.ท่าลี่ จ.เลย 42140	
	โรงเรียนเหมืองแร่วิทยาคม อ.วังสะพุง จ.เลย 42130	
	โรงเรียนเขาหลวงวิทยา อ.วังสะพุง จ.เลย 42130	
	โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ อ.ผาขาว จ.เลย 42240	
	โรงเรียนนาอ้อวิทยา อ.เมือง จ.เลย 42000	
	โรงเรียนนาด้วงวิทยา อ.เมือง จ.เลย 42000	
	โรงเรียนกลมวิทยา อ.ปากชม จ.เลย 42150	

	โรงเรียนคอนสาวิทยา อ.ปากชม จ.เลย 42150	
	โรงเรียนศรีสองรักษ์วิทยา อ.คำน้อข้อย จ.เลย 42120	
	โรงเรียนอสาวิทยา อ.คำน้อข้อย จ.เลย 42120	
	โรงเรียนท่าลี่วิทยา อ.ท่าลี่ จ.เลย 42140	
	โรงเรียนศรีสงครามวิทยา อ.วังสะพุง จ.เลย 42130	
	โรงเรียนวังทรายขาววิทยา อ.วังสะพุง จ.เลย 42130	
	โรงเรียนผาน้อยวิทยาคม อ.วังสะพุง จ.เลย 42130	
	โรงเรียนแสงสว่างวิทยาคม อ.วังสะพุง จ.เลย 42130	
	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เลย อ.วังสะพุง จ.เลย 42130	
	โรงเรียนภูกระดึงวิทยาคม อ.ภูกระดึง จ.เลย 42180	
	โรงเรียนภูหลวงวิทยาคม อ.ภูหลวง จ.เลย 42230	
	โรงเรียนเอราวัณวิทยาคม อ.เอราวัณ จ.เลย 42220	
	โรงเรียนผาอินทร์แปลงวิทยา อ.เอราวัณ จ.เลย 42220	
	โรงเรียนผาสามข่อยวิทยาคม อ.เอราวัณ จ.เลย 42220	
	โรงเรียนหนองหินวิทยาคม อ.หนองหิน จ.เลย 42190	
9. สกลนคร / สถานศึกษา	โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล อ.เมือง จ.สกลนคร 47000	
	โรงเรียนธาตุนารายณ์วิทยา อ.เมือง จ.สกลนคร 47000	
	โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล 2 อ.เมือง จ.สกลนคร 47000	
	โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ อ.เมือง จ.สกลนคร 47000	
	โรงเรียนกุสุมาลย์วิทยา อ.กุสุมาลย์ จ.สกลนคร 47210	
	โรงเรียนพรหมฉายาจารย์ อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร 47130	
	โรงเรียนช้างมิ่งพิทยานุกูล อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร 47130	
	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สกลนคร อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร 47130	
	โรงเรียนลำปลาหางวิทยา อ.พังโคน จ.สกลนคร 47160	
	โรงเรียนธรรมบวรวิทยา อ.วาริชภูมิ จ.สกลนคร 47150	
	โรงเรียนวาริชวิทยา อ.วาริชภูมิ จ.สกลนคร 47150	
	โรงเรียนภูดินแดงวิทยา อ.วานรนิวาส จ.สกลนคร 47120	
	โรงเรียนคำยางพิทยาคม อ.บ้านม่วง จ.สกลนคร 47140	
	โรงเรียนท่าสงครามวิทยา อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร 47170	
	โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร 47240	
	โรงเรียนส่องดาววิทยาคม อ.ส่องดาว จ.สกลนคร 47190	
	โรงเรียนเจริญศิลป์ศึกษา ไพร่คำอนุสรณ์ อ.เจริญศิลป์ จ.สกลนคร 47290	
	โรงเรียนโพนพิทยาคม อ.โพนนาแก้ว จ.สกลนคร 47230	
10. หนองคาย / สถานศึกษา	โรงเรียนกวนวันวิทยา อ.เมือง จ.หนองคาย 43000	
	โรงเรียนหนองคายวิทยาคาร อ.เมือง จ.หนองคาย 43000	
	โรงเรียนท่าบ่อพิทยาคม อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย 43110	
	โรงเรียนหนองนางพิทยาคม อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย 43110	

	โรงเรียนหนองเง็งวิทยาคม อ.บึงกาฬ จ.หนองคาย 43140	
	โรงเรียนพรเจริญวิทยา อ.พรเจริญ จ.หนองคาย 43180	
	โรงเรียนชุมพลโพธิพิสัย อ.โพธิพิสัย จ.หนองคาย 43120	
	โรงเรียนเขมพิทยาคม อ.โพธิพิสัย จ.หนองคาย 43120	
	โรงเรียนปากสวายพิทยาคม อ.โพธิพิสัย จ.หนองคาย 43120	
	โรงเรียนนาหน่งพัฒนศึกษา อ.โพธิพิสัย จ.หนองคาย 43120	
	โรงเรียนร่มธรรมานุสรณ์ อ.โพธิพิสัย จ.หนองคาย 43120	
	โรงเรียนกุคบบงพิทยาคาร อ.โพธิพิสัย จ.หนองคาย 43120	
	โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 27 อ.โพธิพิสัย จ.หนองคาย 43120	
	โรงเรียนโซพิสัยพิทยาคม อ.โซพิสัย จ.หนองคาย 43170	
	โรงเรียนพานพร้าว อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย 43130	
	โรงเรียนวังม่วงพิทยาคม อ.สังคม จ.หนองคาย 43160	
	โรงเรียนเหล่าคามพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก อ.เซกา จ.หนองคาย 43150	
	โรงเรียนประชาณิมิตพิทยานุกูล อ.เซกา จ.หนองคาย 43150	
	โรงเรียนศรีวิไลวิทยา อ.ศรีวิไล จ.หนองคาย 43210	
	โรงเรียนน้ำสวายวิทยา กิ่งอ.สระใคร จ.หนองคาย 43100	
	โรงเรียนนาดีพิทยาคม กิ่งอ.รัตนวาปี จ.หนองคาย 43120	
	โรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา อำเภอเมือง จ.หนองคาย 43000	
	โรงเรียนท่าบ่อพิทยาคม อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย 43110	
	โรงเรียนพระบาทนาสิงห์พิทยาคม กิ่งอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย 43120	
11. หนองบัวลำภู / สถานศึกษา	โรงเรียนบ้านขามพิทยาคม อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู 39000	
	โรงเรียนกุคคินจีพิทยาคม อ.นาากลาง จ.หนองบัวลำภู 39170	
	โรงเรียนฝางแดงวิทยาสรรค์ อ.นาากลาง จ.หนองบัวลำภู 39170	
	โรงเรียนโนนเมืองวิทยาการ อ.โนนสัง จ.หนองบัวลำภู 39140	
	โรงเรียนกุคคูปิทยาคม อ.โนนสัง จ.หนองบัวลำภู 39140	
	โรงเรียนขางหล่อวิทยาการ อ.ศรีบุญเรือง จ.หนองบัวลำภู 39180	
	โรงเรียนนาออกวิทยาการ อ.ศรีบุญเรือง จ.หนองบัวลำภู 39180	
	โรงเรียนกุคคสะเทินวิทยาการ อ.ศรีบุญเรือง จ.หนองบัวลำภู 39180	
	โรงเรียนสุวรรณคูหาพิทยาสรรค์ อ.สุวรรณคูหา จ.หนองบัวลำภู 39270	
	โรงเรียนนาวังศึกษาวิซ อ.นาวัง จ.หนองบัวลำภู 39170	
12. อุตรธานี / สถานศึกษา	โรงเรียนอุตรพิทยานุกูล อ.เมือง จ.อุตรธานี 41000	
	โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร อ.เมือง จ.อุตรธานี 41000	
	โรงเรียนธาตุโพธิทองพิทยาคม อ.เมือง จ.อุตรธานี 41000	
	โรงเรียนเชียงหวางพิทยาคาร อ.เพ็ญ จ.อุตรธานี 41150	
	โรงเรียนสร้างคอมวิทยา อ.สร้างคอม จ.อุตรธานี 41260	
	โรงเรียนยังขวดพิทยานุกูล อ.สร้างคอม จ.อุตรธานี 41260	
	โรงเรียนอุตรพิทยานุกูล 2 อ.เมือง จ.อุตรธานี 41000	

	โรงเรียนกุดจับประชาสรรค์ อ.กุดจับ จ.อุดรธานี 41250	
	โรงเรียนภูพานวิทยา อ.กุดจับ จ.อุดรธานี 41250	
	โรงเรียนหนองวัวซอพิทยาคม อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี 41220	
	โรงเรียนกุมภวาปี อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี 41110	
	โรงเรียนสิรินธรศิลปศาสตร์ อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี 41110	
	โรงเรียนเสอเพลอพิทยาคม อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี 41110	
	โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา อ.หนองหาน จ.อุดรธานี 41130	
	โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร อ.ทุ่งฝน จ.อุดรธานี 41310	
	โรงเรียนทุ่งฝนพัฒนศึกษา อ.ทุ่งฝน จ.อุดรธานี 41310	
	โรงเรียนโพนสูงพัฒนศึกษา อ.ไชยวาน จ.อุดรธานี 41290	
	โรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม อ.ศรีธาตุ จ.อุดรธานี 41230	
	โรงเรียนดงเย็นพิทยาคาร อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี 41190	
	โรงเรียนนาโหมพิทยาคม รัชมังกลาภิเษก อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี 41190	
	โรงเรียนโนนสะอาดชุมแสงวิทยา อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี 41190	
	โรงเรียนจำปาโมงวิทยาคาร อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี 41160	
13. มหาสารคาม / สถานศึกษา	โรงเรียนโนนราษีวิทยา อ.บรบือ จ.มหาสารคาม 44130	
	โรงเรียนจัวบาวพิทยาคม อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม 44120	
	โรงเรียนโพนงามพิทยานุกูล อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม 44140	
	โรงเรียนมหาชัยพิทยาคม อ.เมือง จ.มหาสารคาม 44000	
	โรงเรียนยางวิทยาคม อ.บรบือ จ.มหาสารคาม 44130	
	โรงเรียนมะค่าพิทยาคม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150	
	โรงเรียนหนองบัวปิ่นมิตร อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม 44140	
	โรงเรียนสารคามพิทยาคม อ.เมือง จ.มหาสารคาม 44000	
	โรงเรียนแก้งวิทยานุกูล อ.เมือง จ.มหาสารคาม 44000	
	โรงเรียนวังยาวศึกษาวิทย์ อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม 44140	
	โรงเรียนวาปีปทุม อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม 44120	
	โรงเรียนนาข้าวพิทยาคม อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม 44120	
	โรงเรียนเขว้าไร่ศึกษา อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม 44140	
	โรงเรียนหนองโพธิ์พิทยาคม อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม 44170	
	โรงเรียนบรบือวิทยาคาร อ.บรบือ จ.มหาสารคาม 44130	
	โรงเรียนหนองโกวิชาประสิทธิ์พิทยาคม อ.บรบือ จ.มหาสารคาม 44130	
	โรงเรียนคณาษฎีวิทยาคม รัชมังกลาภิเษก อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม 44120	
	โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม 44170	
	โรงเรียนขาสีสุราช กิ่งอ.ขาสีสุราช จ.มหาสารคาม 44211	
	โรงเรียนนาคุณประชารักษ์ อ.นาคุณ จ.มหาสารคาม 44180	
	โรงเรียนแกดำวิทยาคาร อ.แกดำ จ.มหาสารคาม 44190	
	โรงเรียนเหล่าขาววิทยาคาร อ.บรบือ จ.มหาสารคาม 44130	

	โรงเรียนดงนังพิสัยวารานุสรณ์ อ.นาคน จ.มหาสารคาม 44180	
	โรงเรียนมะค่าพิทยาคม อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม 44150	
	โรงเรียนปอพานพิทยาคม อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม 44170	
	โรงเรียนหัวเรือพิทยาคม อำเภอกวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม 44120	
	โรงเรียนขามป้อมพิทยาคม อำเภอกวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม 44120	
	โรงเรียนนาโพธิ์พิทยาสรรพ์ อำเภอกุฉีราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม 44130	
	โรงเรียนเลิงแฝกประชาบำรุง อำเภอกุฉีราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม 44130	
	โรงเรียนชื่นชมพิทยาคาร กิ่งอำเภอนันทบุรี จังหวัดมหาสารคาม จ.มหาสารคาม 44160	
	โรงเรียนวังยาวศึกษาวิทย์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 44140	
	โรงเรียนหนองเหล็กศึกษา อำเภอกุฉีราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม 44140	
	โรงเรียนหนองบัวนิมิตร อำเภอกุฉีราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม 44140	
14. อุบลราชธานี / สถานศึกษา	โรงเรียนเบญจมมหาราช อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000	
	โรงเรียนปทุมพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000	
	โรงเรียนหนองขอนวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000	
	โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000	
	โรงเรียนอุบลปัญญาคุณ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000	
	โรงเรียนเอื้อคหวิทยุศึกษา อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี 34250	
	โรงเรียนเขื่อนในพิทยาคาร อำเภอเขื่อนใน จังหวัดอุบลราชธานี 34230	
	โรงเรียนโขงเจียมวิทยา อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี 34220	
	โรงเรียนทุ่งเท่งอิงวัฒนา อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี 34160	
	โรงเรียนนาจะหลวย อำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี 34280	
	โรงเรียนดงสว่าง อำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี 34280	
	โรงเรียนนาโพธิ์วิทยา อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดอุบลราชธานี 34230	
	โรงเรียนสระปทุมพิทยาคม อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี 34130	
	โรงเรียนกุดข้าวปุ้นวิทยา อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี 34270	
	โรงเรียนโนนสว่างประชานุสรณ์ อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี 34270	
	โรงเรียนหัวขุ่นวิทยา อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 34190	
	โรงเรียนวารินชำราบ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 34190	
	โรงเรียนพิบูลย์มังสาหาร อำเภอพิบูลย์มังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี 34110	
	โรงเรียนไร่ไผ่ประชานุกูล อำเภอพิบูลย์มังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี 34110	
	โรงเรียนสำโรงพิทยาคาร อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี 34360	
	โรงเรียนน้ำขุ่นวิทยา อำเภออำนาจ จังหวัดอุบลราชธานี 34260	
15. อำนาจเจริญ / สถานศึกษา	โรงเรียนปลาค้าววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ 37000	
	โรงเรียนนาจิกพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ 37000	
	โรงเรียนสร้างนกทาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ 37000	
	โรงเรียนลือพิทยาคม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ 37110	
16. สุรินทร์ /	โรงเรียนศรีไผทสมันต์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000	
	โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000	

สถานศึกษา	โรงเรียนวิวัฒน์โยธิน อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000	
	โรงเรียนนาบัววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000	
	โรงเรียนท่าตูมประชาเสริมวิทย์ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120	
	โรงเรียนลานทรายพิทยาคม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120	
	โรงเรียนพรหมเทพพิทยาคม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120	
	โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ 32180	
	โรงเรียนเชื้อเพลิงวิทยา อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ 32140	
	โรงเรียนเนรมุตวิทยา อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ 32210	
	โรงเรียนธาตุศรีนคร อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ 32130	
	โรงเรียนแตลศิริวิทยา อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 32110	
	โรงเรียนห้วยจรงวิทยา อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 32110	
	โรงเรียนมัธยมจารพัตรวิทยา อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 32110	
	โรงเรียนขนาดมอญพิทยาคม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ 32150	
	โรงเรียนลำโรงทาพิทยาคม อำเภอลำโรงทา จังหวัดสุรินทร์ 32170	
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เขต 1	
๗. นครราชสีมา สถานศึกษา	โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000	
	โรงเรียนมหิศราธิปดี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000	
	โรงเรียนบุญวัฒนา 2 อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000	
	โรงเรียนบ้านใหญ่พิทยาคม อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา 30250	
	โรงเรียนบ้านใหม่พิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000	
	โรงเรียนโนนสมบูรณ์วิทยา อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา 30330	
	โรงเรียนบ้านเหลื่อมพิทยาสรร อำเภอบ้านเหลื่อม จังหวัดนครราชสีมา 30350	
	โรงเรียนนครราชสีมาพิทยานุกุล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000	
	โรงเรียนหนองงูเหลือมพิทยาคม อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา 30230	
	โรงเรียนหนองยางพิทยาคม อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา 30230	
	โรงเรียนดอนไพรพิทยาคม อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190	
	โรงเรียนหนองกรดวัฒนา อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา 30210	
	โรงเรียนปราสาทวิทยา อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา 30210	
	โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา 30220	
	โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ 2 อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา 30220	
	โรงเรียนธรรปราสาทเพชรวิทยา อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา 30160	
	โรงเรียนมะค่าวิทยา อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา 30160	
	โรงเรียนโคกพิทยาคม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา 30160	
	โรงเรียนขามสะแกแสง อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา 30290	
	โรงเรียนวังไม้แดงพิทยา อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา 30180	
	โรงเรียนหันห้วยทรายพิทยาคม อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา 30180	
	โรงเรียนสมเด็จพระธีรญาณมุนี อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา 30150	
	โรงเรียนสระราชวัชศึกษา อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา 30150	
	โรงเรียนพินายวิทยา อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา 30110	

	โรงเรียนนิคมพิมายศึกษา อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา 30110	
	โรงเรียนชุมพวงศึกษา อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา 30240	
	โรงเรียนท่าช้างราษฎร์บำรุง อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา 30230	
	โรงเรียนตลาดไทรพิทยาคม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา 30270	
	โรงเรียนวังรางพิทยาคม อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา 30170	
	โรงเรียนขามทะเลสอวิทยา อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา 30280	
	โรงเรียนสีคิ้วสวัสดิ์ผดุงวิทยา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา 30140	
	โรงเรียนสีคิ้ววิทยาคาร อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา 30140	
	โรงเรียนปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 30130	
	โรงเรียนปากช่องพิทยาคม อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 30130	
	โรงเรียนมิตรภาพวิทยา อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา 30360	
	โรงเรียนวังหมีพิทยาคม อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา 30370	
	โรงเรียนหนองบุญนาคนพิทยาคม อำเภอหนองบุญนาคน จังหวัดนครราชสีมา 30410	
	โรงเรียนช่องแมว กิ่งอำเภอลำทะเมนไชย จังหวัดนครราชสีมา 30270	
	โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000	
	โรงเรียนทพรั้งพิทยาคม อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา 30220	
	โรงเรียนเกล็ดลิ้นวิทยา อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา 30120	
	โรงเรียนวัดประชานิมิตร อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา 30120	
บุรีรัมย์ / สถานศึกษา	โรงเรียนบัวหลวงพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 31000	
	โรงเรียนสวายจิกพิทยาคม	
	โรงเรียนกลันตาพิทยาคม	
	โรงเรียนคูใหญ่วิทยา อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 31190	
	โรงเรียนหนองขามวิทยา	
	โรงเรียนลำควนพิทยาคม อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ 31160	
	โรงเรียนสิงหวิทยาคม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ 31110	
	โรงเรียนพิมพ์รัฐประชาสรรค์	
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เขต 3 อำเภอหนองกี่ 31210	
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เขต 4 อำเภอเสตึก 31150	
	โรงเรียนห้วยหินพิทยาคม อำเภอห้วยหิน จังหวัดบุรีรัมย์ 31000	
	โรงเรียนไพศาลพิทยาคม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ 31140	
	โรงเรียนแสงทองนพิทยาคม	
	โรงเรียนตลาดโพธิ์วิทยา อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ 31130	
	โรงเรียนปะคำพิทยาคม อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ 31220	
	โรงเรียนร่มเกล้า อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ 31170	
	โรงเรียนรณรงค์บุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ 31000	
ศรีสะเกษ / สถานศึกษา	โรงเรียนคูขุดประชาสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000	
	โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย 2 ห้วยคล้า อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000	
	โรงเรียนสิริเกษน้อมเกล้า อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000	
	โรงเรียนมัธยมโพนค้อ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000	
	โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 29 อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000	

โรงเรียนประสานมิตรวิทยา อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ 33130	
โรงเรียนหนองถ่มวิทยา อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ 33130	
โรงเรียนกุศลเสลาวิทยาคม อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ 33110	
โรงเรียนตระกาฬประชาสามัคคี อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ 33110	
โรงเรียนกันทรลักษณ์วิทยาคม อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ 33110	
โรงเรียนภูมิธรณ์วิทยา อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ 33110	
โรงเรียนขุนันท์ อำเภอขุนันท์ จังหวัดศรีสะเกษ 33140	
โรงเรียนตะเคียนใหญ่ประชาสรรค์ อำเภอขุนันท์ จังหวัดศรีสะเกษ 33140	
โรงเรียนไพรบึงวิทยาคม อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ 33180	
โรงเรียนปรางค์กู๋ อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ 33170	
โรงเรียนคูมวิทยาคม อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ 33170	
โรงเรียนขุนหาญวิทยาสรรค์ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ 33150	
โรงเรียนกันทรอมวิทยาคม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ 33150	
โรงเรียนนาแก้ววิทยา อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ 33150	
โรงเรียนโพธิ์วงษ์วิทยา อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ 33150	
โรงเรียนห้วยคำวิทยา อำเภอรามัน จังหวัดศรีสะเกษ 33160	
โรงเรียนกำแพง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ 33120	
โรงเรียนห้วยทับทันวิทยาคม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ 33210	
โรงเรียนโคกสะอาดวิทยา อำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ 33250	
โรงเรียนศรีรัตนวิทยา อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ 33240	
โรงเรียนศรีแก้วพิทยาคม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ 33240	
โรงเรียนวรคุณอุปถัมภ์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ 33120	

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ภาคผนวก ข

รายชื่อหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร ที่ตอบรับแบบสอบถามแบบ ข

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
1. พิพิธภัณฑ์วัดชุมชนท้องถิ่นคำบล ร่องคำ	เทศบาลตำบลร่องคำ อ.ร่องคำ จ.กาฬสินธุ์ โทรศัพท/โทรสาร 043-897104-102	เทศบาลตำบลร่องคำ	เทศบาลตำบลร่องคำ โทรศัพท โทรสาร 043-897104	-	วิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. พิพิธภัณฑ์คอนปู้ตา	บ้านห้วยนาคำ หมู่ 1 ต.ห้วยนาคำ อ.ยางตลาด จ. กาฬสินธุ์ รหัส 46120 โทรศัพท/โทรสาร 043--864091	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยนาคำ	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยนาคำ	สถานที่นี้เป็นสถานที่สักการะบูชาของราษฎรในตำบลห้วยนาคำ	-
3. พิพิธภัณฑ์วัดโนนสวรรค์ภูมิข้าว	วัดสักกวันภูมิข้าว หมู่ที่ 11 ต. โนนบุรี อ.สหัสขันธ์ จ.กาฬสินธุ์ โทรศัพท/โทรสาร 043-87139	กรมทรัพยากรธรณี	กรมทรัพยากรธรณี เทศบาลตำบล โนนบุรี โทรศัพท 043-871566	ท่านพระครูพระจิตระสหัสคุณ ได้มีมติเห็นสมควร ยาว ๆ เล่มน้ำในสระใหญ่ ท่าน ได้ฝันประหลาดหลายครั้ง ครั้งสุดท้ายท่าน ได้มีมติเห็นพระสงฆ์รูปหนึ่งเดินลงจากธรรมาสน์ตรงไปที่จุดขุดพบ ได้โนนสวรรค์แล้วพูดว่า ที่นี้สมบัติแล้ว พ่อรู้่งเช่าท่าน ได้มาตุที่ท่านมีมติเห็นหลุมลึกประมาณ 4 ศอก ยาว 8 ศอก ลึก 4 ศอก ท่านเห็นเป็นชั้น ส่วนกระดูกโผล่ออกมาจึงขุดออกมาดูว่าคืออะไรจึงแจ้งทางอำเภอและแจ้งกรมทรัพยากรมาขุดจึงได้ทราบว่า เป็นกระดูก โคนโนนสวรรค์	ข้อมูลที่ได้แสดงเกี่ยวกับ ประวัติการกำเนิดของ โคนโนนสวรรค์ โคนโนนสวรรค์แต่ละยุค จัดแสดงซาก โคนโนนสวรรค์ มีการโครงกระดูก โคนโนนสวรรค์ มีการบรรยายเกี่ยวกับ โคนโนนสวรรค์

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
4.พิพิธภัณฑ์ สิ่งประดิษฐ์ ภูมิปัญญาชาวบ้าน	ต.ลำห้วยแก้ว อ.สามเงา จ. กาฬสินธุ์ โทรศัพท์/โทรสาร 043-87508	องค์การบริหาร ส่วนตำบลลำห้วย แก้ว	องค์การบริหาร ส่วนตำบลห้วยแก้ว โทรศัพท์ 043-875084	-	-
5.ศูนย์ ศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่นคงมุล ท้องถิ่นคงมุล	โรงเรียนมัธยมภูซังพัฒนา วิทย บ้านภูซัง ต. คงมุล อ. หนองกุงศรี จ. กาฬสินธุ์ โทรศัพท์/โทรสาร 06-2256158	โรงเรียน ภูซังพัฒนาวิทย	นายสุคนธ์ ภูซานิ โทรศัพท์ 06-2256158	ตำบลคงมุลเป็นชุมชนที่มีประวัติความเป็นมา ประมาณ 60 กว่าปี แต่ภายในชุมชนไม่ค่อยมี ความสนใจเรื่องราวในอดีตก้นัก ทาง โรงเรียนมัธยมภูซังพัฒนามาวิทยจึงได้จัดทำศูนย์ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อเก็บรวบรวม ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเอาไว้ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ได้จัดதுทางวัฒนธรรมเป็นจำนวน มากองค์เป็นเครื่องดักสัตว์ อาชีพ ภูมิปัญญา ท้องถิ่นอื่นๆ	จัดแสดงเรื่องราวการทำมาหา กินของคนในชุมชน วิวัฒนาการของเครื่อง เครื่องใช้ในอดีตจนถึง ปัจจุบัน จำนวนพื้นที่จัด แสดงใช้ห้องเรียน ห้องใน การจัดแสดงเพราะอาคาร สถานที่ไม่เพียงพอ

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
6.พิพิธภัณฑ์ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ประชาชน สร้างสรรค์หมอ ภาษา	โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม อ.สมเด็จ จ.กาฬสินธุ์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โทรศัพท์/โทรสาร 043-8611337	โรงเรียนสมเด็จพระ พิทยาคมและ สภาวัฒนธรรม อำเภอสมเด็จ	นาย สรพงษ์ ภูโถงคำ โทรศัพท์ 043-861137 นางปลาภา จันทะยุทธ โทรศัพท์ 01-5922904	ศูนย์นี้ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2532 ซึ่งสภาพ เป็นเพียงห้องเล็ก ๆ ที่เก็บรวบรวมอนุรักษณ์และ เผยแพร่วัฒนธรรมด้านวัตถุ ตำรา จันกะทั่งถึง ปี พ.ศ. 2548 ได้รับเงินสนับสนุนจากสถาบัน วัฒนธรรมอำเภอสมเด็จ จำนวน 120000 บาท(ซึ่งรายได้นี้ได้มาจากสภาวัฒนธรรมอำเภอรวม กับศูนย์ศิลปวัฒนธรรมโรงเรียนจัดงานเดิน แบบผ้าพื้นบ้านการกุศล) ได้นำรายได้มา ปรับปรุงศูนย์ใหม่ในปีนี้	ปัจจุบันได้ปรับปรุงศูนย์ใหม่ ลักษณะโดดเด่นสวยงามมีตู้ ไม้อัดถักเพื่อตั้งโชว์ วัฒนธรรมด้านวัตถุ อิกมุม หนึ่งจัดมุมส่งเสริมอนุรักษ์ การใช้ภาษาไทยให้แก่ เยาวชนและสถานศึกษาอื่น ที่มาศึกษาดูงาน ทั้งให้บริการ แก่ชุมชนอีกด้วย เรียกว่า ร้าน หมอภาษา
7.ศูนย์วัฒนธรรม ตำบลภูแล่นช้าง	วัดกลางภูแล่นช้าง ต. ภูแล่นช้าง กิ่งอ. นาหว จ.กาฬสินธุ์ โทรศัพท์/โทรสาร 043-817317	สภาวัฒนธรรมตำบล ภูแล่นช้าง	องค์การบริหารส่วน ตำบลภูแล่นช้าง โทรศัพท์ 043-817317	-	-
8.พิพิธภัณฑ์ วัฒนธรรมพื้นบ้าน และภูมิปัญญา ท้องถิ่น	โรงเรียนไศรรัตน วิทยาคม กิ่งอำเภอหนองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	โรงเรียนไศรรัตน วิทยาคม โทรศัพท์/โทรสาร 043 – 815002	นายทวี พรพมา โทรศัพท์ 043 – 815002 , 07-2232185	-	-

จังหวัดขอนแก่น

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
9. โสภณมั่งเมืองขอนแก่น	โสภณมั่งเมืองขอนแก่น ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น	สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น โทรศัพท์/โทรสาร 043-271173	นายทวี อัญญาษา. โทรศัพท์ 01-1181192 นายศรีณย์ เปาเรือง โทรศัพท์ 01-1173250	-	-
10. พิพิธภัณฑ์บ้านวัดไชยศรี	วัดไชยศรี หมู่ที่ 8 บ้านสาวะถี ต.สาวะถี อ. เมือง จ.ขอนแก่น	องค์การบริหารส่วน ตำบลสาวะถี โทรศัพท์/โทรสาร 043-448350	คณะกรรมการ พิพิธภัณฑ์โทรศัพท์ 043-448350 เจ้าอาวาสวัดไชยศรี โทรศัพท์ 09-2764202	ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนมกราคม 2547 เป็น พิพิธภัณฑ์บ้าน โดยมีคณะสงฆ์วัด ไชยศรีและชาวบ้านร่วมดูแลและ รับผิดชอบ โดยเปิดให้เป็นแหล่งศึกษา และเรียนรู้ของคนในชุมชน ปัจจุบัน อยู่ในขั้นปรับปรุง	โบราณวัตถุ อันแสดงถึงวิถีชีวิต ชาวบ้านแต่โบราณเครื่องมือ เครื่องใช้ ในการดำรงชีพ สมัยเป็นเรื่องราวของ ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในท้องถิ่น ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในชุมชนใน อดีตจนถึงปัจจุบัน
11. พิพิธภัณฑ์โบราณวัตถุบ้านวังคู	บ้านวังคู ม.4 ต. หนองเม็ก อ. หนองสองห้อง จ. ขอนแก่น	องค์การบริหารส่วน ตำบลหนองเม็ก	เจ้าอาวาสวัดวังคู องค์การบริหารส่วน ตำบลหนองเม็ก	ก่อตั้งโดยการร่วมบริจาค จากประชาชน	โบราณวัตถุ อันแสดงถึงวิถีชีวิต ชาวบ้านแต่โบราณเครื่องมือ เครื่องใช้ ในการดำรงชีพ สมัยก่อน
12. พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น คงเมืองแอม	โรงเรียนเขาสวนกวาง วิทยานุกูล ต. คำม่วง อ. เขาสวนกวาง	โรงเรียนเขาสวนกวาง วิทยานุกูล 043-449106	นางวารุณี โพธิ์ สุวรรณ 043-449106 นางนัฐรศ เมองศรี 043-449106	คงเมืองแอม เป็นเมืองโบราณ ตั้งอยู่ ในเขตอำเภอเขาสวนกวาง มีซาก กำแพง และสิ่งก่อสร้าง ตลอดจน เครื่องมือเครื่องใช้ ของคนโบราณ เป็นที่ศึกษาประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น	เครื่องใช้ ภาพภูมิทัศน์ของเขตบริเวณ เมืองเก่า

จังหวัดนครพนม

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
13. พิพิธภัณฑ์บ้านแพง	โรงเรียนบ้านแพง พิทยาคม อ.บ้านแพง จังหวัดนครพนม	เทศบาลตำบลบ้านแพง	นางนารีรัตน์ ตั้งกุล 09-5715454	จัดทำเป็นศูนย์วัฒนธรรมร่วมกับ สภาวัฒนธรรมอำเภอ	ข้อมูลประวัติต่างๆ บุคคลสำคัญ อาชีพในอดีตถึงปัจจุบัน ด้าน การศึกษา ความเป็นอยู่ วัสดุอุปกรณ์ ต่างๆ
14. โรงเรียน หนองชนพิทยาคม	โรงเรียนหนองชน พิทยาคม ตำบลหนอง ชน อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม	โรงเรียนหนองชน พิทยาคม 042-535618	นายบรรจง ศรีประเสริฐ 01-7396193	พิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน	รวบรวมเครื่องใช้ที่สะท้อนวัฒนธรรม และภูมิปัญญาชาวบ้าน และแสดงผล งานและผลิตภัณฑ์ชุมชน
15. ศูนย์ ศิลปวัฒนธรรมต้น โมลีศรีโคตรบูร (พิพิธภัณฑ์วัดพระ ธาตุพนมวรมหา วิหาร)	วัดพระธาตุพนมวร มหารวิหาร อำเภอธาตุ พนม จังหวัดนครพนม	วัดพระธาตุพนมวร มหารวิหาร และเทศบาล ตำบลธาตุพนม	เจ้าอาวาสวัดพระธาตุ พนมวรมหารวิหาร	เดิมอาคารเป็นกุฏิของอดีตเจ้าอาวาส คือ พระธรรมราชาโน้ตวัตร สร้างในปี 2495 เพื่อเก็บศิลปะ โบราณวัตถุ ที่มี คุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี เปิดให้ประชาชนเข้าชมอย่างเป็นทางการ ทางการเมื่อ 27 ธันวาคม 2530	เพื่อเก็บศิลปะ โบราณวัตถุ เอกสาร หนังสือเก่า พระพุทธรูปเครื่องสักการะ เครื่องอุปโภคบริโภค ที่มีคุณค่าทาง ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และ ชิ้นส่วนต่างๆ ที่ขุดค้นได้จากองค์พระ ธาตุพนม
16. พิพิธภัณฑ์ หมู่บ้านมิตรภาพ ไทย-เวียดนาม	หมู่ที่ 5 บ้านนาออก ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม www.nongyat.com	องค์การบริหารส่วน ตำบลหนองญาติ	นายนิวัติ บรรเทงศักดิ์ ศิริ โททศัพท 01-0523063	ประชาชนในหมู่บ้านมิตรภาพไทยเวียดนาม นางออก ตำบลหนองญาติ เพื่อวางแผนการกู้ ชาติ จังหวัดนครพนมจึงได้จัดสร้าง พิพิธภัณฑ์หมู่บ้านมิตรภาพไทยเวียดนาม ขึ้นเพื่อให้เป็นอนุสรณ์ว่าประชาชนในชาติ ไทยมีมิตรไมตรีกับประชาชนเวียดนาม พิพิธภัณฑ์โดย พ.ต.ท.กัมม ชินวัตร นายก อบจ.นครพนม	จำลองสถานที่ที่ประชาชนในชาติไทย มีมิตรไมตรีกับประชาชนเวียดนาม บ้านจำลองของประชาชนในชาติไทย มีหน้าที่ประเทศเวียดนาม บ้านจำลองของชาวเวียดนามและ ความเป็นอยู่ของชาวเวียดนาม

จังหวัดนครราชสีมา

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
17.พิพิธภัณฑ์ พื้นบ้านโรงเรียน ห้วยแถลง	โรงเรียนห้วยแถลง พิทยาคม ตำบลห้วย แถลง อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา	กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา	นางสาวธารกมล เกตุบรรลุ นางสาวปานจันทร์ ปัตตะคะ	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน โรงเรียนห้วย แถลงพิทยาคม ตั้งขึ้นประมาณ ปี พ.ศ. 2535 ตามนโยบายกระทรวงศึกษา ธิการในการอนุรักษ์วิถีศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย ในสถานศึกษา	ผ้าไหม ของใช้ในชีวิตประจำวัน เครื่องปั้นดินเผา เครื่องจักรสาน เหรียญกษาปณ์
18.พิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติพิมาย	ถนนท่าสงกรานต์ ตำบลโนนเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา	กรมศิลปากร เทศบาล ตำบลพิมาย	พิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติพิมาย กรมศิลปากร	-	จัดแสดงโบราณวัตถุ ในสมัยก่อน ประวัติศาสตร์ ได้แก่ เครื่องปั้นดินเผา เครื่องกระดูกมนุษย์ เครื่องมือ เครื่องประดับ ที่ทำจากสำริด และหิน
19.พิพิธภัณฑ์ ท้องถิ่นของพระ อภัยชนนงพระ	องค์การบริหารส่วน ตำบลของพระ อภัยชนนงพระ จังหวัดนครราชสีมา	สถานวัฒนธรรมตำบล ชนนงพระ องค์การ บริหารส่วนตำบลของ พระ โทร.044-436267	ประธานสภา วัฒนธรรมตำบล ปลัด องค์การบริหารส่วน ตำบลของพระ 01-6857478	อยู่ในขั้นตอนการคิดยังไม่ได้ ดำเนินการ หากมีกลุ่มองค์กรใด พร้อมที่จะส่งเสริมขอให้นำทีมงานมา ประสานงาน ดำเนินการ และปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลของพระ พร้อมที่จะพิจารณางบประมาณ ปี 2548 มีชนกลุ่มอยู่มายาวนาน	ตำบลของพระเป็นกลุ่มพื้นบ้านดั้งเดิม ของอำเภอปากช่องที่เรียกว่า จันทึก และอพยพมาจากสิงห์บุรี อยู่ชยา นครนายก สระบุรี มาตั้งรากฐาน จึงมี หลากหลายวัฒนธรรม
20.พิพิธภัณฑ์ พื้นบ้านชากัตตัว	องค์การบริหารส่วน ตำบลโคก อ่าเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 044-294456	กรมทรัพยากรธรณี	-	ปี 2548 ได้มีการขุดพบชากัตตัวอยู่ ประมาณ 0.7-2 ล้านปี องค์การบริหาร ส่วนตำบลโคกสูง จึงได้จัดสรร พิพิธภัณฑ์ชั่วคราว เพื่อการจัดแสดง	ประวัติของชากัตตัวต่าง ๆ

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเครื่องราชที่จัดแสดง
21.พิพิธภัณฑฯไม่กลายเป็นหิน โกรกเต็อนห้ำ ตำบลสุรนารี เต็อนห้ำ	หมู่ที่ 7 บ้านโกรกเต็อนห้ำ ตำบลสุรนารี อำเภออำเภอม็อง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	มีการขุดพบไม้กลายเป็นหินที่ใหญ่ทีสุคในโลก เมื่อ 2537 ในทวิปเอเชียและได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องขณะนี้ อยู่ในระยะห้ำงการก่อสร้าง ให้เสร็จในเต็อน เมษายน ปี 2549	พบซากตึกค้ำบรรพ์ของสัตว์ ประเภทกึ่ง และ ไม้กลายเป็นหิน
22.พิพิธภัณฑฯภูมิปัญญาชาวบ้านตำบลเสมาใหญ่	องค์การบริหารส่วนตำบลเสมาใหญ่ 044-469159	องค์การบริหารส่วนตำบลเสมาใหญ่	นายก อบต. 01-7892916 ปลัด อบต. 09-2791524	รวบรวมภูมิปัญญาพื้นบ้านไม่ให้มีการสูญหาย	ภูมิปัญญาชาวบ้าน
23.พิพิธภัณฑฯของเก่าชาวกระเบ็อง	โรงเรียนกระเบ็องนอกพิทยาคม กิ่งอำเภอเม็องยาง จังหวัดนครราชสีมา 044-249106	วัดโนนลอบบ้านกระเบ็อง	อาจารย์สังคม ไกรปุ่ย อาจารย์คม ศิริกลา	หมู่บ้านกระเบ็องนอกเป็นหมู่บ้านเก่าแก่ มีประวัติมายาวนาน ทางกรมศิลปากร ได้ขุดพบวัตถุดินเผา และซากเม็องเก่า ๆ	วัตถุโบราณ ประวัติความเป็นมา
24.พิพิธภัณฑฯโรงเรียนนครบุรี	โรงเรียนนครบุรี ตำบลบ้านใหม่ อำเภอกรบุรี จังหวัดนครราชสีมา	ฝ่ายบริการโรงเรียนนครบุรี	นางสาวสมหมาย สัตถากุล 044-448335	หลังจากได้ก่อตั้งโรงเรียนนครบุรี มาประมาณ 15 ปี ก็ได้เริ่มสะสมสิ่งของหายาก ในท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น	เก็บอุปกรณ์เครื่องเคร็องใช้ในท้องถิ่น เก็บรักษาวัฒนธรรมพื้นบ้านของท้องถิ่น
25.ศูนย์วัฒนธรรมตำบลโป่งทอง	วัดสามัคคีสโมสรตำบลโป่งทอง อำเภอขามทะเล	องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งทอง 044-333082	คณะกรรมการหมู่บ้าน	รวบรวมเครื่องมือเคร็องใช้ในการประกอบประกอบอาชีพ ตั้งแต่สมัยโบราณเพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาวิถีชีวิตของ	เครื่องมือเคร็องใช้ในการประกอบอาชีพ ในชีวิตประจำวัน

จังหวัดบุรีรัมย์

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเบื้องต้นที่จัดแสดง
26. ภูมิปัญญาของคนท้องถิ่น	โรงเรียนร่วมจิตวิทยา ต.หนองแวง อ. ละหานทราย จ. บุรีรัมย์	โรงเรียนร่วมจิตวิทยา 044-631812	นายอำคา สาลี 044-631812 นายประหัยค ปันเป้ง 01-7900359	การก่อตั้งของชุมชนปากแฉะ วิธีการ ดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลในชุมชน ภูมิปัญญาของ ปราชญ์ ในแต่ละหมู่บ้าน ของชุมชนปากแฉะ	ประวัติการก่อตั้ง วิธีการดำรงชีวิต ปราชญ์ชาวบ้าน การประยุกต์ใช้วิถีชีวิตในปัจจุบัน
27. พิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ พระเกียรติ	ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น โรงเรียนละหานทราย รัชดาภิเษก อ. ละหาน ทราย จ. บุรีรัมย์	โรงเรียนละหานทราย รัชดาภิเษก 044-649007	นายวันพิชิต ศรีสุข 01-6693995	พิพิธภัณฑ์.เฉลิมพระเกียรติจัดตั้งขึ้น เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ พระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสที่ทรง ครองราชย์ครบ 50 ปี ต่อมาภายหลัง ได้ขยายการระงานมากขึ้นรวมงาน ทั้งหมด เรียกชื่อใหม่ว่า “ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น” โรงเรียน ละหานทรายรัชดาภิเษก	มุมเฉลิมพระเกียรติ มุมเกียรติยศโรงเรียน มุมภูมิปัญญาชาวบ้าน มุมโรงเรียนวิถีพุทธ
28. ห้องภูมิปัญญาท้องถิ่น	โรงเรียนสูงเนินพิทยาศ คม ต. สูงเนิน อ.กระสัง จ. บุรีรัมย์	สภาวัฒนธรรมอำเภอ	โรงเรียนสูงเนิน พิทยาคม 07-8402022	จัดรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น	ดนตรีไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น

จังหวัดมหาสารคาม

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
29. พิพิธภัณฑ์ตำบล การแก่น	บ้านการแก่น อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ. มหาสารคาม	อ.บ.ต.การแก่น	นายก อ.บ.ต. ปลัด อ.บ.ต.	มีนายพรานมาล่าสัตว์ในเขตนี้ซึ่งอุดม สมบูรณ์ไปด้วยสัตว์น้อยใหญ่ ซึ่งล่า ได้มากจนตอนกลับมาได้ให้ไม้ (คาน) ขนไปจนไม่แ่่น	ข้อมูลจัดตั้งหมู่บ้านและตำบล ของใช้วัตถุโบราณ
30. พิพิธภัณฑ์เจ้าพ่อ ศรีนครเตา	โรงเรียนเมืองเตา วิทยาการ ต.เมืองเตา อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม	โรงเรียนเมืองเตา วิทยาการ 043-731001	โรงเรียนเมืองเตา วิทยาการ (ผอ.) 01-3205908 4.1 กำนันตำบลเมือง เตา(นายประวิติ)	บ้านเมืองเตาเป็นเมืองเก่าที่เจ้าพ่อศรี นครเตามาก่อตั้งโดยมีท่ผลิตอาวุธ คือ ดาบ ที่บริเวณหนองเตาหลัก (ตั้งอยู่ ในโรงเรียนเมืองเตาวิทยาการ) ซึ่งเชื่อ ว่าเจ้าพ่อศรีนครเตาเป็นเพื่อนกับ (พระสหาย) รัชการที่ 1 ต่อมาเคยเข้า เผ่าหลายครั้ง และเมืองเตาเกิดความ แห้งแล้งจึงย้ายไปตั้งที่เมืองรัตนบุรี	ประวัติเจ้าพ่อศรีนครเตา เรื่องราวความเป็นมาของเมืองเตา ภูมิปัญญาในท้องถิ่นทุกสาขาที่ ดำรงชีวิตในท้องถิ่นทุรกันดาร อาศัย ธรรมชาติ เป็นสิ่งสำคัญในการ ดำรงชีวิต
31. พิพิธภัณฑ์ห้อง ถื่นพยัคฆภูมิพิสัย	อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	ที่ว่าการอำเภอพยัคฆ ภูมิพิสัย	นายอำเภอ ปลัดอำเภอ	-	-
32. ศูนย์ ศิลปวัฒนธรรมเขยง ย่น	โรงเรียนเขยงย่นพิทย คม อำเภอเขยงย่น	โรงเรียนเขยงย่น พิทยาคม	นายสุกสันติ เหล่าพิสัย 07-2135651	หมวดตั้งศึกษาและศิลปะ ได้ ร่วมกันจัดเก็บเครื่องมือ จากการ บริจาคจากท้องถิ่นไว้มุมห้องในหมวด วิชา ต่อมาโรงเรียนได้สร้างเป็นอาคาร ถาวรให้เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ มาจัดตาม หมวดหมู่ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของ ประชาชน	เครื่องใช้ในการดำรงชีวิตตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน แต่มีไม่ครบ ทาง โรงเรียนกำลังขอบริจาคจากชาวบ้าน ในเขตอำเภอมาร่วมเติม

ชื่อพิธีภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
33. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ มะค่า	บ้านมะค่า ตำบล มะค่า อ. กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม	อ.บ.ต.มะค่า	อ.บ.ต.มะค่า 043-774106	วิถีชีวิตของประชาชนต่อการ ดำรงชีวิตจากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะวิถีชีวิตด้านการเกษตร กับลำน้าชี้ ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลัก ของประชาชนทำให้เกิดพัฒนาการ ที่น่าสนใจ ที่น่าเก็บรวบรวมทั้ง หลักฐานทางวัตถุและเอกสารสร้าง เป็นพิพิธภัณฑสถานชุมชน	ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์และ ภูมิศาสตร์ของชุมชน ข้อมูลด้านวิถีชีวิตของคนในชุมชนกับ ลำน้าชี้ แม่น้ำที่คอยหล่อเลี้ยงคนใน ชุมชน
34. พิพิธภัณฑสถาน พื้นบ้าน	เลขที่ 106 หมู่ที่ 6 ต.คันธารราษฎร์ อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม	-	นายพนม กันทรพันธ์ 043-789081 น.ส. นิตยา กันทรพันธ์ 045-722060	รวบรวมเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่างๆ เกี่ยวกับการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นของเก่า	ชีวิตปฐมวัย ชีวิตวัยเรียน ชีวิตวัย ทำงาน ชีวิตวัยสูงอายุ
35. หอถุมิปัญญา ท้องถิ่น	โรงเรียนโกสุมวิทยา สระสี อ.โกสุมพิสัย จ. มหาสารคาม	โรงเรียนโกสุมวิทยา สระสี 043-761256	นายนิมิต โยวะสุข 09-8428541	จัดตั้งโดยขอบริจาควัสดุ-อุปกรณ์จาก ชุมชน ชาวอำเภอโกสุมพิสัย	เครื่องมือทางการประกอบอาชีพ อุปกรณ์ที่ใช้ในครัวเรือน ศิลปะและ วัฒนธรรมท้องถิ่น
36. ศูนย์ ศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น	โรงเรียนเขาใหญ่ พิทยาสรรค์ อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม	โรงเรียนเขาใหญ่ พิทยาสรรค์ 043-711612	นายสุริยงค์ วงษ์บุตร 04-7855787 นายภูวนาท มาตุบุตร	เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2545 ในรูป ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมตั้งอยู่ที่ อาคาร 2 โรงเรียนเขาใหญ่พิทยาสรรค์	สมุดข่อย พระพุทธรูปรุ่นเก่า เครื่องมือประกอบอาชีพ เครื่องใช้ใน ครัวเรือน เครื่องมือโลหะตัว จัปปลา

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
37. พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม	121 ถนนติวานนท์ ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม	เทศบาลเมือง มหาสารคาม 043-712439	นายสุมิตร สมศรี 07-7691005 นายไสว ประภาศรี 01-9651193	เริ่มก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2543 ในสมัย ที่นายสุรจิตร์ ยนต์ตระกูล เป็น นายกเทศมนตรี ได้จัดงบประมาณ สนับสนุนจากกองทุนกระจายการ ผลิตและการจ้างงานไปสู่ภูมิภาคและ เทศบาลเมืองมหาสารคามให้จัดสร งงบประมาณประจำปีงบประมาณ 2546 เพื่อออกแบบและจัด นิทรรศการภายใน เปิดทำการเมื่อ วันที่ 22 สิงหาคม 2547	เน้นการเล่าเรื่องวิถีชีวิตของผู้คนใน เขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยมี แก่นของเรื่อง ซึ่งเป็นตัวตนหรือ อัตลักษณ์แห่งวิถีชีวิตเทศบาลเมือง มหาสารคาม คือ “เมืองซ้อนชนบท”

จังหวัดมุกดาหาร

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
38. พิพิธภัณฑ์ตำบลน้ำเที่ยง	องค์การบริหารส่วน ตำบลน้ำเที่ยง ตำบลน้ำเที่ยง อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร	องค์การบริหารส่วน ตำบลน้ำเที่ยง 042 -637132	-	-	-

จังหวัดยโสธร

ข้อพิพาทข้อที่	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเบื้องต้นที่จัดแสดง
39.หอไตร ประวัติศาสตร์	วัดสระไตรนุรักษ์ บ้านนาเวียง หมู่ที่ 1 ตำบลนาเวียง อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร	องค์การบริหารส่วน ตำบลนาเวียง	สำนักงานศิลปากร อุบลราชธานี	-	-
40.พิพิธภัณฑ วัฒนธรรมท้องถิ่น	โรงเรียนยโสธรพิทยาสรรพ์ ตำบลตาตทอง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร	โรงเรียนยโสธรพิทยาสรรพ์ 045-712221	นางสาวสมปอง จันทคง 06-8746362	-	เงินตราของไทยในยุคต่างๆ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ วรรณกรรมท้องถิ่น
41.พิพิธภัณฑ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศรีฐานการกระจาย	โรงเรียนศรีฐาน การกระจายศึกษา อำเภอป่าติ้ว จังหวัดยโสธร	กลุ่มพัฒนาเครือข่าย ฐานการกระจาย โรงเรียน ศรีฐานการกระจายศึกษา 045-794118	นางสาวเทยมนจันทร์ เพิ่มกาฬ นางสุลดา เพงยา	-	-
42.พิพิธภัณฑที่บั้งไฟ จังหวัดยโสธร	โรงเรียนเทศบาล 1 สุขวิทยาคารตึ๊งตึ้งจิตร ถนนแจ้งสนิท อำเภอ เมือง จังหวัดยโสธร	กองการศึกษาเทศบาล เมืองยโสธร 045-715491	เจ้าหน้าที่กอง การศึกษาเทศบาลเมือง ยโสธร 045-715491	เทศบาลมีหน้าที่บำรุงรักษาจารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ วัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น	ภายในพิพิธภัณฑที่มีการจัดแสดงบั้งไฟ จำลอง เช่น บั้งไฟแสน บั้งไฟหมื่น บั้ง ไฟตะไล บั้งไฟผัว บั้งไฟดื้อ บั้งไฟ ญี่ปุ่น จากโยชิคะ จากไซตามะ ประเทศญี่ปุ่น

จังหวัดร้อยเอ็ด

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
43.พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช	องค์การบริหารส่วนตำบลเสาชะอวด	ตำบลเสาชะอวด	นายเกษมชาติ โภคาเทพ (นายก) 043-544477	เพื่อให้ลูกหลานชาวตำบลเสาชะอวด	ประวัติความเป็นมาของตำบล
44.เจดีย์พระธาตุสีแก้ว	หมู่ที่ 1 บ้านสีแก้ว	อ.บ.ต.สีแก้ว	หลวงพ่อดุสิต	เป็นพระเจดีย์สมัยทวารวดี	-
45.พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช	องค์การบริหารส่วนตำบลมะอึ	ตำบลมะอึ	นายเชษฐา เวียงสีมา	-	-
46.พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช	หมู่ 2 ต.บัวคำ	อบต.บัวคำ	อบต.บัวคำ	-	-
47.พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช	อ.บ.ต.โพธิ์ศรี	องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ศรี	นายก อ.บ.ต.โพธิ์ศรี	-	ความเป็นมา

วิถีตำนานและการและความรู้ต่างๆ

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
48. พิพิธภัณฑ์กวีนิพนธ์	วัดบ้านโพธิ์รา ต.โพธิ์รา อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด	สภาวัฒนธรรม ตำบลโพธิ์รา	นายเลื่อน สยามลา 01-2600458	จัดตั้งขึ้นปี พ.ศ. 2547 คณะกรรมการ สภาวัฒนธรรมจำนวน 20 คน จาก 14 หมู่บ้าน ปี 2547 ได้รับ งบประมาณสนับสนุนจัดตั้งจำนวน 3,700 บาท ปี 2548 ได้รับการ สนับสนุนจากสภาวัฒนธรรม จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 15,000 บาท และองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์รา ได้สนับสนุนงบประมาณ จำนวน 10,000 บาท ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์ กวีนิพนธ์ของสภาวัฒนธรรมมีเกวียน จำนวน 15 เล่ม	คุณลักษณะของกวีนิพนธ์ในสมัยต่างๆ นักกวีนิพนธ์ที่มีชื่อเสียงและ เด่นชัดในยุคนั้น 10-15 ปีที่ ผ่านมารวบรวมวัสดุ/อุปกรณ์ที่ นักกวีนิพนธ์นำมาจัดแสดงไว้แต่ไม่ได้ จัดทำระบบข้อมูลประวัติผู้บริจาคและ ความเป็นมาของประโยชน์
49. ศูนย์ ศิลปวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	โรงเรียนธชธานี อ.ธวัชบุรี จ.ร้อยเอ็ด 043-631071	หัวหน้ากลุ่มสาระการ เรียนผู้ศิลปะ	นายสุนทร พุฒมี 01-9757388		

ข้อพิพาทพิเศษ	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเบื้องต้นที่จัดแสดง
50.ศูนย์วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น	โรงเรียนหนองหมื่น ถ่านวิทยา อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด	โรงเรียนหนองหมื่น ถ่านวิทยา 043-565113	นางปทุมมา แสนทวิสุข 07-2215687	ดำเนินการตั้งตั้งแต่ปี 2544 แต่สำเร็จได้ เมื่อปี 2546 โดย ผ.อ.ชูศักดิ์ ประ ราศรี มีเจ้าหน้าที่ คือ นางปทุมมา แสนทวิสุข เป็นผู้ดูแล	เครื่องมือ – เครื่องใช้ในการดำรงชีวิต ของชาวบ้าน ประวัติผู้ก่อตั้งหมู่บ้าน ตำนาน หมู่บ้าน สิมบ้านหนองหมื่นถ่าน ภาพเขียน “พุทธประวัติ” ตั้งแต่ ประสูติ-ปรินิพพาน
51.ศูนย์วัฒนธรรม ตำบลโพนเมือง	โรงเรียนโพนเมือง ประจักษ์รัฐฯ ต. โพนเมือง อ. อาจ สามารถ จ.ร้อยเอ็ด 043-574053	โรงเรียน/อ.บ.ต./ ชุมชน	โรงเรียนโพนเมือง ประจักษ์รัฐ 07-2227818 อ.บ.ต. โพนเมือง	ที่ตั้งของหมู่บ้านจะอยู่บนเนิน ซึ่งมี ซากกระเบื้องดินเผาแบบต่างๆ อยู่ทั้ง บริเวณ เป็นชุมชนเก่าแก่พอสมควร ทางโรงเรียนและผู้รับผิดชอบจึงขอ ความร่วมมือกับ อ.บ.ต.จัดตั้งโดยขอ บริจาคจากผู้ปกครองนักเรียน	ของใช้ในชีวิตประจำวัน เครื่องมือต่างๆ เช่น การเกษตร , ทอผ้า สิ่งของ ทั้งหมดยังไม่มีภาลงทะเบียน แต่มี ที่มาและยังรวบรวมไว้ไม่ได้แสดง เป็นทางการ อยากมีวิทยากรแนะนำ
52. เอื้อนวัฒนธรรม หอวัฒนธรรม พื้นบ้าน	โรงเรียนพลาญชัย พิทยาคม 043-513900	ศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนพลาญชัย พิทยาคม	นายเข้มชาติ นันโท นางสุนันทา งามสนิท 05-0104121	ศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียน โดยนาง สุนันทา งามสนิท ได้ริเริ่มปลูกฝัง ความคิดการสืบสานมรดกแห่งภูมิ ปัญญา มุ่งเน้นให้นักเรียน ได้เกิด ความรักหวงแหน เกิดแรงบันดาลใจ ให้รักท้องถิ่นของตน โดยได้จัด รวบรวมวิถีชีวิตและภูมิปัญญา ชาวบ้าน ไว้เป็นหมวดหมู่โดยขอ บริจาคจากนักเรียนผู้ปกครอง มีห้อง วัฒนธรรมเล็กๆ เป็นแหล่งรวบรวม	แสดงวิถีชีวิตภูมิปัญญาชาวบ้าน เครื่องใช้ คนตรี ประเพณีวัฒนธรรม ท้องถิ่น เครื่องมือ เครื่องใช้ในการ ประกอบอาชีพ โบราณวัตถุ ศิลป พื้นบ้านจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญา ชุมชน จำหน่ายสินค้าภูมิปัญญา ท้องถิ่น ผลงานนักเรียน หนึ่งในตำบล หนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
53. ศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนเมืองสรวง วิทยา	ต. หหนองผือ อ. เมืองสรวง จ. ร้อยเอ็ด	โรงเรียนเมืองสรวง วิทยา	โรงเรียนเมืองสรวง วิทยา 043-547072	ศูนย์วัฒนธรรมได้รวบรวมสิ่งของ ต่างๆมาหลายปี แต่เพิ่งจะมีศูนย์ วัฒนธรรมที่ทางโรงเรียนจัดสร้าง ขึ้นมาเมื่อปี 2543 ขณะนี้จะมีสิ่งของ โบราณในศูนย์ไม่มากนัก ส่วนใหญ่ จะเป็นของขอบริจาคจากนักเรียนและ ผู้ปกครองนักเรียน	เป็นวัตถุที่ใช้ในสมัยก่อนๆที่ เทคโนโลยีไม่ทันสมัย เช่นหม้อดิน เตาเผาโบราณ เครื่องใช้ใน ชีวิตประจำวัน บางอย่างหรือบาง ฤดูกาล
54. พิพิธภัณฑ์สถาน ศรีสมเด็จ	หมู่ที่ 1 ต. ศรีสมเด็จ อ. ศรีสมเด็จ จ. ร้อยเอ็ด	โรงเรียนศรีสมเด็จ พัฒนศึกษา	โรงเรียนศรีสมเด็จ พัฒนศึกษา 043-508150		ประวัติความเป็นมาของ อ.ศรีสมเด็จ ประวัติของพระเถระองค์สำคัญๆ อาทิ หลวงปู่ศรีมหาวีโร หลวงปู่ พิมพ์ หลวงปู่เลียบ สุกวโร หลวงปู่ อินทรี กตปุญโญ ฯลฯ

จังหวัดเลย

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเครื่องราวที่จัดแสดง
55. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทย อำเภอภูหลวง	โรงเรียนภูหลวงวิทยา 042-879334	โรงเรียนภูหลวงวิทยา	นายสกุล ไชววิสาร 01-8737823 นางอัครี คำคอนหัน 01-9645722	โรงเรียนพยายามจัดตั้งตั้งแต่ปี 2525 แต่มีห้องทำการเมื่อปี พ.ศ. 2537 และ ได้รับการจัดตั้งเป็นศูนย์วัฒนธรรม ประจำอำเภอภูหลวง และได้รับเงิน สนับสนุนจากจังหวัดปีละ 15,000 บาท	เครื่องมือเครื่องใช้ในการจับสัตว์ เครื่องมือใช้ภายในบ้าน ภูมิปัญญา ชาวบ้านและท้องถิ่น เครื่องมือทำมาหากิน
56. พิพิธภัณฑ์ ท้องถิ่นเอราวัณ	โรงเรียนเอราวัณวิทยา 042-811815	โรงเรียนเอราวัณวิทยา	นายคุ้มครอง บุญช่วย 01-8737990 นายเรวัตร จตุพรหม 017693140	ตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2537	อุปกรณ์และเครื่องมือที่เกิดจากภูมิ ปัญญาท้องถิ่น
57. ศูนย์วัฒนธรรม อำเภอภูกระดึง	โรงเรียนภูกระดึง วิทยา 042-871216	โรงเรียนภูกระดึง วิทยา และสภา วัฒนธรรมอำเภอภู กระดึง	นางสาววิรา จิตบุตตร 012628596	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอภูกระดึงร่วมกับ สภาวัฒนธรรมจังหวัดเลย และ โรงเรียนภูกระดึงวิทยาคม ร่วมกัน จัดตั้งขึ้นโดยขอบริจาคทุนทรัพย์จาก ผู้ประกอบการและศิษย์เก่าโรงเรียนภู กระดึงวิทยาคม และขอบริจาคชิ้นงาน จากครูนักเรียนผู้ปกครอง จัดตั้งศูนย์ วัฒนธรรมขึ้นในโรงเรียนภูกระดึง วิทยาคม	เครื่องมือในการประกอบอาชีพ เครื่อง จักสาน เครื่องมือการทอผ้า เครื่องใช้ ในชีวิตประจำวัน เหยี่ยว พระพุทธรูป เครื่องปั้นดินเผา แบบจำลองภูกระดึง และเครื่องมือโบราณ เช่น ตะเกียง เตา รีด มีด ปั้น เครื่องมือตัดสัตว์

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
58. พิพิธภัณฑ์บ้านนาอ้อ (วัดศรีจันทร์)	วัดศรีจันทร์ ตำบลนาอ้อ อำเภอเมืองเลย	วัดศรีจันทร์	เจ้าอาวาสวัดศรีจันทร์	พิพิธภัณฑ์บ้านนาอ้อ (วัดศรีจันทร์) โดยพระอธิการกัน ประสโร ท่านได้เห็นความสำคัญจึงได้รวบรวมประวัติต่างๆ ของบ้านนาอ้อขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาและผู้ที่สนใจในวัฒนธรรมบ้านนาอ้อ ตั้งเป็นหมู่บ้านที่เก่าแก่ และมีประวัติความเป็นมามากกว่า 300 ปี ตลอดถึงประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวบ้านนาอ้อ	เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา วิถีชีวิตของชุมชนบ้านนาอ้อ ประเพณีต่างๆ ตลอดถึงบุคคลสำคัญในอดีต และวัตถุโบราณมีค่าอยู่ในประวัติศาสตร์ และเจ้าอาวาสแต่ละยุคในสมัยนั้น
59. พิพิธภัณฑ์สังคมนาศึกษา	โรงเรียนสามยอด วิทยาคม กิ่งอำเภอ เอราวัณ จังหวัดเลย	กลุ่มสารสังคมนาศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 042-813099	นายบุญชนกภัทร นามบุญศรี 07-2168868 นางบุญรินทร์ นามบุญศรี 07-2364467	จากการทำการเรียนการสอนนักเรียนในรายวิชาเกี่ยวกับท้องถิ่น ของนักเรียน ในเนื้อหาที่เกี่ยวกับองค์ประกอบอนุรักษ์ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น การอนุรักษ์ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นให้นักเรียน ได้นำวัตถุ เครื่องมือ เครื่องใช้ ในแต่ละกลุ่มนำมาเสนอ และนำมาแสดงให้เพื่อนคุณ นักเรียนจึงมอบให้แก่โรงเรียนจำนวนมาก และมีผู้ปกครองส่งเสริมนำมามอบให้จำนวนมาก จึงจัดแสดงให้นักเรียนได้ดูในห้องเรียนเป็นห้องพิพิธภัณฑ์	เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำจากโลหะเหล็ก ไม้ไผ่ เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ (เกษตรกรรม) เครื่องมือทอผ้า เครื่องจักสาน เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน

จังหวัดศรีสะเกษ

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
60. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองผลอง 045-630272	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองผลอง	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองผลอง	-	-
61.อนุรักษวัฒนธรรม ประเพณีสิ่งล้ำค่า	บ้านตูสระ หมู่ 5 ต.ไผ่ อ.ราษีไศล จ. ศรีสะเกษ 33160	องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ 045-600604	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	-	-
62. พิพิธภัณฑ์ผ้าไหมไทย	องค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม 045-601597	องค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม	องค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม	-	การแสดงเรื่องราว เริ่มตั้งแต่การปลูกหม่อน เพื่อใช้ในการเลี้ยงไหม จนถึง การทอผ้าเสร็จ จัดแสดงอุปกรณ์การเลี้ยงไหม อุปกรณ์การเลี้ยงและอุปกรณ์ทอผ้า
63. พิพิธภัณฑ์วิถีชีวิตของชุมชน	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยตึกชู อ. ภูสิงห์ จ.ศรีสะเกษ	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยตึกชู 045-608112	นายสมัย คำไธ 06-8610079	การก่อตั้งของชุมชนที่มีหลากหลายภาษา ได้แก่ เขมร ลาว การอพยพมาจากถิ่นอื่น เพื่อก่อตั้งชุมชนใหม่ซึ่งมาจากเขมรเนื่องจากอยู่ติดชายแดนกับพม่า	1. การก่อกำเนิดของชุมชน 2. วิถีความเป็นอยู่ 3. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต

จังหวัดสกลนคร

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
64. ศูนย์วัฒนธรรม อำเภออากาศอำนวย	โรงเรียนอากาศอำนวย ศึกษา อำเภออากาศ อำนวย จังหวัด สกลนคร 47170	โรงเรียนอากาศอำนวย ศึกษา	นายประสงค์ บุญมา ประธานศูนย์ฯ โทรศัพท์ 042-799121 นางรุ่งจวน กุลอิก เลขานุการ โทรศัพท์ 042-799121	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภออากาศอำนวยเริ่ม จากการที่อดีตนายอำเภอ ได้รับบริจาค จากชาวบ้านและเก็บรวบรวมวัตถุ โบราณ ในปี พ.ศ. 2533 ได้ยืมวัตถุ โบราณให้โรงเรียนรับผิดชอบและได้ ก่อตั้งเป็นศูนย์วัฒนธรรมอำเภอขึ้น โดย ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นประธานศูนย์ วัฒนธรรมโดยตำแหน่งถึงปัจจุบัน	เก็บวัตถุโบราณ ให้ เครื่องใช้ต่างๆ ในการดำรงชีวิตในสมัยก่อน จัดทำ เอกสารข้อมูลของศูนย์วัฒนธรรม อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอัน ดีงามของท้องถิ่นที่เป็นภูมิปัญญา ของท้องถิ่น คือ การรำ โขนกลองเลง ประเพณีไหลเรือไฟ บุญมหาชาติ บุญดูบ
65. ศูนย์วัฒนธรรม ไทยโย้ย	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เทศบาลตำบลอากาศ อำนวย	เทศบาลตำบลอากาศ อำนวย	นายผาน พวงเงิน ปลัดเทศบาลฯ โทรศัพท์ 042-799055 นายพัฒนายุทธ เพ็งบุญ นักพัฒนาชุมชน โทรศัพท์ 05-0877847	ไทยโย้ยเป็นชาติพันธุ์ไทลาวที่มีการ อพยพเคลื่อนย้ายมาจากฝั่งซ้ายของ แม่น้ำโขง มาตั้งถิ่นฐาน ณ บริเวณบ้าน ม่วงริมยาม (อากาศอำนวยในปัจจุบัน) ไทยโย้ยมีอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ทางด้าน ภาษาและความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี และเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีเพียงอำเภอ อากาศอำนวยเท่านั้นที่ยังคงไว้ซึ่งอัต ลักษณ์เหล่านั้น คณะผู้บริหารจึงเห็น ความสำคัญของการศึกษา รวบรวมองค์ ความรู้ต่างๆ ของไทยโย้ยไว้ในรูปแบบ ของพิพิธภัณฑ์	ข้อมูลและเรื่องราวที่จัดแสดงใน ห้องแสดงวัฒนธรรมไทยโย้ย ประกอบด้วยการศึกษา และ รวบรวมวัตถุโบราณ การปริวรรต องค์ความรู้จากคัมภีร์ใบลาน หนังสือการถ่ายทอดและ เผยแพร่อัตลักษณ์และองค์ความรู้ ต่างๆ ชาติพันธุ์ไทยโย้ยต่อสาธารณะ

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
66.ศูนย์อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมโรงเรียนนิคมน้าอุ้นเจริญวิทยา	โรงเรียนนิคมน้าอุ้นเจริญวิทยา อำเภอนิคมน้าอุ้น จังหวัดสกลนคร	โรงเรียนนิคมน้าอุ้นเจริญวิทยา 042-789018, 789123	ว่าที่ พ.ต.สมชาย อินทรพานิชย์ โทรศัพท์ 05-0015655 นางสาวบุญจา แก้วคำแสน	ปี พ.ศ. 2540 ว่าที่ พ.ต.สมชาย อินทรพานิชย์ ได้เข้ารับการฝึกอบรมที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2541 เริ่มวางแผนการดำเนินการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์โรงเรียนขอการสนับสนุนจากโรงเรียนชุมชน รวบรวม โบราณวัตถุ เอกสาร ขอให้ชั้นล่างอาคารเรียน 2 ห้อง ใช้งบประมาณท้องถิ่นของ อบต. สนับสนุน เปิดทำการตั้งแต่ปี 2543 เป็นศูนย์รวมวัฒนธรรมอำเภอนิคมน้าอุ้น	ประเภทเงินตรา ทั้งไทยและต่างประเทศ ประเภทเครื่องปั้นดินเผา สมัยโบราณและปัจจุบัน ประเภทเครื่องมือเครื่องใช้ในการประมง การล่าสัตว์ การเกษตร การทอผ้า ประเภทเอกสาร ญา สอย นิทานพื้นบ้าน เอกสารอ้างอิงจากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
67.พิพิธภัณฑ์พระธาตุมัยชัย	บ้านโคกคอน หมู่ที่ 2 ตำบลโคกสี อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร 47110	องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสี 042-789018, 789123	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสี โทรศัพท์ 06-2256430 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกศรี 06-2337914	ในช่วงปี พ.ศ. 2503 เริ่มมีการขุดค้นพบโบราณวัตถุและองค์พระธาตุ ซึ่งอยู่ในสภาพพญูปกคลุม และสึกกร่อนจนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2541 จึงมีการบูรณะและเสริมความมั่นคงขององค์พระธาตุ โดยสำนักงานโบราณคดีภาค 7 ขอนแก่น กรมศิลปากร ในปี พ.ศ. 2544 องค์การบริหารส่วนตำบลได้ก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์กลุ่มองค์พระธาตุขึ้นเพื่อให้เป็นสถานที่อนุรักษ์โบราณสถานของชุมชนต่อไป	ภาชนะดินเผา เช่น ไห พระพุทธรูปสมัยล้านช้าง วัตถุโบราณอื่นๆ เช่น ขวาน หอก นิด

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
68. หอพิพิธภัณฑ์ศึกษา โรงเรียนตำบลดงออยพัฒนา	โรงเรียนตำบลดงออยพัฒนา อำเภอตำบลดงออย จังหวัด	โรงเรียนตำบลดงออยพัฒนา ศึกษา 042-761228	นายสุกิจ อุทัยวัฒน์ โทรศัพท์ 06-2395782 นายอานนท์ มโนธรรม โทรศัพท์ 09-5704942	ก่อตั้งเมื่อราวปี พ.ศ. 2538 โดยโรงเรียน ได้มอบหมายให้หมวดสังคมศึกษารับ บริการคโบริวมวัดดู สิ่งของจากนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน และจากชุมชน โดยเก็บสะสมและจัดแสดงเรื่อยมา จนถึงปัจจุบัน	ผ้าทอพื้นเมือง วัสดุสิ่งของที่ใช้ใน ชุมชน (ภูมิปัญญาท้องถิ่น) ประเภท ต่างๆ เช่น เครื่องจักสาน เครื่องมือ จัปปลา เครื่องมือทอผ้า เครื่องใช้ ในครัว รวมไปถึงเครื่องถ้วยโบราณ เงินตราสมัยก่อน ธนบัตรไทยและ ประเทศเพื่อนบ้าน
69. พิพิธภัณฑ์วัด กลางศรีเชียงใหม่	บ้านท่าวัดใต้ หมู่ที่ 9 ตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัด	คณะกรรมการหมู่บ้าน ท่าวัดใต้ 07-2242051, 09-8408248	ผู้ใหญ่บ้าน บ้านท่าวัดใต้ หมู่ที่ 9 คณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านท่าวัดใต้ หมู่ที่ 9	เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2532 สมเด็จพระเทพฯ นำคณะนักเรียนนายร้อย จปร. ไปทัศนศึกษาโบราณสถาน วัดกลางศรีเชียงใหม่ บ้านท่าวัดใต้ ทรงทอดพระเนตรเห็น โบราณวัตถุเป็น จำนวนมาก ไม่มีที่เก็บรักษา จึงมี พระราชดำรัสให้สร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ และเสร็จในปี พ.ศ. 2534	ภายในพิพิธภัณฑ์มีโบราณวัตถุ จำนวนมาก แต่มีผู้เก็บ ไม่เพียงพอ จึงจัดตั้งไว้เท่าที่ทำได้ บางส่วนยัง กองไว้ที่พื้น

จังหวัดสุรินทร์

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
70. พิพิธภัณฑ์ตำบลเมนิ่ง	องค์การบริหารส่วนตำบลเมนิ่ง อ. เมือง จ.สุรินทร์ 044-511005	องค์การบริหารส่วนตำบลเมนิ่ง	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเมนิ่ง	-	-
71. พิพิธภัณฑ์บ้านพลวง	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านพลวง 044-532269	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านพลวง	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านพลวง	-	-

จังหวัดหนองคาย

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
72. ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอท่าบ่อ	เทศบาลเมืองท่าบ่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย	เทศบาลเมืองท่าบ่อ 042-431550	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอท่าบ่อ 042-431550 สำนักงานเทศบาลเมืองท่าบ่อ	ได้รับการถ่ายโอนให้อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลเมืองท่าบ่อเมื่อ พ.ศ. 2544 จึงของบประมาณสนับสนุนเพื่อก่อสร้างอาคารที่ทำการจำนวน 1 หลัง เมื่อปี พ.ศ. 2545 พร้อมทั้งจัดหาสิ่งของต่างๆ ที่ควรแก่การอนุรักษ์จำนวนหนึ่ง	ประกอบด้วย ประวัติเมืองท่าบ่อ ประวัติวัดในเขตเทศบาลเมืองท่าบ่อรวม 10 วัด นอกจากนี้ยังเป็นสิ่งของและเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ของประชาชนในท้องถิ่นตลอดถึงการแต่งกายพื้นเมืองของ 4 ภาค
73. พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	โรงเรียนหนองยองพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก	โรงเรียนหนองยองพิทยาคม ตำบลหนองยอง อำเภอปากคาด	นางยุพา คชาลัมฤทธิ 01-7394536	เริ่มจัดตั้งเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2544	จัดนิทรรศการ เครื่องมือเครื่องใช้ห้องภูมิปัญญา

จังหวัดหนองบัวลำภู

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
74. ภูมิปัญญาท้องถิ่น	โรงเรียนศรีบุญเรือง วิทยาการ ตำบลเมือง ใหม่ อำเภอศรีบุญเรือง	โรงเรียนศรีบุญเรือง วิทยาการ 042-351213	นายมนุส โพธิ์จักร 06-2306388	-	-
75. พิพิธภัณฑ์หอย หินโบราณ	บ้านห้วยเค็ดพัฒนา หมู่ที่ 10 ตำบลโนนทัน อำเภอเมือง	องค์การบริหารส่วน ตำบลโนนทัน 042-315015	-	-	-

จังหวัดอำนาจเจริญ

ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
76. ศูนย์บูรณาการ วัฒนธรรมไทย สายใยชุมชน	องค์การบริหาร ส่วนตำบลนาป่าแซง อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ 0-4546-5412	องค์การบริหาร ส่วนตำบลนาป่าแซง	องค์การบริหาร ส่วนตำบลนาป่าแซง	องค์การบริหารส่วนตำบลนาป่าแซง ได้มีแนวความคิดที่จะอนุรักษ์ของเก่า ที่ใช้แล้วและเลิกใช้ในชีวิตประจำวัน จนกลายเป็นอดีต โดยในปี พ.ศ. 2546 ได้เริ่มดำเนินการให้ชุมชนนำของเก่า ที่มีในครัวเรือนและควรค่าแก่การ อนุรักษ์นำมาเก็บรักษาไว้ที่องค์การ บริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นศูนย์การ เรียนรู้ของชุมชน โดยให้ชื่อว่า “ศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใย ชุมชนนาป่าแซง”	อนุรักษ์ของเก่าที่เป็นวัสดุ อุปกรณ์ที่ ใช้ในการเกษตร อุตสาหกรรม และ การใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ภาชนะ กระสวยทอผ้า แอบหมาก ไซ ต้ม กับ คั๊กหนู (หนูง) ฯลฯ เป็นต้น

จังหวัดอุดรธานี

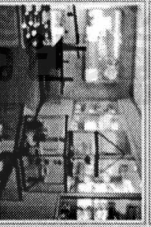
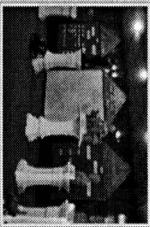
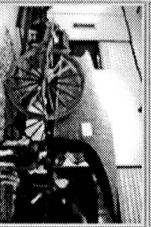
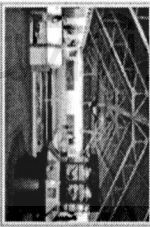
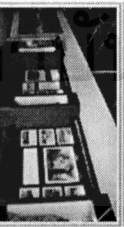
ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
77. พิพิธภัณฑ์เมืองอุดรธานี	อาคารราชินูทิศ ถนนโพธิ์ศรี ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง	เทศบาลนครอุดรธานี	สำนักการศึกษา เทศบาลนครอุดรธานี 042-325176-85	จังหวัดอุดรธานีได้ใช้อาคารราชินูทิศจัดตั้งพิพิธภัณฑ์เมืองอุดรธานี เพื่อเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมข้อมูลเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนสมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน	ห้องประชาสัมพันธ์และบริการ ห้องธรรมชาติวิทยาและธรณีวิทยา แสดงให้เห็นดิน น้ำ แร่ธาตุ ห้องประวัติศาสตร์และโบราณคดี ห้องมานุษยวิทยาและชาติพันธุ์ แสดงให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่อาศัยตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน
78. พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ฮั่น ฉวนศิริ	วัดนิโครธาราม หมู่ที่ 9 ตำบลหนองบัวบาน อำเภอหนองวัวซอ	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวบาน	วัดปานิโครธาราม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวบาน	พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ฮั่น ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2524 หลังจากท่านได้มรณภาพ	ประวัติหลวงปู่ฮั่น สิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัว
79. พิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	โรงเรียนโนนสูงพิทยาศาสตร์ ตำบลโนนสูง อำเภอเมืองอุดรธานี	โรงเรียนโนนสูงพิทยาศาสตร์	นายประสิทธิ์ อุ่นมณี 07-8538890	เนื่องจาก ค. โนนสูงได้มีการค้นพบโบราณวัตถุยุคก่อนประวัติศาสตร์ร่วมสมัยวัฒนธรรมบ้านเชียง โรงเรียนจึงรวบรวมวัตถุโบราณต่างๆ มาจัดทำเป็นห้องพิพิธภัณฑ์ ให้ลูกนักเรียนและชุมชนในท้องถิ่นได้ศึกษาและเป็นการเผยแพร่ให้ผู้สนใจได้เข้าชม	ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัตถุยุคบ้านเชียง ประเพณีต่างๆ

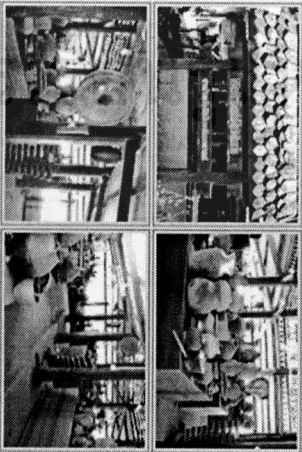
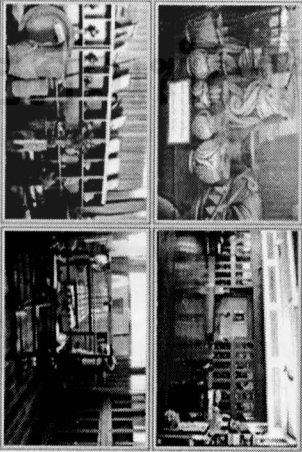
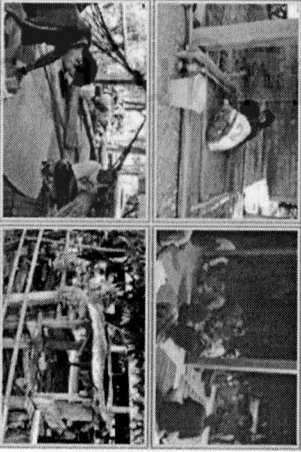
ชื่อพิพิธภัณฑ์	ที่ตั้ง	หน่วยงานรับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ประวัติความเป็นมา	ข้อมูลเรื่องราวที่จัดแสดง
80. พิพิธภัณฑ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	โรงเรียนเชียงฟ้าพัฒนา วิห หมู่ที่ 3 ตำบลนา กว้าง อำเภอเมือง	โรงเรียนเชียงฟ้าพัฒนา วิห 042-910011	นายวัฒนา โพธิผล 042-910011 นางรัชณีภรณ์ นิล กำเนิด	เนื่องจากโรงเรียนเชียงฟ้าพัฒนาวิหเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก นักเรียนส่วนใหญ่ มีวิถีชีวิตการเป็นอยู่แบบไทย ทาง โรงเรียนได้เล็งเห็นความสำคัญใน ส่วนนี้ จึงได้จัดห้องพิพิธภัณฑ์ขึ้น เพื่อให้ให้นักเรียนใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ ภายในโรงเรียน	ประวัติการจัดตั้งหมู่บ้าน การเก็บรวบรวมข้อมูลและวัตถุ พิพิธภัณฑ์ การจัดทำทะเบียนพิพิธภัณฑ์
81. พิพิธภัณฑ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	โรงเรียนหนองแสง วิทยศึกษ ตำบลทับก อำเภอหนองแสง	โรงเรียนหนองแสง วิทยศึกษ 042-397167	นางเพลินพิศ ฅค ตรทองกลาง 06-8594134 นางประภายศรัตน์ สงวศิริ 042-397282	กลุ่มวิชาศิลปะและสังคมศึกษา จัดทำ โครงการจัดแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อ เป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ให้ผู้เรียน และผู้สนใจได้ศึกษ าคคว้ารู้ ในปี การศึกษา 2540 โดยใช้อาคารบ้านพัก นักเรียน ต่อมา 2547 ผู้อำนวยการ โรงเรียนได้ให้การสนับสนุนให้ ปรับปรุงและย้ายมาจัดเป็นพิพิธภัณฑ์ ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ใน ชื่อของเก่าที่เราหวง แบบเปิด ใต้ อาคาร 2 วัดถูกแดดสงส่วนมากได้รับ บริการจากนักเรียน ผู้ปกครองและผู้มี จิตศรัทธาในชุมชน	รวบรวมเครื่องใช้ไม้สอยที่เป็นภูมิ ปัญญาท้องถิ่น มาจัดแสดงเป็นแหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียน ให้ผู้สนใจได้เข้า เยี่ยมชม ศึกษาโดยแบ่งหมวดหมู่ดังนี้ หมวดเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน หมวดเครื่องใช้ในการเกษตรกรรม หมวดเครื่องใช้ในการถักทอ หมวด เครื่องใช้ในการจับสัตว์ ความเป็นมา ของอำเภอหนองแสง และข้อมูลแหล่ง ท่องเที่ยวในอำเภอหนองแสง

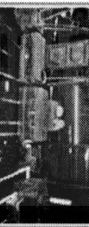
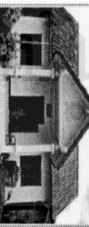
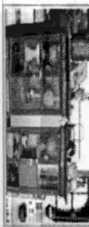
ภาคผนวก ก

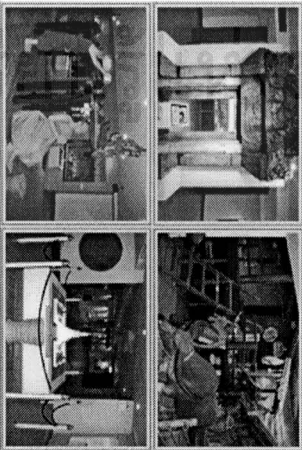
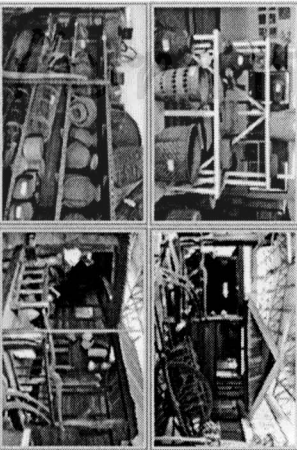
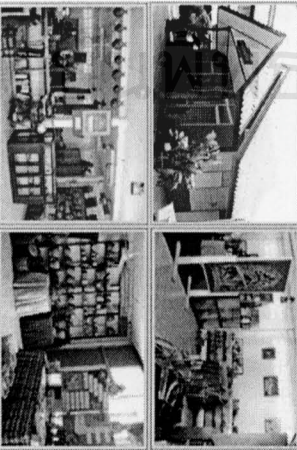
ข้อมูลพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้การสำรวจข้อมูลภาคสนามด้านสถานภาพพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

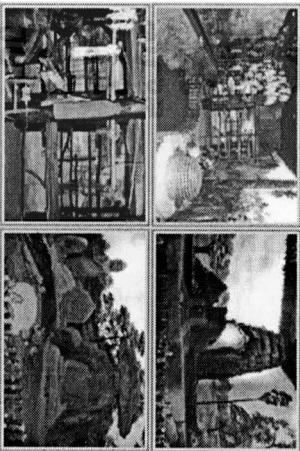
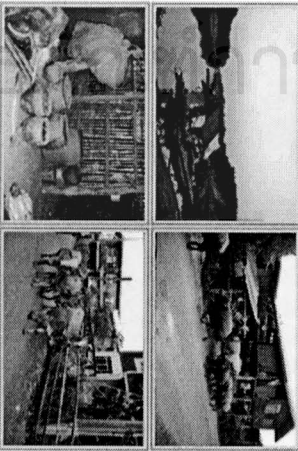
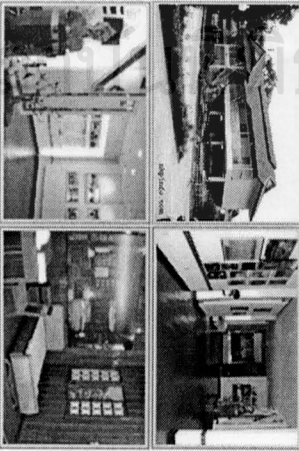
สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

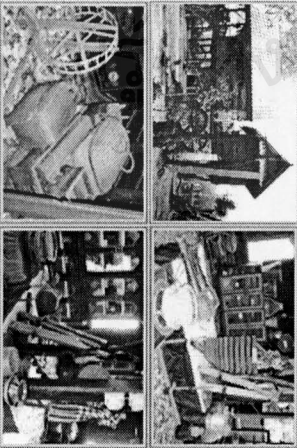
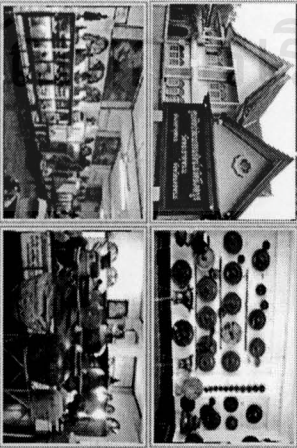
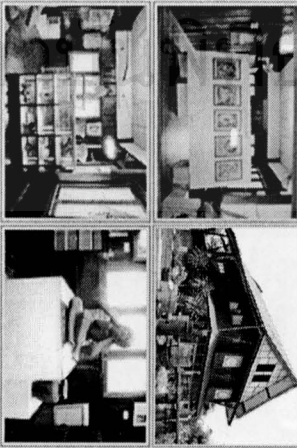
ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ภาพพิพิธภัณฑ์
กาฬสินธุ์			
1	พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์ กระทรวงวัฒนธรรม สภากาฬสินธุ์ ที่ตั้ง : อาคารศาลากลางหลังเก่า ศูนย์ราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	
2	พิพิธภัณฑ์วัดสว่างโนนสูง	วัดสว่างโนนสูง และคณะกรรมการหมู่บ้านโนนสูง ที่ตั้ง : วัดสว่างโนนสูง บ้านโนนสูง ตำบลโนนสูง อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์	
3	พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ ภูกุ้มข้าว	กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ตั้ง : วัดสักกะวัน ตำบลห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์	

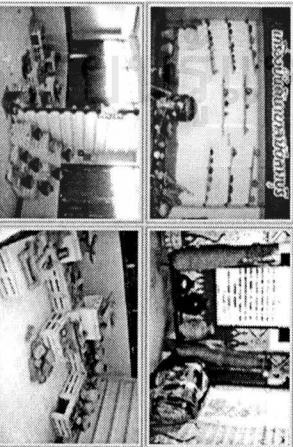
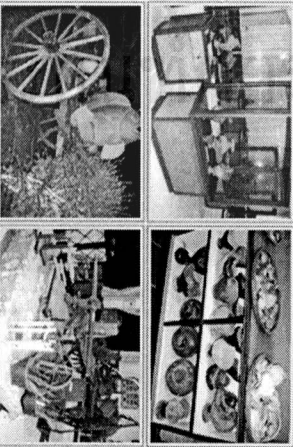
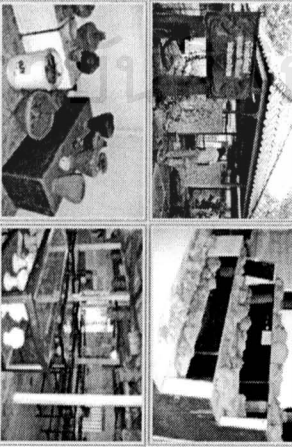
ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ภาพพิพิธภัณฑ์
ภาพสินธุ์			
4	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นผู้ไทวัดสิมนาโก	วัดสิมนาโก ที่ตั้ง : วัดสิมนาโก ตำบลนาโก อำเภอภูผามาศ จังหวัดกาฬสินธุ์	
5	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมโรงเรียนสมเด็จพระวิทยาคม	โรงเรียนสมเด็จพระวิทยาคม ที่ตั้ง : โรงเรียนสมเด็จพระวิทยาคม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์	
6	บ้านหนองสรวง	วัดหนองสรวง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสรวง ที่ตั้ง : บ้านหนองสรวง ตำบลหนองสรวง อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์	

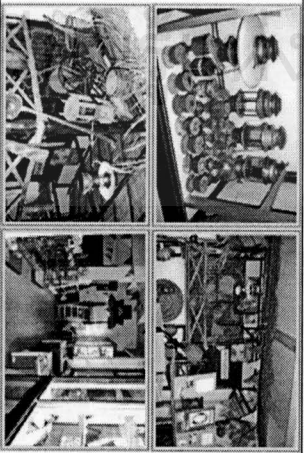
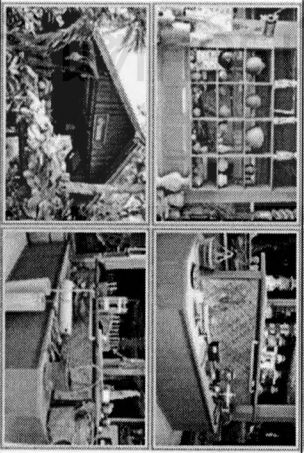
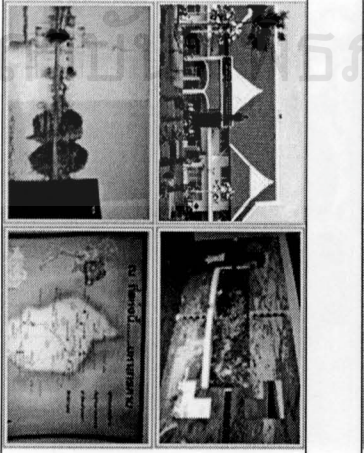
ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ภาพพิพิธภัณฑ์
ขอนแก่น			
7	ศูนย์วัฒนธรรมเมืองมัญจาคีรี	เอกชน (อาจารย์สุรศักดิ์ ชาติดา) ที่ตั้ง : บ้านหัน ตำบลกุดเค้า อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น	
8	พิพิธภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ ศาลาใหม่ไทย	วิทยาลัยการอาชีพชนบท ที่ตั้ง : อาคารเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา มหาวิทยาลัยการอาชีพ ขอนแก่น อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น	
9	พิพิธภัณฑ์ผ้าบ้านวัดไชยศรี	วัดไชยศรี ที่ตั้ง : หมู่ที่ 8 บ้านสาวะถี ตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น	
10	หออนุรักษ์มรดกพื้นบ้าน	วัดสะอาด ที่ตั้ง : วัดสะอาด บ้านหนองไฮ ตำบลโพเม็ก อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น	

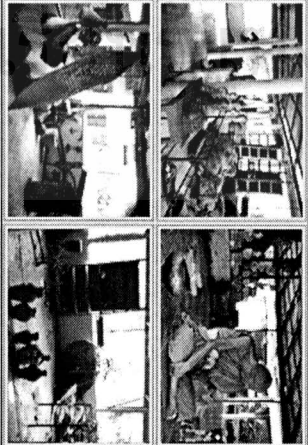
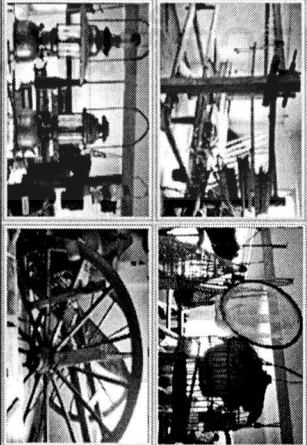
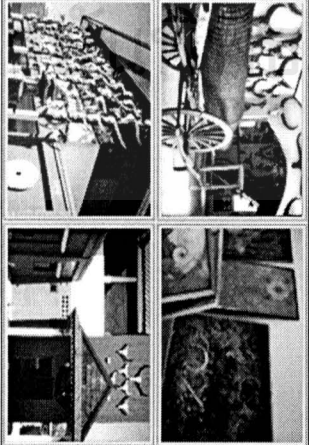
ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์	
11	โสมมมังเมืองขอนแก่น	กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลนครขอนแก่น ที่ตั้ง : โสมมมังเมืองขอนแก่น ถนนรอบบึง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น		
ชัยภูมิ				
12	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอคอนสวรรค์	โรงเรียนคอนสวรรค์ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ตั้ง : อาคารโรงเรียนศิลปศึกษา โรงเรียนคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ		
13	หอวัฒนธรรมนิทัศน์ ศูนย์วัฒนธรรม จังหวัดชัยภูมิ	โรงเรียนสตรีชัยภูมิ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ตั้ง : อาคารหอวัฒนธรรมนิทัศน์ โรงเรียนสตรีชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ		

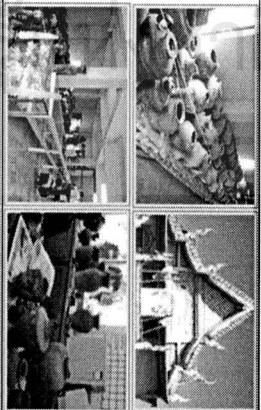
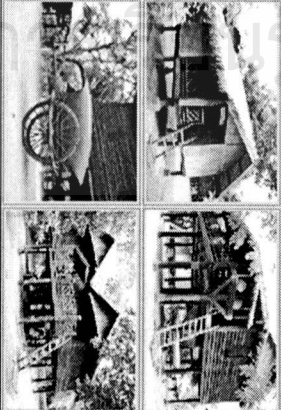
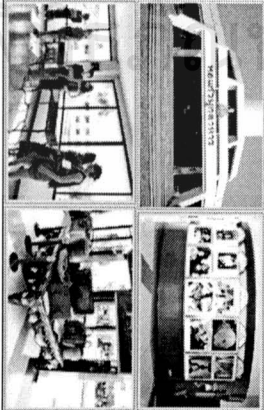
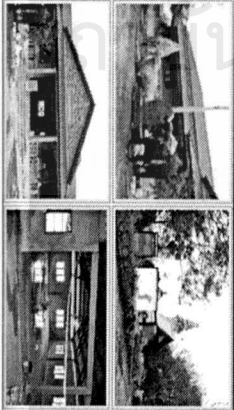
ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์	
14	หอวัฒนธรรมนิทัศน์จังหวัดชัยภูมิ	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชัยภูมิ ที่ตั้ง : อาคารศาลากลางหลังเก่า ศูนย์ราชการจังหวัดชัยภูมิ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ		
นครพนม				
15	ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำสงครามบ้านปากยาม	คณะกรรมการหมู่บ้านปากยาม ที่ตั้ง : ชุมชนบ้านปากยาม ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม		
16	พิพิธภัณฑ์หมู่บ้านมิตรภาพไทย – เวียดนาม และ บ้านท่านประธานาธิบดี โส จิ มินห์	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองญาติ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่ตั้ง : พิพิธภัณฑ์หมู่บ้านมิตรภาพไทย – เวียดนาม บ้านนาจอกล ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม		

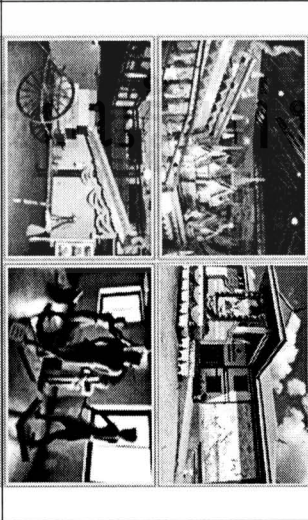
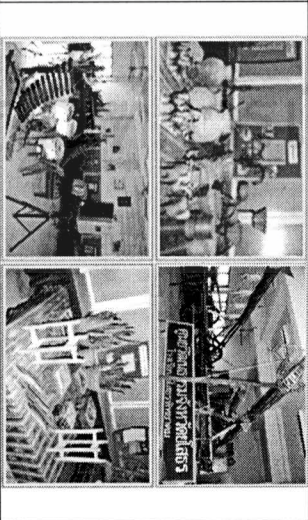
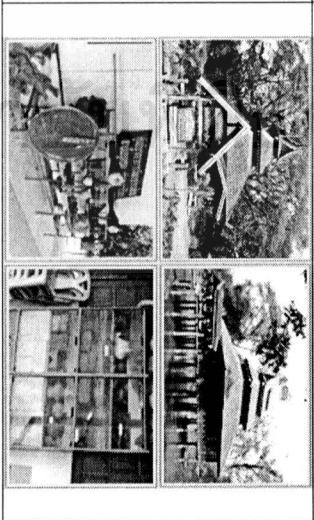
ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์
17	ศูนย์วัฒนธรรมผู้ไทย-เรณูนคร	โรงเรียนเรณูนครวิทยานุกูล สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ตั้ง : อาคารศูนย์วัฒนธรรม ไทย-เรณูนคร โรงเรียนเรณูนครวิทยานุกูล ตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม	
18	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมต้นโมลีสรีโคตบูร	วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร เทศบาลตำบลธาตุพนม ที่ตั้ง : อาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมต้นโมลีสรีโคตบูร วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม	
บุรีรัมย์			
19	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม	โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม ที่ตั้ง : โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	

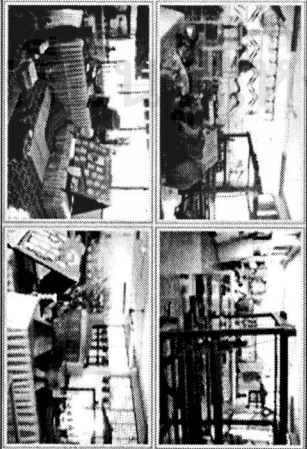
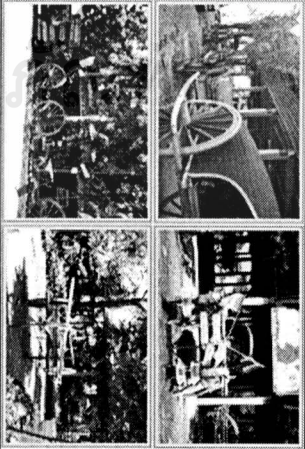
ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์
20	แหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศูนย์วัฒนธรรม	โรงเรียนกระสังพิทยาคม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ตั้ง : โรงเรียนกระสังพิทยาคม อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์	
21	ศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนบ้านกรวด	โรงเรียนบ้านกรวดวิทยาคาร ที่ตั้ง : โรงเรียนบ้านกรวดวิทยาคาร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์	
22	พิพิธภัณฑ์ก่อนประวัติศาสตร์วัดป่าพระสabay	วัดป่าพระสabay องค์การบริหารส่วนตำบลบึงเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ตั้ง : วัดป่าพระสabay ตำบลบึงเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์	

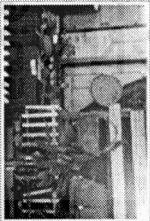
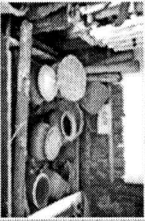
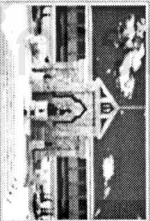
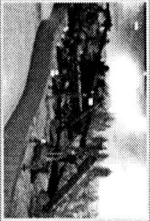
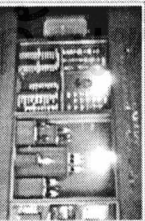
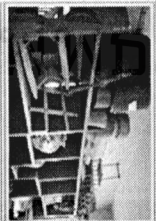
ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์
23	ห้องเฉลิมพระเกียรติและพิพิธภัณฑ์	โรงเรียนและหามทรายรัชดาภิเษก ที่ตั้ง : โรงเรียนและหามทรายรัชดาภิเษก อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์	
24	ศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน 3 เเผ่ เชมร ล่วย ลาว	วัดคูรุราษฎร์ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเต็ง โรงเรียนในเขตตำบลหนองเต็ง สภาวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ตั้ง : วัดคูรุราษฎร์ หมู่ที่ 17 ตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์	
มหาวิทยาลัยราม			
25	พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม	กองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม ที่ตั้ง : อาคารพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม ส่วนสาธารณะหนองป่า ถนนดินนาห์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม	

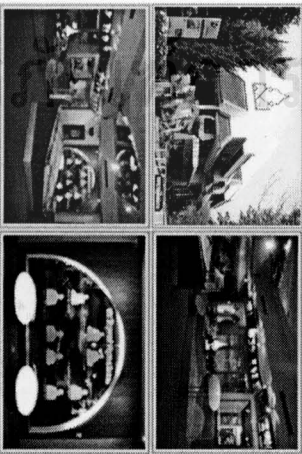
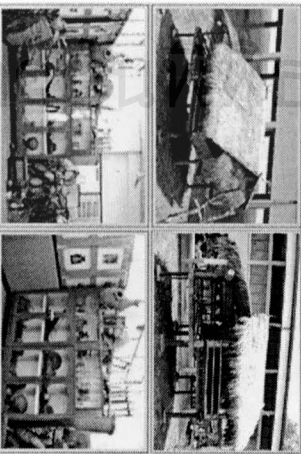
ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์
26	พิพิธภัณฑ์บ้านวัดพุทธมงคล	วัดพุทธมงคล ที่ตั้ง : วัดพุทธมงคล(วัดพระยืนกัทธวิชัย) ตำบลคันธารราษฎร์ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม	
27	พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	โรงเรียน โกลุมวิทยาสรรค์ ที่ตั้ง : หนองภูมิปัญญาท้องถิ่น 307 โรงเรียนโกลุมวิทยาสรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	
28	พิพิธภัณฑ์บ้านเชียงเหียน	เอกชน ที่ตั้ง : บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 18 ถนนแจ้งสนิท(มหาสารคาม-ร้อยเอ็ด) บ้าน เชียงเหียน ตำบลเขาว่า อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม	

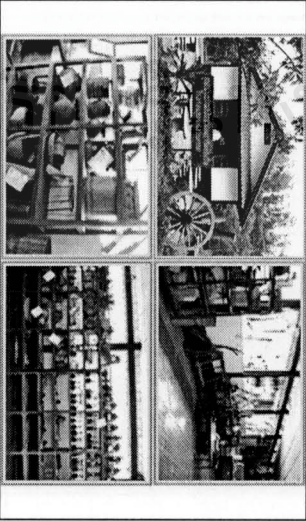
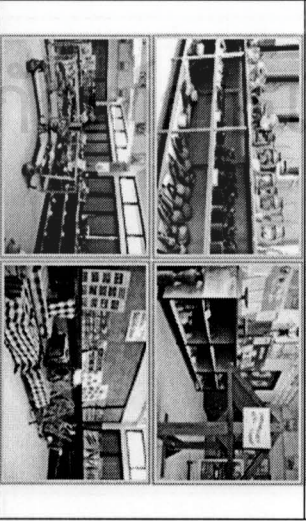
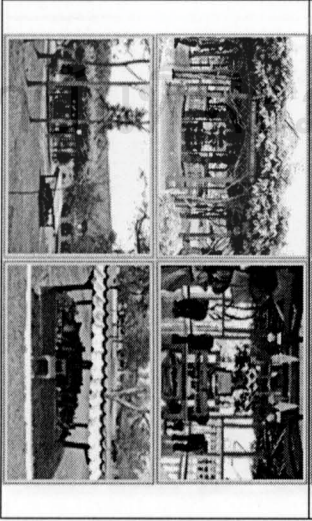
ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์
29	พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	วัดมหาชัย ที่ตั้ง : วัดมหาชัย ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม	
30	พิพิธภัณฑ์บ้านอีสาน	สถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช ที่ตั้ง : สถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช สถาบันปฏิบัติการนาถุน อำเภอนาถุน จังหวัดมหาสารคาม	
มุกดาหาร			
31	หอแก้วมุกดาหาร	องค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร ที่ตั้ง : หอแก้วมุกดาหาร ถนนสายมุกดาหาร-คอนตาล อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร	
ยโสธร			
32	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านตาตอง	ชุมชนบ้านตาตอง ที่ตั้ง : พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านตาตอง (บริเวณพระธาตุก่องข้าวน้อย) บ้านตาตอง ตำบลตาตอง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร	

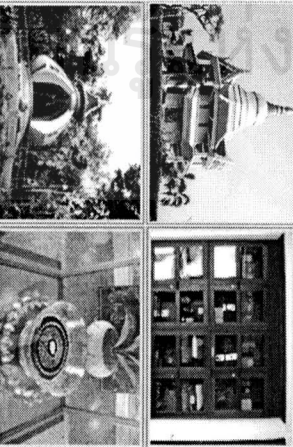
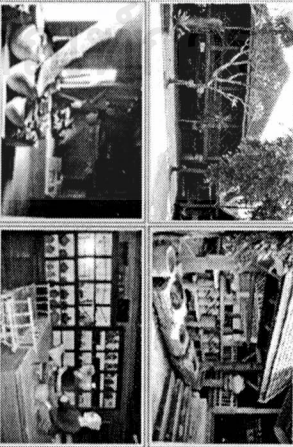
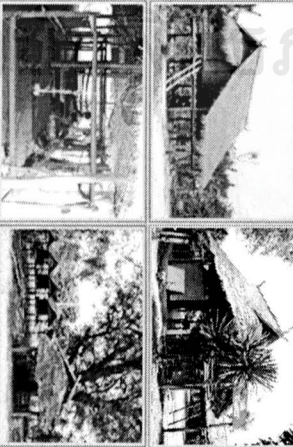
ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์			
33	พิพิธภัณฑ์ขี้ไผ่โยธโยธ	กองการศึกษา เทศบาลเมืองโยธโยธ ที่ตั้ง : โรงเรียนเทศบาล 1(สุวิทย์วิทยาคารต่งตรงจิตร 15) ถนนแจ้งสนิท ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดโยธโยธ				
34	ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดโยธโยธ โรงเรียนโยธโยธพิทยาคม	โรงเรียนโยธโยธพิทยาคม, สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ตั้ง : อาคาร 4 โรงเรียนโยธโยธพิทยาคม ถนนแจ้งสนิท อำเภอเมืองจังหวัดโยธโยธ				
35	พิพิธภัณฑ์หอไตรประวัติศาสตร์ วัดสระไทรบุรี	วัดสระไทรบุรี, กรมศิลปากร ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ภายในบริเวณวัดสระไทรบุรี หมู่ที่ 1 ตำบลนาเวียง อำเภอทรายมูล จังหวัดโยธโยธ				

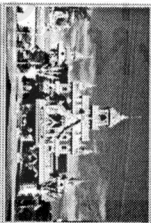
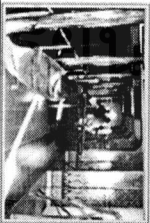
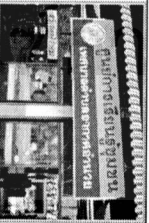
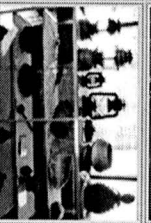
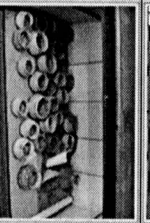
ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์
ร้อยเอ็ด			
36	ศูนย์วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนหนองหม่นถ่านวิทยา	โรงเรียนหนองหม่นถ่านวิทยา ที่ตั้ง : โรงเรียนหนองหม่นถ่านวิทยา ตำบลหนองหม่นถ่าน อำเภอกวางสามารต จังหวัดร้อยเอ็ด	
37	พิพิธภัณฑสถาน	วัดบ้านโนहरา ที่ตั้ง : วัดบ้านโนहरา ตำบลโนहरา อำเภอกวางสามารต จังหวัดร้อยเอ็ด (ห่างจากตัวเมืองร้อยเอ็ดประมาณ 30 กิโลเมตร)	
38	โครงการจัดตั้งศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม	โรงเรียน โพนเมืองประหารัฐ ที่ตั้ง : โรงเรียน โพนเมืองประหารัฐ ตำบลโพนเมือง อำเภอกวางสามารต จังหวัดร้อยเอ็ด	ไม่มีภาพ

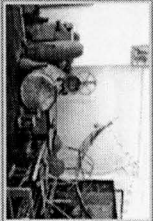
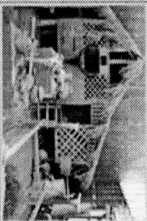
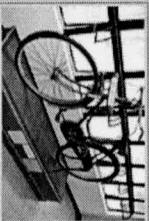
ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์	
39	เขื่อนวัฒนธรรมพื้นบ้าน	โรงเรียนพลาญชัยพิทยาคม ที่ตั้ง : อาคาร 2 โรงเรียนพลาญชัยพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด	 	
40	พิพิธภัณฑ์อาหาร กองพลทหารราบที่ 6	กองพลทหารราบที่ 6 ค่ายสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ที่ตั้ง : บริเวณด้านทิศตะวันตกของอาคาร บก.พล.ร.6 ภายในค่ายสมเด็จพระ พุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด	 	
41	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเมือง กุศเสาชาง	กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา โรงเรียนชงธานี ที่ตั้ง : โรงเรียนชงธานี อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด	 	

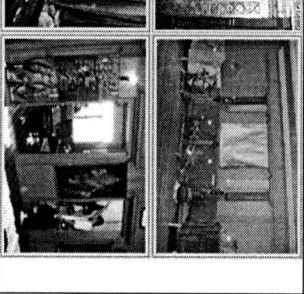
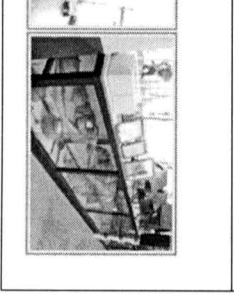
ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์	
42	สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ	เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ที่ตั้ง : อาคารแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ ริมบึงพลาญชัย ถนนสุนทรเทพ (หน้าวัดบึงพระลานชัย) ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด		
เลย				
43	ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเลย	สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ที่ตั้ง : อาคารศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเลย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ถนนเลย-เขียงคาน อำเภอเมือง จังหวัดเลย		
44	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเอราวัณ	โรงเรียนเอราวัณวิทยา ที่ตั้ง : โรงเรียนเอราวัณวิทยา ตำบลเอราวัณ กิ่งอำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย		

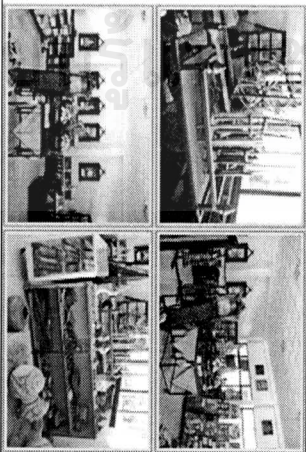
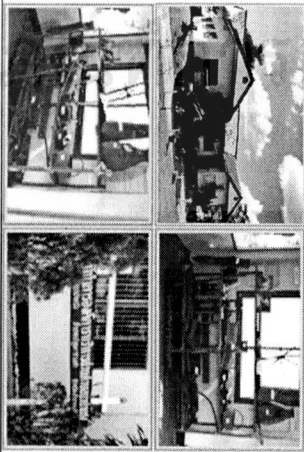
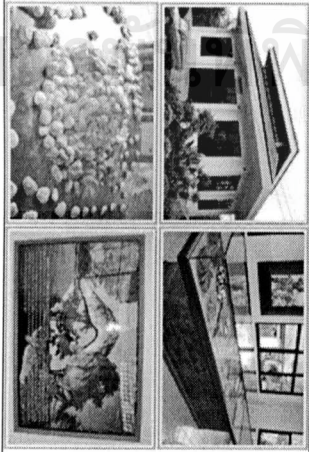
ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์	
45	ศูนย์พิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น	โรงเรียนภูกระดึงวิทยาคม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ตั้ง : อาคารศูนย์พิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โรงเรียนภูกระดึง วิทยาคม ตำบลผานกเค้า อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย		
46	ห้องอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย เอกลักษณ์ไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น	โรงเรียนภูหลวงวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ตั้ง : โรงเรียนภูหลวงวิทยา อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย		
47	พิพิธภัณฑ์ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช	กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 8 ค่ายศรีสองรัก ที่ตั้ง : กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 8 ค่ายศรีสองรัก จังหวัดทหารบกเลย ถนนเลย-เซียงคาน อำเภอเมือง จังหวัดเลย		

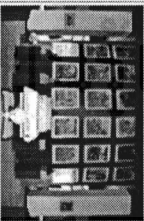
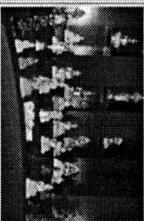
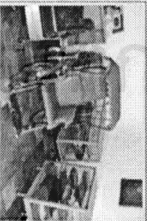
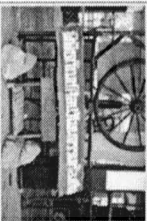
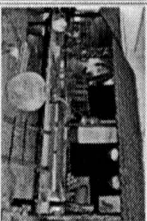
ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์	
48	เจดีย์พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์หลุย จันทสาโร	วัดถ้ำผาบิ้ง ที่ตั้ง : วัดถ้ำผาบิ้ง ตำบลผาบิ้ง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย		
49	พิพิธภัณฑ์บ้านวิจารณ์สังกกิจ	วัดศรีจันทร์ ที่ตั้ง : วัดศรีจันทร์ บ้านนาอ้อ ตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดเลย		
50	หมู่บ้านวัฒนธรรมไทคำบ้านนาป่าหนาด	สมาคมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทคำ จังหวัดเลย ที่ตั้ง : บ้านนาป่าหนาดคุ้มใต้ ตำบลเขาแก้ว อำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย		

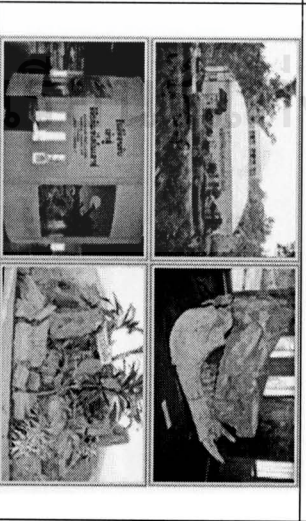
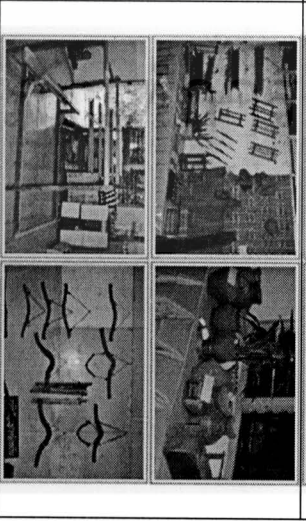
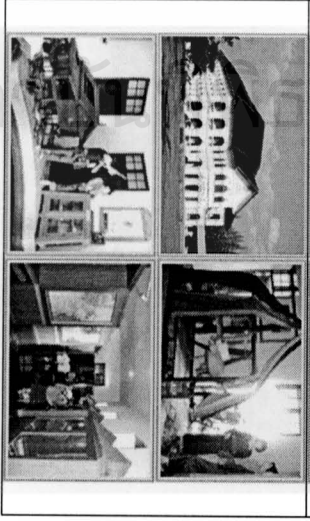
ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์
ศรีสะเกษ			
51	พิพิธภัณฑ์พระธาตุโธ่รอรอง	วัดสร้างเรือง ที่ตั้ง : วัดสร้างเรือง ตำบลหญ้าปล้อง อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ (อยู่ห่างจากตัวเมืองศรีสะเกษไปทางทิศเหนือ 5 กิโลเมตร)	
สกลนคร			
52	ห้องแสดงวัฒนธรรมไทย โย้ย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวย	เทศบาลตำบลอากาศอำนวย ที่ตั้ง : อาคารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศ ตำบลอากาศอำนวย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร	
53	พิพิธภัณฑ์บ้าน	โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ที่ตั้ง : ห้องพักอาจารย์หมวดสังคมศึกษา โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร	

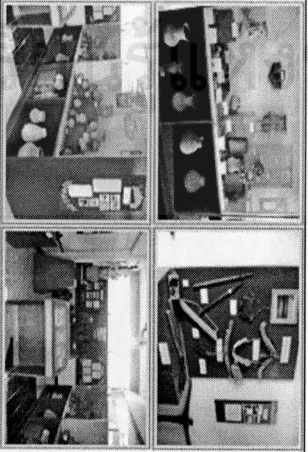
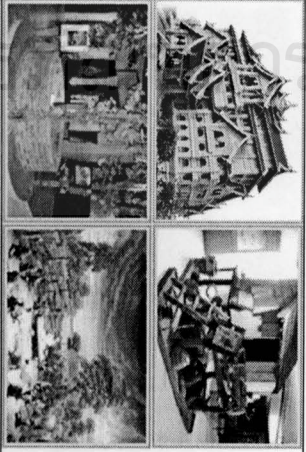
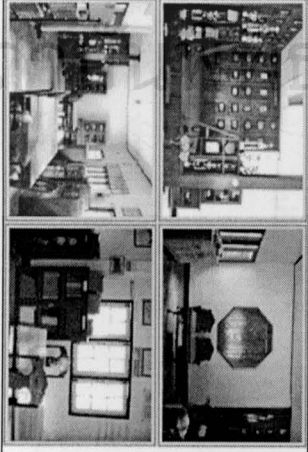
ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์			
54	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภออากาศอำนวย	โรงเรียนอากาศอำนวยศึกษา สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ตั้ง : ห้องศูนย์วัฒนธรรมอำเภออากาศอำนวย โรงเรียนอากาศอำนวยศึกษา				
สุรินทร์						
55	พิพิธภัณฑสถาน	โรงเรียนถนนชัย ที่ตั้ง : โรงเรียนถนนชัย อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์				
56	ศูนย์วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ ที่ตั้ง : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์				

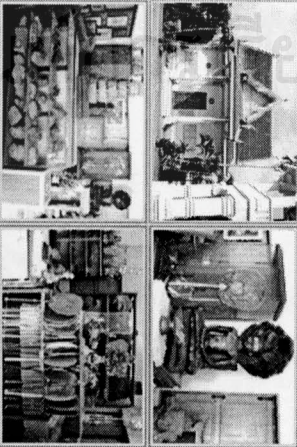
ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์
57	พิพิธภัณฑ์ผ้าไหม	สถานีวิทยุห่มไหมสุรินทร์ ศูนย์ไหมเฉลิมพระเกียรติ ที่ตั้ง : สถานีวิทยุห่มไหม ตำบลโคโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	
หนองคาย			
58	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอท่าบ่อ	กองการศึกษา เทศบาลเมืองท่าบ่อ ที่ตั้ง : ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอท่าบ่อ สำนักงานเทศบาลเมืองท่าบ่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย	ไม่มีภาพ
59	ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดหนองคาย	โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ตั้ง : โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย	

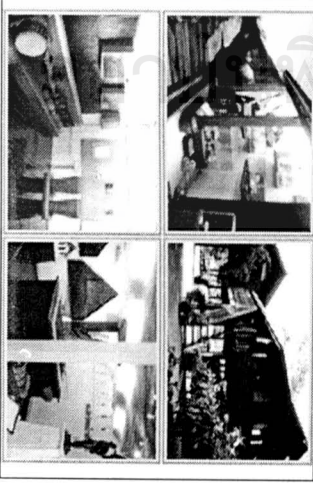
ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์	
60	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอท่าบ่อ	โรงเรียนท่าบ่อ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ตั้ง : อาคารศูนย์วัฒนธรรมอำเภอท่าบ่อ โรงเรียนท่าบ่อ ถนนท่าบ่อ- บ้านฝื่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย		
อำนาจเจริญ				
61	ศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทย สายใยชุมชน	องค์การบริหารส่วนตำบลนาป่าแซง สภาวัฒนธรรมอำเภอปทุมราชวงศา ที่ตั้ง : ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลนาป่าแซง ถนนสามแยกชมพู - โศกใหญ่ อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ		
หนองบัวลำภู				
62	พิพิธภัณฑ์หอหยหินโบราณ 150 ล้านปี และซากฟอสซิลไดโนเสาร์	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน ที่ตั้ง : บ้านห้วยเค็ด หมู่ที่ 10 ตำบลโนนทัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู		

ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์
63	พิพิธภัณฑ์หลวงปู่หลอด “ปโมทิตะเจติย”	วัดป่าศรีสว่าง ที่ตั้ง : วัดป่าศรีสว่าง บ้านขาม ตำบลบ้านขาม อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู	
64	พิพิธภัณฑ์อัฐบริขารและพิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งของหลวงปู่ขาว อนาลโย	วัดป่าถ้ำกลองเพล ที่ตั้ง : วัดป่าถ้ำกลองเพล ตำบลโนนทัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู	
อุดรธานี			
65	พิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น “พิพิธภัณฑ์ของเก่าที่เราหวง”	โรงเรียนหนองแสงวิทยศึกษ ที่ตั้ง : โรงเรียนหนองแสงวิทยศึกษา อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี	

ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์	
66	พิพิธภัณฑ์โลกล้านปี	สำนักงานป่าไม้เขตจังหวัดอุดรธานี ที่ตั้ง : วนอุทยานธารงาม ตำบลทับกุงอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี		
67	พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	โรงเรียนเซียงฟงพัฒนวิธ ที่ตั้ง : โรงเรียนเซียงฟงพัฒนวิธ ตำบลนาแกวัง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี		
68	พิพิธภัณฑ์เมืองอุดรธานี	สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครอุดรธานี ที่ตั้ง : อาคารราชินุทิศ ถนนโพธิ์ศรี ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี		

ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์
69	ห้องพิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	โรงเรียนโนนสูงพิทยาคาร ที่ตั้ง : โรงเรียนโนนสูงพิทยาคาร ตำบลโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี	
อุบลราชธานี			
70	หอวัฒนธรรมอุบลนิทัศน์ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมกาญจนาภิเษก	สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ตั้ง : อาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมกาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี	
71	พิพิธภัณฑ์กองพันทหารปืนใหญ่ที่ 6	กองพันทหารปืนใหญ่ที่ 6 ที่ตั้ง : กองพันทหารปืนใหญ่ที่ 6 ถ้ายสรรพสิทธิประสงค์ ถนนวาริน-พินุลมั่งสำหรับ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี	

ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์
72	พิพิธภัณฑ์บ้านวัดท่าไห	วัดท่าไห ที่ตั้ง : วัดท่าไห บ้านท่าไห ตำบลท่าไห อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี	
73	หอศิลป์วัฒนธรรม	วัดสุปฏิหารามวรวิหาร ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ที่วัดสุปฏิหารามวรวิหาร ถนนสมเด็จ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี	
74	แหล่งโบราณคดีวัดบ้านก้านเหลือง	องค์การบริหารส่วนตำบลขามใหญ่ วัดบ้านก้านเหลือง กรมศิลปากร ที่ตั้ง : วัดบ้านก้านเหลือง ตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี	ไม่มีภาพ
75	พิพิธภัณฑ์ตราไปรษณียากรอุบลราชธานี	สำนักงานไปรษณีย์เขต 10 จังหวัดอุบลราชธานี ที่ตั้ง : ที่ทำการ ไปรษณีย์ชั้น 3 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี	ไม่มีภาพ
76	ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี	กรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่ตั้ง : ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จังหวัดอุบลราชธานีถนนขยางกูร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี	ไม่มีภาพ

ที่	ชื่อพิพิธภัณฑ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ / ที่ตั้ง	ภาพพิพิธภัณฑ์
จังหวัดนครราชสีมา			
77	อาคารปณัาจัด สวนสัตว์นครราชสีมา	สวนสัตว์นครราชสีมา ที่ตั้ง : ถนนราชสีมา – ปักธงชัย ตำบล ไชยมงคล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา	ไม่มีภาพ
78	อาคารปณัาจัด สวนสัตว์นครราชสีมา	สวนสัตว์นครราชสีมา ที่ตั้ง : ถนนราชสีมา – ปักธงชัย ตำบล ไชยมงคล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา	
79	แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท	บ้านปราสาท ที่ตั้ง : บ้านปราสาทใต้ ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา	
80	หอวัฒนธรรม	สำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่ตั้ง : สำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา	

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

NDMI

0000010000612

